

Republika Hrvatska

**OPERATIVNI PROGRAM ZA OKOLIŠ
2007. - 2009.**

INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOĆI

2007HR16IPO003

Zagreb, rujan 2007.

SADRŽAJ

POPIS KRATICA

1.	KONTEKST, KONZULTACIJA I KOORDINACIJA	8
1.1	NACIONALNA POLITIKA I SOCIJALNO-GOSPODARSKI KONTEKST	8
1.1.1	Trenutno stanje	8
1.1.2	Očekivanja politike u kratkoročnom do srednjoročnom razdoblju	11
1.1.3	Kontekst nacionalnih politika za Operativni program zaštite okoliša	11
1.1.4	Institucionalni okvir	14
1.1.5	Hrvatski pravni okvir	16
1.1.6	Horizontalna pitanja	19
1.1.7	Statistika	20
1.2	STRATEŠKI OKVIR ZAJEDNICE	21
1.2.1	EU politika u odnosu na Hrvatsku	21
1.2.2	Pravni okvir EU	23
1.2.3	Napredak Hrvatske prema sukladnosti s <i>acquisom</i> i spremnost za članstvo u EU	24
1.2.4	Iskustva s prethodnom pomoći EU	24
1.2.5	Koncentracija i koordinacija pomoći	24
1.3	PARTNERSKE KONZULTACIJE	25
1.4	EX ANTE EVALUACIJA	28
2.	PROCJENA SREDNJOROČNIH POTREBA, CILJEVA I STRATEŠKIH PRIORITETA	30
2.1	SOCIJALNO-GOSPODARSKA ANALIZA (UKLJUČUJUĆI SWOT ANALIZU)	30
2.1.1	Pregled značajnih okolišnih faktora	30
2.1.2	Pod-sektori zaštite okoliša	34
2.1.3	SWOT analiza	46
2.1.4	Srednjoročne potrebe i ciljevi u pod-sektoru otpada:	48
2.1.5	Srednjoročne potrebe i ciljevi u pod-sektoru voda:	49
2.2	STRATEŠKI PRIORITETI	49
2.2.1	Gospodarenje otpadom	51
2.2.2	Upravljanje vodama	52
3.	PROGRAMSKA STRATEGIJA	54
3.1	PRIORITETNE OSI I MJERE	54
3.1.1	IPA ciljevi i prioritetne osi	54
3.1.2	Opći kriteriji za odabir	55
3.1.3.	PRIORITETNA OS 1. – RAZVOJ INFRASTRUKTURE ZA GOSPODARENJE OTPADOM RADI USPOSTAVE CJELOVITOG SUSTAVA GOSPODARENJA OTPADOM U HRVATSKOJ	56
3.1.4	PRIORITETNA OS 2. – ZAŠTITA VODNIH RESURSA HRVATSKE KROZ POBOLJŠANJE SUSTAVA VODOOPSKRBE TE INTEGRIRANOG SUSTAVA UPRAVLJANJA OTPADNIM VODAMA	61
3.2	PRIORITETNA OS 3. - TEHNIČKA POMOĆ	69
3.3	HORIZONTALNA PITANJA	72
3.3.1	Jednakost mogućnosti za muškarce i žene	72
3.3.2	Zaštita okoliša i održivi razvoj	72
3.3.3	Sudjelovanje civilnog društva te geografska, sektorska i tematska koncentracija	73
3.4	KOMPLEMENTARNOST I SINERGIJE S OSTALIM OBLICIMA POMOĆI	73
3.4.1	Komplementarnost i sinergije s ostalim operativnim programima Okvira za usklađenost strategija (OUS)	73
3.4.2	Komplementarnost i sinergije s ostalim IPA komponentama	74
3.4.3	Komplementarnost i sinergije s dosadašnjom pomoći EU i MFI	75
3.5	INDIKATIVNA LISTA VELIKIH PROJEKATA	82
4.	INDIKATIVNE FINACIJSKE TABLICE ZA OPERATIVNI PROGRAM ZA OKOLIŠ	91
5.	PROVEDBENE ODREDBE	95
5.1.	STRUKTURE UPRAVLJANJA I KONTROLE	95
5.1.1.	Tijela i institucije	95

5.1.2. Razdvajanje dužnosti	101
5.2. NADZOR I EVALUACIJA	102
5.2.1. Sustavi nadzora	102
5.2.2. Informacijski sustav za upravljanje projektima	103
5.2.3. Sustavi nadzora i pokazatelji.....	104
5.2.4. Odabir aktivnosti	104
5.2.5. Sektorska godišnja i završno izvješće o provedbi.....	105
5.2.6. Sustavi za evaluaciju.....	105
5.3. INFORMIRANJE I PROMIDŽBA.....	106
5.3.1. Uvod.....	106
5.3.2. Zahtjevi	106
5.3.3. Aktivnosti	106
5.3.4. Indikativni proračun	107
5.3.5. Upravljanje i provedba	107
5.3.6. Nadzor, evaluacija i izvješćivanje	108
5.3.7. Partnerstvo i umrežavanje	108
5.3.8. Internet.....	108
DODATAK I.: ČLANSTVO U MEĐUMINISTARSKOJ RADNOJ SKUPINI (MRS)	110
DODATAK II.: POKAZATELJI NADZORA.....	111
DODATAK III.: INDIKATIVNA LISTA PROJEKATA I NJIHOVE IDENTIFIKACIJSKE KARTICE	114
DODATAK IV.: PODACI O PARTNERSKIM KONZULTACIJAMA	143

POJMOVNIK KRATICA

AZO	Agencija za zaštitu okoliša
BDP	Bruto domaći proizvod
CARDS	Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization
CGO	Centar za gospodarenje otpadom
DABLAS	Danube Black Sea Task Force / Radna skupina za Dunav i Crno more
DG	Directorate General / Opća uprava
DISF	Danube Investment Support Facility / Fond investicijske potpore za Dunav
DOGOV	Direktiva za obradu otpadnih voda
DZS	Državni zavod za statistiku
DZZP	Državni zavod za zaštitu prirode
EAO	Europska agencija za okoliš
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development / Europska banka za obnovu i razvoj
EIB	European Investment Bank / Europska investicijska banka
EIRR	ekonomska interna stopa povrata
EK	Europska komisija
E.S.	ekvivalent stanovnika
ESP	emisije stakleničkih plinova
EU	Europska unija
EUR	euro
EUROSTAT	Statistički ured Europskih zajednica
FIRR	Financijska interna stopa povrata
FZOEU	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HV	Hrvatske vode
IPA	Instrument for Pre-Accession Assistance / Instrument pretpristupne pomoći
IPARD	IPA Rural Development Programme
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-Accession
ISZP	Informacijski sustav zaštite prirode
KEO	Katastar emisija u okoliš
MBO	mehaničko biološka obrada
MFI	međunarodne financijske institucije
MFIN	Ministarstvo financija
MPŠVG	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva
MRS	Međuministarska radna skupina
MVPEI	Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija
MZOPUG	Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva
NDO	Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje
NIPAK	Nacionalni IPA koordinator
NN	Narodne novine
NPDO	Nacionalni plan djelovanja za okoliš
NPPEU	Nacionalni program Republike Hrvatske za pristupanje Europskoj uniji
NSGV	Nacionalna strategija gospodarenja vodama
NSZO	Nacionalna strategija zaštite okoliša
NUTS	Francuski <i>nomenclature des unités territoriales statistiques</i> – nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
NVU	nevladina udruga
ODV	Okvirna direktiva o vodama
OIE	obnovljivi izvori energije
OP	Operativni program
OPP	Operativni program za promet
OPRK	Operativni program za regionalnu konkurentnost
OPZO	Operativni program za zaštitu okoliša
OS	Okvirni sporazum

OUS	Okvir za usklađenost strategija
PEP	Pretpristupni ekonomski program
PKM	paritet kupovne moći
PO	prioritetna os
POOV	postrojenje za obradu otpadnih voda
PP	Pristupno partnerstvo
PUO	Procjena utjecaja na okoliš
PURS	Plan upravljanja riječnim slivovima
RCGO	regionalni centar gospodarenja otpadom
REReP	Regional Environmental Reconstruction Programme / Regionalni program za obnovu okoliša
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development
SDURF	Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije
SAFU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije
SOR	Strateški okvir za razvoj 2006. – 2013.
SGO	Strategija gospodarenja otpadom
SPUO	Strateška procjena utjecaja na okoliš
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
SWOT	Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats (prednosti-slabosti-prilike-prijetnje)
TP	tehnička pomoć
TS	transfer stanica
UNDP	United Nations Development Programme
VIFO	Višegodišnji indikativni financijski okvir
VIPD	Višegodišnji indikativni planski dokument
WB	World Bank / Svjetska banka

UVOD I SAŽETAK

Republika Hrvatska predlaže da će koristiti pretpristupni instrument (IPA) Europske komisije (EK) za sufinanciranje Operativnog programa za okoliš (OPZO) u okviru IPA Komponente III – Regionalni razvoj. OPZO će obuhvatiti trogodišnje razdoblje od 2007.- 2009. i nastaviti se na prethodne investicije i inicijative za jačanje administrativnih kapaciteta koje su financirane ranijim programima EU poput CARDS, ISPA i Phare.

Podneseni Operativni program obuhvaća sva ključna pitanja i prateće informacije – kontekst; politike; analizu; cilj i strategiju za ispunjavanje potreba. Također pruža indikatore za praćenje i ocjenjivanje izvršenja i sustava upravljanja i provedbe kako bi se osiguralo postizanje ciljeva.

Opće stanje okoliša u Hrvatskoj je razmjerno dobro, posebno u usporedbi sa stanjem u industrijskim zemljama EU, a razlog tome uglavnom je niska razina štetnog utjecaja teške industrije (zbog njene propasti 1990.-ih) a zemlja ima koristi od brojnih prirodnih prednosti i jakih strana, poput: jedinstvenog i razmjerno dobro očuvanog prirodnog okoliša, visoke razine biološke raznolikosti, velikih zaliha pitke vode itd. **Prirodni okoliš ključno je dobro u gospodarskom i društvenom kapitalu Hrvatske te pokretač gospodarskog razvoja** s obzirom na njegovu središnju ulogu u turističkoj ponudi Hrvatske.

S druge pak strane, stupanj zaštite okoliša niži je u usporedbi s drugim razvijenim zemljama, prvenstveno zbog nedostatnih investicija pa stoga postoje **značajne potrebe za investicijama u svim sektorima zaštite okoliša prvenstveno u „troškovno teškim“ pod-sektorima otpada, vode i zraka.** Investicije se uglavnom odnose na postizanje odgovarajuće razine pružanja usluga u zaštiti okoliša i postizanje standarda zaštite okoliša, no također i na ostvarenje ravnoteže između velike potrebe za gospodarskim razvojem i zaštitom okoliša, drugim riječima za održivim razvojem koji je u središtu Lisabonske i Gotheburške agende EU. U cilju usredotočenja djelovanja Hrvatske, u Nacionalnoj strategiji zaštite okoliša Republike Hrvatske (2002.) određeno je 13 prioriteta od kojih su **prva tri gospodarenje otpadom, gospodarenje vodama i kakvoća zraka.** Snažan rast koji se u novije vrijeme postiže u Hrvatskoj stavlja rastuće zahtjeve pred zaštitu okoliša i okolišnu infrastrukturu. Aktualna fiskalna konsolidacija znači da je javnim sredstvima za modernizaciju infrastrukture potrebno pažljivo gospodariti, a time se posebno naglašava važnost dobro utemeljenih okolišnih strategija te određivanja prioriteta i slijeda infrastrukturnih investicija.

Okvir IPA politike za komponente III. i IV. – Regionalni razvoj i Razvoj ljudskih potencijala je Okvir za usklađenost strategija (OUS) u kojem je izloženo kako se IPA financiranje može koristiti u **pripremanju Hrvatske za pristupanje Europskoj uniji (EU)** i koji je u potpunosti sukladan Strateškim smjernicama Zajednice za razdoblje 2007. - 2013.

Pored prednosti povezanih s pripremanjem za članstvo – poput npr. pružanja pomoći za ispunjavanje obveza vezanih uz *acquis* (“troškovno teške direktive”) i priprema za korištenje strukturnih fondova – aktivnosti u sklopu OPZO-a imat će **izravan utjecaj u pogledu održivog razvoja** i socijalno-gospodarskih prednosti, i to kroz promicanje zapošljavanja, osiguravanje infrastrukture za proizvodne investicije i poboljšanje kakvoće života za stanovnike.

OP za okoliš se **oslanja na postojeće EU i nacionalne politike i strategije;** krovni politički dokument u procesu priprema za pristupanje EU je Pristupno partnerstvo koje određuje kratkoročne i srednjoročne prioritete, provedba kojih se ocjenjuje u godišnjim Izvješćima EK o napretku. Hrvatska ima dobro razvijenu hijerarhiju strategija zaštite okoliša pod Strateškim okvirom za razvoj 2006. - 2013., i to posebno Nacionalnu strategiju zaštite okoliša (NSZO), Nacionalnu ISPA strategiju, razne srodne sektorske strategije (energetika, promet, planiranje itd.) i strategije za podsektore okoliša, uključujući Strategiju gospodarenja otpadom i Strategiju gospodarenja vodama (u saborskoj proceduri).

OPZO vodi računa o ovim strategijama, izvodeći pritom svoj **strateški cilj iz OUS-a**, a to je:

„Zaštititi i unaprijediti prirodni i životni okoliš u Hrvatskoj te potencijal okoliša kao ključni element za budući razvoj istovremeno jačajući održivost energetske sustava posebno povećanjem energetske učinkovitosti i promicanjem obnovljivih energetske rješenja.”

S obzirom da je ovo prioritet visoke razine te je vrlo širok i OPZO će se usredotočiti na cilj: „Zaštititi i unaprijediti prirodni i životni okoliš u Hrvatskoj te potencijal okoliša kao ključni element za budući razvoj”. Budući da su resursi OPZO-a ograničeni, nije moguće obraditi sva pitanja sadržana u ovom prioritetu; stoga, a slijedeći nacionalne i strateške dokumente EU i s njima povezane analize, OPZO je priređen kako bi pripremio hrvatske institucije za pristup EU i, slijedeći načelo koncentracije, imao utjecaj na **sljedeće prioritete**:

- ✓ Razviti infrastrukturu za gospodarenje otpadom za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj, i
- ✓ Zaštititi vodne resurse Hrvatske kroz unaprijeđene sustave vodoopskrbe i cjelovitog gospodarenja otpadnim vodama.

Tehnička pomoć za jačanje administrativne sposobnosti za provedbu pomoći pružene u okviru ovog OPZO-a je dodatni prioritet.

OPZO će doprinijeti postizanju ovih prioriteta kroz investiranje u niz **vođenih projekata** kojima će se ostvariti značajne prednosti za okoliš. Ovi projekti će, kako bi odrazili putanju prema ERDF-u i Kohezijskom fondu, biti ili velikih razmjera (prelaziti prag od 10 mil. eura) ili malih razmjera.

Očekivani učinci OPZO-a su dvostruki:

- ✓ Razvojne koristi – pomoć u ostvarenju standarda vezanih uz EU *acquis* te gospodarske i društvene koristi; i
- ✓ Dobiti učenja – opremanje Hrvatske s institucionalnom sposobnošću za provođenje intervencija poput onih strukturnih fondova; ova sposobnost će uključenim institucijama pružiti vrijedno iskustvo u pripremi za konačno članstvo u EU i s time povezanim odgovornostima.

Stoga se može sažeti da je **operativni cilj** programa, koji će se odvijati u trajanju od tri godine:

„Unaprijediti pristup i učinkovito osiguravanje usluga i objekata zaštite okoliša u podsektorima otpada i voda”.

Niže navedena tabela sažima glavne elemente Operativnog programa za okoliš i prikazuje logiku ‘**cilj – prioritetna os – mjera**’, koja je ključna za strategiju.

OKOLIŠNI CILJEVI I PRIORITETI OPERATIVNOG PROGRAMA

Okolišni cilj iz nacionalnog Okvira za usklađenost strategija (OUS)	Cilj OPZO-a	Prioritetne osi	Ispunjavanje prioritetnih osi putem investicija u:
Zaštititi i unaprijediti prirodni i životni okoliš u Hrvatskoj te potencijal okoliša kao ključni element za budući razvoj	Unaprijediti pristup i učinkovito pružanje okolišnih usluga i objekata u podsektorima otpada i voda	Razvijanje infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj	<p>Uspostavu novih centara za gospodarenje otpadom na županijskoj i regionalnoj razini</p> <p>Sanaciju lokacija visoko onečišćenih otpadom (crne točke)</p>
		Zaštita vodnih resursa Hrvatske kroz poboljšanje sustava vodoopskrbe te integriranog sustava upravljanja otpadnim vodama	<p>Uspostavu modernih vodoopskrbnih sustava i mreža</p> <p>Izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za otpadne vode iz domaćinstava i industrije i poboljšanje kanalizacijske mreže</p>

Sljedeća poglavlja ovoga dokumenta iznose kontekst, analizu, ciljeve i strategiju, a istovremeno utvrđuje indikativne projekte, i prijedloge za upravljanje i provedbu OPZO-a.

1. KONTEKST, KONZULTACIJA I KOORDINACIJA

1.1 NACIONALNA POLITIKA I SOCIJALNO-GOSPODARSKI KONTEKST

U ovom odjeljku iznose se ključne gospodarske statistike i kretanja s kojima se Hrvatska mora suočiti i njihove implikacije za nacionalnu okolišnu politiku. Nakon toga daje se hijerarhija strateških dokumenata koji uređuju okolišnu politiku u Hrvatskoj od Strateškog okvira za razvoj (SOR)¹, preko Nacionalne strategije zaštite okoliša i drugih relevantnih sektorskih strategija, do konkretnih strategija za ulaganje i podsektorskih strategija upravljanja Nacionalne ISPA strategije, Strategije gospodarenja otpadom i Strategije gospodarenja vodama. Nadalje, daje se sažet prikaz ključnih javnih institucija kojima je zadaća razvoj i provedba ovih strategija te se opisuju status Hrvatskog pravnog okvira.

1.1.1 Trenutno stanje²

Hrvatska se općenito smatra funkcionalnim tržišnim gospodarstvom, koje bi se kratkoročno do srednjoročno trebalo moći nositi s pritiscima konkurentnosti i tržišnim silama unutar Europske Unije.

Njen makroekonomski položaj karakterizira stabilan rast, unaprijeđen fiskalni položaj, niska inflacija, stabilni devizni tečaj i stopa nezaposlenosti u padu. Trenutno su ključni makroekonomski izazovi prisutni u okviru visoke vanjske ranjivosti (uslijed visokog deficita tekućeg računa i visokog stranog duga) i relativno sporih strukturnih reformi.

Od sredine 90.-ih godina u Hrvatskoj je došlo do stabilnog rasta BDP-a, dok je u razdoblju od 1995. do 2006. prosječna stvarna stopa rasta BDP-a iznosila 4,4%. Godine 2006. stvarna godišnja stopa rasta BDP-a dostigla je 4,8%. Tijekom posljednjih nekoliko godina najveći generator rasta bila je domaća potražnja, pogotovo kroz rast ulaganja i osobne potrošnje. Ulaganja u trajni kapital rasla su u razdoblju između 2001. i 2006. prosječnom stopom od 11,1% te su 2006. godine postigla udio investicija u BDP-u od 29,8%. U istom razdoblju prosječna stopa rasta osobne potrošnje iznosila je 4,8%. Slična su se kretanja nastavila u 2006. godini u kojoj je zabilježena stvarna stopa rasta ulaganja u trajni kapital od 10,9%, dok se osobna potrošnja povećala za 3,5%. Gledajući strukturu bruto dodane vrijednosti po ekonomskim sektorima u 2006. godini, može se primijetiti da je najveći doprinos dao uslužni sektor (68,1%), iza kojeg slijedi industrijska proizvodnja (24,5) i primarni sektor (7,4). U 2005. godini, BDP po stanovniku je iznosio 7.037 EUR u sadašnjim cijenama, omogućivši Hrvatskoj da postigne oko 49% EU-25 prosjeka³ (prema standardima kupovne moći). Godine 2006. BDP po stanovniku iznosio je 7.704 EUR. Prema prvim podacima Eurostat-a, u 2006. BDP po stanovniku (prema standardima kupovne moći) bio je blizu 50% prosjeka EU-27, no ukoliko bi se priključila i procjena sive ekonomije, RH se približava 60% EU prosjeka.

Vlada je, od 2004., počela snižavati fiskalni deficit, poboljšala transparentnost i proračunske procese te smanjila kvazifiskalne aktivnosti. Fiskalni učinak je odražen u neto smanjenju fiskalnog deficita sa 4,8% na 4,0% BDP-a (GFS 1986.) u 2004. i 2005. te na 3% BDP-a u 2006. Ovakav učinak je poglavito utemeljen na snažnom rastu prihoda koji je izazvan jakim gospodarskim učinkom i povećanom učinkovitosti Porezne uprave u ubiranju poreza (pogotovo s obzirom na PDV, porez na dobit poduzeća i porez na osobni dohodak).

Hrvatska ima niske stope inflacije od 1994. godine. Od tada prosječna godišnja inflacija potrošačkih cijena iznosi 3,4%. Značajno je narasla sa 2,1% u 2004. na 3,3% u 2005. te pala na 3,2% u 2006. Uzrok viših stopa inflacije su prvenstveno bili rast cijene sirove nafte na svjetskom tržištu (što se negativno odrazilo na rast domaćih i uvoznih cijena), kao i rast cijena hrane i administrativnih cijena (npr. povišenje cijena vode, odvoza otpada i napitaka uslijed nove pristojbe za reciklažu ambalaže).

¹ Vlada Republike Hrvatske usvojila 3. kolovoza 2006.

² Statistički podaci korišteni u ovom dokumentu podaci su koji su dostupni u kolovozu 2007.

³ No hrvatska statistika i statistika EU nisu u potpunosti usporedive jer Hrvatska ne usklađuje pokazatelje BDP-a za utjecaje sive ekonomije. Preliminarne procjene sive ekonomije ukazuju na to da je potrebno uskladiti službene pokazatelje BDP-a, čime bi se hrvatski BDP po stanovniku iskazao u PKM-u od oko 52% prosjeka EU za 2005. godinu.

Trajna dosadašnja dostignuća niske inflacije podupire monetarna politika koju je utvrdila Hrvatska narodna banka čiji je primarni cilj bila niska inflacija. Nju podupire stabilni devizni tečaj primjenom „upravljano fluktuirajućeg režima“. U razdoblju između 2001. - 2006., fluktuacije prosječnog mjesečnog tečaja HRK/EUR nisu prelazile uski opseg od +/-4 %. U kontekstu visoke euroizacije unutar hrvatskog financijskog sustava, Hrvatska narodna banka i dalje nepopustljivo upravlja tečajem EUR/HRK jer je on ključan instrument za zauzdavanje očekivane inflacije u zemlji, i također ima utjecaj na stabilnost uvoznih cijena iz euro zone.

Stopa nezaposlenosti izmjerena ILO metodologijom istraživanja rada nastavila je svoj stalan pad. U 2000. godini je iznosila 16,1% i stalno je padala da bi u 2005. dostigla 12,7%. U 2006. je pala na 11,2 %. U 2005. je prosječna neto plaća iznosila 4.376 kuna (599,5 EUR), a u 2006. je narasla na 4.603 kuna (630,5 EUR). Uslužni sektor je vodeće područje zapošljavanja u Hrvatskoj.

Hrvatska se trenutno susreće sa izazovima u okviru vanjske ranjivosti. Godišnji deficit tekućeg računa platnog prometa je porastao sa 5,1% BDP-a u 2004., na 6,4% BDP-a u 2005. te je povećan na 7,8% BDP-a u 2006. Općenito rečeno deficit je izazvan niskim rastom izvoza roba i povećanim rastom uvoza roba u usporedbi s prethodnom godinom te rastom neto faktorskih plaćanja strancima, dok prihodi iz turizma tradicionalno doprinose stvaranju viška u uslužnom sektoru. Glede izravnih stranih ulaganja (ISU) u Hrvatsku, tijekom 2006. Hrvatska je primila 2,7 milijardi EUR. Neke od najvećih transakcija ISU-a dogodile su se u zadnjem kvartalu 2006. godine (npr. inicijalna javna ponuda 15% dionica Ine, dokapitalizacija banaka u stranom vlasništvu). Ukupni priljev izravnih stranih ulaganja od sredine 90.-ih do kraja 2006. godine dostigao je gotovo 14 milijardi EUR ili 3.152 EUR po glavi stanovnika. Kontinuirani jaz između štednje i ulaganja doveo je do visokog vanjskog duga koji je, na kraju 2006., iznosio 29,2 milijardi EUR, dok je omjer vanjskog duga prema BDP-u iznosio 85,3%. Kako bi se smanjila vanjska ranjivost i vanjski javni dug, tijekom prošle godine Vlada se zaduživala prvenstveno putem izdavanja obveznica i rizničkih mjenica ili podizanjem kredita na domaćem tržištu, čime je smanjila svoj udio u ukupnom vanjskom dugu sa 31,6% BDP-a u 2004. na 22,8% u 2006. Prema tome, povećanje vanjskog duga je potaknuto uglavnom vanjskim zaduživanjem drugih sektora (koji uključuju poslovne banke i domaća poduzeća).

Javni dug je ispod Mastroškog kriterija od 60%. Opći državni dug je na kraju 2005. iznosio 43,7% nominalnog BDP-a; dok je na kraju 2005. dug javnog sektora (ukupan opći državni dug bez izdanih jamstava vlade) iznosio 49,1% nominalnog BDP-a. U 2006. ove su vrijednosti pale na 40,8% BDP-a odnosno na 46,4%.

Što se tiče strukturnih reformi, mogu se zamijetiti različiti pozitivni koraci, međutim, oni moraju biti pojačani kako bi se dalje poboljšao gospodarski učinak. Zbog toga su hrvatske vlasti tijekom 2005. uvele niz mjera: npr. uvođenje e-Vlade – servisa čija je namjera ubrzati i poboljšati komunikaciju između Vlade, poslovne zajednice i građana; proširenje hitro.hr (*one-stop shops*) čija je namjera skratiti vrijeme potrebno za pokretanje poduzeća ili obrta; elektroničku registraciju obrta, elektroničko podnošenje specifikacija za plaćanje obveznih davanja za osobno osiguranje, pristup svim katastarskim podacima i podacima iz zemljišnih knjiga čiji sadržaj je usklađen s katastarskim podacima kao i elektronsko podnošenje zahtjeva za PDV poslovnih subjekata. Daljnji pozitivni primjeri uključuju osnivanje poduzetničkih zona, projekt s naglaskom na moderniziranje i pojednostavljenje pravnog okvira u vezi s poslovanjem u Hrvatskoj kao i poticaj da se smanji oporezivanje pravnih osoba putem smanjenja „skrivenih pristojbi“. Nadalje, reforma financiranja zdravstva je u tijeku, kao i reforma socijalne skrbi usmjerena ka sjedinjenju različitih socijalnih povlastica i pojednostavljenju i boljem ciljnou usmjeravanju čitavog sustava. Bankarski sektor neprestano raste. Početkom 2006. godine ustanovljena je agencija za nadzor nebankarskog financijskog sektora. Daljnja privatizacija državne naftne kompanije INA provedena je putem inicijalne javne ponude 15% svih njenih dionica. Tržišta kapitala bilježe snažan rast – dionički CROBEX indeks Zagrebačke burze porastao je 60,7% tijekom 2006. godine. Spajanje Zagrebačke i Varaždinske burze provedeno početkom 2007. godine trebalo bi rezultirati daljnjim mogućnostima za razvoj nebankarskog sektora unutar financijskog sustava.

Usprkos ovim pozitivnim kretanjima, potrebno je još riješiti mnoga ozbiljna pitanja. Daljnje poboljšanje poslovne klime se ne može postići bez stalnog smanjivanja birokracije, poboljšanja učinkovitosti i žustre modernizacije državne uprave i reforme pravosuđa, što bi trebalo doprinijeti izvršenju ulaska na i izlaska s tržišta kao i izvršenju prava vjerovnika i imovinsko pravnih odnosa. Napori uloženi u restrukturiranje i privatizaciju bi se trebali nastaviti pogotovo na području brodogradnje kao i u okviru preostalih turističkih poduzeća u državnom vlasništvu.

Međunarodna donatorska zajednica, u kojoj je EU najvažniji član, aktivno podupire izdatke i ulaganja u zaštitu okoliša u Hrvatskoj. Ova pomoć podupire hrvatske izdatke i ulaganja, koji iznose oko 0,3% BDP-a (vidjeti tablicu 1.1.).

Potrebe za investicijama, kao i iznosi za izdatke i ulaganja značajno se razlikuju među zemljama. Na primjer, u 2002. (tablica 1.1.) izdaci i ulaganja hrvatskog javnog sektora između su onih Litve (trećina hrvatske razine) i Austrije (dvije trećine) s jedne strane, te Irske (koja troši i ulaže 0,5% BDP-a) i Mađarske (koja troši više nego dvostruko hrvatske razine), od kojih su sve četiri zemlje EU srednje veličine, s brojem stanovnika od 3,4 milijuna do 10,1 milijuna i moraju znatno trošiti i ulagati u sektor zaštite okoliša. Hrvatski javni izdaci i ulaganja dosežu do otprilike 57% razine EU 15. Procjena za bivše zemlje kandidate pokazuje da su te zemlje trebale izdvojiti prosječno između 2 i 3% BDP-a za punu primjenu okolišnog *acquisa* u godinama koje su uslijedile.⁴

Najnoviji podaci Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske daju procjenu da su ukupna ulaganja u sektor zaštite okoliša javnih i privatnih poslovnih subjekata iznosila oko 197,4 milijuna EUR (0,64% BDP-a) u 2005., što je značajno povećanje u odnosu na 80,2 milijuna EUR u 2001. (0,36% BDP-a).

Tablica 1.1. Izdaci i ulaganja javnog sektora u području zaštite okoliša (% BDP-a)

	2000.	2001.	2002.
EU 25	0,56	0,58	0,53
EU 15	0,55 ^(s)	0,58 ^(s)	0,53 ^(s)
Danska	1,28	1,24	1,2
Litva	0,10	0,09	0,10
Mađarska	0,5	0,58	0,66
Austrija	0,21	0,21	0,2
Republika Irska			0,5
Hrvatska	0,31		0,3

Izvor: Eurostat

Prošla i trenutna razina investicija u Hrvatskoj nije dovoljna, iako je značajan napredak postignut ulaganjima Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u sufinanciranje sanacije/zatvaranja odlagališta komunalnog otpada počevši od 2004. godine.

U *Pristupnom partnerstvu s Republikom Hrvatskom, srednjoročni prioriteti* su veća ulaganja u infrastrukturu za zaštitu okoliša, s posebnim naglaskom na prikupljanju i preradi otpadnih voda, opskrbi pitkom

vodom i gospodarenje otpadom te razviti strategiju ulaganja u zaštitu okoliša na temelju procjena troškova usklađivanja.

Procjenjuje se da Hrvatska samo u sektore voda i otpada mora uložiti oko 7,94 milijarde EUR, što predstavlja značajno ulaganje potrebno za usklađenost s *acquisom*. Ove brojke su najbolja procjena međutim, iz nedavno provedenog projekta CARDS 2002 proizašle su znatno niže procjene iznosa potrebnih ulaganja, pogotovo u sektoru otpada. Razlog za to je primjena različitih metodologija.

U podsektoru voda projekt CARDS 2003, Usklađivanje hrvatskog zakonodavstva o upravljanju vodama s pravnom stečevinom EU, dat će sljedeće rezultate: pravnu, institucionalnu i financijsku procjenu i preporuke za Direktive EU o vodama; plan prilagodbe za Direktivu o obradi otpadnih voda, te nacrt strategije i akcijskog plana za usklađivanje s pravnom stečevinom o vodama. Projekt je započeo u svibnju 2006. i trajat će 18 mjeseci.

U okviru projekta pod nazivom „PHARE program za okoliš i proširenje za više država za 2005. godinu“ (zemlje korisnice: Bugarska, Hrvatska, Rumunjska i Turska), potprojekt „Razvoj sposobnosti nadležnih tijela u zaštiti okoliša putem prijenosa najbolje prakse i obuke u cilju podrške učinkovitom korištenju financijskih i sredstava“, koji je EK pokrenula u 2005., započeo je u studenom 2006. i nastavit će se tijekom 2007. Očekuje se da će doprinijeti razradi nacionalne Strategije financiranja zaštite okoliša. Strategija će se odnositi na investicije za tri glavna podsektora: vode, otpad i kakvoća zraka koje će financirati javni sektor. Direktive koje će biti predmet Strategije odnose se na: kakvoću vode za kupanje, opasne tvari u vodama, pitku vodu, nitrata, mulj iz uređaja za pročišćavanje voda, obradu komunalnih otpadnih voda (Okvirna direktiva o vodama), opasni otpad, odlagališta otpada, ambalažni otpad i velike spalionice (Okvirna direktiva o kakvoći zraka). Priprema prvog nacrta ovog dokumenta planirana je za listopad 2007.

⁴ Procjena službe Europske komisije; Priopćenje Komisije: Izazovi financiranja zaštite okoliša u zemljama kandidatima, COM(2001) 304 Final

1.1.2 Očekivanja politike u kratkoročnom do srednjoročnom razdoblju

Ključni izazovi će u sljedeće tri godine ostati rješavanje vanjske ranjivosti, strukturne reforme i daljnja fiskalna konsolidacija. Ovo je pogotovo važno u okviru visokih troškova vezano za proces pristupanja, čija točna mjera i razina još trebaju biti precizno definirani, kako proces pregovora bude napredovao i točni uvjeti postanu poznati i uočeni.

Prema *Pretpristupnom ekonomskom programu za razdoblje 2007. – 2009. te Smjernicama za gospodarsku i fiskalnu politiku za razdoblje između 2008. i 2010.*, koje je Vlada RH usvojila krajem 2006. odnosno sredinom 2007., Vlada RH planira niz mjera usmjerenih na smanjivanje fiskalnog deficita, javnog duga te vanjskog duga kao i ponovno jačanje procesa privatizacije. Što se tiče rashoda, nastavit će se sa planiranom reformom sustava zdravstvenog osiguranja i socijalnih davanja i planiranim reformama u području privatizacije velikih poduzeća u državnom vlasništvu.

Kako bi razvila domaću krivulju prinosa i smanjila vanjsku ranjivost, Vlada će se nastaviti zaduživati prvenstveno na domaćem tržištu. Što se tiče prihoda, planira ubrzati reforme u postupku ubiranja poreza kako bi poboljšala njegovu učinkovitost. Predviđene strukturne reforme bi kao rezultat trebale imati smanjenje općih državnih troškova prema GFS 1986 metodologiji (sa 47,8% BDP-a u 2006. na 43,1% BDP-a u 2010.) kao i smanjivanje općeg deficita s 3% BDP-a u 2006. na 0,5% BDP-a u 2010. Nadalje planirano je i smanjivanje javnog duga (zbroj duga opće države te jamstva) s 46,4% BDP-a u 2006. na 37,1% BDP u 2010. (izvor: Smjernice za gospodarsku i fiskalnu politiku za razdoblje između 2008. i 2010.) Praćenje stanja od strane Međunarodnog monetarnog fonda će biti ograničeno na članak IV. konzultacija, koje će se odvijati jednom godišnje, međutim očekuje se da će praćenje stanja od strane Europske unije postati intenzivnije što se dalje bude odvijao proces pristupanja. Vlada namjerava utvrditi političku vjerodostojnost putem napredovanja s fiskalnom konsolidacijom i potrebnim strukturnim reformama, ali od krajnje važnosti je stvaranje povoljnog poslovnog okruženja koje će pretvoriti interes za ulaganje u stvarne projekte i stvoriti nova radna mjesta.

1.1.3 Kontekst nacionalnih politika za Operativni program zaštite okoliša

Prirodno okruženje je ključna pretpostavka u gospodarskom i socijalnom kapitalu Hrvatske, jedno je od pokretača gospodarskog razvoja, s obzirom na središnju ulogu u hrvatskom turizmu. Hrvatska ima dobro očuvan okoliš uglavnom zbog nepostojanja teškog industrijskog onečišćivanja tijekom posljednjih godina; odlikuje ju velika biološka i zemljopisne raznolikost, te relativno izdašne količine pitke vode. Međutim, instrumenti zaštite okoliša slabije su razvijeni od onih u zemljama EU.

Kao što je naznačeno, Hrvatska je od 1990.-ih ostvarivala snažan rast proizvodnje, što je djelomično rezultat njenog vrlo atraktivnog okoliša i stvaranja prihoda od turizma, ali također i povećane privatne potrošnje i ulaganja. Paradoksalno, to postavlja sve veće zahtjeve pred hrvatsku okolišnu infrastrukturu, stvarajući niz izazova koje treba riješiti djelotvorno i učinkovito. Posebice postoji povećana potražnja za kvalitetnim i pouzdanim uslugama u zaštiti okoliša: opskrba vodom te obrada otpadnih voda, gospodarenje otpadom, održavanje čistog zraka te očuvanje prirodnih staništa. Fiskalna konsolidacija koja je u tijeku, te planirane političke mjere kako bi se smanjio javni dug, znače da se javnim resursima namijenjenima za ulaganja u modernizaciju i održavanje infrastrukture mora pažljivo gospodariti kako bi se maksimiziralo učinkovito i povoljno trošenje vrijednost za novac. Ovo naglašava važnost dobro utemeljenih strategija za zaštitu okoliša, davanje prioriteta i određivanje redoslijeda infrastrukturnih projekata, i maksimizacije doprinosa IPA i drugih izvora financiranja.

Održivi razvoj nudi pojedinoj zemlji kao i na globalnoj razini pozitivnu dugoročnu viziju društva koje je više prosperitetno i pravednije i koje obećava čistiji, sigurniji i zdraviji okoliš – društvo koje omogućava kvalitetniji život za nas, našu djecu i buduće generacije. Postizanje ovoga u praksi zahtjeva da gospodarski rast podržava društveni napredak i poštuje okoliš. Zahtjevi zaštite okoliša moraju biti integrirani u sve relevantne sektorske politike (promet, energetika, poljoprivreda, turizam itd.). To znači da zaštita okoliša treba biti sastavni dio pri razvoju prometne infrastrukture, kao i energetskog, poljoprivrednog i industrijskog razvitka. Jednako kao zaštita biološke i zemljopisne raznolikosti, jadranska obala i otoci te pripadajuća komunalna infrastruktura, kao što je vodoopskrba, odvodnja te infrastruktura za obradu otpadnih voda i infrastruktura za gospodarenje otpadom, su preduvjeti za dugoročan razvoj turizma i ukupan razvoj. Kamen temeljac zaštite okoliša je upravljanje okolišem, koje se sastoji od mnogo aspekata, pokriva širok spektar složenih i međusobno povezanih sektora i aktivnosti–

gospodarenje vodama i otpadom, onečišćenje zraka, zaštitu prirode/prirodnih staništa, biološku raznolikost, buku, industrijsko onečišćenje, i kemikalije. Održivi razvoj je stoga sastavni dio politike zaštite okoliša i strateškog okvira u Hrvatskoj. U uvodnom dijelu Nacionalne strategije zaštite okoliša navodi se da koncept održivog razvoja mora postati dominantna odrednica strategije razvoja Republike Hrvatske koja će omogućiti da se na budućnost zaštite okoliša gleda drugačije i u znatno širem kontekstu nego ranije.

Hijerarhija strateških dokumenata koja određuje nacionalni okvir politike zaštite okoliša u Hrvatskoj je kako slijedi:

- ✓ krovni dokument je Strateški okvir za razvoj 2006. - 2013. (SOR),
- ✓ Nacionalna strategija zaštite okoliša (NSZO) i Nacionalni plan djelovanja za okoliš (NPDO), i
- ✓ NSZO nadalje podupiru pod-sektorske strategije, poput Strategije gospodarenja otpadom Republike Hrvatske i nacrtu Strategije upravljanja vodama, kao i Nacionalna ISPA strategija za okoliš.

Strateški okvir za razvoj 2006. – 2013. (SOR)⁵, usvojen u kolovozu 2006., definira „rast i zapošljavanje u konkurentnom tržišnom gospodarstvu koje djeluje unutar europske socijalne države 21.-og stoljeća” kao strateški cilj Hrvatske. Štoviše, definira nacionalne razvojne ciljeve i određuje 10 strateških područja u kojima je potrebno istovremeno i koordinirano djelovanje kako bi se postigli naznačeni razvojni ciljevi. Jedno od tih područja je „Prostor, priroda, okoliš i regionalni razvoj”; štoviše očuvanje okoliša i uravnotežen regionalni razvoj se smatraju ključnim elementima održivog gospodarskog razvoja.

Osim SOR-a, hrvatske osnovne razvojne orijentacije su definirane u socijalno-gospodarskim razvojnim dokumentima i sektorskim strategijama i planovima. Sektorske strategije od važnosti za sektor zaštite okoliša su:

- ✓ Nacionalna strategija zaštite okoliša (2002.);
- ✓ Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997.);
- ✓ Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske (1999.);
- ✓ Strategija energetskog razvitka Republike Hrvatske (2002.);
- ✓ Strategija poljoprivrede i ribarstva (2002.); i
- ✓ Strategija razvoja hrvatskog turizma do 2010. godine (2003.).

Nacionalna strategija zaštite okoliša⁶ ključni je dokument za sektor okoliša; dokument pokazuje da pritisci na okoliš potječu iz svih sektora gospodarstva no posebnu pažnju treba posvetiti prometu (struktura korisnika, izgradnja infrastrukture, kakvoća goriva), energiji (emisije, prijenos, otpad i korištenje fosilnih goriva), industriji (emisije i otpadne vode), turizmu i dijelom poljoprivredi (upotreba umjetnih gnojiva, pesticida). Okoliš i njegovi tereti i pritisci ne utječu samo na kakvoću života građana, već također doprinosi i tome da Hrvatska bude privlačna turistička destinacija i jača njenu međunarodnu percepciju zemlje koja ima očuvani okoliš i proizvodnju zdrave hrane. Stoga je od šire važnosti da se pronađu pravovremena i učinkovita rješenja problema u sektoru okoliša; poboljšanje okolišne infrastrukture može riješiti najvažnije probleme gospodarenja otpadom i vodnim resursima.

NSZO ima sljedeće dugoročne nacionalne ciljeve zaštite okoliša:

- ✓ Zaštita i unapređenje kakvoće vode, mora, zraka i tla;
- ✓ Očuvanje sadašnjeg stanja biološke raznolikosti;
- ✓ Očuvanje prirodnih resursa, posebno cjelovitosti i obilježja posebnih prirodnih bogatstava (mora, obale i otoka, planinskih područja itd.).

Glavni nacionalni strateški dokumenti za područja gospodarenja otpadom i upravljanja vodama su Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05) i Strategija upravljanja vodama. Strategija gospodarenje otpadom usvojena je u rujnu 2005. i određuje okvir za smanjivanje otpada i održivo gospodarenje otpadom.

⁵ Usvojila Vlada Republike Hrvatske; <http://strategija.hr/Default.aspx?sec=22>

⁶ Usvojio Sabor Republike Hrvatske 25. siječnja 2002. (NN od 25. travnja 2002. br. 46/2002)

Strategija upravljanja vodama trenutno je u saborskoj proceduri i pružit će strateški okvir za održivo korištenje vodnih resursa u zemlji.

Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (2005.)⁷ procjenjuje stanje, utvrđuje probleme i prepreke i određuje glavne ciljeve gospodarenja otpadom za razdoblje 2005. - 2025.; ovi ciljevi uključuju:

- ✓ Razvoj cjelovitog sustava gospodarenja otpadom;
- ✓ Uspostava županijskih i regionalnih centara gospodarenja otpadom (do 21 centar);
- ✓ Sanacija i zatvaranje postojećih odlagališta;
- ✓ Sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom – tzv. crne točke; i
- ✓ Poboľjšani informacijski sustavi i sustavi izvješćivanja za sustav gospodarenja otpadom.

Strategija gospodarenja otpadom uređuje gospodarenje različitim vrstama otpada na teritoriju Republike Hrvatske, od nastanka do konačnog odlaganja, s temeljnim ciljem postizanja i održavanja cjelovitog sustava gospodarenja otpadom koji će se organizirati u skladu sa suvremenim europskim zahtjevima i standardima. Svrha cjelovitog sustava gospodarenja otpadom je maksimalno izbjegavanje (odnosno smanjivanje) nastajanja otpada, minimiziranje štetnih utjecaja otpada na okoliš, klimu i zdravlje ljudi, kao i usklađivanje cjelokupnog sustava gospodarenja otpadom s načelima održivog razvoja.

Strategija gospodarenja otpadom će se provoditi kroz **Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske**⁸ koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila 19. srpnja 2007. i bit će na snazi tijekom razdoblja od 8 godina. Odgovarajući županijski planovi gospodarenja otpadom, koji su izrađeni ili u fazi izrade, razradit će, u skladu s nacionalnim Planom, pojednosti pojedinih projekata i kako se oni uklapaju u županijske/regionalne centre integriranog sustava gospodarenja otpadom.

Strategija upravljanja vodama (nacrta) je temeljni i dugoročni nacionalni strateški dokument o gospodarenju vodama za Hrvatsku. Njime se uspostavlja jedinstvena politika upravljanja vodama te cjelovit i koordiniran pristup poboljšanju vodnog sustava u skladu s međunarodnim obvezama. Također, definira strateške ciljeve, utvrđuje trenutne i buduće potrebe i usluge te otkriva načine na koje bi se mogli ispuniti putem planova upravljanja za 4 slivna područja u zemlji.

Ostali strateški dokumenti i provedbeni planovi usvojeni su 2007. godine ili su izrađeni/u izradi i bit će dovršeni i/ili usvojeni u 2007., te uključuju:

- ✓ Nacionalni plan djelovanja za zaštitu i unapređenje kakvoće zraka (nacrta izrađena);
- ✓ Nacionalna strategija i plan djelovanja kojim se ispunjavaju obveze temeljem Okvirne konvencije o promjeni klime i Kyoto protokola (nacrta izrađena);
- ✓ Izvješće o stanju okoliša za razdoblje od 1997. – 2005. (usvojio Hrvatski sabor 25. svibnja 2007.);
- ✓ Strategija održivog razvoja (u izradi);
- ✓ Nacionalni plan zaštite voda (NPZV) za zaštitu Mediteranskog mora od onečišćenja iz kopnenih izvora⁹;
- ✓ Prijedlozi za provedbu Okvirne direktive o vodi i Direktive o vodi za piće (faza I.);
- ✓ Nacrta Provedbenog plana za Direktivu o pročišćavanju gradskih otpadnih voda (faza I.); i
- ✓ Nacrta Programa izgradnje gradskih kanalizacijskih sustava i utvrđivanja osjetljivih područja (faza I.).

⁷ Usvojio Sabor Republike Hrvatske 14. listopada 2005. (NN od 2. studenog br., 130/2005)

⁸ Narodne novine od 16. kolovoza 2007. br. 85/2007

⁹ Prihvatio Međuministarski odbor i UNEP/MAP. Usvajanje od strane Vlade Republike Hrvatske očekuje se do kraja 2007. godine.

Nacionalna ISPA strategija za okoliš (2005.)¹⁰, prva investicijska strategija zemlje, prioritetnima utvrđuje investicijske projekte gospodarenja otpadom, vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda; osnova je to za planiranje investicija u Republici Hrvatskoj za korištenje 30 milijuna eura koji su iz programa ISPA dodijeljeni Hrvatskoj za razdoblje 2005. - 2006. (detaljnije u poglavlju 3.4.3.). Ova će sredstva pružiti ograničeni doprinos za ispunjavanje svih i temeljnih potreba Hrvatske u navedenim područjima; međutim, indikativni popis od 26 projekata u Nacionalnoj ISPA strategiji su prioritetne investicije u sektorima gospodarenja vodama i gospodarenja otpadom što će pridonijeti ispunjavanju zahtjeva iz „troškovno zahtjevnih“ direktiva iz okolišne pravne stečevine EU. Ovaj popis je ažuriran, a „dugi popis“ projekata za IPA investicije i stanje njihove pripremljenosti opisano je u odjeljku 3.5. ovog Programa.

Svi projekti koji se financiraju u okviru OPZO-a moraju u potpunosti poštivati načela održivog razvoja i ispuniti odnosne norme zaštite okoliša, posebno direktive o OUO-a, habitatima i pticama (kako bi se spriječili negativni utjecaji na potencijalne lokacije NATURA-e 2000) kao i odnosnu pravnu stečevinu koja se odnosi na zaštitu okoliša. Investicije u sektor zaštite okoliša planirat će se pomoću integriranih i strateških pristupa, posebno u skladu s pristupom sliva i planiranja gospodarenja otpadom. Projekti koji će se financirati moraju se ocjenjivati ovisno o slučaju kako bi bili usklađeni s odnosnim obvezama iz pravne stečevine o zaštiti okoliša.

U sljedećem potpoglavlju daje se prikaz ključnih institucija u Hrvatskoj koje su nadležne za pripremu i provedbu tih strategija, programa i planova, na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini.

1.1.4 Institucionalni okvir

Na općoj razini, politika okoliša najvećim dijelom spada pod nadležnost sljedeća dva ministarstva:

- ✓ **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG)** je središnje državno tijelo odgovorno za zaštitu okoliša. Ono je, uz druge aktivnosti unutar svoje nadležnosti, odgovorno za upravne i druge poslove vezane uz opću politiku zaštite okoliša, gospodarenje otpadom; zaštitu zraka, zaštitu klime i ozonskog omotača; procjenu utjecaja na okoliš; planove nepredviđenih mogućnosti u okolišu te zaštitu mora, obalnog pojasa i zaštitu tla. Obavlja zadaće koordinacije, stručnog razvoja i sudjeluje u izradi strateških dokumenata; provodi aktivnosti vezane uz proces EU integracija u sektoru zaštite okoliša; inspekciju zaštite okoliša; promicanje edukacije o okolišu i istraživanja vezana uz zaštitu okoliša.
- ✓ **Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva (MPŠVG)** obavlja administrativne i druge zadaće vezane uz gospodarenje vodama i sustav gospodarenja vodama; praćenje stanja i prilagodbu razvoja gospodarenja vodama potrebama gospodarskog razvoja; regulaciju vodotoka, zaštitu od negativnih učinaka vode i leda te erozije i poplava, drenažu i navodnjavanje tla; gospodarenje i iskorištavanje vodnog dobra; zaštitu vode i mora od onečišćenja s kopna; osiguranje vodnih rezervi; iskorištavanje snage vode; planiranje i usklađenje razvoja i izgradnju javne vodoopskrbe i kanalizacijskog sustava od nacionalne važnosti kao i obavljanje aktivnosti inspekcije.

Druga državna tijela vezana uz zaštitu okoliša su: Ministarstvo kulture, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka; Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi; Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva; Državna uprava za zaštitu i spašavanje; i Državni hidrometeorološki zavod. Pored toga osnovan je i Državni zavod za zaštitu prirode, koji obavlja aktivnosti vezane uz očuvanje i unaprjeđenje zaštite prirode kao i Agencija za zaštitu okoliša čiji je zadatak prikupljanje i pružanje podataka o zaštiti okoliša, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost i Hrvatske vode-agencija za upravljanje vodama.

Vezano za **gospodarenje otpadom**, nadležnosti u Hrvatskoj podijeljene su između sljedećih institucija:

- ✓ **Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske** su tijela državne vlasti. Sabor donosi odgovarajuće zakonodavstvo i nacionalne strategije, poput Strategije gospodarenja otpadom. Saborski odbor daje mišljenja o konkretnim zakonima i dokumentima. Vlada donosi plan gospodarenja otpadom i provedbene

¹⁰ Nacionalna strategija za ISPA-u usvojena je tijekom 2005. godine na međuministarskim sastancima Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, odnosno institucija koje su bile nadležne za izradu Strategije.

propise (uredbe), predlaže Saboru odgovarajuće zakonodavstvo i strategije te utvrđuje obvezujuće lokacije. Vlada osigurava uvjete i propisuje mjere za gospodarenje opasnim otpadom i za spaljivanje otpada.

- ✓ **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva** jedno je od tijela državne uprave (ministarstva, uredi državne uprave u županijama) koje je u sektoru otpada nadležno za:
 - Izradu novog primarnog zakonodavstva i standarda;
 - Izradu Strategije gospodarenja otpadom RH i Plana gospodarenja otpadom RH;
 - Izradu provedbenih propisa;
 - Odobranje izvješća o stanju okoliša i Programa zaštite okoliša;
 - Davanje suglasnosti za aktivnosti (intervencije) koje se temelje na procjenama utjecaja na okoliš;
 - Izdavanje dozvola za gospodarenje opasnim otpadom i za spaljivanje otpada te koncesija za gospodarenje posebnim kategorijama otpada (otpadne gume, ambalažni otpad, otpadna ulja itd.);
 - Gospodarenje opasnim otpadom (provedba mjera);
 - Inspekciju i nadzor nad provedbom zakona i sekundarnog zakonodavstva;
 - Nadziranje Agencije za zaštitu okoliša i Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.
- ✓ **Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (FZOEU)**, osnovan 2003. godine i djeluje od početka 2004., izvanproračunska je ustanova s javnim ovlastima u vlasništvu Republike Hrvatske koja ima svrhu financirati programe i projekte zaštite okoliša; ovo također uključuje energetske učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije. FZOEU ubire razne naknade zaštite okoliša koje čine vlastiti prihod Fonda, a ove naknade uključuju naknade za opterećivanje okoliša opasnim i neopasnim industrijskim otpadom.
- ✓ **Agencija za zaštitu okoliša (AZO)** je javna ustanova koju je osnovala Vlada 2002. godine. AZO prvenstveno prikuplja, obrađuje i pruža podatke koji su potrebni za učinkovitu provedbu politike zaštite okoliša. Obavlja zadatke vezane uz razvoj i koordinaciju informacijskog sustava zaštite okoliša. Izrađuje izvješće o stanju okoliša (izvješća o gospodarenju otpadom sastavni dio) koje potvrđuje MZOPUG.
- ✓ **Županije i Grad Zagreb** su jedinice regionalne samouprave nadležne za gospodarenje svim vrstama otpada na svom području, izradu planova gospodarenja otpadom za svoje područje; prikupljanje i prosljeđivanje podataka o otpadu (katastar emisija u okoliš); **uredi državne uprave u županijama** izdaju dozvole za gospodarenje neopasnim otpadom.
- ✓ **Gradovi i općine** su jedinice lokalne samouprave koje su nadležne za gospodarenje komunalnim otpadom te izrađuju planove gospodarenja otpadom i određuju lokacije u prostornim planovima za svoje područje.

Zakon o komunalnom gospodarstvu propisuje komunalne usluge (uključujući gospodarenje komunalnim otpadom) koje mogu obavljati:

- ✓ **komunalna društva** koja osnivaju jedinice lokalne samouprave (jedinice lokalne samouprave trebaju biti u vlasništvu najmanje 51% poduzeća);
- ✓ **javne ustanove** koje osnivaju jedinice lokalne samouprave;
- ✓ **organizacijske jedinice** jedinica lokalne samouprave;
- ✓ **pravne i fizičke osobe** na temelju koncesijskih ugovora;
- ✓ **pravne i fizičke osobe** na temelju ugovornih odnosa.

Ostali dionici koji sudjeluju u gospodarenju otpadom su društva koja su registrirana i imaju dozvolu za skupljanje i prijevoz, oporabu i/ili zbrinjavanje otpada, ili za gospodarenje posebnim kategorijama otpada, konzultantske tvrtke, stručne organizacije i nevladine udruge.

Za **gospodarenje vodama** u Hrvatskoj odgovorne su sljedeće institucije:

- ✓ **Sabor i Vlada Republike Hrvatske** su tijela državne vlasti. Sabor usvaja relevantno zakonodavstvo i nacionalne strategije, poput Strategije upravljanja vodama. Saborsko povjerenstvo daje mišljenja o

konkretnim aktima i dokumentima. Vlada usvaja planove upravljanja vodnim područjima i Saboru predlaže odgovarajuće zakonodavstvo i strategije.

- ✓ **Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva** odgovorno je za politiku voda u Republici Hrvatskoj. Unutar Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG) osnovane su dvije uprave relevantne za gospodarenje vodama: Uprava gospodarenja vodama i Uprava vodne politike i međunarodnih projekata. Uprava vodne politike i međunarodnih projekata odgovorna je za poslove vezane uz pristupanje EU i provedbu međunarodno financiranih projekata u vodnom sektoru.
- ✓ **Hrvatske vode (HV)** su državna agencija odgovorna za gospodarenje vodama. Zadaci koje obavljaju Hrvatske vode su sljedeći:
 - Izrada nacrtu Strategije upravljanja vodama, nacrtu planova upravljanja vodnim područjima i izradu i provedbu plana upravljanja vodama;
 - Izrada projektnih zadataka, konceptijskih rješenja, studija i investicijskih programa i revizija projektne dokumentacije;
 - Uređenje vodotoka i drugih vodnih cjelina i osiguranje zaštite od štetnog djelovanja voda - praćenje stanja i kontrola vodotoka i drugih voda, organiziranje provođenja obrane od poplava i leda i zaštite od erozija i bujica, organiziranje građenja, tehničkog i gospodarskog održavanja vodotoka i vodnih građevina;
 - Upravljanje melioracijskim sustavima za odvodnjavanje i navodnjavanje - organiziranje građenja, tehničkog i gospodarskog održavanja i njihova namjenskog korištenja;
 - Korištenje voda – utvrđivanje zaliha voda, praćenje stanja zaliha voda, usklađivanje planova korištenja voda koje donose druge pravne osobe i praćenje njihova ostvarivanja, poduzimanje drugih mjera za namjensko i racionalno korištenje voda;
 - Zaštita voda – praćenje i utvrđivanje kakvoće voda, organiziranje provođenja Državnog plana za zaštitu voda, usklađivanje planova za zaštitu voda jedinica lokalne samouprave i planova drugih osoba za ulaganje u zaštitu voda i praćenje njihova ostvarivanja, poduzimanje mjera za sprečavanje i saniranje onečišćenja voda;
 - Upravljanje javnim vodnim dobrom;
 - Vođenje vodne dokumentacije i upravljanje jedinstvenim informacijskim sustavom voda;
 - Stručni poslovi u vezi s davanjem koncesija na vodama i javnom vodnom dobru;
 - Stručni nadzor nad provođenjem uvjeta iz vodopravnih akata i ugovora o koncesiji (vodni nadzor);
 - Poslovi radi izvršavanja planova kojima se ostvaruje upravljanje vodama;
 - Stručni nadzor nad građenjem vodnih građevina.

HV snose odgovornost za cijelu Hrvatsku preko svojih pet vodnogospodarskih odjela i 32 vodnogospodarske ispostave. Hrvatske vode odgovaraju za svoj rad nadležnom ministarstvu, tj. Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva.

Na **lokalnoj razini** postoji relativno velik broj (143) **komunalnih društava** odgovornih za javnu vodoopskrbu u Hrvatskoj; slično tome, sustavima javne odvodnje upravlja 130 **javnih komunalnih (općinskih) društava**, od kojih su neke odgovorne i za vodoopskrbu. Vlasnici ovih društava su jedinice lokalne samouprave.

1.1.5 Hrvatski pravni okvir

Hrvatsko zakonodavstvo koje se odnosi na prioritetne sektore (otpad, vode)¹¹ sadržane u OPZO-u je:

¹¹ Prioriteti OPZO-a su pod-sektori otpada i voda s obzirom na ograničena sredstva koja su dostupna i potrebu za koncentracijom pomoći, a ujedno je riječ o glavna dva prioriteta iz Nacionalne strategije zaštite okoliša. S obzrom da je

- ✓ Zakon o zaštiti okoliša (NN 82/94 i 128/99)
- ✓ Zakon o otpadu (NN 178/04 i 111/06)
- ✓ Zakon o vodama (NN 107/95 i 150/05)
- ✓ Zakon o financiranju vodnog gospodarstva (NN 107/95, 19/96, 88/98 i 150/05)

Postojeći Zakon o zaštiti okoliša dijelom je usklađen s *acquisom*; Konačni prijedlog novog „krovnog” zakona kojim će se postići daljnje usklađivanje prihvaćen je od Vlade Republike Hrvatske 13. rujna 2007. te je isti upućen u Hrvatski Sabor na drugo čitanje i usvajanje. Novim zakonom o zaštiti okoliša uredit će se sva horizontalna pitanja koja još nisu obrađena u sektorskim zakonima (uključujući određene aspekte Procjene utjecaja na okoliš (PUO), odredbe o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš, odredbe o pristupu informacijama o okolišu i integrirano sprječavanje i nadzor onečišćenja). Sekundarno zakonodavstvo za provedbu primarnog zakonodavstva bit će izrađeno za potpuno prenošenje odgovarajućeg zakonodavstva EU.

U studenom 2004. donesen je novi Zakon o otpadu (NN 178/04), koji je izmijenjen i dopunjen u rujnu 2006. (NN 111/06) i koji određuje ciljeve **gospodarenje otpadom**:

- ✓ Izbjegavanje i smanjivanje nastajanja otpada i smanjivanje opasnih svojstava otpada;
- ✓ Oporaba otpada (recikliranje, ponovno korištenje ili drugi postupak, ili korištenje otpada u energetske svrhe);
- ✓ Zbrinjavanje otpada na propisani način, i
- ✓ Sanacija okoliša u slučajevima onečišćenja otpadom.

Odgovarajuće odredbe Direktive Vijeća 75/442/EEZ o otpadu izmijenjene Direktivom Vijeća 91/156/EEZ, Odluke Komisije 94/3/EK, Odluke Komisije 96/350/EK i Odluke Komisije 2000/532/EZ prenesene su u Zakon o otpadu. Ovaj Zakon također pruža opći pravni okvir za daljnje usklađivanje sa zakonodavstvom EU u sektoru otpada, koji uključuje određeno već usvojeno sekundarno zakonodavstvo:

✓ Uredba o vrstama, kategorijama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i popisom opasnog otpada (NN 50/05) ✓ Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu (NN 97/05 i 115/07) ✓ Odluka o uvjetima za označavanje ambalaže (NN 155/05, 24/06 i 28/06) ✓ Pravilnik o gospodarenju otpadnim gumama (NN 40/2006) ✓ Pravilnik o očevidniku pravnih i fizičkih osoba koje se bave djelatnošću posredovanja u organiziranju oporabe i/ili zbrinjavanja otpada i pravnih i fizičkih osoba koje se bave djelatnošću izvoza neopasnog otpada (NN 51/06) ✓ Pravilnik o mjerilima, postupku i načinu određivanja naknade za vlasnike nekretnina i jedinice lokalne samouprave (NN 59/2006) ✓ Uredba o prekograničnom prometu otpada (NN 69/06 i 17/07) ✓ Pravilnik o gospodarenju otpadnim uljima (NN 124/06)	✓ Pravilnik o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima (NN 133/06) ✓ Pravilnik o gospodarenju otpadnim vozilima (NN 136/06) ✓ Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN 23/07) ✓ Pravilnik o načinu i postupcima gospodarenja otpadom koji sadrži azbest (NN 42/07) ✓ Pravilnik o načinu i uvjetima termičke obrade otpada (NN 45/07) ✓ Pravilnik o gospodarenju medicinskim otpadom (NN 72/07) ✓ Pravilnik o gospodarenju otpadnim električnim i elektroničkim uređajima i opremom (NN 74/07)

sektor zraka treći prioritet NSZO-a te s vodom i otpadom čini podsektor zaštite okoliša koji zahtijeva znatna ulaganja, može biti uzet u obzir za pomoć u narednom programskom razdoblju.

Dovršetak daljnjeg prijenosa relevantne pravne stečevine EU za podsektor otpada prema NPPEU 2007. planiran je u 2007. i 2008. donošenjem provedbenih propisa Zakona o otpadu. Ostalo provedbeno zakonodavstvo koje je usvojeno temeljem starog Zakona o otpadu i dalje je dijelom na snazi, a ono uključuje:

- ✓ Uredbu o uvjetima za rukovanje opasnim otpadom (NN 32/98),
- ✓ Pravilnik o uvjetima za gospodarenje otpadom (NN 123/97 i 112/01).

Pored toga određeni aspekti gospodarenja otpadom uređeni su drugim sektorskim propisima i međunarodnim ugovorima:

- ✓ Zakon o zaštiti okoliša (NN 82/94 i 128/99)
- ✓ Zakon o komunalnom gospodarstvu (NN 26/03, 178/04)
- ✓ Zakon o potvrđivanju Baselske konvencije o nadzoru prekograničnog prometa opasnog otpada i njegovu odlaganju (NN – MU 3/94)
- ✓ Zakon o zaštiti zraka (NN 178/04)
- ✓ Uredba o graničnim vrijednostima emisija onečišćavajućih tvari iz stacionarnih izvora u zrak (NN 21/07)
- ✓ Zakon o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (NN 107/03)
- ✓ Zakon o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 35/99, 61/00, 32/02 i 100/04)
- ✓ Pomorski zakonik (NN 181/04)
- ✓ Zakon o ratifikaciji Okvirne konvencije UN-a o promjeni klime (NN – MU 2/96)
- ✓ Kyoto protokol Okvirne konvencije UN o promjeni klime (NN-MU 05/07)
- ✓ Montrealski protokol o tvarima koje oštećuju ozonski sloj (NN-MU 12/93)
- ✓ Stockholmska konvencija o postojanim organskim onečišćavateljima (NN-MU 11/06)
- ✓ Međunarodna konvencija MAR POL 73/78, odnosno Protokol V kojim se uređuje zbrinjavanje otpada u lukama
- ✓ Barcelonska konvencija (NN-MU 12/93 i 17/98)

- ✓ Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama (NN 158/03 i 141/06)

Primarno zakonodavstvo za područje **gospodarenja vodama** sastoji se od dva instrumenta:

- ✓ Zakona o vodama (NN br. 107/95 i 150/05), i
- ✓ Zakona o financiranju vodnog gospodarstva (NN br. 107/95, 19/96, 88/98 i 150/05).

Hrvatski sabor izmijenio je i dopunio ove zakone u prosincu 2005. Oni su sada djelomično usklađeni s Okvirnom direktivom o vodama (2000/60/EZ); daljnje usklađivanje predviđeno je do kraja 2008. godine

Uz ova dva zakona, koji čine temeljni zakonski okvir, vodno gospodarstvo u Republici Hrvatskoj uređuje oko 40 podzakonskih akata. Postojeći zakonodavni okvir upravljanja vodama potrebno je uskladiti s pravnom stečevinom EU.

Za ovaj OPZO relevantni su:

- ✓ Pravilnik o posebnim uvjetima koji moraju ispunjavati pravne osobe koje obavljaju djelatnosti odvodnje otpadnih voda
- ✓ Pravilnik o posebnim uvjetima za obavljanje vodoopskrbne djelatnosti
- ✓ Pravilnik o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće
- ✓ Državni plan za zaštitu voda
- ✓ Pravilnik o izdavanju vodoprivrednih akata
- ✓ Pravilnik o izradi Vodnogospodarske osnove
- ✓ Pravilnik o utvrđivanju zona sanitarne zaštite
- ✓ Uredba o klasifikaciji voda
- ✓ Pravilnik o graničnim vrijednostima pokazatelja, opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama
- ✓ Odluka o utvrđivanju slivnih područja
- ✓ Odluka o popisu državnih voda
- ✓ Odluka o utvrđivanju granica vodnih područja
- ✓ Uredba o opasnim tvarima u vodama
- ✓ Pravilnik o vodnoj dokumentaciji

Hrvatska je potpisala i ratificirala nekoliko međunarodnih sporazuma o upravljanju vodama, koji uključuju:

- ✓ Konvenciju o zaštiti i korištenju prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera (NN – MU 4/96);
- ✓ Konvenciju o suradnji na zaštiti i održivoj uporabi rijeke Dunav (NN – MU 2/96); i
- ✓ Okvirni sporazum o slivu rijeke Save (NN – MU 14/03).

Također postoje i važni bilateralni sporazumi o vodnogospodarskoj suradnji potpisani s Republikom Mađarskom, Republikom Slovenijom i Republikom Bosnom i Hercegovinom.

1.1.6 Horizontalna pitanja

Opća koncepcija „održivog razvoja” koja uključuje sva horizontalna pitanja ugrađena je u sve operative programe i u svakom je opisano kako će biti integrirana kroz specifične mjere. Ovi programi su usklađeni s EU strategijom održivog razvoja a Hrvatska se obvezala na stalno unaprjeđivanje kakvoće i zaštite okoliša (uključujući stvaranje održivih zajednica koje će imati sposobnost učinkovitog upravljanja i korištenja resursa te početi iskorištavati ekološki potencijal i potencijal za socijalne inovacije u gospodarstvu). Za Hrvatsku se prioritet sastoji u pridržavanju normi i standarda EU na području zaštite okoliša; stoga će OPZO sufinancirati projekte vezane uz ulaganja u zaštitu okoliša. Ostali operativni programi integrirat će razmatranja u vezi zaštite okoliša u ostale investicijske projekte, posebno prometnu infrastrukturu.

"Horizontalne teme" izravno su integrirane u OPZO jer je zaštita okoliša središnja i nerazdvojiva sastavnica održivog razvoja. OPZO opisuje specifične mjere koje će obrađivati „temu” okoliša. U OPZO-u su utvrđeni

specifični indikatori i opisano je kako će ove „teme” biti sustavno i ciljano integrirane te kako će ih se pratiti kroz izvješćivanje o rezultatima postignutim u pogledu svake „teme”, pomoću specifičnih indikatora. Horizontalna pitanja dalje su razrađena u odjeljku 3.3.

1.1.7 Statistika

Gospodarenje otpadom

U OPZO-u je u području otpada korišteno nekoliko izvora podataka: Agencija za zaštitu okoliša - AZO (preuzeto iz Katastra emisija u okoliš), hrvatske stručne institucije i tvrtke, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i MZOPUG. Podaci o gospodarenju otpadom prikazani u tablicama su procjene budući da tek nekoliko općina/gradova temelji svoje podatke na stvarnom mjerenju (vaganju) količine otpada. Procjena količina otpada uglavnom se radi vizualnom procjenom. Sustav prikupljanja podataka u Hrvatskoj potrebno je unaprijediti u skladu s već uspostavljenim pravnim okvirom. To je jedan od ciljeva u Nacionalnoj strategiji zaštite okoliša i Strategiji gospodarenja otpadom RH.

Gospodarenje vodama

Za vodni sektor, podaci korišteni u OPZO-u potječu iz nekoliko izvora podataka: Strategija upravljanja vodama Republike Hrvatske (2007.), MPŠVG, Hrvatske vode, Statistički godišnjak Državnog zavoda za statistiku i EUROSTAT. Sustav prikupljanja podataka u Hrvatskoj potrebno je poboljšati na temelju postojeće pravne osnove.

Sektor i politika okoliša usmjereni su na nacionalnu razinu stoga se i prikazani statistički podaci daju na razini Hrvatske (NUTS I).

1.2 STRATEŠKI OKVIR ZAJEDNICE

U ovom odjeljku razmatra se politika EU, u vezi s aspektima okoliša iz Lisabonske agende i Strateških smjernica Zajednice, i njena povezanost s Hrvatskom u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Pristupnog partnerstva. Zatim se prikazuje pravni okvir EU u smislu različitih direktiva koje Hrvatska trenutno nastoji u potpunosti prenijeti, a potom se daje sažeti pregled usklađenosti hrvatskog pravnog okvira s *acquisom* i spremnosti za pristup.

Zatim se opisuje način na koji su predloženi prioriteti OPZO-a usklađeni s načelom koncentracije pomoći uz prikaz načina koordinacije pomoći. I na kraju tu je prikaz izdataka i ulaganja u okoliš.

1.2.1 EU politika u odnosu na Hrvatsku

Europska unija je predana održivom razvoju, a njenom politikom razvoja, uključujući kohezijsku politiku, upravlja **Lisabonska strategija** (Strategija gospodarskog razvoja) te Lisabonski program Zajednice (Agenda razvoja i zapošljavanja); izmijenjene nakon revizije 2004. sredinom mandata. U tom smislu, okvir za korištenje strukturnih fondova i Kohezijskog fonda sadržan je u Objavi *Kohezijska politika u potpori razvoja i radnih mjesta*, **Strateške smjernice Zajednice, 2007.-2013.**¹², koja određuje „jačanje sinergije između zaštite okoliša i razvoja” kao jedan od prioriteta Zajednice (u okviru smjernice A: Učiniti Europu i njene regije privlačnim mjestima za ulaganje i rad) za potporu u okviru kohezijske politike i ostvarenja ciljeva Lisabonske strategije.

Strateški cilj EU za sljedeće desetljeće je postati najkonkurentnijim i najdinamičnijim gospodarskim sustavom na svijetu temeljenom na znanju, sposobnim postići održiv gospodarski razvoj sa što više kvalitetnijih radnih mjesta i većom socijalnom kohezijom. Zaštita okoliša/održivi razvoj uključen je u četiri prioritetna područja za podizanje razine konkurentnosti EU, a u tom su području zadani ciljevi okrenuti prema smanjenju učinka stakleničkih plinova, povećanoj uporabi električne energije iz obnovljivih izvora, smanjenje količine cestovnog prometa, smanjenje buke i onečišćenja, itd. Kako bi se postigli planirani ciljevi, velika važnost je pridodana svim oblicima tehnologije koji su ekološki prihvatljivi, u usporedbi s njihovim alternativama.

Jedan od ciljeva EU jest taj da regije postanu mjesta privlačnija za ulaganja i poslovanje; stoga budući program usklađivanja (kohezijski program) mora ojačati sinergiju između zaštite okoliša i razvoja. U tom pogledu će prioritet biti dan pružanju okolišnih usluga; one uključuju infrastrukturu za zbrinjavanje otpada i otpadnih voda, gospodarenje prirodnim resursima, dekontaminaciju onečišćenog zemljišta kako bi ga se pripremlilo za nove gospodarske aktivnosti, i zaštitu od određenih ekoloških opasnosti (putem promicanja gospodarenja prirodnim resursima, bolje uporabe ICT tehnologija, usmjerenog istraživanja, itd.). Promicanje ulaganja također pridonosi obvezama iz Kyotskog protokola, pomoću povećanja doprinosa zaštiti okoliša i razvoju i radnim mjestima.

Odnos Hrvatske i EU se u početku temeljio na **Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)**¹³, koji je potpisan u listopadu 2001., a stupio je na snagu u veljači 2005. SSP osigurava pravni okvir za politički dijalog, regionalnu suradnju, gospodarske odnose i korištenje financijske pomoći Zajednice¹⁴.

SSP iznosi da: „mnoga ekološki krhka područja visoke vrijednosti biološke raznolikosti se uništavaju zbog neprimjerenog razvoja ili zadiranja u zaštićena područja”. Primjećuje da javnost ne iskazuje zabrinutost zbog postojećih i mogućih problema u okolišu i da je „civilno društvo do sada imalo minimalan utjecaj na području zaštite okoliša”. U šest godina otkako je SSP skrenuo pažnju na ove probleme i nedostatak sredstava za njihovo rješavanje, hrvatske vlasti su obratile više pažnje ovim problemima povećavši javne izdatke za okoliš i jačajući veze s civilnim društvom. Na međunarodnoj razini, poboljšana je suradnja, posebice u vezi sa zaštitom voda u dunavskoj i crnomorskoj regiji – dok je ovo i dalje prioritet.

¹² Odluka Vijeća 2006/702/EC

¹³ Odluka Vijeća i Komisije (2005/40/EZ, Euratom) od 13. prosinca 2004.

¹⁴ Što se tiče sadržaja ovog Operativnog programa, Republika Hrvatska će osigurati pravilnu provedbu obveza navedenih u Glavi VI. SSP-a u području politike tržišnog natjecanja, uključujući državnu potporu.

U travnju 2004., Vijeće Europske unije je usvojilo Europsko partnerstvo s Hrvatskom, a u lipnju 2004., nakon pozitivnog mišljenja Komisije o hrvatskoj prijavi za članstvo, Vijeće Europe je ratificiralo prijavu Hrvatske za članstvo u EU, dok su službeni pregovori za pristup započeli u listopadu 2005. U veljači 2006. je Europsko partnerstvo unaprijeđeno (na temelju Komisijinog izvješća o napretku Hrvatske iz 2005.) u **Pristupno partnerstvo (PP)**¹⁵ koje odražava novi status Hrvatske kao kandidata za članstvo u Europskoj uniji¹⁶.

PP postavlja kratkoročne i srednjoročne prioritete za zaštitu okoliša.

Kratkoročni prioriteti:

- ✓ Nastaviti razvijati horizontalno zakonodavstvo, uključujući ono o procjeni učinka na okoliš i sudjelovanju javnosti;
- ✓ Jasno odrediti odgovornosti i ojačati administrativni i operativni kapacitet na nacionalnoj i regionalnoj razini kako bi se osiguralo planiranje, uključujući izradu financijskih strategija;
- ✓ Hitno usvojiti i započeti provedbu nacionalnog plana gospodarenja otpadom.

Srednjoročni prioriteti:

- ✓ Osigurati integraciju zahtjeva zaštite okoliša u definiciju i provedbu drugih sektorskih politika. Razviti strategiju ulaganja u okoliš temeljenu na procjeni troškova usklađenja. Nastaviti provedbu horizontalnog zakonodavstva.
- ✓ Nastaviti rad na prenošenju *acquisa* EU, s posebnim naglaskom na gospodarenje otpadom, kakvoću vode, kakvoću zraka, zaštitu prirode i integrirano sprječavanje onečišćenja i kontrolu. Povećati ulaganja u okolišnu infrastrukturu, s posebnim naglaskom na sakupljanje i pročišćavanje otpadnih voda, opskrbu pitkom vodom i gospodarenje otpadom.
- ✓ Ratificirati Kyotski protokol pri Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime.

U skladu sa SSP-om i PP-om, plan za prenošenje *acquisa* u hrvatsko zakonodavstvo – **Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji (NPPEU)** se izrađuje na godišnjoj osnovi od 2003. Od 2004., NPPEU opisuje pravni i institucionalni okvir poglavlja o okolišu, prioritete u harmonizaciji zakonodavstva za predmetnu godinu, nezakonodavne i administrativne mjere te izdvajanja iz proračuna za njihovu učinkovitu provedbu. NPPEU 2007, uključivo poglavlje Okoliš, priređen je u 2006., a Vlada RH usvojila ga je u siječnju 2007.

Pored toga je Hrvatska izradila **Pretpristupni ekonomski program (PEP)** za razdoblje 2005.-2007., nakon kojeg je slijedio ažurirani PEP za 2006.-2008. i PEP za 2007.-2009.¹⁷ – s ciljem da se odredi gospodarska politika i reforme potrebne za pristup Europskoj uniji. Potonji iznosi jasnu definiciju srednjoročne ekonomske politike zemlje, prioriteta i strukturnih reformi planiranih u trogodišnjem razdoblju. Poglavlje o okolišu (dio odjeljka o *'strukturnim reformama'*) uključuje zakonske i „ne-zakonske” mjere koje će biti provedene, i koje će utjecati na izdatke iz državnog proračuna.

Hrvatska je pripremila **Okvir za usklađenost strategija (OUS)**¹⁸ koji sadrži „Zaštitu i unaprjeđenje prirodnog i živog okoliša Hrvatske i okolišni potencijal kao ključne elemente za budući razvoj” kao jedan od pet ciljeva koji bi trebali biti ostvareni putem aktivnosti koje potpomažu IPA komponente III i IV.

To je u skladu s **Višegodišnjim indikativnim planskim dokumentom (VIPD)**¹⁹ Europske komisije, koji slijedi isti trogodišnji planski obzor kao i OPZO, i tvrdi da je cilj komponenti III i IV pružiti pomoć Hrvatskoj u razvoju politika

¹⁵ Odluka Vijeća 2006/145/EZ

¹⁶ U kontekstu ovog Operativnog programa potrebno je uzeti u obzir ODLUKU VIJEĆA od 20. veljače 2006. o načelima, prioritetima i uvjetima sadržanim u Pristupnom partnerstvu s Hrvatskom, kojom se ukida Odluka br. 2004/648/EZ koja detaljnije navodi potrebne obveze u vezi s pitanjima tržišnog natjecanja.

¹⁷ Usvojila Vlada Republike Hrvatske 30. studenog 2006.

¹⁸ Dostavljen Komisiji 13. lipnja 2007. i dogovoren u pismu REGIO/EMPL br. 6010 od 18. lipnja 2007.

¹⁹ Odluka Komisije C(2007)2566 usvojena 20. lipnja 2007.

kao i u pripremama za provedbu i upravljanje kohezijskom politikom Zajednice, pogotovo s obzirom na Europski regionalni fond za razvoj, Kohezijski fond i Europski socijalni fond. Što se tiče pretpristupne pomoći u okviru komponenti III i IV, prioriteti uključuju ulaganja u zaštitu okoliša vezana uz *acquis* i europske prometne mreže zajedno s pomoći proizvodnom sektoru, pogotovo MSP-ima i stvaranju ljudskog kapitala. Glavni izazovi u zaštiti okoliša su poboljšati pouzdanost sustava vodoopskrbe, osigurati adekvatnu obradu otpadnih voda u skladu s EU standardima, poboljšati gospodarenje otpadom kako bi se izbjegao štetan utjecaj na okoliš te dugoročno spriječilo onečišćenje zraka koje bi se moglo povećati iznad trenutnih razina kao posljedica procesa sagorijevanja te povećanja obujma prometa.

OUS i OPZO su također izrađeni kako bi bili dosljedni **Strateškim smjernicama Zajednice** koje utvrđuju da je „jačanje sinergije između zaštite okoliša i rasta” jedan od prioriteta Zajednice (u okviru Smjernice A: Učiniti Europu i njene regije privlačnim mjestom za ulaganje i rad) za potporu u okviru kohezijske politike i ostvarenja ciljeva Lisabonske strategije.

Ovi okviri i smjernice stvaraju kontekst za izradu ovog OP-a – njegovu analizu, strategiju i predložene aktivnosti – uz postojeću nacionalnu politiku i strategije zaštite okoliša, koji su opisani u odlomku 1.1.3.

1.2.2 Pravni okvir EU

Okvir za EU politiku **gospodarenja otpadom** sadržan je u Rezoluciji Vijeća Europe o strategiji gospodarenja otpadom (97/C76/01), koja se temelji na Okvirnoj direktivi o otpadu (75/442/EEZ) i drugim zakonima o gospodarenju otpadom. Tri su načela politike: sprječavanje nastajanja otpada, recikliranje i ponovna uporaba te unaprijeđenje konačnog zbrinjavanja i praćenje. Države članice su u okviru „Kohezijske politike EU za potporu razvoja i zaposlenja, Strateških smjernica Zajednice za razdoblje 2007. – 2013.“ odlučile povećati gospodarske dobrobiti i smanjiti troškove suzbijanjem onečišćenja na izvoru. Ovo unutar sektora gospodarenja otpadom znači usredotočenost na sprječavanje stvaranja otpada, reciklažu i biorazgradnju otpada koji su jeftiniji i stvaraju više radnih mjesta u odnosu na odlagalište i spaljivanje, najmanje povoljna krajnja rješenja.

Najvažnije direktive u sektoru gospodarenja otpadom su:

- ✓ Direktiva 2006/12/EZ o otpadu;
- ✓ Direktiva o odlagalištima otpada 1999/31/EZ;
- ✓ Direktiva o opasnom otpadu 91/689/EEZ s izmjenama i dopunama Komisije Direktive 94/31/EZ;
- ✓ Direktiva o otpadnom mulju 86/278/EEZ;
- ✓ Direktiva o spaljivanju otpada 2000/76/EZ;
- ✓ Direktiva o ambalažnom otpadu 94/62/EZ izmijenjena i dopunjena Direktivom 2005/20/EZ, Direktivom 2004/12/EZ, Propisom (EZ) Br 1882/2003.

Šesti akcijski program za okoliš EU „**Okoliš 2010.: Naša budućnost, naš izbor**”²⁰ usvojen 2001. godine, je odredio inicijative o otpadu za prvo desetljeće 21.-og stoljeća. U njemu je sprječavanje stvaranja otpada i gospodarenje otpadom utvrđeno kao jedan od četiri najvažnija prioriteta, a njegov glavni cilj je razdvajanje stvaranja otpada od gospodarske aktivnosti.

Politika voda EU zasniva se na Okvirnoj Direktivi o vodama (ODV), kojom se nastoji uvesti režim integralnog upravljanja vodnim područjima u Europi. To je opći sustav zamišljen radi zaštite svih voda, kojim se postavljaju jasni ciljevi, tako da se „dobro stanje” mora postići za sve vode u Europi do 2015. godine, a korištenje voda bit će održivo širom Europe.

Najvažnije direktive za vodnogospodarski sektor su sljedeće:

- ✓ Okvirna Direktiva o vodama (2000/60/EZ);
- ✓ Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEZ, 98/15/EZ); i

²⁰ Odluka br. 1600/2002/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. srpnja 2002.

- ✓ Direktiva o vodi za piće (80/778/EEZ, 91/858/EEZ, 90/656/EEZ i 91/692/EEZ).

1.2.3 Napredak Hrvatske prema sukladnosti s *acquisom* i spremnost za članstvo u EU

Hrvatska se nalazi u postupku **pregovora** za članstvo u EU. Rezultati i razvoj toga postupka predstavljaju izuzetno važne smjernice za daljnje djelovanje u bilo kojem sektoru. Napredak vezan uz sukladnost s *acquisom* i prioriteta utvrđeni u Pristupnom partnerstvu se sagledavaju jednom godišnje putem redovitih **Izveštaja o napretku** Europske komisije.

Nacionalni program Republike Hrvatske za pristupanje Europskoj uniji za 2007. godinu (NPPEU 2007) usvojen je u siječnju 2007. Sukladno tom programu, planirano je usvajanje 46 propisa za cijeli sektor Okoliša, uključivo i novi Zakon o zaštiti okoliša na temelju kojeg će biti doneseno više provedbenih propisa. U pod-sektoru otpada, u 2007. planirano je donošenje niza podzakonskih akata kojima će se regulirati postupanje s raznim tokovima otpada, a potpuni prijenos *acquis-a* ostvarit će se u 2008. Sukladno NPPEU 2007, Hrvatska je ratificirala Kyotski protokol u travnju 2007. te će usvojiti daljnje propise u pod-sektoru zraka usklađene s *acquis-em*. Namjera je da se potpuni prijenos okolišnog *acquis-a* ostvari do kraja 2008. godine. U NPPEU 2007 planiran je niz nezakodavnih i administrativnih mjera, što uključuje i povećanje broja zaposlenika u institucijama na državnoj razini u okviru sektora okoliš.

1.2.4 Iskustva s prethodnom pomoći EU

Na osnovi iskustava u provedbi projekata i korištenju sredstava EU, slijedi prikaz glavnih pitanja važnih za buduću provedbu pretprijetne pomoći:

- ✓ Razvija se sposobnost upravljanja programima i projektima u Republici Hrvatskoj; stečeno praktično iskustvo treba rasti i postati dio upravljanja sredstvima EU u budućnosti. Do sada se nedovoljno razvijena sposobnost na nacionalnoj i nižim razinama pokazala kao najveća prepreka za provedbu projekata. Stoga je potrebno osigurati bolju tehničku pomoć i izgradnju sposobnosti na svim administrativnim razinama;
- ✓ Od ključne je važnosti da osoblje bude osposobljeno i motivirano te je potrebno dalje poraditi na utvrđivanju, osposobljavanju i zadržavanju kadra takvih zaposlenika;
- ✓ Neodgovarajući i nepripremljeni projektni prijedlozi prepreka su korištenju pomoći. Stoga je priprema dovoljnog broja dobro osmišljenih i zrelih projekata (posebno projektna rješenja i dokumentacija za nadmetanje) od presudne važnosti da bi se korištenje pomoći EU osiguralo na pravovremen i tehnički prihvatljiv način. To je pitanje neposredno povezano s potrebom jačanja sposobnosti na svim razinama, ali posebno krajnjih korisnika kako bi na vrijeme pripremili kvalitetan projekt/dokumentaciju za nadmetanje;
- ✓ Potrebno je poboljšati upravljanje vremenom i osiguranje kvalitete u svim institucijama kao i unaprijediti sposobnost provedbe (nadmetanja i ugovaranja);
- ✓ Značaj koordinacije između dionika, što zahtjeva opsežne i jasne protoke informacija s naglaskom na zajedničko razumijevanje zadataka, rokova i međusobnih ovisnosti;
- ✓ Nužnost pravovremenog pristupa i širenja informacija (svim zainteresiranim stranama) i veći naglasak na mjere promidžbe (kako pomoći EU tako i sektorske koordinacije općenito).

1.2.5 Koncentracija i koordinacija pomoći

Kao što je već naglašeno, opći cilj pomoći pružene putem Okvira za usklađenost strategija je osigurati da odgovarajuće institucije u Republici Hrvatskoj razviju institucionalni kapacitet i steknu praktično iskustvo u upravljanju intervencijama poput onih strukturalnih fondova, čime će se pripremiti za konačno članstvo u EU. IPA je zamišljena kao most ka konačnom upravljanju strukturalnim fondovima; to je sredstvo ili mehanizam kojim će se razviti institucionalni kapaciteti kroz iskustvo programiranja i provedbe Komponente III. i IV. (u slučaju OPZO-a). Nadalje se predlaže da IPA Komponente III. i IV. imaju jednaku operativnu strukturu kao strukturalni fondovi.

OUS i njegovi OP-i pokušavaju stvoriti ravnotežu između maksimalnog korištenja stečenog znanja za hrvatske institucije i koncentracije djelovanja kako bi se povećao učinak, temeljenu na ograničenim resursima IPA. U tom pogledu se mora osigurati koncentracija koristi stjecanja znanja imajući na umu ograničena sredstva koja su na raspolaganju tj. **pomoć mora biti iskorištena kako bi se odgovarajućim institucijama osiguralo što je više iskustva moguće**. Osnovni instrument putem kojeg će biti osigurana ovakva vrsta koncentracije je mogućnost

predlaganja ne samo projekata velikih razmjera već i onih manje veličine. To će odgovarajućim institucijama omogućiti stjecanje iskustva i pripremu, u smislu institucionalnog/upravnog i kapaciteta za upravljanje, za Kohezijski fond (projekti velikih razmjera) i strukturne fondove (putem projekata malih razmjera).

Drugo, **koncentracija će se osigurati na temelju sektora**. Kao što je opisano u odlomku 1.1., okolišna politika odnosi se na širok raspon pitanja, s tim da su od posebnog interesa „troškovno zahtjevni“ pod-sektori otpada, voda i zraka. S obzirom na ograničena sredstva koja su dostupna te nužnosti da se odredi prioritet potreba, a kako bi se postigao maksimalni mogući učinak, resursi u okviru OPZO-a će biti koncentrirani na dva pod sektora:

- ✓ gospodarenje otpadom;
- ✓ upravljanje vodama (uključujući pitku kao i otpadne vode).

Uz to, **geografska koncentracija** bit će osigurana na razini podsektora upravljanja vodama. Budući da su najveći problemi u pogledu standarda kakvoće voda u Crnomorskom/ Dunavskom riječnom slivu, te imajući na umu činjenicu da su vodni projekti u jadranskim riječnim slivovima već predmetom relevantne pomoći („Projekt kontrole onečišćenja obalnih gradova”, koji financira IBRD s ciljem poboljšanja kakvoće prijemnih voda i pružanja boljih vodnih usluga u jadranskim slivovima unapređenjem sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda), većina predloženih projekata izrađena je kako bi se poboljšali sustavi odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u Crnomorskom/ Dunavskom riječnom slivu. Međutim, projekt za unapređenje vodne infrastrukture u Kninu i Drnišu s Indikativne liste projekata OPZO-a odnosi se na kopneno područje Jadranskog sliva.²¹

Aktivnosti vezane uz sanaciju lokacija visoko onečišćenih otpadom (crne točke) uglavnom će biti koncentrirane na krško područje, budući da podzemne vode u tom području osiguravaju 90% zaliha pitke vode.

Koncentracija u okviru svake prioritetne osi i mjere, putem određivanja odgovarajućih kriterija odabira, sadržana je u Odjeljku 3.

Opća **koordinacija** IPA programa u Hrvatskoj povjerena je Središnjem državnom uredu za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (SDURF). U okviru svoje nadležnosti, SDURF će osigurati da projekti financirani iz IPA-e budu sigurno ugrađeni u nacionalne razvojne politike, osiguravajući usmjerenost na strateška opredjeljenja i dodatnu vrijednost koju pruža pomoć EU. SDURF je također nadležan za koordinaciju pregovora za poglavlje Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata²².

1.3 PARTNERSKE KONZULTACIJE²³

Aktivnosti pokrenute u okviru ISPA programa nastaviti će se i u okviru IPA programa. Dragocjeno iskustvo je stečeno tijekom izrade Nacionalne ISPA strategije za okoliš: kontakti i sastanci održavani su posebice s predstavnicima jedinica područne (regionalne) samouprave vezano uz opće informacije o ISPA programu, ciljevima i prioritetima, prihvatljivosti i odabiru projekata, pripremi projekata te također o novom programskom razdoblju o okviru IPA.

OPZO je izradila **Međuministarska radna skupina (MRS)** koja se sastoji od predstavnika odgovarajućih državnih institucija i kojom predsjedava Strateški koordinator za Komponente III i IV. Članovi su navedeni u Prilogu 1; program sastanaka MRS tijekom 2006. je bio: 23. veljače; 21. travnja; 7. lipnja. Valja napomenuti da su se u prvom kvartalu 2007. odvijale intenzivne i stalne konzultacije između članova MRS-a.

²¹ Dva su razloga za uključivanje navednog projekta: prvo, projekt koji financira Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD) fokusiran je na obalna i otočna područja (djelove Jadranskog sliva), dok je projekt Knin i Drniš smješten u unutrašnjem (kopnenom) dijelu Jadranskog sliva. S druge strane, projekt je posebno važan zbog činjenice da je smješten u osjetljivom području prema definiciji iz Strategije upravljanja vodama (poboljšat će kvalitetu rijeka Čikole i Krke koje protiču kroz Nacionalni park „Krka“).

²² Odluka Vlade RH iz travnja 2006. (NN 46/06)

²³ Ukoliko Operativni program za zaštitu okoliša bude predmet službene revizije(a), bit će potrebno ponovno provesti postupak javnih konzultacija.

Vežano uz projekte s Indikativne liste OPZO-a, održane su konzultacije s raznim partnerima: u okviru projekta CARDS 2002, nacrti dvaju Studija izvedivosti za Regionalne centre gospodarenja otpadom „Lećeveca“ u Splitsko-dalmatinskoj županiji i „Badovinje rupe“ u Dubrovačko-neretvanskoj županiji predstavljene su tijekom radionica održanih u Splitu 7.-8. studenog 2006. i Dubrovniku 09. studenog 2006. Na radionicama su sudjelovali predstavnici Delegacije Europske komisije, MZOPUG-a, predstavnici županijskih vlasti, gradova i općina, tvrtki koje se bave gospodarenjem otpadom, NVU-a, te predstavnici medija iz svake od županija. Cilj je radionica bio obrazložiti prijedloge organizacije i ustroja regionalnih centara za gospodarenje otpadom, pravni okvir i planske pretpostavke, tehnička rješenja, rezultate sociološkog istraživanja vežano uz dostupnost i spremnost za plaćanje, predstaviti rezultate financijskih i ekonomskih analiza i prijedlog novih naknada. Radionica je imala za cilj, između ostalog, i osiguravanja podrške jedinica lokalne samouprave te uključivanje raznih dionika, uključivo civilno društvo.

Ministrica zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i državni tajnik MZOPUG-a predstavili su, zajedno sa županijskim dužnosnicima, projekt „Regionalni centar gospodarenja otpadom za Splitsko-dalmatinsku županiju“ 01. prosinca 2006. u općini Lećeveca – lokaciji budućeg centra. Tom prigodom naglašeno je da je lokacija budućeg centra pomno odabrana s okolišnog aspekta, temeljeno na vjerodostojnom stručnom i istraživačkom radu.

MZOPUG je održao i službeni sastanak 27. veljače 2007. s predstavnicima Primorsko-goranske županije (predstavnicima Ureda župana, Županijskog zavoda za održivi razvoj i prostorno planiranje, komunalne tvrtke „Ekoplus“), vežano uz pripremu projekta „Regionalni centar gospodarenja otpadom Marišćina“. Tijekom 2007. sastanci su održani i s predstavnicima Istarske županije, vežano uz projekt „Regionalni centar gospodarenja otpadom za Istarsku županiju“. Ova dva projekta zajedno s projektom „Regionalni centar gospodarenja otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji“ pripremljeni su za programsko razdoblje IPA-e za 2007.-2009. (vidjeti Indikativnu listu projekata OPZO-a).

Razvoj ovog Operativnog programa tekao je usporedno s razvojem Plana gospodarenja otpadom RH, koji je glavni planski dokument za predstojeću uspostavu centara gospodarenja otpadom na županijskoj / regionalnoj razini, a što je vodeća mjera u okviru Prioritetne osi 1. ovoga OP-a. Definiranje sadržaja novih centara gospodarenja otpadom provedeno je uz aktivnu suradnju sa županijskim vlastima i stručnjacima, a zajedničke konzultacije s predstavnicima županija održane su 11. travnja 2007. u Zagrebu s javnom prezentacijom nacrtu Plana gospodarenja otpadom RH od strane ministrice i državnog tajnika MZOPUG-a. Vežano uz lokaciju budućih centara gospodarenja otpadom, to je predmet županijskih prostornih planova za koje se u postupku usvajanja mora provesti javna rasprava. Plan gospodarenja otpadom RH prihvaća one lokacije za nove centre gospodarenja otpadom koji su određeni županijskim prostornim planovima. Nadalje, konzultacije o nacrtu Plana gospodarenja otpadom RH održane su 16. svibnja 2007. u Zagrebu kojima su prisustvovali i predstavnici županija, a gdje su predstavljene i mogućnosti IPA sufinanciranja. Nadalje, nacrt Plana gospodarenja otpadom RH zajedno s predloženim Zakonom o zaštiti okoliša i Zakonom o gradnji i prostornom uređenju predstavljani su tijekom lipnja 2007. u Primorsko-goranskoj, Koprivničko-križevačkoj, Međimurskoj i Istarskoj županiji, a tijekom srpnja 2007. ti su dokumenti predstavljani u Splitsko-dalmatinskoj, Dubrovačko-neretvanskoj i Virovitičko-podravskoj županiji. Vlada Republike Hrvatske usvojila je Plan gospodarenja otpadom RH 19. srpnja 2007.

Aktivnosti povežane s partnerskim konzultacijama u okviru IPA programa, za podsektor voda, a vežane uz projekte s Indikativne liste OPZO-a, provedene su kroz obilazak terena te niz razgovora Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva i Hrvatskih voda s predstavnicima lokane samouprave, županija, te komunalnih poduzeća, za projekte nominirane za provedbu u ovom programu.

Dana 21. ožujka .2007. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva organiziralo je prezentaciju IPA programa i ovog operativnog programa utvrđenim partnerima: Hrvatska zajednica županija, Savez udruga gradova i udruga općina Republike Hrvatske, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska grupacija vodovoda i kanalizacije, predstavnici civilnog društva (nevladine organizacije „Zelena akcija“, „Sunce“ i „Zeleni Osijek“). Prezentacija se odnosila na segment OP-a o vodnom gospodarstvu i održana je u sjedištu Hrvatskih voda, Ulica grada Vukovara 220, Zagreb. Prezentaciji su se odazvali neki od navedenih partnera.

Budući da predstavnici Hrvatske grupacije vodovoda i kanalizacije nisu prisustvovali sastanku održanom 21. ožujka, poseban sastanak i prezentacija ovog Operativnog programa članovima grupacije održani su 31. svibnja 2007. Prije sastanka MPŠVG je grupaciji dostavilo drugi nacrt ovog operativnog programa. Sastanku je prisustvovalo oko 40 predstavnika komunalnih poduzeća. Komentari i pitanja koje su postavili članovi grupacije odnosili su se na kriterije za odabir projekata te razlog za fokusiranje na projektu u dunavskom i savskom slivu. Komentari i pitanja ipak su bili takve prirode da nikakve izmjene nisu unijete u tekst ovoga OP-a.

U Dodatku IV. nalaze se bilješke sa sastanaka održanih 21. ožujka i 31. svibnja 2007.

Nakon prvog sastanka održanog 21. ožujka, a slijedom zahtjeva partnera koji su prisustvovali sastanku, MPŠVG i MZOPUG su dogovorili (razmjenom dopisa) upućivanje drugog nacrta OPZO-a sljedećim partnerima: Hrvatska grupacija vodovoda i kanalizacije (kako je već i navedeno), Hrvatska zajednica županija, Savez udruga gradova i udruga općina Republike Hrvatske, Hrvatska gospodarska komora, te nevladine udruge „Zelena akcija“, „Sunce“ i „Zeleni Osijek“. Dopis (s priloženim drugim nacrtom OP-a) upućen je partnerima od strane MPŠVG 10. svibnja 2007. uz poziv na očitovanje i komentare. Zaprimiti odgovori odobrili su OPZO. Nevladine udruge kojima je upućen drugi nacrt OPZO-a nisu imale dodatnih komentara.

Tijekom 4. Hrvatske konferencije o vodama s međunarodnim sudjelovanjem, održane u Opatiji, 17.-19. svibnja 2007., održan je okrugli stol pod nazivom „Hrvatske vode i Europska unija – izazovi i mogućnosti“, na kojem su Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva i Hrvatske vode predstavili drugi nacrt OP-a predstavnicima Hrvatske komore profesionalnih inženjera. Komentari i pitanja postavljena tom prilikom nisu zahtijevali izmjene u tekstu OP-a.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva održalo je zasebne konzultacije o ovom OP-u s prva tri nominirana potencijalna korisnika koji su prepoznati kao prioriteti u smislu izgradnje infrastrukture u vodnom sektoru tj. predložene projekte Slavonski Brod, Osijek i Knin-Drniš. Sastanak je održan u sjedištu Hrvatskih voda, u Ulici grada Vukovara 220, u Zagrebu 4. travnja 2007. Sudionici su upoznati s aktivnostima koje treba poduzeti za pripremu zahtjeva a što bi trebalo dovesti do provedbe ovih nominiranih projekata koristeći sredstva programa IPA.

MZOPUG je 14. lipnja 2007. uputilo treći nacrt OPZO-a nevladinim udrugama „Zelena Istra“ (Istarska županija), „Ekokvarner“ (Primorsko-goranska županija) i „Sunce“ (Splitsko-dalmatinska županija), koje djeluju u županijama u kojima se nalaze tri predložena centra za gospodarenje otpadom (CGO). Nevladine udruge su pozvane da daju komentare na nacrt dokumenta te nastavno sudjeluju na sastanku na kojem će se dokument daljnje razmatrati. Sastanak je održan 28. lipnja 2007. u prostorijama MZOPUG-a, uz sudjelovanje predstavnika „Zelene Istre“ i „Sunca“, dok udruga „Ekokvarner“ nije prisustvovala sastanku niti je dala pisane komentare na OPZO. Komentari i pitanja predstavnika nevladinih udruga bili su uglavnom usmjereni na projekte iz vlastitih županija. Nevladina udruga „Sunce“ izrazila je mišljenje da su općenito gledajući CGO-i prioritetni projekti koji će doprinijeti poboljšanju stanja u području gospodarenja otpadom i da su dobro upoznati s aktivnostima na uspostavi centra gospodarenja otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Ipak, preporučili su provođenje neovisnog stručnog istraživanja kako bi se dokazala prihvatljivost odabrane lokacije Lečevica, imajući u vidu da se radi o krškom području gdje postoji opasnost od onečišćenja podzemnih voda [komentar MZOPUG-a: neovisno stručno istraživanje već je provedeno od strane Hrvatskog geološkog instituta (Završni zaključak - rujan 2006). Istraživanjem se došlo do zaključka da se lokacija budućeg centra „Lečevica“ nalazi u IV vodnoj zaštitnoj zoni rijeke Jadro te da nema zakonskih prepreka za izgradnju centra u toj zoni. Povjerenstvo za ocjenu utjecaja na okoliš prihvatilo je ovo istraživanje i također navelo da će tehnologija za obradu otpada koja se planira koristiti u centru spriječiti svako onečišćenje podzemnih voda]. Predstavnici NVO „Sunce“ istaknuli su također da bi bilo poželjno općenito povećati transparentnost postupka odabira lokacija za CGO-e. Predstavica „Zelene Istre“ izrazila je zabrinutost da li će sama uspostava CGO Kaštijun jamčiti primjenu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Istarskoj županiji. Mišljenje je „Zelene Istre“ da planirano financiranje samo infrastrukture CGO Kaštijun putem OPZO-a nije cjelovito rješenje. OPZO bi također trebao sadržavati plan za uspostavu reciklažnih dvorišta u cijeloj županiji, edukaciju, jačanje kapaciteta itd. Prema navodima „Zelene Istre“, do sada aktivnosti na informiranju i sudjelovanju javnosti na županijskoj razini, vezano za buduću CGO Kaštijun nisu bile zadovoljavajuće. „Zelena Istra“ je zatražila i detaljnije informacije vezano za vrijeme održavanja javne rasprave o budućoj studiji o utjecaju na okoliš za Kaštijun; izrazila je svoj interes za sudjelovanjem uz nadu da vrijeme

godišnjih odmora neće utjecati na (odgovarajući) odaziv javnosti. „Zelena Istra” i „Sunce” predložili su da MZOPUG široj javnosti pruži sveobuhvatne informacije o CGO-ima općenito, uključujući i tehnologije koje će se koristiti tj. da objasne javnosti da je riječ o modernim postrojenjima koja neće imati negativan utjecaj na susjedna područja. Također su naglasili važnost podizanja svijesti i edukativnih aktivnosti, predlažući da se uključe u operativni program.

1.4 EX ANTE EVALUACIJA

Ex-ante evaluacije drugog nacrta ovog OP-a provedena je od strane neovisnog tima evaluatora tijekom ožujka i travnja 2007.²⁴ Evaluacija je obuhvatila proučavanje materijala te više sastanaka i razgovora koje su obavili međunarodni i domaći evaluatori.

Slijedi sažetak zaključaka evaluatora:

„OP je dobro strukturiran, strogo slijedi strukturu IPA operativnih programa koju je zadala Europska komisija. Obuhvaća sva važna pitanja, te je pisan jasnim, razumljivim engleskim. Uključuje općenito dobru analizu koja pruža dobro opravdanje strategije, iako su u nekim područjima potrebne dodatne informacije. Hijerarhija ciljeva, prioriteta i mjera je logična i usklađena s internim politikama i ciljevima politike EU. Pružene su informacije o sustavima za provedbu i praćenje stanja (iako su za oboje potrebne dodatne pojedinosti), kao i financijske tablice i indikativna lista velikih projekata. U pogledu procjene okolišnih pitanja, OP jasno postavlja kontekst intervencija, opravdava predložene intervencije te posjeduje visok stupanj „okolišne integriranosti” i kontinuiteta.

Vrijedi napomenuti da je u nekim dijelovima moguće poboljšati čitljivost dokumenta reorganizacijom i uređivanjem teksta, te postoje određeni aspekti dijelova dokumenta koje je moguće poboljšati. Važno je da se odnos SWOT analize i socio-ekonomske analize preispita, kako bi se osiguralo da svako pitanje navedeno u SWOT analizi ima uporište u podacima/informacijama u dijelu dokumenta gdje se daje analiza stanja. Višestruke grupe „kriterija za odabir” pod nekim od mjera su zbunjujuće i mogu navesti na krivi zaključak. Struktura indikatora nadzora još je u razradi pa nije moguće dati detaljnu ocjenu njihove valjanosti. Pažnju bi dodatno trebalo posvetiti utvrđivanju i mjerenju utjecaja na okoliš na razini programa. Konzultacije tijekom faze izrade programa uvelike su bile ograničene na rasprave unutar Međuministarske radne grupe. Rješenja o provedbi su još u razradi, iako su opisane glavne organizacijske nadležnosti. Slijedom toga, potrebne su dodatne informacije o podjeli nadležnosti.”

Ocjena karakteristika i učinkovitosti okolišne integracije OPZO-a provedena je (vidjeti Poglavlje 9. Izvješća o ex-ante evaluaciji) u skladu s načelom strateške procjene okoliša, a posebno prema zahtjevima za informacijama kao što je navedeno u Dodatku I. Direktive EU 2991/42/EZ o procjeni utjecaja određenih planova i programa na okoliš s tim da se okolišna integracija mjeri kroz sljedeće uvjete: percepcija okoliša, usklađenost s politikom okoliša i zakonodavstvom, uključivanje i primjena podataka, utjecaj programa na okoliš i postupak konzultacija.

Rezultati procjene sadržane u Izvješću o ex-ante evaluaciji su sljedeći:

„OP za okoliš jasno određuje kontekst za svoje intervencije te pruža značajne i relevantne informacije i sažima taj materijal u sveobuhvatnoj SWOT analizi. Odabir prioriteta je argumentiran i nastavlja logičnu usmjerenost na pitanja utvrđena u prethodnim strategijama i inicijativama za zaštitu okoliša. Razina okolišne integracije vrlo je visoka, uz to da su okolišni faktori smješteni u socio-ekonomski kontekst. Kontinuitet okoliša je izvrstan kroz dobro argumentirane ciljeve, prioritete, mjere i indikativne projekte. Nadležna tijela procijenit će utjecaj na okoliš na razini projekta; no na razini programa dodatna pažnja mogla bi se posvetiti određivanju i mjerenju utjecaja na okoliš, uz koristi za postupak nadzora. Postoji prostor za veću interakciju između informacija i aktivnosti iz OP-a za zaštitu okoliša i drugih OP-a u III. i IV. komponenti IPA-e.”

Evaluatori su pružili detaljne preporuke za poboljšanje OP-a koje su uglavnom uravnotežene i konstruktivne te su uzete u obzir pri izradi ove verzije OP-a.

²⁴ Ukoliko Operativni program za zaštitu okoliša bude predmet službene(ih) revizije(a), bit će potrebno ponovno provesti postupak ex-ante evaluacije.

- tekst je u određenim dijelovima reorganiziran i poboljšán, kako je i predloženo, što je pridonijelo da konačni tekst bude usklađen i čítak;
- opći prikaz stanja okoliša u Hrvatskoj dodatno je razrađen; opis stanja u pod-sektoru otpada poboljšán je novim relevantnim podacima;
- odnos između informacija pruženih u socio-ekonomskoj analizi i konstatacija iznesenih u SWOT analizi je osnažen;
- kriteriji za odabir su preispitani i prerađeni kako bi bili što precizniji i jasniji, s naglaskom stavljenim na zrelost projekata;
- indikatori (na razini programa i prioritetnih osi) nisu detaljno ocijenjeni (u ex-ante evaluaciji) zbog činjenice da tijekom provođenja evaluacije nisu bili dovoljno razrađeni. Ipak, indikatori su preispitani i donekle modificirani kako bi se poboljšala njihova kvaliteta i relevantnost. Dodatno, uvrštene su vrijednosti i izvor podataka za indikatore;
- predloženo utvrđivanje (mjerenje) utjecaja na okoliš (indikatori utjecaja na razini programa) ocijenjeno je kao teško provedivo zbog ograničenog opsega programa;
- postupak javnih konzultacija većim je dijelom obavljen u razdoblju nakon ex-ante evaluacije, te su pružene i dodatne informacije.

Potpuno Izvješće o ex ante evaluaciji priloženo je Operativnom programu (Dodatak VI).

2. PROCJENA SREDNJOROČNIH POTREBA, CILJEVA I STRATEŠKIH PRIORITETA

2.1 SOCIJALNO-GOSPODARSKA ANALIZA (uključujući SWOT analizu)

2.1.1 Pregled značajnih okolišnih faktora

Hrvatska je srednjoeuropska i mediteranska zemlja, smještena između Podunavlja na sjeveru i Jadranskog mora na jugu. Ukupna površina državnog teritorija iznosi 87 661 km², od čega je površina kopna 56 594 km², a ostalih 31 067 km² otpada na obalne vode. Zemlja je podijeljena u dva slivna područja, Crnomorski sliv i Jadranski sliv, od kojih svaki ima po dva riječna sliva: Sava, Drava i Dunav pune Crno More, a primorsko-istarske rijeke i dalmatinske rijeke ulijevaju se u Jadran. Na priloženoj karti prikazana je bogata biološka raznolikost zemlje i njena tijesna povezanost s vodnim staništima.

Slika 2.1 Bioraznolikost i vodna staništa

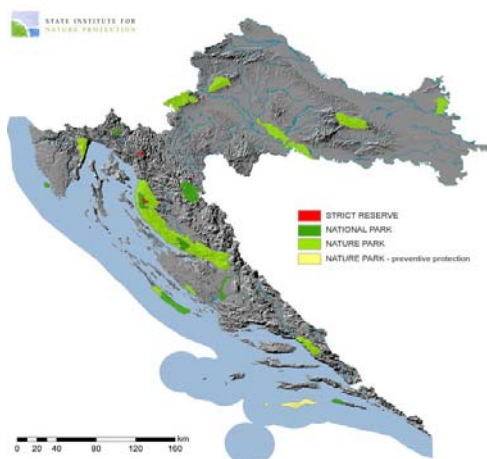
Izvor: nacrt Strategije upravljanja vodama

doprinosi BDP-u. Danas se planinski dio ovog područja može pohvaliti s četiri nacionalna parka: Risnjak, Sjeverni Velebit, Plitvička jezera, Paklenica i s parkom prirode Velebit (dijelom područje krša obuhvaća i Parkove prirode Medvednica, Papuk i Žumberak-Samoborsko gorje), i obalno krško područje može se pohvaliti sa četiri nacionalna parka: Brijunsko otočje, Kornatsko otočje, Krka, Mljet i pet parkova prirode: Učka, Telašćica, Vransko jezero, Biokovo i Lastovo. Od 1977. Velebitski masiv dio je međunarodne mreže UNESCO rezervata biosfere i uvršten je u popis deset najvažnijih šumskih područja na području Sredozemlja u sklopu programa "Gift to Earth" Svjetskog fonda za očuvanje prirode (World Wildlife Fund). NP Plitvička jezera nalazi se na UNESCO-vom popisu svjetske baštine od 1979. Ove međunarodno priznate lokacije i cjelokupno krško područje ključan su dio ekonomskog kapitala Hrvatske i treba zahtijevati osobitu pažnju vezano za zaštitu prirodnih izvora i održivi razvoj.

Njen geofizički položaj u Europi određuje okolišne značajke zemlje koja ima dugačko obalno područje, primorski brdsko-planinski prostor i visoravni u središnjoj Hrvatskoj; dominantan geološki faktor, krško područje, određuje najznačajnija okolišna pitanja u zemlji. Krško područje Hrvatske je jedinstven oblik reljefa s posebnim hidrogeološkim i geomorfološkim značajkama, u kojem je podzemno vodno otjecanje znatno bogatije od nadzemnog, u kojem se površinske razvodnice znatno razlikuju od podzemnih i u kojem se javljaju posebni površinski oblici (škrape, ponikve, uvale, polja u kršu i dr.) i podzemni oblici (špilje i jame) u tektonski razlomljenim karbonatnim, evaporitnim ili gipsanim stijenama.

Krško područje zauzima oko 54%²⁵ teritorija Hrvatske i privlači većinu turista te značajno

²⁵ Izvor: „Pregled stanja Biološke i krajobrazne raznolikosti Hrvatske sa Strategijom i akcijskim planom zaštite“, Zagreb 2000.

Slika 2.2.: Zaštićena područja

Izvor: Državni zavod za zaštitu prirode

Hrvatska je u postupku uspostavljanja mreže Natura 2000. Hrvatska posjeduje značajno bogatstvo i raznolikost flore, mikroflore i faune; ima 65 različitih staništa u kojima živi značajan²⁶ broj strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta; zaštićena područja Hrvatske pokrivaju kopneno područje od ukupno 5.379,41 km², tj. oko 9,5% kopnene površine Hrvatske (u odnosu na razinu EU-15 od 12,4% u 2004.). Najveći dio ovog područja zaštićeno je u kategoriji parka prirode i nacionalnog parka. Gospodarski razvoj i nadalje će vršiti pritisak na prirodne izvore i biološku raznolikost i ta područja trebaju imati adekvatnu zaštitu.

Obalne vode u hrvatskom dijelu Jadrana visoke su kakvoće; umjereno onečišćena su određena poluzatvorena priobalna područja. U Jadranskom moru do sada je zabilježeno između 6.000 i 7.000 biljnih i životinjskih vrsta. Onečišćenje mora opasnim tvarima ispod je graničnih vrijednosti. Zdravstvena kakvoća mora na morskim plažama je visoka, u 2006. godini, 98,94% uzoraka ispunjavalo je propisane kriterije.

Lokalno onečišćenje tla zastupljeno je u područjima intenzivne industrijske aktivnosti, neadekvatnih odlagališta otpada, rudarenja, vojnih aktivnosti ili različitih incidenata. Onečišćenja tla teškim metalima, polikloriranim bifenilima i petrokemikalijama u prvom su redu lokalnog karaktera. Naglašeni trend zakiseljavanja tala kiselim kišama posljednjih se godina usporava, ponajprije zbog smanjenja emisija u zrak u Europi. Zasljanjivanje tla u dolini Neretve intenzivno se povećava, a problem alkalizacije tla uglavnom je ograničen na područje istočne Slavonije i Baranje. Pedološka suša tj. manjak korisne vode u tlu raste.

Hrvatski energetska sustav je uvelike ovisan o nafti i prirodnom plinu. Očekuje se značajan porast uvoza energije kako bi se pružila podrška gospodarskom rastu. Hidroenergija predstavlja značajan udio ukupne potrošnje električne energije; hidroelektrane su tijekom desetogodišnjeg razdoblja u prosjeku proizvele 34,7% električne energije. Osim hidroenergije Hrvatska posjeduje razmjerno bogat potencijal za obnovljivu energiju: vjetra, solarnu energiju, biomasu, geotermalnu energiju - koji do sada nije dovoljno iskorišten. U 2002. godini, isključujući velike hidroelektrane, obnovljivi izvori energije (OIE) predstavljali su 0,6% potrošnje električne energije. Hrvatska je za 2010. godinu kao minimalni udio OIE (bez velikih hidroelektrana) odredila 1140 GWh/god, što će predstavljati oko 5,8% u strukturi ukupnih energetskih potreba. Hrvatska koristi kogeneracijske potencijale i predviđa se da će do 2010. godini time zadovoljiti 14,9% svojih potreba za električnom energijom (ovo se uglavnom odnosi na kogeneraciju visoke učinkovitosti). U pogonu su dvije vjetroelektrane u dvije dalmatinske županije dok se daljnje dvije grade, a postoji interes za izgradnju vjetroelektrana i u drugim županijama na obali. Hrvatska u 2007. planira staviti na tržište 22.000 tona biogoriva, dok je indikativni cilj 5,75% udjela biogoriva do kraja 2010.

Od 1990. većina hrvatskih indikatora pokazuje smanjenje emisija glavnih onečišćavala zraka. U 2004. emisije u zrak bile su znatno niže nego u 1990. (SO₂ za 65%, NO_x za 20%, CO za 38%, NMVOC za 20%, olovo je 27 puta niže, dioksan/furan za 42% i policiklički aromatski ugljikovodici za 35%). Trenutačno se Hrvatska pridržava najviših ciljnih emisija određenih Protokolom uz Konvenciju o prekograničnom onečišćenju zraka na velikim udaljenostima koje se odnose na daljnje smanjenje emisija sumpora za 22% do 2010. u odnosu na vrijednost iz 1998.

Glavni izvori onečišćenja su procesi sagorijevanja, uglavnom veliki stacionarni izvori (pet termoelektrana i tri rafinerije) kao i promet.

²⁶ Dodatak I zaštićene vrste u Hrvatskoj: 123 (100 se redovno pojavljuje) vrsta ptica, 20 sisavca, 14 vodozemaca i gmazova, 44 riba, 31 beskralježnjaka i 17+3 biljaka (broj će se mijenjati)

Kakvoća zraka prati se na državnoj i lokalnoj razini. Hrvatska ima lokalnu²⁷ mrežu za praćenje kakvoće zraka sa 108 mjernih stanica u 32 grada ili naselja, no time nisu u potpunosti ispunjeni zakonski uvjeti. Tako primjerice mjerne stanice nisu ravnomjerno raspoređene i ne pokrivaju sva područja, no pokrivaju najveće gradove, područja s velikom industrijskom djelatnošću i područja gdje se očekuje moguće prekogranično onečišćenje.

Državna mreža za praćenje kakvoće zraka uspostavlja se sa 8 stanica za praćenje u industrijskim/urbanim područjima i razvija i proširuje na način da uključuje pozadinsko onečišćenje, regionalni i prekogranični promet na velike udaljenosti i mjerenje kakvoće zraka u zaštićenim područjima. Projektom PHARE 2006 "Uspostava sustava za praćenje i upravljanje kakvoćom zraka" namjerava se državnoj mreži dodati daljnjih 12 stanica.

Hrvatski sabor potvrdio je Kyotski protokol 27. travnja 2007.

Krajem 2006. Hrvatska vlada donijela je Uredbu o praćenju emisija stakleničkih plinova (NN 1/07) koja je usklađena s Odlukom Vijeća 280/2004/EZ. Uredbom se uspostavlja nacionalni sustav za procjenu antropogenih emisija po izvorima i njihovo uklanjanje pomoću ponora stakleničkih plinova koji nisu pod nadzorom temeljem Montrealskog protokola²⁸. Postoje također odredbe za uspostavu Nacionalnog registra u skladu s Uredbom Komisije 2216/2004. U srpnju 2007. uvedena je naknada na emisije ugljičnog dioksida (CO₂).

Glavni ciljevi koje prema Nacionalnoj strategiji zaštite okoliša treba postići u sektoru kakvoće zraka su:

- ✓ uskladiti postojeće zakonodavstvo sa zahtjevima EU i ostalim međunarodnim obvezama;
- ✓ smanjiti postojeće emisije posebno u vezi sektora prometa;
- ✓ unaprijediti sustav praćenja emisija i kakvoće zraka.

Opće stanje okoliša u Hrvatskoj je dobro, posebno u usporedbi sa stanjem u industrijskim zemljama EU-a ili u nekim susjednim zemljama, a razlog tome uglavnom je niska razina industrijske proizvodnje. Stupanj zaštite okoliša niži je međutim u usporedbi s drugim razvijenim zemljama, prvenstveno zbog nedostatka javnih investicija. Unatoč tome, Hrvatska je odlučna da će štititi svoj okoliš i krajobraz u ravnoteži s gospodarskim i socijalnim interesima.

²⁷ Lokalno = županije, gradovi i općine s potencijalom za najteže nezgode onečišćenja.

²⁸ Uspostavlja se temeljem članka 5. stavka 1. Kyotskog protokola

U 2001. Hrvatska je imala 4,437 milijuna stanovnika, odnosno prosječno 78 stanovnika/km² s nešto više od 69% gradskog stanovništva, a ovi podaci ukazuju da Hrvatska spada među najslabije naseljene europske države. Najnaseljeniji je sjeverozapadni dio zemlje, gdje na oko 15% površine državnoga teritorija živi gotovo 40% ukupnoga stanovništva. Manju, ali još uvijek iznadprosječnu gustoću stanovništva imaju krajnji istok, zapad i jug, dok se veliki središnji međuprostor, koji čini 50% državnoga teritorija, smatra demografski i gospodarski „osiromašenim“.

Tablica 2.1. Odnos između broja naselja i broja stanovnika

Veličina naselja (broj stanovnika)	Broj naselja	Broj stanovnika	% ukupnog broja stanovnika Hrvatske
Nenaseljeno	105		
1-500	5,387	799,240	18%
501-2,000	1,040	953,305	21%
2,001-7,000	173	594,516	13%
7,001-15,000	29	291,756	7%
15,001-30,000	9	174,361	4%
30,001-80,000	12	523,207	12%
> 80,000	4	1,101,075	25%
Ukupno	6,759	4,437,460	100

Izvor: Popis stanovništva 2001., Državni zavod za statistiku

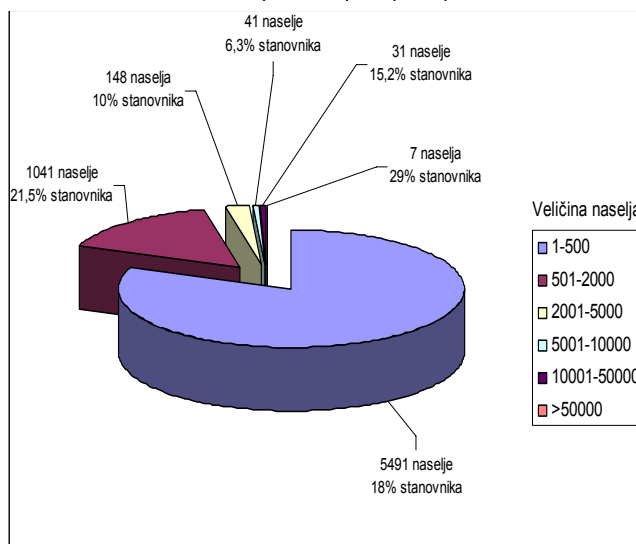
Hrvatska je podijeljena na 20 županija i Grad Zagreb; županije imaju 425 općina i 124 grada. U četiri velika gradska središta - glavnom gradu Zagrebu te gradovima Splitu, Rijeci i Osijeku živi oko 25% ukupnoga stanovništva, i oni predstavljaju glavna gradska središta i centre razvoja na širem gravitacijskom području. Ostali veći gradovi (iznad 30.000 stanovnika) su: Pula, Zadar, Šibenik i Dubrovnik na jadranskom slivu te Varaždin, Karlovac, Velika Gorica, Sesvete, Sisak, Slavonski Brod, Vinkovci i Vukovar na crnomorskom slivu. Sedam gradskih središta imaju više od 50.000 stanovnika svaki, što ukupno predstavlja 29% stanovništva zemlje, a daljnjih 31 grad imaju stanovništvo između 10.001 i 50.000 stanovnika, što čini daljnjih 15% ukupnog stanovništva Hrvatske. Ukupno 44% stanovništva živi u zajednicama s više od 10.000 stanovnika. S druge strane, 39% stanovništva živi u zajednicama s manje od 2.000 stanovnika, a 52% u naseljima s manje od 7.000 stanovnika (vidjeti tablicu 2.1.).

Prosječna veličina županija je nešto više od 180.000 stanovnika, a 41% stanovništva živi u županijama s manje od 200.000 stanovnika. U ovim županijama stopa nezaposlenosti iznosi oko 20% a njihov prosječni doprinos BDP-u oko 80% nacionalnog prosjeka.

Stanje okoliša u Hrvatskoj redovito se procjenjuje i općenito se smatra dobrim. Najnovije Izvješće o stanju okoliša za razdoblje 1997.-2005. Hrvatski sabor usvojio je u svibnju 2007.

NSZO iz 2002. utvrđuje 13 prioriteta, od kojih su glavna dva otpad i voda. Kakvoća zraka je treći, a Jadran (more, otoci i obala) četvrti prioritet dok je zaštita tla na petom mjestu. Zaštita prirode je šesti prioritet. Otpad je glavni prioritet zbog nasljeđa iz prošlosti kada se samo u ograničenoj mjeri pridržavalo zakona o otpadu i provodili su se loši postupci gospodarenja otpadom; ovo je dovelo do širenja nenadziranih odlagališta otpada koja su opasna za zdravlje, ružnog izgleda i predstavljaju opasnost za onečišćenje podzemnih voda. Problemi s gospodarenjem otpadom u Hrvatskoj posebno su zamjetni, i doveli su do kritičnog stanja u većini lokalnih tijela vlasti. Situacija ima negativan učinak na krajobraz i turizam. Stoga rješavanje problema

Slika 2.3.: Stanovništvo po naseljima (DZS)

gospodarenja otpadom ostaje apsolutni prioritet. U Hrvatskoj kao i u ostalim zemljama EU postoji trend porasta volumena otpada, a postojeća je infrastruktura nedovoljna. Stanje je poboljšano sanacijom i zatvaranjem odlagališta komunalnog otpada diljem zemlje, što je inicirano od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost 2004. godine.

Podsektor voda je također prioritetno područje zaštite okoliša jer su tu potrebne najveće investicije, posebice za unapređenje uređaja za obradu voda i izgradnju kanalizacijske mreže. Otpadne vode iz zastarjelih i nerazvijenih

Tablica 2.2: Usporedba određenih okolišnih indikatora

	Proizvedeni komunalni otpad, 2005. g. (kg /osoba /godina)	Odloženo komunalnog otpada, 2004. g. (kg /osoba /godina)	Razina priključenosti na javnu vodoopskrbu, 2002. g. (%)	Stanovništvo priključeno na sustav prikupljanja otpadnih voda (neovisno o obradi) 2002. g. (%)	Udio el. energije iz obnovljivih izvora u bruto potrošnji el. energije, 2005. g.	Emisija stakleničkih plinova, 2004. g. (milijuna tona ekvivalenta CO ₂)
EU 25	526	238	:	:	13,6	4979.57 ^(s)
EU 15	567	234	:	:	14,5	4227.39
Slovenija	423	313	90.6	63	24,2	20.06
Slovačka	289	222	:	55	16,5	51.02
Mađarska	459	294 ^(b)	93.0	62	4,6	83.06
Bugarska	463	396	98.8	68	11,8	67.51
Rumunjska	382 ^(e)	305	54.2	43	35,8	154.63
Hrvatska	*327 ^(e)	*311 ^(e)	*76.0	*40	36,1	28.95

Izvor: Eurostat, osim za * = hrvatski nacionalni izvori

^(c) nije dostupno; ^(e) Procijenjena vrijednost; ^(b) Prekid u seriji; ^(s) Procjena Eurostata

sustava za obradu glavni su uzroci onečišćenja voda, posebice u ruralnim područjima u kojima živi polovica stanovništva, ali i u većim naseljima gdje je razina obrade neadekvatna.

Isto se odnosi i na podsektor zraka - potrebne su velike investicije te integracije zahtjeva kakvoće zraka u ostale sektore – posebice u proizvodnju energije, promet, industriju i poljoprivredu, međutim to nije prioritet ovog programskog razdoblja. Posebna pažnja se mora dati ravnoteži između podizanja kakvoće zraka i aktivnosti kojima je cilj gospodarski razvoj. Od podsektora u okviru zaštite okoliša²⁹, samo su dva podsektora (otpad i vode) prioritetna područja OPZO-a za razdoblje 2007. - 2009.

2.1.2 Pod-sektori zaštite okoliša

Kako je ranije spomenuto, prema NSZO najveće izazove u području investiranja predstavljaju pod-sektori otpada, voda i otpadnih voda te kakvoća zraka. Za dva visoko prioritetna podsektora dat je detaljan opis. Podsektori otpada i voda su prioriteti budući da su ključni za gospodarski razvoj zemlje, zahtijevaju velika ulaganja, te su identificirani kao najviši prioriteti u Pristupnom partnerstvu za Hrvatsku.

²⁹ Ova se odluka temelji na ograničenim sredstvima koja su dostupna i zaključcima strateških dokumenata. Imajući u vidu financijska ograničenja i redosljed investicijskih sredstava te loše stanje postojeće infrastrukture, navedena dva područja ističu se kao ključni prioriteti.

Opis pod- sektora gospodarenja otpadom

Nacionalna strategija zaštite okoliša i Nacionalni plan djelovanja za okoliš utvrdili su da je neadekvatno gospodarenje otpadom jedan od najznačajnijih problema u području zaštite okoliša u Hrvatskoj.

Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (SGO) usvojena je u rujnu 2005. i sastavni je dio NSZO, a određuje glavne ciljeve na području gospodarenja otpadom, a oni su sljedeći:

- ✓ Izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada na izvoru te otpada kojega se mora odložiti, uz materijalnu i uporabu energije iz otpada;
- ✓ Razvitak infrastrukture za cjeloviti sustav gospodarenja otpadom, IVO (izbjegavanje – vrednovanje – odlaganje) (stvaranje uvjeta za učinkovito funkcioniranje sustava), što uključuje uspostavu do 21 županijskih/regionalnih centara za gospodarenje otpadom, s prethodnom obradom otpada prije konačnog zbrinjavanja ili odlaganja na odlagalište;
- ✓ Smanjivanje rizika od otpada u okviru čega je sanacija postojećih odlagališta komunalnog otpada (uz zatvaranje ili produživanje rada), te sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom (crne točke);
- ✓ Doprinosa zaposlenosti u Hrvatskoj putem razvoja domaće industrije i poduzetništva i proizvodnja komunalne opreme;
- ✓ Edukacija upravnih struktura, stručnjaka i javnosti za rješavanje problema gospodarenje otpadom.

Tablica 2.3. Proizvedeni komunalni otpad po županijama (2005.)

Županija	Stanovnika	Proizvedeni komunalni otpad u 2005 (tone)
1. Zagrebačka	309,696	81,181
2. Krapinsko-zagorska	142,432	30,640
3. Sisačko-moslavačka	185,387	62,332
4. Karlovačka	141,787	37,174
5. Varaždinska	184,769	40,206
6. Koprivničko-križevačka	124,467	26,249
7. Bjelovarsko-bilogorska	133,084	36,740
8. Primorsko-goranska	305,505	114,984
9. Ličko-senjska	53,677	17,766
10. Virovitičko-podravska	93,389	26,391
11. Požeško-slavonska	85,831	27,658
12. Brodsko-posavska	176,765	54,818
13. Zadarska	162,045	69,659
14. Osječko-baranjska	330,506	126,456
15. Šibensko-kninska	112,891	35,367
16. Vukovarsko-Srijemska	204,768	42,245
17. Splitsko-Dalmatinska	463,676	142,423
18. Istarska	206,344	96,400
19. Dubrovačko-neretvanska	122,870	44,410
20. Međimurska	118,426	24,533
21. Grad Zagreb	779,145	311,749
Ukupno	4,437,460	1,449,381

Izvor: Plan gospodarenja otpadom RH

Ukupna količina proizvedenog komunalnog otpada na području Republike Hrvatske za 2005. godinu procjenjuje se na oko 1,45 milijuna tona (prosječno 0,90 kg/stanovnik/dan ili 327 kg/stan/god).

Temeljem podataka o prosječnom godišnjem sastavu komunalnog otpada ³⁰, procjenjuje se da 74,5% komunalnog otpada odnosi na biorazgradivi otpad (kuhinjski i biootpad, papir i karton, koža i kosti, drvo, tekstil).

S uspostavom novih centara za upravljanje otpadom i primjenom tehnologija za obradu otpada u tim centrima, do 2015. godine planira se smanjiti udio biorazgradivog komunalnog otpada koji se odlaže na odlagalištima na 50% mase biorazgradivog komunalnog otpada proizvedenog 1997. (kao referentne godine). Do 2020. taj će se udio smanjiti na 35%.

Hrvatska ima relativno dobar potencijal korištenja biomase koja se dobiva kao nusproizvod i otpad u šumarstvu, poljoprivredi i drvoprerađivačkoj industriji. Taj je potencijal prepoznat i ciljevi su utvrđeni³¹: planira se proizvodnja 200 GWh električne energije iz biomase do 2010. i 1000 GWh do 2020.

Šumska biomasa već se koristi za grijanje iz toplana u Gospiću i Ogulinu, a pokrenuti su i dodatni još u tri druga grada. Predviđeno je daljnje korištenje biomase u 1 MW gradske toplane, a u tu je svrhu osnovano društvo u državnom vlasništvu (Šumska biomasa

³⁰ T. Domanovac, R. Orašanić: Sastav komunalnog otpada kontinentalnog i priobalnog dijela Republike Hrvatske, VII. Međunarodni simpozij gospodarenja otpadom Zagreb, 2002.

³¹ Nacrt nacionalne strategije i plana aktivnosti u svrhu ispunjavanja obveza prema UNFCCC i Protokolu iz Kyota.

d.o.o.)

Tablica 2.3. pokazuje količine proizvedenog otpada po županijama. To uključuju i otpad od turizma koji se procjenjuje na 97.700 tona godišnje. Općenito gledajući, otpad od turizma nije posebno značajan u ukupnoj količini otpada, ali budući da većinom nastaje u kratkom ljetnom razdoblju, uglavnom na ograničenom obalnom području, za pojedine općine i gradove pa čak i županije predstavlja opterećenje (specifičan iznos otpada od turizma procijenjen je na 1,90 kg/turist/dan).

Količina komunalnog otpada dovezena na službena odlagališta postupno se povećava. Za to postoji više razloga:

- ✓ Veći dio stanovništva obuhvaćen je organiziranim skupljanjem, prijevozom i odlaganjem otpada,
- ✓ Proizvode se veće količine otpada po stanovniku.

Slika 2.4 pokazuje procjene količina proizvedenog komunalnog otpada po pojedinim godinama. Iako podatke za 1995. i 2000. treba uzeti s određenom rezervom, povećanje količine komunalnog otpada tijekom desetogodišnjeg razdoblja je evidentno i značajno.

Procijenjena količina građevinskog otpada u razdoblju 2001.-2005. iznosi 1.254.152 tona³². Većina građevinskog otpada odlaze se na odlagališta otpada i to obično nekontrolirano na smetlišta.

Prema podacima iz Katastra emisija u okoliš (KEO), u 2004. godini proizvedeno je 1.514.363 tona neopasnog proizvodnog (tehnološkog) otpada. Najveći udio u ukupno proizvedenoj količini neopasnog otpada zauzima otpad prijavljen pod kategorijama:

- ✓ Otpad iz poljodjelske, vrtlarske, lovačke, ribarske i primarne proizvodnje vodenih kultura, pripremanja hrane i pića (23,28%)

Navedene vrste otpada se, uglavnom, uz odgovarajuću predobradu iskorištavaju na samom mjestu nastanka, a dio kalcijevog karbonata preuzimaju i individualni poljoprivrednici koji ga koriste za korekciju pH vrijednosti poljoprivrednih tala.

- ✓ Otpad iz anorganskih kemijskih procesa (21,83%)

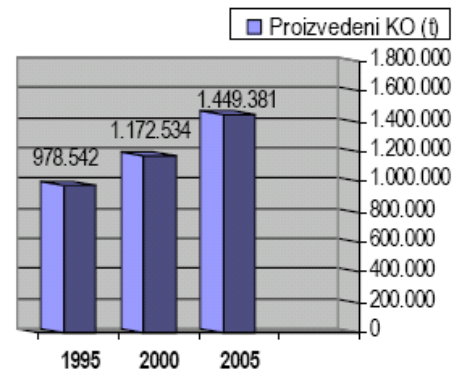
Ovaj otpad odlaze se na uređeno odlagalište tehnološkog otpada I. kategorije u vlasništvu Petrokemije d.d.

Preliminarna procjena količina opasnog otpada koji nastaje u RH utvrđuje da je ukupna količina nastalog opasnog otpada (213.000 t/g) tri puta viša od prijavljenih količina opasnog otpada u EEZ. Neke vrste otpada u sustav se, iz različitih razloga, vrlo slabo prijavljuju, podaci su često nepotpuni ili loše kvalitete. Sve to ukazuje na problem da Katastar otpada još uvijek ne može osiguravati potpune i cjelovite podatke o količinama, vrstama i tokovima proizvedenog otpada. Procijenjene količine nove električne i elektroničke opreme i uređaja koji se stavljaju na tržište je od 55.000 do 60.000 t/g. Procijenjene količine otpadnih baterija i akumulatora je 8 500 t/g. Potrošnja baterija i akumulatora u stalnom je porastu. Procijenjena količina novih akumulatora i baterija koje se stavljaju na tržište je 11.000 t/g.

Uvoz opasnog otpada te uvoz neopasnog otpada radi odlaganja i korištenja u energetske svrhe zabranjen je u Hrvatskoj. U 2004. godini izvezeno je 363.889 tone neopasnog otpada, uglavnom metala (84%). Iste godine, u Hrvatsku je uvezeno 265.265 tona neopasnog otpada, najviše otpadnog papira i kartona, te granulirane troske od proizvodnje željeza i čelika za potrebe proizvodnje cementa.

Količine ambalažnog otpada procjenjuju se prema količini ambalaže stavljene na tržište. Primjetan je porast količina ambalaže od papira i kartona, staklene ambalaže te posebno ambalaže od plastike (tablica 2.4).

Slika 2.4.: Povećanje proizvedenog komunalnog otpada

Izvor: za 1995. i 2000.: IPZ Uniprojekt MFC d.o.o.; za 2005.: Plan gospodarenja otpadom RH

³² Projekt "LIFE TCY/CRO/000114 CONWAS", Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Vrsta ambalaže	Tisuće tona	
	2001.	2004.
Ambalaža od papira i kartona	91,7	96,8
Staklena ambalaža	81,6	97,7
Ambalaža od plastike	29,8	39,1
Metalna ambalaža	13,4	11,5
Ukupno	216,5	245,1

Izvor: Izvješće o stanju okoliša

Prema procjenama, količine otpadnih guma kreću se u rasponu od 20.000 do 30.000 tona godišnje. Postojeći Pravilnik o gospodarenju otpadnim gumama osigurava zbrinjavanje ranije odbačenih guma na prostoru Hrvatske (70.000 do 100.000 tona), organiziranjem povremenih akcija prikupljanja odbačenih guma od građana uz plaćanje posebne naknade tim građanima za isporučene gume.

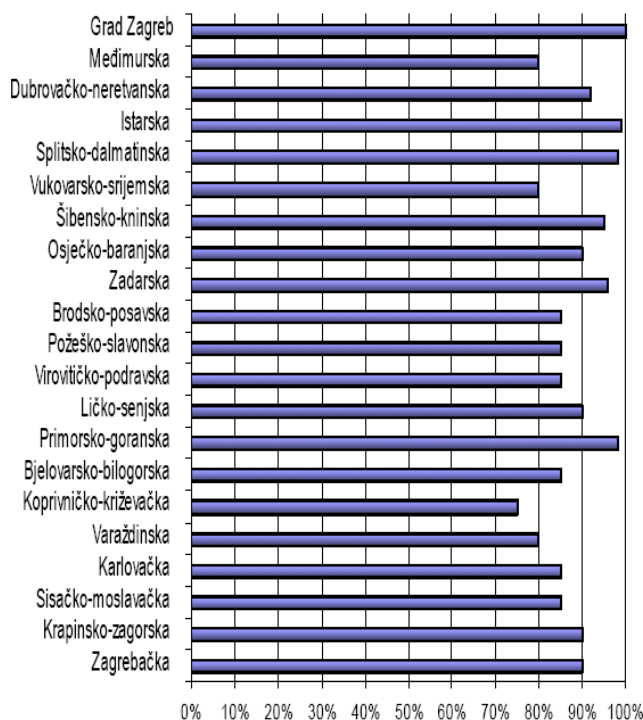
Broj otpadnih vozila koji nastaje u RH na godišnjoj razini može se procijeniti da je u rasponu od 70.000 do 80.000 vozila godišnje.

Analiza iz SGO sugerira da je Hrvatska suočena s dva glavna problema u vezi gospodarenja otpadom:

- ✓ Količina komunalnog otpada koji se odlaže na odlagališta u stalnom je porastu, i
- ✓ Odvajanje i recikliranje otpada je u porastu no ima prostora da daljnje unapređenje.

92,8% stanovništva obuhvaćeno je organiziranim odvozom komunalnog otpada³³ (slika 2.5.). Zakonom o otpadu određeno je da općine, odnosno gradovi, osiguravaju provođenje mjera za gospodarenje s komunalnim otpadom.

Slika 2.5: Udio stanovništva obuhvaćenog organiziranim skupljanjem otpada po županijama (2005.)

Izvor: Plan gospodarenja otpadom RH

Odvojeno sakupljanje pojedinih komponenti otpada organizirano je i provodi se u većem ili manjem intenzitetu u gotovo svim županijama. Prema podacima za 2005. godinu, na području RH, sustav odvojenog prikupljanja provodio se kroz ukupno 39.030 spremnika za prihvata različitih komponenti otpada. Za prihvata miješanog komunalnog otpada na području RH evidentiran je 158.191 spremnik.

Radi uspostave sustava primarne reciklaže Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost je do sad odobrio nabavu 155.000 kanti, kontejnera i zelenih otoka 161 gradu i općini u vrijednosti od 22,3 milijuna kuna (oko 3 milijuna eura).

Odlagališta preuzimaju najveće količine otpada. U 2004. godini bilo je 281 nadziranih odlagališta od kojih 252 aktivno (s ukupnim aktivnim kapacitetom od 69.402.670 m³;) ali samo ih je 25 u potpunosti usklađeno s propisima i imaju sve nužne dozvole (licence³⁴).

Postoji program sanacije komunalnih odlagališta kao i postupne sanacije divljih odlagališta (kojih je prema procjeni oko 3000) te lokacija visoko onečišćenih otpadom. Sanacija starih odlagališta komunalnog otpada započela je 2004. uz potporu Fondu za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (FZOEU). FZOEU je u suradnji s

³³ „Razvoj smjernica za početak implementacije Plana gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj“, Ekolog, Zagreb 2006.

³⁴ Izvor: Katastar odlagališta otpada, Završno izvješće, Agencija za zaštitu okoliša, siječanj 2005.

MZOPUG-om i lokalnim tijelima započeo sanaciju 292 službenih neuređenih odlagališta komunalnog otpada. I tijekom 2007. godine, Fond će raspisati novi natječaj za sanaciju odlagališta komunalnog otpada za ona lokalna tijela koja se do sada nisu prijavila na natječaj za sanaciju odlagališta. Ukupna vrijednost investicija vrijedi 2,8 milijardi kuna (oko 380 milijuna eura), od kojih Fond participira s 1,5 milijardi kuna (48%; oko 200 milijuna eura). Za ovu namjenu Fond je već isplatio 230 milijuna kuna (31,3 milijuna eura), a do sada je sanirano ukupno 28 odlagališta komunalnog otpada.

Procjenjuje se da tek nešto više od 50% proizvedenog neopasnog industrijskog (tehnološkog) otpada završava na ovlaštenim odlagalištima ili se odvaja. Stoga se približno ista količina odlaže na neuređenim, "divljim" odlagalištima, kojih je prema procjeni oko 3.000. Ova neravnoteža ima štetan učinak na okoliš, kakvoću života i razvoj turizma. Ova je situacija posebno složena na otocima i u obalnom području. Međutim, sanacija odlagališta na nizu otoka koja je provedena i uvođenje novih pravilnika o primarnom skupljanju otpada (ambalaža, gume, baterije i dr.) bitno smanjuju opterećenje okoliša. Posebni doprinos smanjenju opterećenja proizvodnim otpadom postignut je otvaranjem novih pogona za reciklažu sekundarnih sirovina (plastika, metal, staklo, gume, itd.) zahvaljujući uvođenju novih pravilnika temeljem kojih se organizirano prikupljaju pojedine vrste otpada. Za sanaciju 512 „divljih“ odlagališta, na području 140 jedinica lokalne samouprave, te 2 nacionalna parka i 2 parka prirode, FZOEU je odobrio 43,6 milijuna kuna (6 milijuna eura), što iznosi 66% od ukupno procijenjenih potrebnih ulaganja. Do sada je sanirano 217 „divljih“ odlagališta.

Trenutno u Republici Hrvatskoj ne postoje lokacije uređene za odlaganje opasnog otpada. Zbog toga se opasni otpad koji zahtjeva odlaganje (otpad kojeg nije moguće reciklirati, oporabiti i sl.) izvozi u inozemstvo na odlaganje. Tijekom 2005. godine ukupno je izvezeno 13.157,02 t opasnog otpada.

Termička obrada pojedinih vrsta otpada obavlja se u okviru određenih industrijskih postrojenja i bolnica:

- ✓ Svi energetske objekti snage veće od 3 MW mogu se koristiti za suspaljivanje otpadnih ulja I. i II. kategorije. Trenutno je u RH 17 ovlaštenih obrađivača opasnog otpada koji koriste energetske objekte snage veće od 3 MW za suspaljivanje opasnog otpada, prvenstveno otpadnih ulja i infektivnog otpada.
- ✓ Tvornice cementa u RH uključile su se u sustav gospodarenja opasnim otpadom. Trenutno se u tvornicama cementa suspaljuju otpadna ulja i neke druge vrste otpada kao što su otpadne gume, meso i mesno koštano brašno.
- ✓ Specijalizirane spalionice u krugu pojedinih gospodarskih subjekata imaju manje kapacitete za spaljivanje otpada iz vlastitih aktivnosti. Spalionice se koriste za vlastite potrebe, a započele su i pružati usluge spaljivanja opasnog otpada i drugima.
- ✓ Spalionice u okviru bolnica spaljuju vlastiti infektivni otpad, a samo u izuzetnim situacijama pružaju usluge drugima bolnicama.

Kao što je navedeno, temeljem novog *Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu* (usvojen u srpnju 2005.) postignut je značajan napredak uspostavom novog sustava za ambalažu i gospodarenje ambalažnim otpadom. Provedba u praksi započela je 2006. godine kroz primjenu sustava novih naknada za zbrinjavanje ambalažnog otpada koje proizvođači i uvoznici ambalaže plaćaju Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Pravilnik i novouvedeni sustav naknada pokazali su se uspješnim na što ukazuje i broj od 910 milijuna jedinica, odnosno prikupljenih 78,5 tisuća tona ambalažnog otpada koliko je vraćeno u samo godinu dana³⁵. Količine skupljenog ambalažnog otpada u prvoj polovici 2006. značajno su premašile godišnje količine ambalažnog otpada koji je skupljen u prethodnim godinama, prije donošenja i provedbe *Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu*.

Provedbom nedavno usvojenih pravilnika o gospodarenju s otpadnim vozilima, starim automobilskim gumama, otpadnom ulju i otpadnim baterijama i akumulatorima, primarno odvajanje korisnog otpada bitno se promijenilo nabolje. Kako se radi o primjeni pravilnika u vremenu manjem od jedne godine, teško je dati točne pokazatelje, ali iz polugodišnje primjene pravilnika o otpadnim gumama vidljivo je da se može računati s izuzetno visokim postotkom skupljanja. Tako je npr. u prvim mjesecima skupljačima predano preko 1015 otpadnih vozila.

³⁵ Izvor podataka: Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

Nasljeđe iz prošlosti je problem lokacija visoko onečišćenih otpadom koje su ostale nakon propadanja dijela industrije. Značaj ovih lokacija je u riziku od onečišćenja podzemnih voda (posebno u krškom području), što predstavlja opasnost za kakvoću opskrbe vodom za piće. Stoga je jedan od prioriteta sanacija ovih lokacija. Postoji devet takvih lokacije koje su navedene kao prioritete: u kontinentalnom dijelu Hrvatske to su Lemić brdo kod Karlovca, odlagalište zauljenih muljeva u Botovu i odlagalište fosfogipsa u Kutini; u obalnom području to su bazeni lužnate vode i crvenog mulja na lokaciji bivše tvornice glinice kod Obrovca, Koksara Bakar, odlagalište šljake u Kaštelanskom zaljevu, jama „Sovjak“ kod Rijeke, odlagalište šljake TE Plomin I., odlagalište azbesta u Mravinačkoj kavi kod Splita. Za sanaciju devet prioriteta crnih točaka, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost alocirao je iznos od oko 22,0 milijuna eura za razdoblje 2005.-2008.

Provedbom projekta PHARE 2006, koji je EK odobrila, uspostavit će se sustav gospodarenja opasnim otpadom sukladno Strategiji gospodarenja otpadom RH, a posebna pozornost će se dati identifikaciji, kategorizaciji i daljnjem upravljanju crnim točkama, te će se osnažiti sposobnosti relevantnih tijela za primjenu i provedbu pravne stečevine EU u području gospodarenja otpadom.

Glavna pitanja i problemi u podsektoru gospodarenja otpadom u Hrvatskoj su:

- ✓ povećanje količina otpada koje se odlažu;
- ✓ ograničeno odvajanje otpada na mjestu nastanka, uz male stope oporabe i obrade;
- ✓ nedostatak uređaja za oporabu i obradu komunalnog otpada;
- ✓ nepostojanje odlagališta za odlaganje opasnog otpada;
- ✓ nedovoljna angažiranost proizvođača otpada da snose stvarne troškove zbrinjavanja svog otpada; i
- ✓ nedovoljno razvijen informacijski i sustav izvješćivanja.

Opis podsektora gospodarenja vodama

Vodni resursi

Hrvatska je relativno bogata slatkovodnim resursima (v. Tablicu 2.5.). To je, uz nisku gustoću naseljenosti i razinu gospodarskog razvoja, razlog zašto problemi vezani uz vode nisu akutni, a vodni resursi još uvijek ne predstavljaju ograničavajući faktor socioekonomskog razvoja. Glavni je problem, međutim, prostorna i vremenska distribucija vodnih resursa.

Tablica 2.5. VODNI RESURSI U HRVATSKOJ

Indikator	Dunavski sliv	Jadranski slivovi	Prosjek u Hrvatskoj
Ukupno slatke vode (10 ⁹ m ³ /god.)	128.38	27.94	156.32
Obnovljivi vodni resursi ³⁶ (10 ⁹ m ³ /god.)	83.72	27.94	111.66
Obnovljivi vodni resursi (m ³ /god./st.)	27,487	20,077	25,163
Unutrašnje vode (10 ⁹ m ³ /god.)	11.86	14.22	26.08
Unutrašnje vode (m ³ /god./st.)	3,894	10,218	5,877
Obnovljive podzemne vode (10 ⁹ m ³ /god.)	2.66	6.47	9.13
Obnovljive podzemne vode (m ³ /god./st.)	873	4,649	2,057

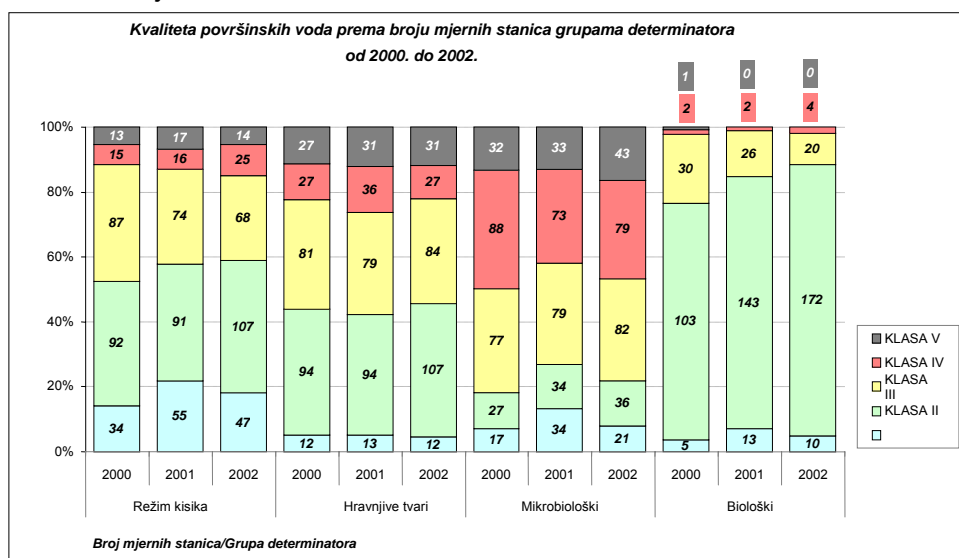
Utjecaj antropogenog onečišćenja na podzemne vode od lokalnog je značaja, no javlja se u prirodno ranjivim aluvijalnim područjima (uglavnom Crnomorskim slivovima), te na izvorima u krškim područjima. I u Crnomorskom slivu postoje znatna područja sa prirodno slabom kakvoćom podzemnih voda uslijed povišenih udjela amonijaka, arsena, željeza i mangana.

Glavnina riječnih slivova, uključujući podzemne vode, prekograničnog je karaktera, stoga je nužna djelotvorna koordinacija vodnogospodarskih aktivnosti sa susjednim zemljama.

Izvor: Nacrt Strategije upravljanja vodama

Onečišćenje vodotoka utvrđuje se na temelju biološke potrebe za kisikom (BPK), ukupnog dušika i mikrobioloških determinanti (v. sliku 2.6), što

Slika 2.6. Stanje kvalitete vode u vodotokovima

je uglavnom posljedica ispuštanja nepročišćenih otpadnih voda iz većih naselja, i to uglavnom površinskih voda klasa II i III (najniža je klasa V); no određeni mikrobiološki pokazatelji svrstavaju neke vode u klase III i IV.³⁷ Najveće razlike između stvarnih i ciljnih klasa kakvoće vode zabilježene su na pritocima rijeke Save, stoga što oni

³⁶ Ne uključujući 50% rijeke Dunav i 50 % rijeke Save nizvodno od ušća rijeke Une

³⁷ Klasifikacija voda u pet kategorija predstavlja procjenu kvalitete voda na osnovi propisanih graničnih vrijednosti sljedećih pokazatelja: fizikalno-kemijski; režim kisika, hranjive tvari, mikrobiološki, biološki, metali, organski spojevi i radioaktivnosti. Granične vrijednosti zadanih pokazatelja za svaku kategoriju navode se u Uredbi o klasifikaciji voda (NN 77/98), koja je usklađena sa smjernicama i metodologijama UN/ECE-a.

primaju velike količine nepročišćenih otpadnih voda iz većih i manjih gradova. 75% najvećih gradova nalazi se u slivu rijeke Save.

Vodoopskrba

Tablica 2.6. JAVNA VODOOPSKRBA I ODVODNJA (2002.)

Domaćinstva s javnom vodoopskrbom		Komunalni sustavi odvodnje
EU 25	-	90%
Mađarska	93%	62%
Austrija	89.6%	86%
Slovačka	84%	55%
Hrvatska	76	40%

Izvor: Eurostat News, izdanje 37/2006, 21. ožujak 2006.

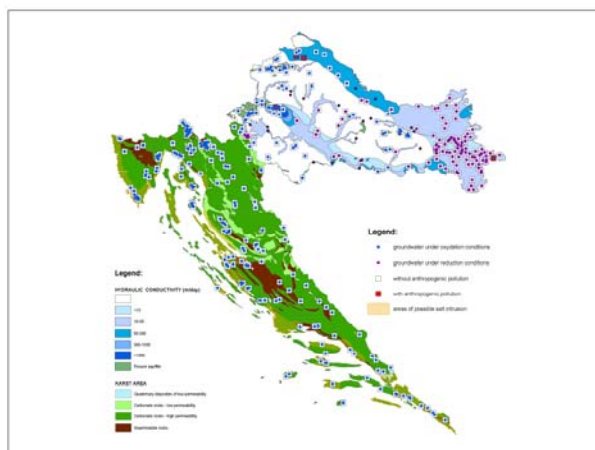
štva ima pristup javnom vodoopskrbnom sustavu, no ovo znatno varira - razina je viša u Jadranskim slivovima (oko 86%) nego u Crnomorskim slivovima (71%).

Glavni izvor javne vodoopskrbe su podzemne vode (oko 90%), bilo da se zahvaćaju iz zdenaca (uglavnom u Crnomorskim slivovima) ili iz izvora (uglavnom u Jadranskim slivovima). Preostala zahvaćanja vrše se neposredno iz vodotoka ili akumulacija, iako su ovi posljednji primarno namijenjeni proizvodnji energije. Izvorišta za vodoopskrbu pitkom vodom su zaštićena³⁸ zonama sanitarne zaštite koje pokrivaju oko 18% hrvatskog teritorija, i 28% kopnenog područja zemlje (40% u Jadranskim slivovima, a samo 6% u Crnomorskim slivovima). Ove zone osiguravaju 80% javne vodoopskrbe. Za razvoj u ovim područjima potrebna je suglasnost Hrvatskih voda i lokalnih vlasti. Područja prihranjivanja vodnih resursa u zonama zaštite nalaze se izvan granica Hrvatske sa Slovenijom i Bosnom i Hercegovinom. Razine priključenosti na glavne vodoopskrbne sustave varira u regijama širom zemlje – distribucija je prikazana na gornjoj karti.

Godine 2005. ukupna količina vode isporučene stanovništvu i industriji putem javnih vodoopskrbnih sustava iznosila je 265 milijuna kubičnih metara. Osiguranje vodoopskrbe je održivo, osim u turističkim područjima, naročito na otocima, tijekom ljetnog turističkog razdoblja, kada je teško udovoljiti povećanoj potrošnji i potražnji, te je stoga jedan od razvojnih prioriteta podizanje razine pouzdanosti vodoopskrbe u ovim područjima.

Razine priključenosti na primarnu vodoopskrbu u Europi uvelike variraju (v. Tablicu 2.6); podaci za Hrvatsku još se prikupljaju, ali

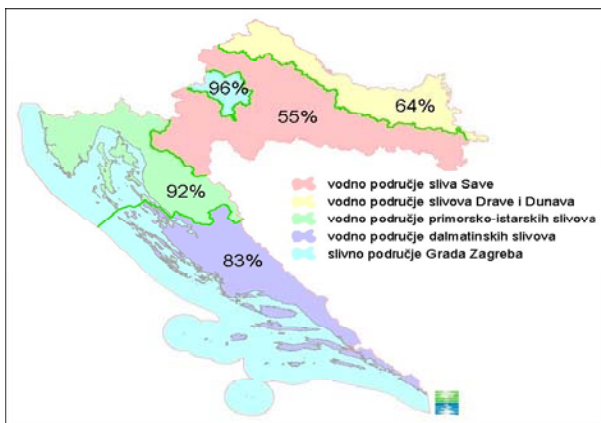
približno 76% stanovni

Slika 2.7.: Prostorna distribucija količine i kakvoće podzemnih voda

Izvor: Nacrt Strategije upravljanja vodama

¹⁶ Pravilnik o utvrđivanju sanitarne zone izvorišta morat će se uskladiti s direktivama EU

Slika 2.8: Prosječna vodoopskrba po području
Izvor: Nacrt Strategije upravljanja vodama

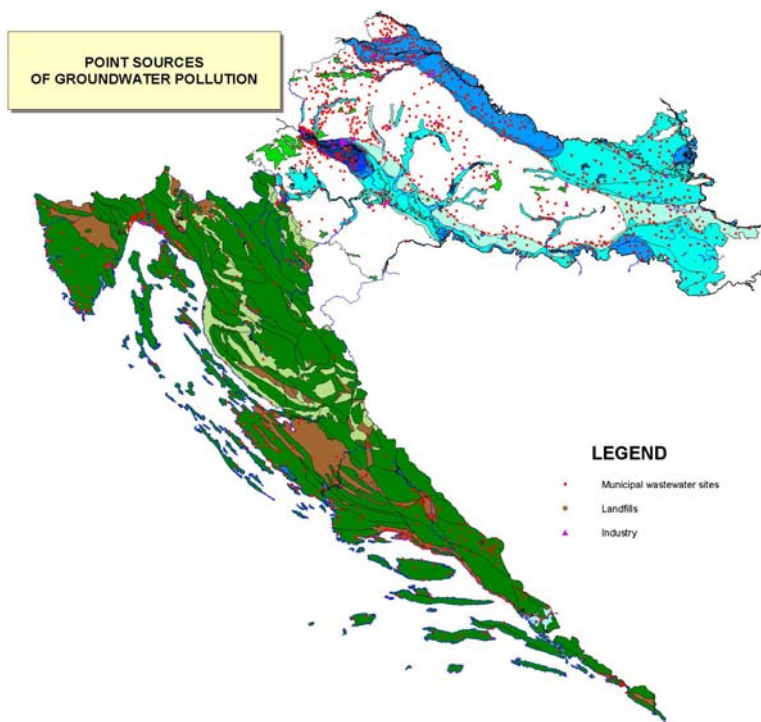
pokazuju izvjesno pogoršanje zbog antropogenih utjecaja. Posebno su ugrožena izvorišta u okolici Pule u Istri, gdje onečišćenje uzrokuju poljoprivreda, stanovništvo i industrija; vodonosnici koji opskrbljuju Varaždin, gdje zabrinjava onečišćenje nitratima iz poljoprivrede i industrijsko onečišćenje, te opskrba Splita koju potencijalno ugrožavaju industrija i ljudske aktivnosti. Istočni dio Dunavskog sliva ima visoke razine arsena i mangana, što dovodi do prirodno reduktivnih uvjeta koji zahtijevaju određeno pretpročišćavanje prije korištenja u vodoopskrbi.

Karta prostorne distribucije (Slika 2.7.) prikazuje kakvoću i količinu podzemnih voda u zemlji. Hidraulička provodljivost je svojstvo tla ili stijene kojim se opisuje lakoća s kojom se voda može kretati kroz pore i pukotine, ovisno o propusnosti materijala i stupnju zasićenja, što ukazuje na lakoću zahvaćanja, te rizik i osjetljivost na onečišćenje.

Kada se usporede regije, najviša razina vodoopskrbe je u Istri (oko 95%), a najniža u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji (samo 31%). U slivu rijeke Save, s izuzetkom Zagrebačke županije, no uključujući većinu istočne Slavonije, razina vodoopskrbe iz javnih izvora iznosi tek 55%. Svi urbani centri imaju relativno dobru vodoopskrbu, koja je nešto lošija u okolnim naseljima, a najniža u udaljenim seoskim područjima.

Dotrajalost i nedostatan održavanje čini vodoopskrbnu mrežu veoma propusnom – gubici se procjenjuju na 40% ukupno zahvaćene vode.

Kakvoća vode općenito je u okviru maksimalno dopuštenih koncentracija³⁹ determinanti, no trendovi

Slika 2.9.: Karta onečišćenja

Izvor: Nacrt Strategije upravljanja vodama

Gornja karta onečišćenja prikazuje izvore onečišćenja u zemlji, pri čemu glavninu čine ispuštanja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Također postoji 21 odlagalište, čiji se efluenti ispuštaju nepročišćeni ili se procjeđuju neposredno u tlo. Vjerojatno postoji još mnogo starih odlagališta koja predstavljaju rizik. Karta također prikazuje 33 industrijske lokacije koje onečišćuju podzemne vode.

³⁹ Uredba o klasifikaciji voda

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Samo 12% otpadnih voda koje proizvodi stanovništvo se pročišćava, pri čemu samo 4,4% biološkim pročišćavanjem na 82 uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u naseljima, pa je stoga čovjek glavni izvor onečišćenja površinskih voda. Oko 50% ukupnih industrijskih otpadnih voda ispušta se u sustav javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda nakon prethodnog pročišćavanja, što nije uvijek na razni kakvoće komunalnih otpadnih voda. Oko 30% industrijskih otpadnih voda ispušta se neposredno (uz izvjesno ili nikakvo pretpročišćavanje), dok se preostale količine pročišćavaju na nezavisnim industrijskim uređajima za pročišćavanje otpadnih voda do razine zadovoljavajuće za ispuštanje. Jedna od posljedica nedovoljnog pročišćavanja je rizik od potencijalne eutrofikacije, naročito prirodnih i umjetnih jezera i napuštenih riječnih meandara, te zaljeva u priobalju.

Tablica 2.7. A POVEZANOST NA MREŽE ODVODNJE RIJEČNIH SLIVOVA (2006)

Riječni sliv	Stanovništvo (mil.)	Priključenost na sustav odvodnje (%)	Priključenost na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda (%)
Sava	2,2	46	28
Drava/Dunav	0,8	29	16
Primorje – Istra	0,5	58	45
Dalmacija	0,8	31	6
Ukupno	4,4	40	20

Izvor: Nacrt Strategije upravljanja vodama

Tablica 2.7. daje sažeti prikaz razine priključenosti na sustave odvodnje po riječnim slivnim područjima. Procjenjuje se da je samo 40% stanovništva priključeno na javnu odvodnu mrežu, čija je ukupna duljina oko 6.000 km, s 333.530 priključaka (2002.). Iako je stupanj priključenosti na sustave odvodnje općenito veoma nizak, on ovisi od veličini naselja, uglavnom stoga što gustoća naseljenosti varira u rasponu od 20 do 200 stanovnika po km², što rezultira velikim razlikama u razvoju infrastrukture.

Najveći udio stanovništva priključen na sustave odvodnje je u velikim gradovima (76%), dok je u naseljima s manje od 2000 stanovnika on gotovo zanemarljiv (oko 5%), što je veoma važno jer gotovo 40% ukupnog stanovništva živi u takvim naseljima. Kada se uzme u obzir starost sustava odvodnje u gradovima, može se pretpostaviti da je većina sustava odvodnje veoma propusna, što predstavlja značajan izvor onečišćenja vode, pa je sanacija stoga prioritarna.

Tablica 2.8 daje sažeti prikaz opterećenja onečišćenjem u slivnim područjima riječnih slivova; industrijski izvori predstavljaju oko 28% opterećenja, dok oko 70% potječe iz domaćinstava širom zemlje, pri čemu preko 50% iz naselja u Crnomorskim slivovima. Crnomorski slivovi, međutim, ukupno primaju 75% onečišćenja iz vode. Od 1990. godine, onečišćenje industrijskim efluentima smanjilo se kao posljedica ekonomske recesije i uvođenja čistih tehnologija, recikliranja vode u tehnološkim procesima i izgradnje industrijskih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Sustav monitoringa otpadnih voda koristi se za ocjenu utjecaja točkastih izvora onečišćenja na površinske vode.

Tablica 2.8. UKUPNO GODIŠNJE OPTEREĆENJE IZ TOČKASTIH IZVORA ONEČIŠĆENJA (BPK5, 2001.)

Sliv	OPTEREĆENJA BPK t/god.								
	Opterećenja stanovništva	% opt. st.	% ukup. opt.	Opt.vezano uz turizam	Industrijsko opt.	% Ind. opt.	% Ukup. opt.	Ukupno	% po slivu
Sliv rijeke Save	48,440	50%	35%	0	13,362	35%	10%	61,802	45%
Sliv rijeke Dunav	18,259	19%	13%	0	21,845	57%	16%	40,104	29%
Dalmatinski slivovi	18,718	19%	14%	884	647	2%	0%	20,249	15%
Primorsko-Istarski	11,757	12%	9%	1,998	2,392	6%	2%	16,147	12%

slivovi									
Ukupno Jadranski slivovi	30,475	31%	22%	2,882	3,039	8%	2%	36,396	26%
Ukupno Crnomorski slivovi	66,700	69%	48%	0	35,206	92%	25%	101,906	74%
Hrvatska	97,175			2,882	38,245			138,302	
	70%			2%	28%				
Izvor: Nacrt Strategije upravljanja vodama									

Jedan od preduvjeta za ispunjenje zahtjeva iz Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda jest identifikacija "osjetljivih područja" i "aglomeracija"; ova je lista u pripremi. U međuvremenu, u Hrvatskoj postoji Program javnih radova za unapređenje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i sustava odvodnje u glavnim populacijskim centrima koji će biti dovršen do 2025.

Dodatni problem je velik broj (130) komunalnih tvrtki koje rade u ovom sektoru (neke i u javnoj vodoopskrbi), što rezultira nedjelotvornošću uslijed uglavnom malog broja domaćinstava koja su priključena na odvodnu mrežu. Tržišne zakonitosti trebale bi potaknuti komunalne tvrtke na konsolidaciju, čime bi se povećala djelotvornost pružanja usluge. Ovaj je problem utvrđen i u Strategiji upravljanja vodama te se planira transformacija postojećeg sustava u područne (regionalne) sustave.

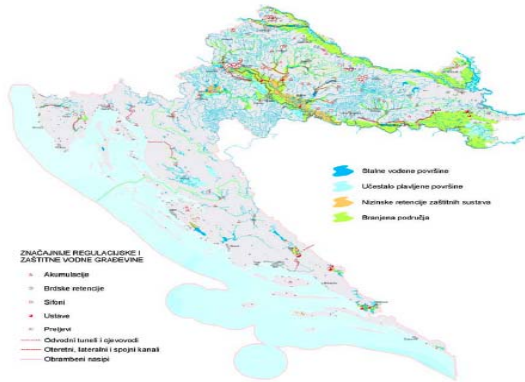
U smislu projekata predloženih za financiranje iz sredstava programa IPA to neće predstavljati problem jer se projekti u okviru programa IPA odnose na velika postrojenja na području nadležnosti velikih komunalnih poduzeća (npr. Osijek, Slavonski Brod), koja su dobro opremljena (i u tehničkom smislu i u smislu ekipiranosti) za upravljanje tim sustavom.

Dobrodošla je i tehnička pomoć u smislu prijedloga o načinu na koji bi se to učinilo no prije no što do toga dođe, Strategiju mora usvojiti Sabor, a to znači da se tehnička pomoć u ovu svrhu neće tražiti u okviru tehničke pomoći ovog programa.

Hrvatska je izložena znatnim periodičnim plavljenjima, koja nanose ozbiljne gospodarske štete, a njihov su uzrok:

- ✓ riječne poplave, uslijed obilnih kiša i/ili naglog topljenja snijega,
- ✓ bujične poplave manjih vodotoka, uslijed kratkotrajnih kiša velikog intenziteta,
- ✓ poplave na krškim poljima, uslijed velikih kiša i/ili iznenadnog topljenja snijega,
- ✓ poplave kopnenih voda u nizinskim područjima, te
- ✓ led.

Nadalje, do plavljenja može doći uslijed pucanja brana i barijera, klizišta i neadekvatne gradnje. Velike probleme mogu prouzročiti poplave u urbanim područjima uslijed kratkotrajnih kiša velikog intenziteta, koje, zbog visoke koncentracije stanovništva na relativno malim područjima, često uzrokuju velike materijalne štete, i za koje se planiraju mjere obrane na lokalnim razinama prilikom građenja sustava kanalizacije i odvodnjavanja.

Slika 2.10: Zaštita od poplava

Izvor: Nacrt Strategije upravljanja vodama

od 1991. godine smanjila s prosječnih 60% na prosječnih 40%. Ova djelotvornost varira ovisno o lokaciji, i općenito je mnogo viša u velikim naseljima (v. kartu). Sustav u slivu Save nije dovršen, a postoje otvoreni problemi koje je potrebno riješiti na granici s Bosnom. Zaštita od poplava na Dunavu nije dovršena, a na Jadranu je potrebna veća zaštita od oborinskih voda.

Najveće zabilježene poplave u Hrvatskoj u zadnjih stotinu godina bile su:

- ✓ Dunav, 1926. i 1965. godine;
- ✓ Drava, 1964., 1965., 1966. i 1972. godine;
- ✓ Mura, 1965. godine i 1972. godine;
- ✓ Sava, 1933., 1964., 1966., 1990. i 1998. godine;
- ✓ Kupa, 1939., 1966., 1972., 1974., 1996. i 1998. godine;
- ✓ Una, 1974. godine;
- ✓ Neretva, 1950., 1995. i 1999. godine.

Zbog neodgovarajućeg investiranja u održavanje sustava zaštite od poplava, njegova se djelotvornost

2.1.3 SWOT analiza

Ova SWOT analiza je sažetak glavnih pitanja zaštite okoliša u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na otpad i vode.

Prednosti (unutarnje / sadašnje)	Slabosti (unutarnje / sadašnje)
<p><i>Općenito:</i></p> <p>Jedinstveni prirodni okoliš s dobrom pravnom zaštitom i visokom razinom biološke raznolikosti</p> <p>Razmjerno velike količine slatke vode prilično dobre kakvoće</p> <p>Osnovni strateški dokumenti u sektoru okoliša izrađeni ili u izradi (plan upravljanja kakvoćom zraka, generalni plan upravljanja vodama i plan gospodarenja otpadom)</p> <p><i>Otpad:</i></p> <p>Postoji Strategija gospodarenja otpadom i okvirno zakonodavstvo</p> <p>Specijalizirane tvrtke i javna komunalna društva spremna za korištenje sustava integriranog gospodarenja otpadom</p> <p>Izrađeni planovi sanacije lokacija vrlo onečišćenih otpadom (crne točke)</p> <p><i>Vode:</i></p> <p>Hrvatska je razmjerno bogata vodom dobre kakvoće</p> <p>Ispuštanja iz industrije značajno su se smanjila tijekom posljednjih 10 godina</p> <p>Sustav praćenja kakvoće vode dobro je razvijen</p> <p>Postoje ustanove vodnog gospodarstva s odgovarajuće kvalificiranim zaposlenicima koji imaju iskustvo u vođenju međunarodno financiranih projekata</p>	<p><i>Općenito:</i></p> <p>Načelo zaštite okoliša EU ne primjenjuje se u potpunosti a zaštita okoliša nedovoljno je integrirana u ostale sektorske politike</p> <p>Svijest i informiranje javnosti o zaštiti okoliša i prirodnih resursa kao i održivom razvoju je u usponu, ali je prisutna nedovoljna profesionalnost zainteresiranih NVU što često dovodi do pogrešne senzibiliziranosti šire javnosti</p> <p>Nedovoljne administrativne/institucionalne sposobnosti na nacionalnoj razini i na razinama ispod nacionalne</p> <p>Relativno visok broj javnih komunalnih društava u Republici Hrvatskoj za posljedicu ima neefikasnost sektora</p> <p>Potrebno je provesti racionalizaciju</p> <p>Relativni nedostatak financijskih sredstava za nužna ulaganja (posebno ona potrebna prema direktivama o „teškim investicijama“)</p> <p><i>Otpad:</i></p> <p>Planovi gospodarenja otpadom na županijskoj razini nisu u potpunosti dovršeni uglavnom zbog poteškoća u definiranju lokacija budućih centara za gospodarenje otpadom (NIMBY)</p> <p>Nedostatna koordinacija upravljanja tokovima otpada na lokalnoj razini zbog pomanjkanja osoblja</p> <p>Složenost osiguranja sredstava za ulaganja iz vlastitih izvora na lokalnoj i županijskoj razini</p> <p>Nedostatak pouzdanih podataka o vrstama i količinama otpada</p> <p><i>Vode:</i></p> <p>Visoki postotak osjetljivih područja u zemlji osjetljiv je na onečišćenje (krška područja posebno)</p> <p>Značajni gubici vode, dotrajalost i nedovoljno održavanje vodoopskrbne/kanalizacijske mreže/objekata</p> <p>Potrebno je stalno jačanje svijesti o zaštiti okoliša u pogledu očuvanja voda</p> <p>Strategija upravljanja vodama još nije usvojena</p>

Mogućnosti (vanjske / buduće)	Opasnosti (vanjske / buduće)
<p><i>Općenito:</i></p> <p>Zanimanje domaćih i stranih investitora za sektor okoliša kao pokretačka snaga gospodarskog razvoja</p> <p>Ulaganje u nove tehnologije za gospodarenje otpadom i vodama vodi do novih i sigurnih radnih mjesta</p> <p>Potpora iz pretprihvatljivih fondova EU za sufinanciranje provedbe projekata utječe na oskudna nacionalna sredstva</p> <p><i>Otpad:</i></p> <p>Racionalizacija u javnim komunalnim društvima u sektoru otpada uz provedbu Plana gospodarenja otpadom RH te organiziranje do 21 centara za gospodarenje otpadom</p> <p>Tehnička pomoć koristi se za izradu investicijskih strategija / dokumentacije za provedbu investicijskih projekata</p> <p>Informacijski sustav o gospodarenju otpadom izrađuje se u katastru otpada</p> <p>Ulaganja su dostupna kao pomoć pri provedbi integriranih sustava gospodarenja otpadom na županijskoj / regionalnoj razini</p> <p>Izrađen je indikativni popis projekata za sektor otpada za buduća ulaganja</p> <p>Industriju i javnost potrebno je obrazovati o izbjegavanju / smanjivanju otpada, uporabi i recikliranju otpada</p> <p>Velika količina biomasa kao i poljoprivrednog i šumskog otpada potencijalni je izvor obnovljive energije</p> <p><i>Vode:</i></p> <p>Usklađivanje s normama EU pomoći će pri unapređivanju postojećeg stanja</p> <p>Sustav financiranja je razvijen ali nije zadovoljavajući</p>	<p><i>Općenito:</i></p> <p>Disparitet između zaštite okoliša i gospodarskog razvoja može stavljati dodatni pritisak na okoliš, posebno na prirodna bogatstva i prirodu, naročito u priobalju i krškim područjima</p> <p>Poteškoće u koordinaciji i kratkom roku za provedbu za mjere koje se financiraju iz sredstava EU (n+3)</p> <p><i>Otpad:</i></p> <p>Oko 3.000 ilegalnih odlagališta i devet crnih točaka (stari tereti)</p> <p><i>Vode:</i></p> <p>Svi nacionalni riječni slivovi su prekogranični pa je nužna koordinacija sa susjednim zemljama</p> <p>Neke zone sanitarne zaštite izvorišta vode za piće izvan su granica Republike Hrvatske</p>

Iz SWOT analize proizlaze brojna pitanja koja će Hrvatska morati rješavati, a to su:

- ✓ Planovi prenošenja, provedbe / usklađenosti za sve direktive, prioritet treba dati direktivama koje zahtijevaju značajna ulaganja (izrada financijskih strategija);
- ✓ Provedba Plana gospodarenja otpadom RH i dovršenje i provedba Strategije upravljanja vodama;
- ✓ Osiguravanje financijskih resursa nužnih za ulaganja;
- ✓ Izgradnja institucionalnih, upravnih sposobnosti i upravljačkih sposobnosti na svim razinama uz unaprijeđenu razmjenu informacija i komunikaciju;
- ✓ Racionalizacija i restrukturiranje sektora javnih komunalnih društava;

- ✓ Ugrađivanje načela održivog razvoja u sve investicijske i razvojne programe;
- ✓ Poticanje obrazovanja o zaštiti okoliša na razinama obrazovanja, industrije i upravljanja.

Ne mogu se sva ova pitanja rješavati kroz OPZO, no može se dati značajan doprinos kroz pružanje iskustava pri upravljanju i provedbi velikih ulaganja. Ova će iskustva pomoći hrvatskim vlastima u razvijanju sposobnosti i vještina potrebnih za korištenje sredstava EU nakon pristupanja.

2.1.4 Srednjoročne potrebe i ciljevi u pod-sektoru otpada:

U skladu s nacrtom **Strategije gospodarenja otpadom** i ostalim nacionalnim programskim dokumentima srednjoročne potrebe i ciljevi u ovom podsektoru su:

- ✓ Uspostava županijskih/regionalnih centara za gospodarenje otpadom (3-7 županijskih centara do 2010. godine);
- ✓ Sanacija postojećih odlagališta (do 65% do kraja 2010.) i zatvaranje svih odlagališta na otocima i sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom (crne točke);
- ✓ Smanjenje količina otpada odloženog na postojeća odlagališta komunalnog otpada (do 30% do kraja 2010.);
- ✓ Daljnji razvoj cjelovitog sustava gospodarenja opasnim otpadom (trajno);
- ✓ Daljnje institucionalno i administrativno jačanje (trajno);
- ✓ Daljnji razvoj informacijskog i sustava izvješćivanja (trajno);
- ✓ Racionalizacija i restrukturiranje sektora javnih komunalnih društava.

Na temelju Nacionalne ISPA strategije i Financijskog memoranduma između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske potpisanog u listopadu 2006. za ISPA mjeru Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikařac, predviđeno je da se centar uspostavi do kraja 2010. godine. Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikařac prvi je centar za gospodarenje otpadom u Hrvatskoj koji će se izgraditi uz potporu Europske komisije i uz nacionalno sufinanciranje.

Pristupno partnerstvo (okolišni sektor), naglašava *kratkoročne* i *srednjoročne* prioritete. Srednjoročni prioriteti (3-4 godine) u podsektoru gospodarenja otpadom su:

- ✓ Osigurati integriranje zahtjeva na području zaštite okoliša pri utvrđivanju i provedbi ostalih sektorskih politika;
- ✓ Razviti strategiju ulaganja u zaštitu okoliša na temelju procjena troškova usklađivanja;
- ✓ Nastaviti provedbu horizontalnog zakonodavstva;
- ✓ Nastaviti rad na preuzimanju pravne stečevine Zajednice, s posebnim naglaskom na gospodarenje otpadom, kakvoću vode, kakvoću zraka, zaštitu prirode te integrirano sprječavanje i kontrolu onečišćenja;
- ✓ Pojačati ulaganja u infrastrukturu za zaštitu okoliša, s posebnim naglaskom na prikupljanju i obradi otpadnih voda, opskrbi pitkom vodom i gospodarenje otpadom.

Vezano uz Pristupno partnerstvo, OPZO će pridonijeti srednjoročnom prioritetu - pojačati ulaganja u infrastrukturu za zaštitu okoliša, s posebnim naglaskom na prikupljanju i obradi otpadnih voda, opskrbi pitkom vodom i gospodarenje otpadom. Gospodarenje otpadom je u Okviru za usklađenost strategija 2007. - 2013. postavljen kao jedan od dva prioritetna cilja (zajedno s upravljanjem vodama) koji će se financirati u okviru IPA pomoći.

U okviru **Višegodišnjeg indikativnog planskog dokumenta (VIPD)** prioriteti uključuju ulaganja vezana uz *acquis* u području prikupljanja i obrade otpadnih voda, opskrbe pitkom vodom i gospodarenja otpadom (izgradnja novih odlagališta i zatvaranje onih koja ne udovoljavaju propisima).

Nacionalni pravni okvir u području gospodarenja otpadom bit će u potpunosti usklađen s *acquisom* do kraja 2008., kao što je planirano i navedeno u NPPEU 2007. Plan gospodarenja otpadom RH Vlada Republike

Hrvatske usvojila je u srpnju 2007. Županijski planovi gospodarenja otpadom su izrađeni/u izradi i trebaju biti usklađeni s Planom gospodarenja otpadom RH do kraja 2007.

2.1.5 Srednjoročne potrebe i ciljevi u pod-sektoru voda:

U skladu sa **Strategijom upravljanja vodama** srednjoročne potrebe i pojedinačni ciljevi u ovom pod-sektoru jesu:

Opći strateški ciljevi razvoja javnog sustava vodoopskrbe jesu:

- ✓ Povećati postotak stanovništva opskrbljenog vodom iz javnih sustava vodoopskrbe u skladu s europskim standardima;
- ✓ Uspostava sanitarnih vodozaštitnih zona i primjena odgovarajućih zaštitnih mjera, aktivnosti vezane uz poboljšanje stanja pitke vode u skladu s EU Direktivom o vodi za piće;
- ✓ Pojačanje aktivnosti na smanjenju gubitaka u vodoopskrbnoj distribucijskoj mreži. Vezano za postojeće probleme u statusu komunalnog upravljanja vodama, provest će se intenzivne aktivnosti na njegovoj konsolidaciji tj. na uspostavi distribucijskih/uslužnih područja kao tehnološki i ekonomski održivih cjelina.

Strateški ciljevi zaštite voda jesu:

- ✓ Intenzivna izgradnja i rekonstrukcija komunalnih sustava odvodnje i obrade otpadnih voda;
- ✓ Povećanje postotka stanovništva priključenog na javne kanalizacijske sustave udovoljavajući glavnim zahtjevima EU Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda;
- ✓ Popravak postojeće kanalizacijske mreže sa značajnom propusnošću, što pridonosi zaštiti izvora pitke vode.

2.2 STRATEŠKI PRIORITETI

U sklopu tri opća cilja – pripreme relevantnih ustanova za upravljanje strukturnim fondom, usklađivanja s *acquisom* i doprinosa socio-gospodarskom razvoju – OPZO, koji će se početno provoditi tijekom tri godine, u razdoblju 2007.-2009., ima svrhu pridonijeti:

- ✓ Razvoju infrastrukture za gospodarenje otpadom za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj, uključivo sanaciju lokacija visoko onečišćenih otpadom; i
- ✓ Zaštiti vodnih resursa (kroz unaprijeđenu vodoopskrbu i cjelovit sustav gospodarenja otpadnom vodom).

Tehnička pomoć određena je kao treći prioritet s ciljem pružanja pomoći za upravljanje i provedbu pomoći odobrene u sklopu Komponente III Regionalni razvoj – zaštita okoliša. Priprema projekata obuhvaćena je u mjerama koje pomažu dva razvojna prioriteta.

TABLICA 2.9. OKOLIŠNI CILJEVI I PRIORITETI OPERATIVNOG PROGRAMA

Okolišni cilj iz nacionalnog Okvira za usklađenost strategija (OUS)	Cilj OPZO-a	Prioritetna os	Ispunjavanje prioriteta putem investicija u:
Zaštiti i unaprijediti prirodni i životni okoliš te okolišni potencijal kao ključni element za budući razvoj	Unaprijediti pristup i učinkovito pružanje okolišnih usluga i objekata u podsektorima otpada i voda	Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj	Uspostavu novih centara za gospodarenje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini
			Sanaciju lokacija visoko onečišćenih otpadom (crne točke)
		Zaštita vodnih resurse Hrvatske kroz poboljšanje sustava vodoopskrbe te integriranog sustava upravljanja otpadnim vodama	Uspostave modernih vodoopskrbnih sustava i mreža
			Izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za otpadne vode iz domaćinstava i industrije i poboljšanje kanalizacijske mreže

Unapređenja **gospodarenja otpadom** usredotočit će se na:

- (i) Uspostava novih centara za gospodarenje otpadom, kao dijela cjelovitog sustava gospodarenja otpadom koji se uspostavlja, i
- (ii) Sanaciju lokacija visoko onečišćenih otpadom u krškom području koje predstavlja značajne rizike za onečišćenje podzemnih voda koje služe kao izvori vode za piće, ili potencijalni izvori pitke vode (strateške rezerve pitke vode).

Unapređenja **vodnog gospodarstva** usredotočit će se na:

- (i) Osiguravanje dovoljnih količina vode za piće kroz učinkovitu zaštitu izvora vode za piće, poticanje racionalnog korištenja vodnih resursa, smanjivanje gubitaka koji nastaju u vodoopskrbnoj mreži i povećanje razine priključenja na sustave vodoopskrbe u područjima male razine priključenja; povećanje učinkovitosti i pouzdanosti vodoopskrbnog sustava;
- (ii) Povećanje razine priključenja na odvodnju i uređaje za pročišćavanje otpadnih voda kroz izgradnju novih uređaja i mreža za pročišćavanje otpadnih voda kao i povećanje učinkovitosti i pouzdanosti javnog sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda; i
- (iii) Popravak postojećih mreža odvodnje koje imaju znatna propuštanja, što će pomoći pri zaštiti izvora vode za piće.

U cilju smanjenja onečišćenja, gradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i/ili dogradnja/unapređenje kanalizacijskog sustava potrebni su posebno u riječnim slivovima Dunava i Save.

Oba cilja osigurat će sinergiju te mogućnosti za povećanje potencijala za zapošljavanje i razvoj malih i srednjih poduzeća, kao i pridonijeti poboljšanju klime za ulaganja među domaćim i stranim investitorima.

Prethodno spomenuta pomoć, koja se osigurava u okviru ovog Operativnog programa, bit će usmjerena na prioritetna područja pokrivena komponentom programa IPA „Regionalni razvoj“, kako je navedeno u članku 147. Provedbene uredbe o programu IPA, odnosno mjere zaštite okoliša povezane s gospodarenjem otpadom, vodoopskrbom, gradskim otpadnim vodama; sanacijom kontaminiranih lokacija te aktivnostima na zemljištu i tehničke pomoći.

2.2.1 Gospodarenje otpadom

Gospodarenje otpadom definirano je kao skup aktivnosti, postupaka i sustava za sprječavanje nastanka otpada, smanjivanje i/ili njegovog štetnog utjecaja na okoliš te za skupljanje, prijevoz, uporabu, obradu i konačno zbrinjavanje. Postupci i sustavi trebali bi također definirati nadzor nad svim aktivnostima kao i režim za upravljanje odlagalištima nakon njihova zatvaranja. Ove su aktivnosti, postupci i sustavi često u nadležnosti različitih vlasti, kako javnih tako i privatnih; najbolji postupci u EU kreću se u pravcu integriranog pristupa gospodarenju otpadom koji uključuje sve subjekte kao i podjelu nadležnosti među njima.

Integrirano gospodarenje otpadom je pojam koji se koristi da bi se opisalo pretvaranje postupaka gospodarenja u sigurno i učinkovito gospodarenje tokovima krutog komunalnog otpada, uz najmanje moguće štetne učinke za ljudsko zdravlje i prirodni okoliš. Integrirani sustav gospodarenja otpadom uključuje neke od ili sve sljedeće komponente: smanjivanje količine otpada na izvoru (uključujući višestruko korištenje proizvoda), recikliranje materijala, obrada otpada prije konačnog zbrinjavanja (uz korištenje energije proizvedene iz otpada), i konačno zbrinjavanje otpada.

Aktivnosti namijenjene unapređivanju gospodarenja otpadom temelje se na direktivama o otpadu, Nacionalnoj strategiji zaštite okoliša, Nacionalnom planu djelovanja za okoliš, Strategiji gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, a usmjerene su na:

- ✓ osiguravanje tehničkih preuvjeta za smanjivanje proizvodnje otpada i njegovih štetnih učinaka na okoliš;
- ✓ obradu uporabljivih vrsta otpada;
- ✓ smanjenje emisija stakleničkih plinova;
- ✓ uspostavu cjelovitog i učinkovitog sustava gospodarenja otpadom.

U tu je svrhu potrebno:

- ✓ usvajanjem preostalih sekundarnih akata, hrvatsko zakonodavstvo u potpunosti uskladiti s *acquisom*;
- ✓ osigurati izvršenje zakonodavstva;
- ✓ postupno povećavati financijski pritisak na proizvođače otpada kako bi zbrinjavanje otpada prestalo biti subvencionirana djelatnost, i to kroz naplatu naknada uz punu primjenu kriterija količine i svojstava otpada te načela "onečišćivač plaća";
- ✓ osigurati provedbu prioriteta sukladno zakonodavstvu iz područja gospodarenja otpadom;
- ✓ smanjiti količine komunalnog otpada selektivnim prikupljanjem otpada i preradom u nove proizvode ili energiju;
- ✓ istraživati i ostvarivati mogućnosti koje se nude za smanjivanje volumena otpada koji se proizvodi u sektoru graditeljstva.

Posebnu pažnju posvetit će se otpadu s otoka (698 otoka od kojih je samo 47 naseljeno), budući da otoci ne mogu biti mjesto konačnog odlaganja te se stoga predviđa da će se na otocima graditi pretovarne stanice kako bi se otpad mogao prevoziti na kopno i tamo zbrinjavati.

Strategija gospodarenja otpadom uključuje ocjenu sadašnjeg stanja u gospodarenju otpadom, iskaz strateških i kvantificiranih ciljeva i mjera za postizanje ovih ciljeva, smjernice za gospodarenje otpadom i procjenu ulaganja te izvora financiranja. Za postizanje ciljeva postavljenih u Strategiji najvažniji preduvjet je planiranje, projektiranje i izgradnja županijskih/regionalnih centara za gospodarenje otpadom; ovi bi centri poslovali s komunalnim i proizvodnim otpadom i započeli sanaciju i zatvaranje odlagališta. Strategija gospodarenja otpadom usvojena je u listopadu 2005. Plan gospodarenja otpadom na nacionalnoj razini usvojen je u srpnju 2007. i vrijedit će kroz razdoblje od 8 godina. Županijski planovi gospodarenja otpadom su izrađeni/u izradi i oni će biti strateški provedbeni dokumenti. Projekti gospodarenja otpadom iz indikativnog popisa OPZO-a u skladu su s ciljevima i mjerama iz Strategije gospodarenja otpadom i Plana gospodarenja otpadom RH.

Kako je utvrđeno u SWOT analizi, relativno velik broj javnih komunalnih društava osnovanih na gradskoj/općinskoj razini vodi do fragmentiranja aktivnosti gospodarenja otpadom kao i neučinkovitosti sektora. Plan gospodarenja otpadom u RH predviđa novi koncept sustava gospodarenja otpadom na županijskoj/područnoj razini. Glavna karakteristika tog novog koncepta je uspostava županijskih/regionalnih centara za gospodarenje otpadom kojima će upravljati jedinstveno društvo. Takvo županijsko/područno društvo će odgovarajućim zakonskim putem zajednički s postojećim javnim komunalnim društvima upravljati sustavom gospodarenja otpadom za cijelu županiju/područje. U skladu s Planom, predviđa se uspostavljanje do 21 centra za gospodarenje otpadom. Plan predlaže i preporučuje županijama da svugdje gdje je to moguće i izvedivo uspostave centre za gospodarenje otpadom koji bi opsluživali dvije ili više županija.

2.2.2 Upravljanje vodama

Ciljevi i prioriteti nacionalne strategije određeni su hrvatskim Pristupnim partnerstvom (PP) (kratkoročni i srednjoročni prioriteti) i nacionalnim strateškim dokumentima: NPPEU, PEP, NSZO i NPDO, te Strategijom upravljanja vodama.

Prema usvojenim sociološkim procjenama, hrvatsko stanovništvo će stagnirati, s trendom migracije prema većim naseljima. Ravnotežu s ovim uspostavljat će očekivan rast u nizu gospodarskih sektora, pri čemu su za vodni sektor najvažniji poljoprivreda, turizam, industrija i promet. U naseljima, razlika između stvarne vodoopskrbe i odvodnje iznosi 36%, što znači da pročišćavanje otpadnih voda predstavlja značajan problem za zaštitu voda. Industrijski rast i poboljšanje djelotvornosti rezultirat će ne samo porastom potražnje za vodom, nego i povećanim ispuštanjima otpadnih voda.

Prosječna količina i kakvoća raspoloživih vodnih resursa u Hrvatskoj može zadovoljiti potrebe svih korisnika. Međutim, ovisno o razini razvoja i funkcionalnosti infrastrukture, može doći do ograničenja pristupa vodi na određenim lokacijama i u određenim vremenskim razdobljima (npr. turizam i poljoprivreda tijekom ljetnih mjeseci).

Prema Zakonu o vodama, cilj gospodarenja i upravljanja vodama jest ostvarenje integralnog, koordiniranog vodnog režima na cijelom nacionalnom teritoriju, i na svakom pojedinom vodnom području. Ovo bi uključivalo upravljanje prostornom distribucijom, izgradnju vodnog sustava, te stanje količine i kakvoće voda na način koji je najadekvatniji za konkretno područje i vrijeme. Zajedničkim aktivnostima vodnog gospodarstva i komunalnih gospodarstava, pokušat će se realizirati sljedeći ciljevi:

- ✓ Osiguranje dovoljnih količina kvalitetne pitke vode za vodoopskrbu domaćinstava (naselja);
- ✓ Osiguranje potrebnih količina kvalitetne vode za upotrebe u gospodarstvu;
- ✓ Zaštita ljudi i materijalne imovine od štetnog djelovanja voda; i
- ✓ Zaštita i poboljšanje stanja voda i ekosustava ovisnih o vodi.

Hrvatska dovršava Strategiju upravljanja vodama koja je temeljni dugoročni strateški dokument upravljanja vodama na nacionalnoj razini (prema Zakonu o vodama). Njome se uspostavlja jedinstvena vodnogospodarska politika i definira integralan, koordiniran pristup poboljšanju vodnog sustava, sukladno stanju, potražnji i uslugama u vodnom sustavu, te odražavaju međunarodne obveze. Pri izradi ovog dokumenta, uz hrvatsko vodno gospodarstvo i politiku, u obzir su uzeti EU Okvirna Direktiva o vodama 2000, i, kad god je bilo moguće, osnovna načela europske vodne politike.

Strategija upravljanja vodama sadrži:

- ✓ Osnovu za poboljšanje pravnog, institucionalnog i financijskog okvira za vodnogospodarske aktivnosti;
- ✓ Smjernice za uspostavu integralnog upravljanja vodama;
- ✓ Polazište za izradu ostalih vodnogospodarskih dokumenata, posebice planova upravljanja riječnim slivovima (PURS);

- ✓ Okvir za pripremu strategija i planova prostornog uređenja, zaštite okoliša i razvoj drugih sektora i područja koji ovise o vodama ili utječu na stanje voda (poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo, industrija, energija, promet, turizam, javno zdravstvo, zaštita prirode, itd.); te
- ✓ Nacionalna platforma za redovne vodnogospodarske aktivnosti, do usvajanja planova upravljanja riječnim slivovima.

Četiri plana upravljanja riječnim slivovima (riječni slivovi Save, Drave i Dunava, primorsko-istarskih i dalmatinskih rijeka) trebali biti dovršeni do 2009. godine. Hrvatska je također strana Konvencije o zaštiti i održivom korištenju rijeke Dunav, koja priprema plan upravljanja slivnim područjem za slivno područje rijeke Dunav.

Kao što je utvrđeno u SWOT analizi, posljedica relativno velikog broja javnih komunalnih društava je neučinkovitost sektora pa je stoga potrebno provesti racionalizaciju. U skladu s nacrtom Strategije o upravljanju vodama predviđa se postupno zamjenjivanje postojećeg sustava koji se zasniva na velikom broju javnih komunalnih društava u jedno društvo na područnoj (regionalnoj) razini.

Vodoopskrba

Strateški cilj održivog korištenja voda u Hrvatskoj jest osigurati dovoljne količine vode odgovarajuće kakvoće, u skladu s planiranim potrebama, i doseći potrebnu razinu sigurnosti vodoopskrbe za sve korisnike, uključujući vodne ekosustave i ekosustave vezane uz vodu. Opća politika podizanja zdravstvenog i životnog standarda stanovništva uvjetuje daljnji razvoj javnog vodoopskrbnog sustava. U tom smislu, nužno je stvoriti preduvjete za održivost vodoopskrbnih sustava osiguranjem dovoljnih količina vode potrebne kakvoće, postizanjem tehničke i tehnološke djelotvornosti, te utvrđivanjem odgovarajuće cijene vode. Stoga su razvojni ciljevi javne vodoopskrbe sljedeći:

- ✓ Djelotvorna zaštita izvorišta pitke vode za javnu vodoopskrbu (zone sanitarne zaštite);
- ✓ Osiguranje odgovarajućeg kondicioniranja pitke vode u slučajevima neodgovarajuće kakvoće vode unutar vodoopskrbnih sustava;
- ✓ Smanjenje gubitaka vode iz vodoopskrbnih sustava kako bi se osigurao djelotvoran rad vodoopskrbnih sustava, racionalno korištenje resursa i smanjenje zdravstvenih rizika;
- ✓ Podizanje razina priključenosti na vodoopskrbne sustave u područjima s niskim razinama priključenosti; i
- ✓ Povećanje djelotvornosti i sigurnosti javne vodoopskrbe, uz uvođenje ekonomske cijene vode (onečišćivač plaća).

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Strateški cilj zaštite voda jest očuvanje kakvoće vode i sprečavanje pogoršanja vode, prvenstveno u cilju očuvanja ljudskog zdravlja i okoliša, te postizanja dobrog ekološkog stanja vode kako bi ona odgovarala planiranim upotrebama. Hrvatska će se postupno približavati ovom strateškom cilju. Potrebno je očuvati površinske i podzemne vode koje su još uvijek čiste (gornji tokovi vodotoka, brdski vodotoci, a naročito podzemne vode, koji svi pripadaju kakvoći vode I. klase) kao pričuve za opskrbu stanovništva, te sanirati ili eliminirati onečišćenje voda za korištenje u industriji, poljoprivredi, ribnjacima i za rekreaciju (prema klasifikaciji voda, one pripadaju kakvoći vode II. klase).

Stoga bi fokus trebao biti na zaštiti ljudskog zdravlja i ekosustava, pri čemu su prioritet zaštićena područja (zone sanitarne zaštite izvorišta, ribnjaci, kupališta, parkovi prirode, nacionalni parkovi, itd.), što bi se postiglo sljedećim aktivnostima i mjerama:

- ✓ Izgradnjom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u naseljima s postojećim odvodnim mrežama;
- ✓ Povećanjem razina priključenosti na mreže odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda na područjima s razvijenim vodoopskrbnim sustavima;
- ✓ Saniranjem postojećih odvodnih mreža sa znatnim propuštanjima, koja utječu na izvorišta pitke vode;
- ✓ Povećanjem djelotvornosti i sigurnosti sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, uz uvođenje ekonomske cijene vode (načelo onečišćivač plaća).

3. PROGRAMSKA STRATEGIJA

3.1 PRIORITETNE OSI I MJERE

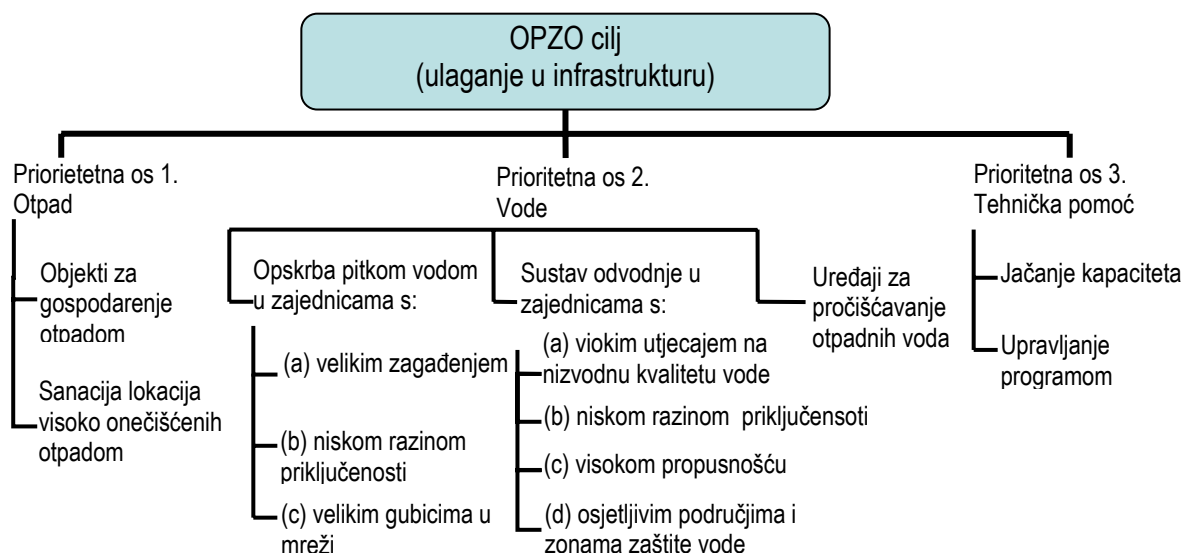
3.1.1 IPA ciljevi i prioritetne osi

IPA ciljevi i prioriteti su podskup nacionalnih ciljeva i prioriteta i oni trebaju odražavati strateško usmjerenje sadržano u PP, NSZO i NPDO. No s obzirom da je opseg IPA znatno manji, nužno je usredotočiti aktivnosti iz OPZO-a na jasnije definirane ciljeve i prioritete. Stoga je opći cilj OPZO-a investiranje u one projekte koji će imati najveći utjecaj s obzirom na ograničene resurse koji su dostupni u podsektorima otpada i voda, pružajući pritom pomoć Hrvatskoj pri ispunjavanju njenih obveza u provedbi okolišne pravne stečevine EU koja uređuje obradu i odlaganje otpada, opskrbu vodom za piće, skupljanje, pročišćavanje i ispuštanje otpadne vode, te razvijanje administrativnih i upravljačkih sposobnosti ustanova koje provode OPZO. OPZO će stoga unaprijediti pristup okolišnim uslugama i objektima te pružanje usluga u podsektorima otpada i voda, a također će iz IPA pomoći proizvesti ostale neizravne razvojne prednosti, poput povećanja kakvoće življenja stanovništva, privlačenja novih proizvodnih investicija, i stvaranje novih radnih mjesta⁴⁰.

OPZO je podijeljen na tri prioritetne osi:

- ✓ Prioritetna os 1.: Podsektor otpada - (i) osiguravanje objekata za gospodarenje otpadom u centrima u kojima su najpotrebniji, (ii) sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom, "crnih točaka";
- ✓ Prioritetna os 2.: Podsektor vode - uspostava modernih sustava vodoopskrbe i (ili) uređaja za obradu voda i sustava odvodnje u zajednicama u kojima: (i) je voda za piće najviše onečišćena, (ii) gdje postoji niska razina priključenosti stanovništva na sustav vodoopskrbe (iii) postoje veliki gubici u vodoopskrbnom sustavu (iv) gdje će uređaji za pročišćavanje otpadnih voda pružati najveći doprinos kakvoći vode nizvodno, (v) kanalizacijski sustavi u naseljima/zajednicama u kojima su razine priključenja ispod 75%, a razina priključenosti na vodovod je visoka; (vi) postoji visoka propusnost sustava odvodnje (vii) u osjetljivim područjima i vodozaštitnim zonama;
- ✓ Prioritetna os 3.: Pružanje tehničke pomoći onim IPA ustanovama koje upravljaju OPZO-om za upravljanje programom i izgradnju kapaciteta, izradu budućih Operativnih programa.

Prikaz prioriteta dat je u sljedećoj shemi:

⁴⁰ Mogućnost stvaranja radnih mjesta jasno je vidljiva na primjeru uspostave sustava ambalažnog otpada koji je već rezultirao stvaranjem novih radnih mjesta.

3.1.2 Opći kriteriji za odabir

Svrha Operativnog programa postići će se provedbom projekata koji se najbolje uklapaju u ciljeve OP-a. Za dobivanje potpore u sklopu OP-a, projekti trebaju biti financijski, gospodarski, socijalno i okolišno dobro utemeljeni. Da bi se dostupna IPA sredstva iskoristila na pravovremen i učinkovit način, zrelost projekata je najvažniji kriterij za prioritizaciju pomoći. Pored toga što trebaju biti u skladu s nacionalnim strateškim i planskim dokumentima, projekti trebaju odgovarati dolje navedenim kriterijima prihvatljivosti i općim uvjetima. Veliki projekti pripremat će se u skladu sa člankom 150. i 170. Provedbene uredbe.

Kriteriji prihvatljivosti

- ✓ Razina zrelosti projekta, odnosno njegova spremnost za provedbu;
- ✓ Razmjer projekata: projekti / skupina projekata/ projekt(e) faza(e) trebale bi dosezati procijenjenu minimalnu vrijednost od 10 milijuna eura (manji projekti mogu također ispunjavati kriterije ako su određeni na temelju relevantnih kriterija za odabir koji se odnose na mjeru; oni će biti ocijenjeni uglavnom na temelju kriterija okolišnih prednosti i tehničke prihvatljivosti te opravdanja, imajući naravno u vidu ukupnu vrijednost);
- ✓ Održivost: projekti moraju poštivati norme i standarde EU, biti usklađeni sa sektorskim politikama EU i moraju biti (u slučaju centara gospodarenja otpadom) financijski održivi kako bi pokrivali buduće troškove rada i održavanja;
- ✓ Sukladnost s ciljevima i načelima okolišne politike EU:
 - Zaštita, održavanje i unapređenje kakvoće okoliša,
 - Zaštita ljudskog zdravlja, razborito i racionalno korištenje prirodnih resursa,
 - Načelo predostrožnosti,
 - Načelo sprječavanja,
 - Načelo uklanjanja na izvoru,
 - Načelo „onečišćivač plaća”.
- ✓ Usklađivanje sa zakonskim okolišnim zahtjevima EU uz posebnu pažnju posvećenu direktivama koje zahtijevaju visoka ulaganja, s namjerom pružanja potpore usklađivanju s *acquisom*;
- ✓ Usklađivanje s prioritetima određenim u strateškim dokumentima EU i nacionalnim strateškim dokumentima;
- ✓ Dodatnost – odnosno, projekt ne bi napredovao bez pomoći EU.

Opći uvjeti (mogu se koristiti i u procesu odabira manjih projekata koji se neće podnositi EK-u na prethodno odobravanje)

- ✓ Kontinuitet pomoći Zajednice, međunarodnih financijskih institucija (MFI) ili ostale pomoći i prethodno utvrđeni investicijski prioriteti: odnosno investicije i tehnička pomoć nastavljaju se na prethodne programe potpore (CARDS, DABLAS, PHARE, ISPA, MFI, itd.);
- ✓ Projekti s prethodno izrađenih i dogovorenih lista nacionalnih prioriteta za svaki sektor (ove liste će biti redovno ažurirane u skladu s izradom projektnih prijedloga);
- ✓ Projekti koji će osigurati najveći utjecaj i neposrednu korist po završetku (projekti koji obuhvate najveći broj stanovnika, najveću aglomeraciju ili područje);
- ✓ Posljedični prekogranični / regionalni utjecaj(i);
- ✓ Razina doprinosa postizanju gospodarske i socijalne kohezije Hrvatske s EU (Projekti s maksimalnim potencijalnim gospodarskim i socijalnim prednostima);

- ✓ Odnos između okolišne i ekonomske učinkovitosti projekata – tj. između broja osoba na koje projekt ima utjecaj i troškova projekta. U slučaju malih projekata u podsektoru voda, utjecaj će se povećavati pa će stoga biti i značajan tijekom trajanja programa, a ne samo na razini pojedinačnog projekta;
- ✓ Institucionalni i upravni okvir za upravljanje / provedbu projekta (uglavnom u odnosu na razinu obveze preuzete od krajnjeg korisnika (jednog ili više)).

Projekti koji ostvaruju prihod

Projekti koji stvaraju prihod, kako je određeno u članku 150. Provedbene uredbe za IPA-u je(su) aktivnost(i) predložene za pretprijetnu pomoć što uključuje ulaganje u infrastrukturu, čije korištenje podliježe naknadama koje izravno snose korisnici i koje stvaraju prihod, ili bilo koja djelatnost koja uključuje prodaju ili najam zemljišta ili zgrada.

3.1.3. PRIORITETNA OS 1. – RAZVOJ INFRASTRUKTURE ZA GOSPODARENJE OTPADOM RADI USPOSTAVE CJELOVITOG SUSTAVA GOSPODARENJA OTPADOM U HRVATSKOJ

Svrha

Svrha je uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom kroz razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom putem izgradnje centara za gospodarenje otpadom na županijskoj i regionalnoj razini i sanacije lokacija visoko onečišćenih otpadom, što će doprinijeti zaštiti okoliša i ljudskog zdravlja.

Zakonodavstvo Zajednice

Aktivnosti u sklopu ove prioritetne osi namijenjene su unapređenju gospodarenja otpadom i pružanju pomoći Hrvatskoj da ispuní svoje obveze u vezi provedbe pravne stečevine EU na području zaštite okoliša kojom se uređuje obrada i zbrinjavanje otpada, a to su:

- ✓ Direktiva 2006/12/EZ o otpadu;
- ✓ Direktiva 1999/31/EZ o odlagalištima otpada.

Određbe Direktive 2006/12/EZ u potpunosti su prenesene u hrvatsko zakonodavstvo, a Direktiva 1999/31/EEZ o odlagalištima otpada bit će u potpunosti prenesene usvajanjem Pravilnika temeljem Zakona o otpadu tijekom 2007.

Specifični ciljevi

Ciljevi ovog prioriteta su:

- ✓ Izgraditi infrastrukturu za gospodarenje otpadom s fokusom na izgradnji centara za gospodarenje otpadom (izdvajanje otpada po vrstama, obrada u svrhu smanjenja biološke komponente, odlagalište za konačno zbrinjavanje ostataka) koji će zamijeniti postojeća odlagališta, čime će se unaprijediti pristup i učinkovito pružanje okolišnih usluga u području gospodarenja otpadom;
- ✓ Sanirati i zatvoriti lokacije visoko onečišćene otpadom;
- ✓ Izraditi tehničku dokumentaciju (tj. studije izvedivosti, procjene utjecaja na okoliš, financijske i ekonomske analize, analize troškova i koristi, studije dostupnosti, preliminarni projekti, dokumentacija za nadmetanje, itd.) koja će poduprijeti izradu projekata za ulaganja u gospodarenje otpadom.

Obrazloženje

U Hrvatskoj postoji veliki broj komunalnih odlagališta od kojih većina ne udovoljava standardima uređenih odlagališta, što se smatra rezultatom nerazvijenog sustava gospodarenja otpadom.

Hrvatska je naslijedila veliki broj „divljih“ odlagališta koja se procjenjuju na oko 3.000 i od kojih 1% predstavljaju značajnu opasnost od onečišćenja, te veći broj lokacija visoko onečišćenih otpadom – crne točke. Veliki dio proizvodnog otpada (inertnog i opasnog) zbrinjava se na odlagalištima za zbrinjavanje otpada unutar industrijskog područja i u postrojenjima.

Hrvatska će ispuniti svoje obveze za buduće članstvo u EU razvijanjem cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u skladu sa Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske i Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske te županijskim planovima gospodarenja otpadom i zakonodavstvom EU. Ovo će se ostvariti kroz korištenje različitih domaćih i međunarodnih resursa i financijskih modela. Koristeći podršku iz nacionalnih izvora i ISPA programa već se uvodi cjeloviti sustav gospodarenja otpadom.

Postoji okvirno hrvatsko zakonodavstvo o gospodarenju otpadom, a usvojeni su ili su u pripremi podzakonski propisi za različite tokove otpada, odlaganje i termičku obradu otpada. Potpuno prenošenje *acquisa* koji se odnosi na otpad planira se do 2008. godine, a potrebno je uložiti znatan trud na provedbi prenesenih odredaba.

Ovaj prioritet, tj. razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom putem koncepta „cjelovitog gospodarenja otpadom” imat će stoga za cilj postizanje zahtjeva iz zakonodavstva EU te uspostavu primjerenog i održivog sustava gospodarenja otpadom.

Nadalje, Republika Hrvatska je u potpunosti svjesna poteškoća s kojima su se nove države članice suočile pri apsorpciji dodijeljenih sredstava iz Strukturnih fondova zbog neodgovarajuće i nepripremljene liste projekata. Zbog toga će priprema odgovarajućih, dobro osmišljenih i spremnih projekata osigurati korištenje pomoći iz sredstava EU na pravovremen i tehnički prihvatljiv način.

Opis

Sljedeće indikativne vrste aktivnosti predviđene su za financiranje u sklopu ove prioritetne osi:

- ✓ Izgradnja novih županijskih/regionalnih centara za gospodarenje otpadom;
- ✓ Izgradnja objekata za razvrstavanje, recikliranje i biološku obradu, odgovarajućih objekata za opasni otpad i ostale specifične tokove otpada; sustava za selektivno skupljanje otpada;
- ✓ Sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom u krškom području koja predstavljaju značajan rizik za onečišćenje podzemnih voda;
- ✓ Priprema projektnog niza za prethodno utvrđene projekte.

Određivanje ciljeva

Ova prioritetna os primjenjivat će se na podsektor gospodarenja otpadom iz Operativnog programa zaštite okoliša koji doprinosi cilju OPZO-a “Unaprijediti pristup i učinkovito pružanju usluga i objekata za zaštitu okoliša u podsektorima otpada i vode”. Prioritetna os ima sljedeće ciljeve:

- ✓ poboljšanje pristupa i pružanje usluga zaštite okoliša i objekata u podsektoru otpada;
- ✓ zaštita podzemnih voda i ljudskog zdravlja;
- ✓ pružanje pomoći Hrvatskoj pri ispunjavanju njenih obveza u pogledu provedbe *acquisa* o zaštiti okoliša koji uređuje zbrinjavanje otpada.

Glavni korisnici zahvata u sklopu ove prioritetne osi bit će lokalna/ županijska /regionalna komunalna društva ili druga javna tijela koja se bave gospodarenjem otpadom, ali i resorno ministarstvo (Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva).

Mjere

U sklopu ove prioritetne osi predlažu se dvije mjere:

- ✓ **Mjera 1.1.** Uspostava novih centara za gospodarenje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini.
Projekti u sklopu ove mjere osigurat će izgradnju novih centara za gospodarenje otpadom koji će zamijeniti lokalna odlagališta otpada i izgradnju drugih postrojenja potrebnih za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom.
- ✓ **Mjera 1.2.** Sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom (crne točke)
Projekti u sklopu ove mjere trebali bi ukloniti opasnost koju onečišćene lokacije predstavljaju za podzemne vode i ljudsko zdravlje.

Provedba

Operacije (projekti) koji će se financirati u sklopu Prioritetne osi 1. bit će odabrani s indikativnog popisa projekata iz Poglavlja 3.5 Operativnog programa (i odgovarajućih sažetaka projekata priloženih kao Dodatak III) u skladu s općim kriterijima za odabir kao i kriterijima specifičnim za podsektor (mjeru) navedenim u Operativnom programu.

Odabrane operacije bit će zatim podnesene na odobrenje Europskoj komisiji. Ako projekt bude ocijenjen kao prihvatljiv, Europska komisija će donijeti odluku o odobrenju za svaki projekt kojem će se odrediti prostorni objekt, prihvatljivi izdaci i stopa sufinanciranja koji se odnose na određenu prioritetnu os. Na kraju će se za svaki odobreni projekt potpisati Sporazum o financiranju između Europske komisije i zemlje korisnice u kojem će se utvrditi ti elementi. Dopunsko financiranje ovih ulaganja bit će osigurano iz nacionalnog financiranja, vanjskih zajmova i drugih izvora i modela financiranja.

U slučaju projekata koji se ne mogu nazvati „velikim projektima“ (tj. koji su ispod praga od 10 milijuna €) odluku o pozivu na nadmetanje donijet će Odbor za odabir na temelju kriterija odabira opisanih u Operativnom programu i potvrđenih od Sektorskog nadzornog odbora.

Ciljevi i pokazatelji

U donjoj tablici navedeni su temeljni pokazatelji prioriteta:

Tablica 3.1: Pokazatelji za evaluaciju Prioritetne osi 1. - Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj

Indikator	Jedinica	Početno stanje (godina)	Konačni cilj	Učestalost praćenja	Izvor podataka
Rezultat					
Stanovništvo koje se služi novim centrima za gospodarenje otpadom	Broj	0 (2007.)	940.000	3-godišnje razdoblje	MZOPUG, krajnji korisnik
Smanjenje količine odloženog otpada na odlagališta	%	0 (2007.)	30	3-godišnje razdoblje	MZOPUG, krajnji korisnik

Financijska alokacija i stopa sufinanciranja

Od ukupne alokacije za Operativni program zaštite okoliša koja ukupno iznosi €53.499.750 (€16.999.500 u 2007., €18.000.000 u 2008. i €18.500.250 u 2009.), alokacija za Prioritetnu os 1 iznosi €8.349.750 u 2007., €8.874.750 u 2008. i €9.125.250 u 2009. (ukupno €26.349.250). Za sektor gospodarenja otpadom indikativna stopa IPA sufinanciranja iznosi 75%.

3.1.3.1. Mjere u sklopu Prioritetne osi 1. - Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj

Mjera 1.1. – Uspostava novih centara za gospodarenje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini

Specifični cilj

Izgraditi infrastrukturu za gospodarenje otpadom s fokusom na zamjeni postojećih odlagališta s odlagalištima u okviru novih centara za gospodarenje otpadom, zajedno s uređajima za odvajanje i sortiranje, recikliranje i biološku obradu otpada; čime će se unaprijediti pristup i učinkovito pružanje okolišnih usluga u području gospodarenja otpadom.

Obrazloženje

Većina objekata za zbrinjavanje otpada su neadekvatni. Postoji veliki broj odlagališta komunalnog otpada, od kojih većina ne posjeduje sve potrebne dozvole. Brojna odlagališta koja ne udovoljavaju propisanim uvjetima, zajedno s nedostatkom objekata/uređaja za zbrinjavanje otpada prepreka su uspostavi cjelovitog sustava gospodarenja otpadom. Novi centri za gospodarenje otpadom kao središnja mjesta za gospodarenje otpadom na

županijskoj/regionalnoj razini omogućit će ispunjavanje zahtjeva EU zakonodavstva uspostavom adekvatnog i održivog sustava gospodarenja otpadom.

Opis

Projekti u okviru ove mjere osigurati će objekte za odlaganje otpada u okviru novih centara za gospodarenje otpadom, zamjenjujući brojna postojeća odlagališta komunalnog otpada; te će osigurati ostale objekte/uređaje nužne za cjelovit sustav gospodarenja otpadom.

Budući je zamjena postojećih odlagališta novim centrima za gospodarenje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini jedna od ključnih dijelova novog županijskog/regionalnog sustava gospodarenja otpadom, treba voditi računa o usklađivanju dinamike zatvaranja postojećih odlagališta s izgradnjom novog objekta za gospodarenje otpadom.

Prihvatljive aktivnosti

Pomoć u okviru ove mjere odnosi se na ugovore za nabavu (usluge nadzora, podrška u provedbi, ocjena ponuda, konzultantske usluge, priprema projekata za već utvrđene projekte (uključujući između ostalog studiju izvedivosti; socijalnu i ekonomsku procjenu i analize troškova i koristi, nacрте, troškovnike i dokumentaciju za nadmetanje, nadzor projekta i evaluaciju). Aktivnosti u okviru mjere konkretnije se odnose na izgradnju novih odlagališta komunalnog otpada, objekata za obradu, recikliranje i kompostiranje, opremu za prijevoz otpada, odgovarajuće objekte za zbrinjavanje ostalih specifičnih tokova otpada, i ostala postrojenja za razvoj cjelovitog sustava gospodarenja otpadom.

Kriteriji za odabir

Projekti u sklopu mjere 1.1 osigurati će postizanje jednog od ciljeva Strategije gospodarenja otpadom – uspostava do 21 centra za gospodarenje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini– te će biti rangirani prema sljedećim kriterijima:

Kriterij I – sustavi gospodarenja otpadom u obalnim županijama s otocima. Postoji sedam ovakvih županija: Ličko-senjska (53.677 stanovnika), Šibensko-kninska (112.891), Dubrovačko-neretvanska (122.870), Zadarska (162.045), Istarska (206.344), Primorsko-goranska (305.505) i Splitsko-dalmatinska (463.676).

Kriterij II - sustavi gospodarenja otpadom u županijama s više od 200.001 stanovnika ili u drugim područjima u kojima je više od 200.001 korisnik. Postoji osam ovakvih područja, uključujući glavni grad i dvije skupine županija: Zagreb (stanovništvo 779.145), Sjeverozapadna Hrvatska (570.460), Istočna Slavonija (535.274), Splitsko-dalmatinska (463.676), Osječko-baranjska (330.506), Primorsko-goranska (305.505), Istarska (206.344), i Vukovarsko-srijemska (204.768).

Kriterij III - sustavi gospodarenja otpadom u županijama sa 150.000 do 200.000 stanovnika ili u drugim područjima sa 150.000 do 200.000 korisnika. Postoji četiri ovakve županije: Zadarska (stanovništvo 162.045), Brodsko-posavska (176.765), Varaždinska (184.769) i Sisačko-moslavačka (185.387).

Kriterij IV - sustavi gospodarenja otpadom u županijama koje imaju do 150.000 stanovnika ili u drugim područjima koja imaju do 150.000 korisnika. Postoji tri ovakve županije: Ličko-senjska (53.677), Požeško-slavonska (85.831), Virovitičko-podravska (93.389), Karlovačka županija (141.787).

Izvedivost projekata koji traže IPA financiranje bit će ocijenjena na temelju sljedećeg:

- ✓ Novi centri za gospodarenje otpadom i lokacije odlaganja otpada trebaju biti u skladu sa Strategijom gospodarenja otpadom RH, Planom gospodarenja otpadom RH, županijskim planovima gospodarenja otpadom i županijskim prostornim planovima;
- ✓ Projekti će biti na onim područjima u kojima postojeća odlagališta izazivaju opasnost za podzemne vode;
- ✓ Projekti će biti na onim područjima u kojima su odlagališta pred iscrpljenjem kapaciteta;
- ✓ Postojanje odgovarajućeg upravnog i institucionalnog okvira (ovo će među ostalim pomoći pri osiguravanju punog pridržavanja načela onečišćivač plaća);

- ✓ Projekti novih centara za gospodarenje otpadom trebali bi uključivati izbor između proširivanja postojećih lokacija za odlaganje otpada ili gradnje novih objekata te štiti osjetljive podzemne vode ili druge prijamnike u regiji (tj. ispitati da li će projekt pomoći spriječiti štetu za ljudsko zdravlje ili okoliš u osjetljivom području); i
- ✓ Racionalna i ekonomski održiva struktura budućeg operativnog društva.

Projekt bi također trebalo procijeniti u smislu udaljenosti između planiranog/moderniziranog odlagališta i lokalnih gradova, u skladu s načelom smanjenja količine prevezenog otpada (optimizacija troškova prijevoza).

Krajnji korisnik

Očekivani korisnici Mjere 1.1 su gradska/županijska/regionalna/komunalna društva ili druga javna tijela koja se bave gospodarenjem otpadom ali i nadležno ministarstvo (Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva).

Pokazatelji za nadzor

Tablica 3.2: Pokazatelja za praćenje i evaluaciju mjere 1.1. – Uspostava novih centara za gospodarenje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini

Pokazatelj	Jedinica	Početno stanje (godina)	Konačni cilj	Učestalost praćenja	Izvor podataka
Neposredni rezultati					
Uspostavljeni (otvoreni) novi centri za gospodarenje otpadom	Broj	0 (2007.)	3	godišnje	MZOPUG Izvešća o praćenju projekata
Podneseni zahtjevi za odobrenjem projekta s potpunom dokumentacijom	Broj	0 (2006.)	3	godišnje	MZOPUG, Izvešća o praćenju projekata

Mjera 1.2. – Sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom (crne točke)

Specifični cilj

Zaštita okoliša i ljudskog zdravlja putem sanacije lokacija visoko onečišćenih otpadom.

Objašnjenje

Lokacije visoko onečišćene otpadom – crne točke, rezultat su dugotrajnog razdoblja neodgovarajućeg gospodarenja industrijskim (tehnološkim) otpadom. Otpad (većinom opasni) bio je odbačen u prirodnim udubinama, iskopima te drugim neodgovarajućim lokacijama. Te lokacije predstavljaju opasnost za okoliš i ljudsko zdravlje. Postoji devet takvih lokacija koje su određene kao prioritetne⁴¹.

Za sanaciju devet prioritetnih crnih točaka, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost alocirao je iznos od oko 22 milijuna eura za razdoblje 2005.-2008.

Opis

Projekti u okviru ove mjere trebaju ukloniti opasnost koju onečišćeno zemljište i lokacije predstavljaju za podzemne vode i ljudsko zdravlje.

Prihvatljive aktivnosti

Pomoć u okviru ove mjere odnosi se na radove, nabavu opreme i usluge (usluge nadzora, podrška u provedbi, ocjena ponuda, konzultacije, priprema projekata za već utvrđene projekte (uključujući između ostalog studiju izvedivosti; socijalnu i ekonomsku procjenu i analize troškova i koristi, nacрте, troškovnike i dokumentaciju za nadmetanje), nadzor projekta i evaluaciju). Aktivnosti u okviru mjere konkretnije uključuju sanaciju lokacija visoko onečišćenih otpadom što uključuje adekvatno zbrinjavanje otpada s tih lokacija.

⁴¹ Popis lokacija „crnih točaka“ nalazi se u Poglavlju 2.12. „Opis pod-sektora za gospodarenje otpadom“.

Kriteriji za odabir

Prioritetni projekti u sklopu ove mjere odnose se na lokacije visoko onečišćene otpadom koje predstavljaju opasnost za podzemnu vodu i ljudsko zdravlje, posebno vezano za krška područja, budući da podzemne vode osiguravaju 90% opskrbe vodom za piće u Hrvatskoj. Osim i slijedom Općih kriterija odabira, prioritet će se dati projektu najviše razine zrelosti, onima koji najviše utječu na okoliš i to na najštetniji način te onima koji će osigurati najveći utjecaj za sredstva.

Krajnji korisnik

Očekivani korisnik Mjere 1.2 je Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

Pokazatelji za nadzor

Tablica 3.3: Pokazatelji za praćenje i evaluaciju mjere 1.2 – Sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom („crne točke“)

Pokazatelj	Jedinica	Početno stanje (godina)	Konačni cilj	Učestalost praćenja	Izvor podataka
Neposredni rezultati					
Pripremljena dokumentacija za projekte sanacije „crnih točaka“	Broj	0 (2007.)	1	godišnje	MZOPUG, Izvešća o praćenju projekata

3.1.4 **PRIORITETNA OS 2. – ZAŠTITA VODNIH RESURSA HRVATSKE KROZ POBOLJŠANJE SUSTAVA VODOOPSKRBE TE INTEGRIRANOG SUSTAVA UPRAVLJANJA OTPADNIM VODAMA**

Svrha

Opći cilj je razviti sustav upravljanja vodama vezano za pitku vodu i otpadne vode te time zaštititi hrvatske vodne resurse te udovoljiti EU standardima.

Zakonodavstvo Zajednice

Aktivnosti unutar ove prioritetne osi usmjerene su na poboljšanje sustava upravljanja vodama te pružanje podrške Hrvatskoj na ostvarivanju obveza iz EU *acquisa* u području upravljanja vodama, tj. za sljedeće najvažnije direktive:

- ✓ Okvirna direktiva o vodama (2000/60/EC);
- ✓ Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEC, 98/15/EC); i
- ✓ Direktiva o vodi za piće (80/778/EEC, 91/858/EEC, 90/656/EEC i 91/692/EEC).

Očekuje se da će hrvatsko zakonodavstvo u području voda biti usklađeno s *acquisom* do 2008.

Specifični ciljevi

Ciljevi Prioritetne osi 2 su:

- ✓ Osigurati odgovarajuće usluge vodoopskrbe i odvodnje uz prihvatljive cijene;
- ✓ Poboljšati i zaštititi čistoću i kakvoću podzemnih voda i tla u osjetljivim područjima;
- ✓ Pripremiti tehničku dokumentaciju (tj. studije izvedivosti, ocjene utjecaja na okoliš, financijske i ekonomske analize, analize troškova i koristi, studije pristupačnosti, preliminarne projekte, dokumentaciju za nadmetanje, itd.) koja će pratiti projektni niz.

Obrazloženje

Ovaj prioritet bavi se jednom od glavnih slabosti identificiranih SWOT analizom, koji odražava nisku stopu priključenosti zajednica na osnovnu vodnu infrastrukturu (pročišćava se samo 12% otpadnih voda koje proizvodi stanovništvo) i nedostatak objekata za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda u nekim područjima.

Javne usluge vodoopskrbe i odvodnje često su nedjelotvorne zbog velikog broja malih operatera, dugoročno nedovoljnog financiranja i lošeg održavanja. Ovo se rješava uvođenjem strateškog planiranja, dugoročnih ciljeva i poslovnih planova u vodni sektor.

Hrvatska se obvezala na ispunjenje vodnogospodarske komponente pravne stečevine EU za okoliš. Očekuje se da će hrvatsko zakonodavstvo na području vodnog sektora biti usklađeno s pravnom stečevinom EU do 2008., no uz usklađenje zakonodavstva, biti će potrebna visoka razina financiranja, naročito za sektor otpadnih voda.

Prema odluci o „osjetljivim područjima”, točna razina investicija bit će utvrđena činjenicom da bi aglomeracije s više od 10.000 e.s. u tim područjima trebale imati uređaje za pročišćavanje otpadnih voda kojima se osigurava visoka razina pročišćavanja (eliminacija dušika i fosfora), što će, naravno, povećati razinu potrebnih investicija. U ruralnim područjima, gdje živi 54% stanovništva, a većina naselja nema odgovarajuće objekte, podzemne vode podložne su zagađenju nepročišćenim otpadnim vodama, pa se stoga u cilju zaštite pričuva podzemnih voda moraju izgraditi mali uređaji za pročišćavanje otpadnih voda.

Prioritet će imati veliki, integrirani projekti kako bi se optimizirali investicijski i operativni troškovi prouzročeni tim investicijama. Dugoročnim investicijskim programom identificirano je 29 prioriteta ciljnih investicija čiji je cilj osigurati odgovarajuću pitku vodu i objekte za otpadne vode za naselja s preko 50.000 e.s.⁴². Investicijske potrebe biti će prioritizirane tako da se obzir uzmu i obveze koje Hrvatska preuzme u pregovaračkom procesu, uglavnom u urbanim aglomeracijama u prvoj fazi. Međutim, strategija IPA-e usredotočuje se na one zajednice u kojima se može postići najveći učinak u okviru ograničenih raspoloživih sredstava. Ruralne aglomeracije se mogu integrirati i u regionalni projekt, u slučaju da je moguće opravdati znatan utjecaj na okoliš, i/ili gdje komponente troškovne efikasnosti poboljšavaju održivost cjelokupne investicije.

Tehnička pomoć putem CARDS, Phare, DABLAS, ISPA i IPA dostupna je potencijalnim korisnicima koji žele poboljšati svoj kapacitet u pripremi projekata za buduće EU financiranje.

Hrvatska je svjesna da sredstva EU neće biti dovoljna za zadovoljavanje pravne stečevine EU na području vodnog sektora. Tražit će se i drugi izvori financiranja, te se potencijalni korisnici potiču da razmotre inovativna rješenja financijskog inženjeringa, poput javno-privatnih partnerstva koja uključuju sheme projektiranja-gradnje-upravljanja (DBO). Ova prioriteta osovina zamišljena je kao pomoć korisnicima iz lokalnih vlasti na regionalnoj/ županijskoj / općinskoj razini.

IPA će nastaviti s programom velikih investicija koji potreban da bi se pomoglo Hrvatskoj da udovolji svojim obvezama kao budućeg člana EU, i doprinijelo rješavanju problema prethodno nedostatnog financiranja.

Osim toga, Republika Hrvatska je u potpunosti svjesna poteškoća s kojima su se nove države članice suočile pri apsorpciji dodjela sredstava iz Strukturnih fondova zbog neodgovarajuće i nepripremljene liste projekata. Zbog toga će priprema odgovarajućih, dobro osmišljenih i spremnih projekata osigurati korištenje pomoći iz sredstava EU na pravovremeni i tehnički prihvatljiv način.

Opis

Slijedeće indikativne vrste aktivnosti su predviđene za financiranje u okviru ove prioriteta osi:

- ✓ Izgradnja / rekonstrukcija vodoopskrbnih mreža i ulaganja u obradu voda;
- ✓ Izgradnja / rekonstrukcija mreža odvodnje otpadnih voda;
- ✓ Izgradnja postrojenja za obradu otpadnih voda;

⁴² Dodatak D-5 Državnom planu za zaštitu voda RH, NN 8/99

- ✓ Rekonstrukcija / dogradnja postojećih postrojenja za obradu otpadnih voda;
- ✓ Priprema projektnog niza za prethodno utvrđene projekte.

Određivanje ciljeva

Ova prioritetna os odnosi se na pod-sektor upravljanja vodama OP-a za okoliš te doprinosi cilju OP-a: „Unaprijediti pristup i učinkovito pružanje okolišnih usluga i objekata u podsektorima otpada i voda“. Prioritetna os usmjerena je na:

- ✓ poboljšanje pristupa i učinkovito pružanje okolišnih usluga i objekata u podsektoru voda;
- ✓ zaštitu vodnih resursa;
- ✓ pružanje podrške Hrvatskoj za ispunjavanje njenih obveza za primjenu EU okolišne pravne stečevine koja uređuje upravljanje vodama.

Glavni korisnici intervencija pod ovom prioritetnom osi bit će županijska / gradska poduzeća ili druga javna tijela koja se bave upravljanjem vodama, ali i resorno ministarstvo (Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva).

Mjere

- ✓ **Mjera 2.1.** Uspostava modernih vodoopskrbnih sustava i mreža
- ✓ **Mjera 2.2.** Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda iz domaćinstava i industrije i poboljšanje kanalizacijske mreže

Ovo su dvije glavne mjere, od kojih je prva usredotočena na osiguranje modernih mreža za vodoopskrbu pitkom vodom, dok će se drugom osigurati uređaji za pročišćavanje otpadnih voda i mreže odvodnje.

OP za okoliš će se (kroz navedene mjere) koncentrirati na unapređenje i izgradnju mreža vodoopskrbe i odvodnje i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda putem projekata usmjerenih na:

- ✓ Osiguranje integralnih rješenja za probleme otpadnih voda u naseljima, doprinos usklađenju s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEC, 98/15/EC) i drugim relevantnim EU direktivama;
- ✓ Poboljšanje pročišćavanja otpadnih voda izgradnjom uređaja za pročišćavanje;
- ✓ Smanjenje gubitaka (iz mreža vodoopskrbe i odvodnje);
- ✓ Povećanje stope priključenosti na sustave vodoopskrbe i odvodnje.

OP za okoliš će se usredotočiti na uspostavu/poboljšanje objekata za pitku vodu i odvodnju/pročišćavanje u područjima zemlje u kojima su:

- ✓ zalihe pitke vode najviše onečišćene, te područjima s niskom razinom priključenosti stanovništva na sustave za opskrbu pitkom vodom;
- ✓ veliki gubici u vodoopskrbnoj mreži;
- ✓ uređaji za pročišćavanje otpadnih voda najviše će doprinijeti kakvoći voda nizvodno;
- ✓ sustavi odvodnje u naseljima/zajednicama imaju razinu priključenosti ispod 75%, te u područjima s razvijenim sustavima vodoopskrbe;
- ✓ odvodna mreža je veoma propusna, posebno kada utječe na izvorišta pitke vode;
- ✓ osigurat će se mikro-projekti pročišćavanja otpadnih voda u naseljima s manje od 5000 e.s., gdje postoji znatan rizik za kakvoću prijemnih voda u osjetljivim područjima i zonama zaštite vode. U tom smislu, treba istaknuti da 50% stanovništva Hrvatske živi u naseljima s manje od 7000 ljudi.

Izrađen je nacionalni registar svih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, dok je sličan registar vodoopskrbe u pripremi. Ovi registri, međutim, nisu usklađeni s Okvirnom direktivom o vodama/Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Stoga se priprema sveobuhvatna lista naselja ili aglomeracija naselja koja će odražavati zahtjeve iz Okvirne direktive o vodama, a bit će dovršena do kraja 2007.

Projekti pročišćavanje otpadnih voda i projekti opskrbe pitkom vodom na području Jadranskih slivova već su predmet relevantnog okvira pomoći/projekata (projekte pročišćavanja otpadnih voda podržava Svjetska banka kroz „Program kontrole onečišćenja obalnih gradova” – obalno područje i „Projekt kopnenih voda“ – kopneno područje Jadranskog riječnog sliva, dok se projekti opskrbe pitkom vodom financiraju iz državnog proračuna i djelomično putem međunarodnih financijskih institucija unutar relevantnog projektnog okvira).

Najveći problemi sa standardom kakvoće vode su na području Crnomorskih slivova, stoga je većina predloženih projekata zamišljena kako bi se u ovom riječnom slivu poboljšali sustavi odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, pa stoga gradovi i naselja u njemu izrađuju planove za smanjenje ispuštanja nepročišćenih otpadnih voda i zaštitu izvorišta pitke vode.

Zbog dosta ograničenih dostupnih sredstava iz proračuna EU planiranih za dodjelu kroz ovaj OPZO, aktivnosti povezane s upravljanjem vodama stavljaju naglasak na poboljšanje vodoopskrbe i infrastrukture za obradu otpadnih voda. No investicije u vodnu infrastrukturu mogu biti i prilika za razvoj hrvatskih znanstvenih i tehnoloških kapaciteta. To se može postići kroz potporu i sudjelovanje hrvatskih istraživača i tehničkog osoblja u velikim projektima (u vezi s vodama) financiranim od strane EU, kroz podršku stvaranju i razvoju nacionalne platforme za razmjenu (koja bi uključivala sve zainteresirane dionike) s ciljem osiguravanja uspješnog javno-privatnog partnerstva. Nadalje uključenost hrvatskih znanstvenika i istraživača može se koristiti i kao potpora aktivnostima koje se provode kroz Platformu za vodoopskrbu i sanitarnu tehnologiju kao jedne od tehnoloških platformi utemeljenih u sklopu Europskog Akcijskog plana za okolišnu tehnologiju.

Provedba

Aktivnosti (projekti) koje će se financirati u okviru Prioritetne osi 2. bit će odabrane s Indikativne liste projekata u poglavlja 3.5 ovoga operativnog programa (i odgovarajućih sažetaka projekata priloženih kao Dodatak III) u skladu s općim kriterijima za odabir kao i kriterijima specifičnim za podsektor (mjeru) navedenim u Operativnom programu.

Odabrane operacije bit će zatim podnesene na odobrenje Europskoj komisiji. Ako projekt bude ocijenjen kao prihvatljiv, Europska komisija će donijeti odluku o odobrenju za svaki projekt, kojom će se odrediti prostorni objekt i prihvatljivi izdaci na koje se primjenjuje stopa sufinanciranja za određenu prioritetnu os. Na kraju će se za svaki odobreni projekt potpisati Sporazum o financiranju između Europske komisije i zemlje korisnice u kojem će se utvrditi ti elementi. Dopunsko financiranje ovih ulaganja bit će osigurano iz nacionalnog financiranja, vanjskih zajmova i drugih izvora i modela financiranja.

U slučaju projekata koji nisu u kategoriji „velikih projekata” (tj. koji su ispod praga od 10 milijuna €) odluku o pozivu na nadmetanje donijet će Odbor za odabir na temelju kriterija odabira opisanih u Operativnom programu i potvrđenih od Sektorskog nadzornog odbora.

Ciljevi i pokazatelji:

U donjoj tablici navedeni su temeljni pokazatelji prioriteta:

Tablica 3.4.: Pokazatelji za evaluaciju Prioritetne osi 2. – Zaštita vodnih resurse Hrvatske kroz poboljšanje sustava vodoopskrbe te integriranog sustava upravljanja otpadnim vodama

Pokazatelj	Jedinica	Početo stanje (godina)	Konačni cilj	Učestalost revizija	Izvor podataka
Rezultati					
Stanovništvo priključeno na obnovljenu vodovodnu mrežu	Broj	0 (2007.)	100.000*	3-godišnje razdoblje	MPŠVG
Stanovništvo priključeno na novu/obnovljenu kanalizacijsku mrežu	Broj	0 (2007.)	105.000 ES*	3-godišnje razdoblje	MPŠVG
Dodatno stanovništvo usluženo novim POOV-om	Broj	0	105.000 ES*	3-godišnje razdoblje	MPŠVG

* izravni i neizravni utjecaj

Financijska alokacija i stopa sufinanciranja

Od ukupne dodjele za OP zaštite okoliša koja iznosi ukupno €53.499.750 (€16.999.500 u 2007., €18.000.000 u 2008. i €18.500.000 u 2009. godini), sredstva za Prioritetnu os 2. iznose €8.400.000 u 2007., €8.900.250 u 2008. i €9.150.000 u 2009. godini (ukupno €26.450.250). Za sektor upravljanja vodama stopa sufinanciranja određena je na 75%.

3.1.4.1. Mjere u okviru Prioritetne osi 2. – Zaštita vodnih resurse Hrvatske kroz poboljšanje sustava vodoopskrbe te integriranog sustava upravljanja otpadnim vodama

Mjera 2.1 – Uspostava modernih vodoopskrbnih sustava i mreža

Specifični ciljevi

Proširenje infrastrukture javne vodovodne mreže, s naglaskom na sanaciji postojeće, zastarjele mreže, te izgradnji nove, integralno bi riješilo i unaprijedilo vodoopskrbu stanovništva pitkom vodom putem javnog vodoopskrbnog sustava.

Obrazloženje

Provedene analize postojećeg stanja u sektoru kao i razvojnih potreba pokazale su da Hrvatska ima dovoljnu količinu vode za vlastite potrebe, te da vodni resursi u smislu njihove kakvoće i količine nisu ograničavajući čimbenik za gospodarski razvoj. Upravljanje vodama zahtijeva sustavna ulaganja u razvoj i redovito održavanje vodnih sustava. Glavni cilj upravljanja vodnim dobrom jest osiguranje dovoljnih količina kvalitetne pitke vode za stanovništvo, osiguranje potrebnih količina vode odgovarajuće kakvoće za razne namjene u gospodarstvu, zaštitu ljudi i materijalnog vlasništva od poplava i drugih oblika štetnog djelovanja voda, postizanje i održavanje dobrog stanja voda u svrhu zaštite vodnih i s vodama povezanih ekosustava. Strateški cilj razvoja javne vodoopskrbe je povećanje razine vodoopskrbe stanovništva iz javnih vodoopskrbnih sustava u skladu s europskim standardima. Uz to, planira se intenziviranje aktivnosti na utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta i provedbe odgovarajućih mjera zaštite, kao i pojačavanje aktivnosti na poboljšanju kondicioniranja pitke vode sukladno zahtjevima Direktive EU o pitkoj vodi, te intenziviranje aktivnosti na smanjenju gubitaka iz distribucijskih vodoopskrbnih mreža.

Opis

Projekti u okviru ove mjere bit će sredstvo za izgradnju novih objekata vodoopskrbnih mreža, sanaciju dotrajalih objekata i opreme, te na taj način modernizaciju postojećih sustava vodoopskrbe naselja kako bi se ispunili zahtjevi iz propisa i normi EU.

Prihvatljive aktivnosti

Pomoć u okviru ove mjere odnosi se na ugovore o nabavi (usluge nadzora, podrška u provedbi, ocjena ponuda, konzultantske usluge, priprema projekata za već utvrđene projekte (što između ostalog uključuje studiju izvedivosti; socijalne i ekonomske procjene i analize troškova i koristi, nacрте, troškovnike i dokumentaciju za nadmetanje), nadzor i ocjenu projekata). Konkretnije, aktivnosti u okviru ove mjere usmjerene su na izgradnju vodoopskrbnih mreža i obnovu postojećih, s ciljem razvoja integralnih sustava vodoopskrbe naselja. Aktivnosti u okviru ove mjere mogle bi se također odnositi na inspekciju, rad i nadzor objekata vodoopskrbe. Po potrebi se može poticati i sudjelovanje hrvatskih istraživača i znanstvenika u velikim projektima financiranim od strane EU (voda za piće) čime bi se mogla stvoriti nacionalna platforme za razmjenu⁴³ te sučelje između hrvatskog znanstvenog te vodoopskrbnog i sanitarno tehnološkog sektora.

Kriteriji za odabir

Prema Direktivi o vodi za piće te IPA i nacionalnim prioritetima, prednost će se dati projektima vodoopskrbe pitkom vodom i pročišćavanja otpadnih voda:

⁴³ Što će uključiti istraživanja, mala i srednja poduzeća okrenuta tehnologiji, zakonodavce, one koji donose odluke i druge povezane dionike na nacionalnoj razini kako bi se osiguralo djelotvorno javno-privatno partnerstvo.

Kriteriji I – osiguranje / poboljšanje mreža vodoopskrbe i odgovarajuće razine obrade voda za aglomeracije ⁴⁴ od najmanje 50.000 (e.s.) (prednost se daje najvećim aglomeracijama ⁴⁵), projekti u županijama s niskom stopom priključenosti na sustav vodoopskrbe imat će prioritet;

Kriteriji II - osiguranje / poboljšanje mreža vodoopskrbe i odgovarajućeg stupnja pročišćavanja otpadnih voda za aglomeracije od 15.000 do 50.000 e.s.;

Kriteriji III - osiguranje / poboljšanje mreža vodoopskrbe i odgovarajućeg stupnja pročišćavanja otpadnih voda za aglomeracije od 2000 do 15.000 e.s.u osjetljivim područjima.

Konkretno, projekti će biti odabirani na temelju sljedećeg:

- ✓ Velike aglomeracije (tj. prednost imaju oni projekti od kojih će koristi imati najveći broj stanovnika); veliki projekti trebali bi ponuditi integralna rješenja, odnosno potpune sustave vodoopskrbe, uključujući spremnike, uređaje za pročišćavanje, cjevovode, te biti usmjereni na zajednice u kojima je stopa priključenosti na primarnu vodoopskrbu mrežu niska;
- ✓ Smanjenje gubitaka vode iz mreže kako bi se osigurala veća efikasnost postojećeg sustava distribucije;
- ✓ Regije u kojima se javljaju zdravstveni problemi vezani uz vodu;
- ✓ Lokacije u regijama s oskudnim vodnim resursima (suha klima, prevelika eksploatacija vodonosnika) ili važnim problemima s kakvoćom (onečišćenje površinskih voda, zaslanjenje vodonosnika).
- ✓ Mali projekti trebali bi se usredotočiti na postojeće zalihe vode koje ne zadovoljavaju standarde kakvoće vode;
- ✓ Racionalna i ekonomski održiva struktura budućeg operativnog društva;

Standardi Zajednice o kakvoći pitke vode moraju se također uzeti u obzir pri odlučivanju o osmišljavanju projekta i aspekata koji su prihvatljivi za nominiranje za IPA potporu.

Projekti bi trebali uključivati rješenja kojima se osigurava djelotvorno korištenje resursa putem naplate korištenja resursa (zahvaćanje vode), npr. sustava pristojbi ⁴⁶ (vezanog uz razinu potrošnje), kontrolu i mjerenje propuštanja (iako treba pripaziti i cjenovnu prihvatljivost za krajnje potrošače).

Krajnji korisnici

Očekivani korisnici Mjere 2.1 su lokalne / regionalne / komunalne tvrtke ili druga javna tijela koja se bave aktivnostima vezanim uz vode, ali i nadležno ministarstvo (Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva).

Pokazatelji za nadzor

Tabela 3.5: Pokazatelji za nadzor i evaluaciju mjere 2.1. – Uspostava modernih vodoopskrbnih sustava i mreža

Pokazatelj	Jedinica	Početno stanje (godina)	Konačni cilj	Učestalost praćenja	Izvor podataka
Neposredni rezultati					
Nova vodoopskrbna mreža	km	0 (2007.)	7	godišnje	MPŠVG, komunalne tvrtke, izvješća o praćenju

⁴⁴ 'Aglomeracija' podrazumijeva područje na kojemu su stanovništvo i/ili gospodarske aktivnosti dovoljno koncentrirani da bi se komunalne otpadne vode prikupljale i odvodile na komunalni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda ili do konačne točke ispuštanja (Direktiva 91/271/EEZ).

⁴⁵ Lista svih aglomeracija s preko 50.000 e.s. dio je Državnog plana za zaštitu voda (NN 8/99).

⁴⁶ Kod primjene načela onečišćivač plaća, pristojbe koje plaćaju korisnici trebale bi pokrivati barem operativne troškove i troškove održavanja, te nabavu zamjenske opreme (premda treba paziti na to jesu li cijene prihvatljive za domaćinstva).

					projekta
Obnovljena / zamijenjena vodoopskrba mreža	km	0 (2007.)	20	godišnje	MPŠVG, komunalne tvrtke, izvješća o praćenju projekta
Podneseni zahtjevi za odobrenjem projekta s potpunom dokumentacijom	Broj	0 (2006.)	2	godišnje	MPŠVG, izvješća o praćenju projekta

Mjera 2.2 – Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za otpadne vode iz domaćinstava i industrije i poboljšanje kanalizacijske mreže

Specifični ciljevi

Izgradnja i sanacija javnih sustava odvodnje i pročišćavanja komunalnih otpadnih voda, uključujući porast razine priključenosti na javne sustave odvodnje, čime će se ispuniti ključni zahtjevi Direktive o komunalnim otpadnim vodama EU.

Obrazloženje

Kako je navedeno, Hrvatska raspolaže s dovoljnim količinama vode za vlastite (i javne i ekonomske) potrebe, ali je potrebno uložiti daljnje napore na području zaštite okoliša i izvorišta pitke vode smanjenjem količine nepročišćenih otpadnih voda koje se ispuštaju u vodotoke u Hrvatskoj. Strateški cilj zaštite voda je intenzivna izgradnja i obnova sustava odvodnje i pročišćavanja komunalnih otpadnih voda, te povećanje postotka stanovništva koje je priključeno na javne sustave odvodnje, radi ispunjenja ključnih zahtjeva iz Direktive o komunalnim otpadnim vodama EU. Svrha ove mjere je ispuniti gore navedene ciljeve.

Opis

Projekti u okviru ove mjere bit će sredstvo za izgradnju novih sustava javne odvodnje, sanaciju dotrajalih objekata i opreme, izgradnju uređaja za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda te na taj način modernizirati postojeće sustave odvodnje kako bi se ispunili zahtjevi iz propisa i normi EU.

Prihvatljive aktivnosti

Pomoć u okviru ove mjere odnosi se na ugovore o nabavi (usluge nadzora, podrška u provedbi, ocjena ponuda, konzultantske usluge, priprema projekata za već utvrđene projekte (što između ostalog uključuje studiju izvedivosti; socijalne i ekonomske procjene i analize troškova i koristi, nacрте, troškovnike i dokumentaciju za nadmetanje), nadzor i ocjenu projekata). Konkretnije, aktivnosti u okviru ove mjere usmjerene su na izgradnju gradskih kolektora otpadnih voda i sustava za pročišćavanje, s ciljem razvoja integralnog rješenja za probleme gradskih otpadnih voda. Aktivnosti u okviru ove mjere mogle bi se također odnositi na inspekciju, rad i nadzor objekata za obradu voda. Ako je potrebno, može se poticati i sudjelovanje hrvatskih istraživača i znanstvenika u velikim projektima financiranim od strane EU čime bi se mogla stvoriti nacionalna platforma za razmjenu⁴⁷ te sučelje između hrvatskog znanstvenog te vodoopskrbnog i sanitarno tehnološkog sektora.

Kriteriji za odabir

Proširenje / modernizacija infrastrukture u aglomeracijama s više od 50.000 e.s. i poboljšanje infrastrukture za otpadne vode u aglomeracijama s manje od 5000 e.s. na područjima gdje su podzemne vode izložene riziku, malim projektnim sredstvima, tip su operacija kojima će se realizirati glavne intervencije (mjere) – izgradnja/poboljšanje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i proširenje/sanacija mreža vodoopskrbe i odvodnje.

Projekti u okviru Mjere 2.2 rangirat će se prema sljedećim kriterijima:

⁴⁷ Što će uključiti istraživanja, mala i srednja poduzeća okrenuta tehnologiji, zakonodavce, one koji donose odluke i druge povezane dionike na nacionalnoj razini kako bi se osiguralo djelotvorno javno-privatno partnerstvo.

Kriteriji I – osiguranje sustava skupljanja (uključujući poboljšanje i izgradnju sustava odvodnje), te odgovarajući stupanj pročišćavanja otpadnih voda za aglomeracije od najmanje 50.000 e.s.. U ovoj je kategoriji oko 30 aglomeracija (prednost se daje najvećim aglomeracijama);

Kriteriji II - osiguranje sustava odvodnje i odgovarajući stupanj pročišćavanja otpadnih voda za aglomeracije od 15.000 do 50.000 e.s.; i

Kriteriji III - osiguranje sustava odvodnje i odgovarajući stupanj pročišćavanja otpadnih voda za aglomeracije od 2000 do 15.000 e.s.; posebna pažnja bit će posvećena malim uređajima za pročišćavanje za naselja s utjecajem na osjetljiva područja i potencijalne Natura 2000 lokacije.

Nadalje, prema Direktivi o komunalnim otpadnim vodama (91/271/EEC), prioritet će imati:

- ✓ Projekti koji će pružati usluge većem broju stanovnika. Osim ako nisu dio veće sheme, naselja (ili aglomeracije) trebale bi imati više od 5000 stanovnika, osim ako nisu u osjetljivim područjima i na potencijalnim Natura 2000 lokacijama. Prioritet će imati veća naselja ili grupe naselja za koja je projektna priprema/dokumentacija završena;
- ✓ Aglomeracije koje ispuštaju u „osjetljiva područja” trebale bi također imati prioritet kod pročišćavanja. (Osjetljivo područje može odrediti svaka zemlja i/ili se utvrđuju prema Okvirnoj direktivi o vodama).

Osim ako nisu u „osjetljivim područjima”, poput područja zaštite voda ili posebno zaštićenih područja, trebala bi se usvojiti sekundarna/biološka obrada, ali u takvim „osjetljivim” područjima može se očekivati stroža obrada (čl. 5), dovoljna da bi smanjilo opterećenje fosforom i dušikom. (Ako je predloženo nekoliko takvih projekata, prioritet bi trebalo dati onima kod kojih pročišćavanje otpadnih voda omogućuje najveći stupanj pozitivnog utjecaja na okoliš).

Takva su područja u kojima:

- ✓ se prijemne vode nalaze u područjima sa zaštićenom biološkom raznolikošću (potencijalne lokacija Natura 2000, itd.);
- ✓ prijemne vode osiguravaju vodu za piće;
- ✓ pročišćavanje otpadnih voda vjerojatno će donijeti značajne gospodarske koristi (npr. poljoprivreda, ribarstvo, turizam).

Pri osmišljavanju projekta, u obzir bi također trebalo uzeti sljedeće:

- ✓ Projekti bi trebali biti osmišljeni tako da postignu standarde pročišćavanja navedene u Direktivi o komunalnim otpadnim vodama, te imati odgovarajuće sustave nadzora radi praćenja tih standarda;
- ✓ Institucionalne i pravne odredbe trebale bi postojati na razini općine kako bi se osiguralo prethodno pročišćavanje industrijskih otpadnih voda prije ispuštanja u komunalnu mrežu odvodnje (budući da su te vode često toksične i teške za pročišćavanje uobičajenim metodama);
- ✓ Obrada mulja i njegovo konačno odlagalište mora biti izvršeno uz poštivanje zakonodavstva Zajednice o otpadu;
- ✓ Mogući utjecaji na potencijalne lokacije Natura 2000;
- ✓ Racionalna i ekonomski održiva struktura budućeg operativnog društva.

Krajnji korisnici

Očekivani korisnici Mjere 2.2 su lokalne / regionalne / komunalne tvrtke ili druga javna tijela koja se bave aktivnostima vezanim uz otpadne vode (odvodnju), ali i nadležno ministarstvo (Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva).

Pokazatelji za nadzor

Tabela 3.6: Pokazatelji za nadzor i evaluaciju mjere 2.2. – Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za otpadne vode iz domaćinstava i industrije i poboljšanje kanalizacijske mreže

Pokazatelj	Jedinica	Početno stanje (godina)	Konačni cilj	Učestalost praćenja	Izvor podataka
Neposredni rezultati					
Nova / obnovljena POOV u skladu s EU acquis-em	Broj	0 (2007.)	3	godišnje	MPŠVG, komunalne tvrtke, izvješća o praćenju projekta
Izgrađena/obnovljena kanalizacijska mreža	km	0 (2007.)	50	godišnje	MPŠVG, komunalne tvrtke, izvješća o praćenju projekta
Podneseni zahtjevi za odobrenjem projekta s potpunom dokumentacijom	broj	0 (2006.)	4	godišnje	MPŠVG, izvješća o praćenju projekta

3.2 PRIORITETNA OS 3. - TEHNIČKA POMOĆ

Svrha

Osovina prioriteta tehničke pomoći ima za svrhu osigurati da Republika Hrvatska bude sposobna provesti Operativni program za zaštitu okoliša kroz sve aspekte upravljanja programom.

Cilj

Osigurati učinkovito i djelotvorno upravljanje operativnim programom te razviti institucionalnu sposobnost za pripremu projekata, upravljanje i apsorpciju IPA-e i strukturnih fondova u budućnosti.

Obrazloženje

Sposobnost upravljanja programima i projektima u Hrvatskoj – od ideje preko ugovaranja do upravljanja – razvija se na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini uz podršku 76 projekata tehničke pomoći i twinning projekata u okviru PHARE-a, CARDS-a i međudržavne pomoći u proteklih nekoliko godina. Ovo praktično iskustvo će se nastaviti razvijati da bi se utvrdilo kroz još veći broj novih projekata u godinama koje dolaze.

Upravljanje IPA-om, a posebno ovim operativnim programom, podrazumijeva izvanredne troškove koji nisu dio uobičajenih tekućih troškova hrvatske uprave. Ti troškovi uključuju informiranje i promidžbu o IPA-i; izradu pokazatelja nadzora i razvoj informacijskog sustava o upravljanju fondovima EU; osposobljavanje hrvatskih nacionalnih i regionalnih tijela za pripremu projektnih aplikacija za EU pomoć, angažiranje vanjskih, neovisnih stručnjaka za privremene i trajne evaluacije; i troškove upravljanja i provedbe programa IPA.

Osim toga, IPA je zamišljena kao prethodnik strukturnih i Kohezijskog fonda pa je za Republiku Hrvatsku od ključne važnosti razvoj sposobnosti za provedbu tih fondova. IPA predstavlja mogućnost za učenje o tome na koji način treba upravljati fondovima u skladu s pravilima EU te izgraditi održive institucionalne strukture, sustave i vještine za prijelaz na strukturne fondove.

Opis

Vrste aktivnosti u okviru ove osovine prioriteta podijelit će se na dvije glavne teme:

- i. specifična, prilagođena podrška koordinaciji i upravljanju OP-em, uključujući programiranje, informiranje i promidžbu, osposobljavanje za pripremu aplikacija za financiranje projekata iz sredstava EU, određivanje projekata, ocjena i odabir, provedba, financijsko upravljanje, kontrola, nadzor, evaluacija, izvješćivanje, revizija, revidiranja postojećih Operativnih programa i priprema Operativnih programa kao i određivanje projekata za iduće razdoblje financiranja;

- ii. pomoć u poboljšanju specifikacije, prikupljanja i korištenja statističkih podataka, koji će biti nužni za efikasan nadzor i evaluaciju u okviru IPA-e te, kasnije, strukturnih fondova;

Aktivnosti će u velikoj mjeri biti navedene i propisane u godišnjem planu tehničke pomoći. Ugovori o pružanju usluga i nabavi roba bit će dodijeljeni putem javnog nadmetanja sukladno EU pravilima o nabavi čime će upravljati Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije, a uspješnog ponuditelja odabrat će Odbor za odabir.

Ciljevi i pokazatelji

Tablica 3.7.: Pokazatelji za evaluaciju Prioritetne osi 3 – Tehnička pomoć					
Pokazatelj	Jedinica	Početno (godina)	Konačni cilj	Učestalost praćenja	Izvor podataka
Rezultati					
Djelatnici u nacionalnim tijelima sposobni za samostalni odabir, pripremu i procjenu projektnih aplikacija	Broj	0 (2007.)	40	3-godišnje razdoblje	MZOPUG, MPŠVG
Iskorištena sredstva OP-a	%	0 (2007.)	100	3-godišnje razdoblje	MZOPUG, MPŠVG

Mjera 3.1. – Upravljanje OP-om i izgradnja sposobnosti

Specifični ciljevi

Konkretan cilj za ovu mjeru je osigurati učinkovito i djelotvorno upravljanje operativnim programom te razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju IPA-e.

Obrazloženje

Jedan od glavnih ciljeva provedbe IPA-e je izgradnja administrativne sposobnosti pa je stoga od ključne važnosti da se Republici Hrvatskoj osigura podrška u utvrđivanju, osposobljavanju, razvoju i zadržavanju kadra osposobljenog i motiviranog osoblja koje radi s učinkovitim sustavima i postupcima za dobro upravljanje programom. Slijedom toga, potrebno je razviti dovoljnu bazu nacionalnih stručnjaka za pripremu i ocjenu projekata za buduću provedbu te time umanjiti jedinični trošak (i vrijeme) za pripremu aplikacija za financiranje manjim angažmanom vanjskih konzultanata. Time će se osigurati i uspješno upravljanje IPA-om i blag prijelaz na još veći izazov programiranja strukturnih fondova i upravljanje portfeljem od čak nekoliko tisuća projekata.

Opis

Putem ove mjere pružit će se podrška Operativnoj strukturi tj. tijelima zaduženim za provedbu prioritetne osi 1. i prioritetne osi 2. Ta će podrška uključivati raznu obuku, uključivo obuku osoblja u relevantnim tijelima kako bi bilo sposobno za pripremu projekata, ali također će osigurati obuku i podršku za aktivnosti upravljanja programom kao što su praćenje, informiranje i promidžba, ocjenu i odabir projekata, provedbu, financijsko upravljanje, nadzor, praćenje, ocjenjivanje, izvješćivanje i revizija. Imajući u vidu potrebu rješavanja pitanja fluktuacije osoblja unutar javne uprave povezanog sa zahtjevima vezanima uz upravljanje i provedbu poslova vezanih uz EU fondove, koji u pravilu nadilaze slična radna mjesta u državnoj upravi, unutar ove mjere osigurat će se i sufinanciranje troškova plaća službenika unutar Operativne strukture i Odbora za odabir projekata.

Prihvatljive aktivnosti

Namjerava se financirati, podupirati, osposobiti i konsolidirati sustave, postupke i vještine za upravljanje fondovima EU u tijelima javne uprave u Republici Hrvatskoj (kao buduće agencije za upravljanje, potvrđivanje, reviziju i provedbu za strukturne fondove) zaduženima za provedbu ovog Operativnog programa.

Pomoć u okviru ove mjere odnosi se na ugovore o nabavi. Planirana je tehnička pomoć koja će pokriti podršku u konzultacijama i isporuci rezultata (uključujući savjete, edukaciju i ostale troškove) hrvatskoj upravi za operativne programe općenito, ali posebno Operativnoj strukturi za IPA komponentu III – okoliš tj. tijelima koja provode prioritetnu os 1. i prioritetnu os 2. Ta podrška odnosi se na aktivnosti osposobljavanja za:

- a. Samostalnu identifikaciju, pripremu i ocjenu projekata i Operativnih programa (uključujući reviziju postojećih Operativnih programa) u relevantnim sektorima za buduća razdoblja financiranja kao i odnosne prijave za odobrenje projekata od strane timova djelatnika u nacionalnim tijelima (Operativna struktura), sve kako bi se izgradila baza nacionalnih stručnjaka u ovom području;
- b. Izgradnju sposobnosti za provedbu studija pred-izvedivosti i izvedivosti, ocjena utjecaja na okoliš, analiza troškova i koristi, financijskih i ekonomskih analiza, idejnih rješenja, studija pristupačnosti, studija konsolidacije sektora;
- c. Provedbu i kontrole, uključujući nabavu i upravljanje ugovorima (uključujući podršku operativnoj strukturi, angažiranje nadzornih inženjera, itd.);
- d. Nadzor (uključujući razvoj sustava nadzora) organizacije i upravljanja nadzornih odbora te razvoj informacijskog sustava za upravljanje;
- e. Evaluaciju, posebno vanjske evaluatore angažirane za periodične i stalne evaluacije;
- f. Pripremu i provedbu aktivnosti informiranja i promidžbe;
- g. Sufinanciranje troškova plaća državnih službenika

Pomoć dodatno može uključiti i osiguranje usluga prevođenja i tumačenja kao i troškove logistike te nabavke opreme ili drugih stvari u vezi s nadzornim odborom.

Kriteriji za odabir

Pomoć će biti pružena onim aktivnostima koje će imati najviši učinak učenja, posebno u odnosu na stjecanje znanja i iskustva u pripremi / ocjeni projekata.

Krajnji korisnici:

Korisnici tih mjera prije svega su tijela unutar operativne strukture te članovi nadzornih odbora i odbora za odabir.

Pokazatelji za nadzor

Tablica 3.8: Pokazatelji za nadzor i evaluaciju mjere 3.1. – Upravljanje OP-om

Pokazatelj	Jedinica	Početno stanje (godina)	Konačni cilj	Učestalost praćenja	Izvor podataka
Neposredni rezultati					
Osigurana obuka za javna tijela koja provode PO 1 i PO 2, uključivo obuku za pripremu i procjenu projektnih aplikacija	Broj	0 (2007.)	10	godišnje	Izvešća o praćenju projekta
Aplikacije za projekte gospodarenja otpadom ocijenjene i podnesene od strane operativne strukture	Broj	0 (2006.)	3	godišnje	MZOPUG
Aplikacije za projekte upravljanje vodama ocijenjene i podnesene od strane operativne strukture	Broj	0 (2006.)	6	godišnje	MPŠVG
Sastanci nadzornog odbora	Broj	0 (2007.)	4	godišnje	Izvešća o praćenju projekta

3.3 HORIZONTALNA PITANJA

3.3.1 Jednakost mogućnosti za muškarce i žene

Zakon o ravnopravnosti spolova na snazi je u Hrvatskoj od srpnja 2003. Zakon propisuje zaštitu od diskriminacije temeljene na pripadnosti spolu, kao i instrumente za jednake mogućnosti. Provedbu Zakona prati pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova.

Hrvatska Vlada je u rujnu 2006. godine usvojila Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova 2006. – 2010. Ciljevi ove politike, od posebne važnosti za III. i IV. komponentu IPA-e, uključuju smanjenje nezaposlenosti žena i ukidanje diskriminacije, promicanje poduzetništva među ženama i kvalitetniju provedbu odnosnih zakona o radu. Nacionalna politika isto tako jača i promiče mjere kojima se podržava usklađivanje profesionalnih i obiteljskih obveza.

Vlada je usvojila i strateški dokument o glavnim zadaćama tijela državne uprave u procesu pridruživanja EU od 2004. do 2007. godine, od kojih se ističe zadaća jačanja suradnje između mehanizama države na nacionalnoj i lokalnoj razini u vezi s rodno osviještenom politikom i stalna suradnja s nevladinim organizacijama koje djeluju u području ravnopravnosti spolova.

Tražiti će se uključivanje društva i zajednica u izgradnji infrastrukture, upravljanju i održavanju, u nastojanju da se doprinese smanjenju nezaposlenosti i ublažavanju siromaštva. Mogućnosti zapošljavanja mogu se održivo povećati kroz zapošljavanje hrvatske radne snage (muškaraca i žena) posebno u fazi nakon izgradnje na održavanju rada i infrastrukture.

3.3.2 Zaštita okoliša i održivi razvoj

S obzirom da je zaštita okoliša jedan od triju stupova „Koncepta održivog razvoja“ jasno je da će u ovaj OP biti ugrađen ne samo koncept održivog razvoja već će izravno doprinijeti/utjecati i na održivi razvoj. Postojeća situacija i planirani koraci predviđeni za postizanje trajnog poboljšanja i zaštite okoliša detaljnije su razrađeni u cijelom Operativnom programu. No okvirno se može reći da će mjere poduzete u okviru Operativnog programa za okoliš imati dvostruki utjecaj u vezi s konceptom održivog razvoja:

- ✓ Ulaganja u gospodarenje otpadom i vodama (uključujući vodu za piće i otpadne vode kao pod-sektore) izravno će doprinijeti zaštiti okoliša u tim područjima;
- ✓ Gospodarskom razvoju doprinosit će kroz investicije, otvaranje radnih mjesta i stvaranje odgovarajućih okolišnih uvjeta za život i rad.

Nadalje, investicije predviđene u okviru prioritetnih osi doprinijet će provedbi pravne stečevine EU u području zaštite okoliša i ostvarivanju potrebnih standarda i „normi“ EU, što je jedan od ključnih aspekata procesa europskih integracija.

Imajući na umu prethodno spomenuto, pažnja će se posvetiti zahtjevima održivosti i zaštite okoliša između ostalog i u fazi odabira (pogledajte Poglavlje o kriterijima odabira) u kojoj se najveći ekonomski /socijalni/ ekološki utjecaj određuje kao jedan od glavnih kriterija odabira, ali i kroz procese nadzora i evaluacije.

S obzirom da se Operativni program za okoliš uglavnom bavi velikim projektima (ulaganjima u vrijednosti od više od 10 milijuna eura) važno pitanje kroz koje će se uzeti u obzir načela održivosti/zaštite okoliša je potreba za provođenjem Procjene utjecaja na okoliš za planirana ulaganja.

Sve potrebne postupke procjene utjecaja na okoliš u skladu sa zahtjevima EU provodit će MZOPUG ili nadležna lokalna vlast. Za provođenje postupka procjene utjecaja na okoliš koristit će se postojeće institucionalne strukture, a tehnička pomoć tražit će se za jačanje profesionalne sposobnosti. Projekti ne bi smjeli imati negativan utjecaj na prirodna dobra potencijalnih lokacija NATURA 2000.

Republika Hrvatska provodi procjenu utjecaja na okoliš za pojedine zahvate od 1984., tj. od trenutka kada je postupak određen Zakonom o prostornom planiranju i uređivanju prostora. Od 1994., kada je usvojen Zakon o

zaštiti okoliša (NN 94/1994, 128/1999), postupak procjene utjecaja na okoliš uređen je ovim Zakonom i provedbenim propisom. Provedbeni propis na snazi je Pravilnik o procjeni utjecaja na okoliš (NN 59/00, 136/2004, 85/2006). Zakon i Pravilnik većinom sadrže zahtjeve iz Direktive Vijeća 85/337/EEZ od 27. lipnja 1985. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš izmijenjene direktivama 97/11/EEZ i 2003/35/EZ, vezano za: uspostavu nadležnih tijela, PUO u prekograničnom kontekstu, opis PUO postupaka, procjena izravnih i neizravnih učinaka.

Prenošenje preostalih odredaba Direktive u hrvatsko zakonodavstvo osigurat će se donošenjem novog Zakona o zaštiti okoliša u 2007., te provedbenim propisom o procjeni utjecaja na okoliš. Projekt CARDS 2003 „Smjernice i obuka za PUO” pruža pomoć pri prijenosu Direktive 85/337/EEZ.

Donošenjem novog Zakona o zaštiti okoliša i njegovih posebnih sekundarnih propisa:

- bit će prenesene odredbe Direktive 2001/42/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš,
- bit će prenesene odredbe Direktive 96/61/EZ od 24. rujna 1996. o integriranom sprječavanju i kontroli onečišćenja (IPPC).

Pored toga predviđa se prenošenje Direktive 2004/35/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o odgovornosti za okoliš u vezi sa sprječavanjem i otklanjanjem štete u okolišu. U Hrvatskoj su već na snazi priznata načela zaštite okoliša, uključujući i načelo onečišćivač plaća.

3.3.3 Sudjelovanje civilnog društva te geografska, sektorska i tematska koncentracija

Sudjelovanje predstavnika civilnoga društva uz druge resorne institucije u pripremi Operativnog programa opisano je u Poglavlju 1.3. Konzultacije s partnerima. Načelo koncentracije koje se primjenjuje na ovaj OP detaljno je opisano u Poglavlju 1..2.5.

3.4 KOMPLEMENTARNOST I SINERGIJE S OSTALIM OBLICIMA POMOĆI

OPZO će doprinijeti postizanju hrvatskih općih ciljeva za IPA-u putem poboljšanja uvjeta za rast i zapošljavanje putem zaštite i poboljšanja stanja okoliša kao i poboljšanjem administrativnih kapaciteta. U tom pogledu, OPZO je u sinergiji s ostalim operativnim programima iz Okvira za usklađenost strategija (OUS) koji pridonose povećanju i poboljšanju kvalitete ljudskog kapitala, razvoju inovacija i društva znanja, uzimajući u obzir prilagodljivost na ekonomske i socijalne promjene.

OPZO doprinosi *jačanju ekonomske integracije* razvojem okolišne infrastrukture i unapređenjem pristupa uslugama od općeg interesa, putem poboljšanja upravljanja za kvalitetniju javnu politiku te povećanjem znanja i vještina u Hrvatskoj za zaštitu okoliša.

3.4.1 Komplementarnost i sinergije s ostalim operativnim programima Okvira za usklađenost strategija (OUS)

Sva četiri Operativna programa u sklopu IPA komponente III. i IV. (Regionalna konkurentnost, Promet, Okoliš i Razvoj ljudskih potencijala) međusobno su ovisna jer je zajedničko izvršenje u svim sektorima ključni preduvjet za postizanje održivog razvoja. U tom smislu oni zajednički doprinose gospodarskoj, ekološkoj i socijalnoj budućnosti Republike Hrvatske.

Komplementarnost i sinergija između četiri OP-a najočitija je u svjetlu Okvira za usklađenost strategija 2007.–2013., budući da je glavna zadaća istog osigurati dosljednost prioriteta/aktivnosti u sklopu IPA komponente III. i IV. u odnosu na OUS, Operativni program za okoliš u skladu je s ostala tri OP-a, i to u pogledu sljedećeg:

Regionalna konkurentnost

Odgovarajuće razvijena komunalna (i okolišna) infrastruktura i socijalna infrastruktura preduvjet je za gospodarski razvoj, privlačenje ulaganja i poboljšanje kvalitete života, tj. za jačanje poslovne i temeljne socijalne infrastrukture. Razvoj temeljne infrastrukture preduvjet je za rast produktivnih ulaganja i poduzetničkih aktivnosti. Pored toga, ulaganja provedena tijekom Operativnog programa za okoliš stvorit će mogućnosti za povećanje razvoja malih i srednjih poduzeća kao i za poboljšanje investicijske klime i povećanje zanimanja među domaćim i stranim investitorima.

Promet

Razvoj prometnih veza i modaliteta s jedne je strane nužan preduvjet za gospodarski razvoj, no s druge strane to je sektor koji ima veliki utjecaj na okoliš (na primjer, udio prometa u onečišćenju zraka porastao je za prosječnih 20% u razdoblju od 1990. do 1998.). U tom je smislu razvoj održivog prometa tijesno povezan s očuvanjem okoliša pa je naglasak na razvoju prometnih sustava koji uključuju željeznicu i unutarnje plovne putove u skladu s idejom promicanja višemodalnog prometa i stvaranja učinaka skretanja prometa s onečišćujućeg cestovnog prometa na energetski učinkovite modalitete željeznicom/rijekom.

Ljudski potencijali

Ulaganje u okolišnu infrastrukturu trebalo bi potaknuti kratkoročno zapošljavanje u graditeljskom sektoru, ali također i poduprijeti gospodarsku aktivnost u korisničkim regijama. U oba slučaja je važno da potražnja za zapošljavanjem odgovara ponuđenim kvalifikacijama. Jačanje institucionalne sposobnosti i učinkovitosti javnih uprava i javnih službi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini u vezi politike i ulaganja povezanih sa sektorom okoliša daljnji je uvjet za provedbu prioriteta OPZO-a i razvoja općenito (imajući u vidu da će se aktivnosti povezane s institucionalnom sposobnošću voditi putem IPA komponente I – kako je određeno u Uredbi o IPA).

Sva četiri OP-a imaju i određene zajedničke ciljeve općenitije naravi – pomoći relevantnim ustanovama da postignu spremnost za članstvo u EU i razviju institucionalnu sposobnost i praktično iskustvo s upravljanjem intervencija poput strukturnih fondova, odnosno za sudjelovanje u kohezijskoj politici EU.

3.4.2 Komplementarnost i sinergije s ostalim IPA komponentama

Pored međusobne povezanosti OP-a obuhvaćenih OUS-om, moguće je uspostaviti jasnu i snažnu komplementarnost u odnosu na ostale tri komponente:

IPA komponenta I – Pomoć u tranziciji i jačanje institucija

Jačanje institucionalne sposobnosti i učinkovitosti javnih uprava i javnih službi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini u vezi politike i ulaganja povezanih sa sektorom okoliša daljnji je uvjet za provedbu prioriteta OPZO-a i razvoja općenito. Stoga će se uspostaviti i osigurati snažna veza između pomoći za stvaranje institucija u sklopu komponente I, čija je glavna zadaća pružati relevantnim nadležnim vlastima na regionalnoj i nacionalnoj razini potporu za osposobljavanje za usklađivanje i provedbu okolišnog *acquisa* i Komponente III.

IPA komponenta II – Regionalna i prekogranična pomoć

Zbog naravi projekata okoliša moguće je postići značajne regionalne učinke posebno u slučaju projekata vezanih za podsektor voda, i to kako kod velikih projekata (koji mogu imati snažan i prekogranični učinak) tako i kod malih projekata (koji mogu obuhvatiti granično zemljopisno područje). U tom smislu bit će osigurana koordinacija između Komponente III (okoliš) i Komponente II (prekogranična suradnja) (vidi odjeljak 5.).

IPA komponenta V – Ruralni razvoj

Izgradnja / unapređivanje sustava odvodnje i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda predviđa se kao indikativna aktivnost u sklopu 'mjere 1. – razvoj ruralne infrastrukture' treće Prioritetne osi u sklopu IPA komponente V. Pored toga, kao krajnji korisnici navedenih aktivnosti predviđene su općine s manje od 20.000 stanovnika. Time očitio nužnost jake koordinacije i komplementarnosti postaje krajnje važnom, kako bi se izbjegla preklapanja i postigao maksimalan utjecaj. Kako je objašnjeno u odjeljcima 1.2.4 i 3. ovog OP-a, pored projekata velikih razmjera, OPZO ostavlja mogućnost za financiranje projekata manjih razmjera, uglavnom vezanih za zaštitu podzemnih voda u krškom području (koje je također uglavnom ruralno i male gustoće naseljenosti). U tom smislu OPZO i program IPARD (IPA program ruralnog razvoja) imaju slične ciljeve, no dok će u slučaju IPARD-a težište

biti na unapređenju uvjeta života/socioekonomskih uvjeta, OPZO će biti usredotočen na zaštitu podzemnih voda. U svakom slučaju, potrebna je i bit će osigurana snažna koordinacija.

Koordinacija aktivnosti

Predlaže se nekoliko institucionalnih sustava za promicanje komplementarnosti i usklađenosti između raznih komponenti programa IPA i Operativnog programa za okoliš. Nacionalni IPA koordinator osigurava partnerstvo Europske komisije i zemlje korisnice te usku povezanost između postupka pristupanja EU općenito i korištenja pomoći no također i snosi opću odgovornost za usklađenost i koordinaciju više programa. SDURF, na čijem je čelu Nacionalni IPA koordinator, preuzima opću odgovornost za koordinaciju aktivnosti programiranja i nadzora u okviru programa IPA u Hrvatskoj. Odjel za programe EU namijenjene za jačanje institucionalne sposobnosti za pridruživanje unutar SDURF-a, odgovoran je za koordinaciju IPA komponenti I, II i V. Odjel za programe EU namijenjene promicanju gospodarske i socijalne kohezije unutar SDURF-a, odgovoran je za koordinaciju IPA komponenti III i IV. Strateški koordinator, koji je po položaju unutar odgovornosti Nacionalnog IPA koordinatora, odgovoran je za koordinaciju pomoći dodijeljene unutar komponenti Regionalni razvoj te Razvoj ljudskih resursa.

Vezano za metode koordinacije, IPA nadzorni odbor preuzet će ukupnu koordinaciju pomoći dodijeljene u okviru programa IPA. Koordinacija će, s jedne strane, biti osigurana putem razmatranja provedbe / napretka / uspješnosti svake IPA komponente, a s druge strane sudjelovanjem predstavnika tijela koja vode pojedine IPA komponente (Operativne strukture) te NIPAK-a, NDO-a i EK. Uspostavit će se Sektorski nadzorni odbor za okoliš koji će izvještavati IPA nadzorni odbor. On će također služiti kao glavno sredstvo koordinacije, budući da će, između ostalih osoba, među članove uključivati predstavnike EK, NIPAK, NDO i strateškog koordinatora za komponente III i IV. Osim toga, NIPAK / strateški koordinator bit će neposredno odgovoran za održavanje redovnih koordinacijskih sastanaka za IPA komponente III i IV.

Vezano za koordinaciju na razini projekata, primjenjuje se standardno pravilo za sprječavanja financiranja pojedinog projekta iz više od jednog EU izvora. Izbjegavajući preklapanja i unaprjeđujući sinergiju između svih mjera, težilo se povećati utjecaj ograničenih sredstava raspoloživih iz IPA za Hrvatsku. Koordinacija ovog OP-a s ostalim operativnim programima tako ne osigurava samo izbjegavanje nepotrebnog preklapanja, već će i promicati moguće komplementarnosti i sinergije.

Koordinacija aktivnosti koje provode MFI i ostali donatori osigurana je tijekom cijelog projektnog ciklusa. U fazi programiranja, i SDURF i Ministarstvo financija koordiniraju pripremu strategija i projekata financiranih od strane EU i MFI kako bi se izbjeglo dupliciranje te postigla maksimalna sinergija. U provedbenoj fazi, predstavnici Ministarstva financija bit će uključeni u IPA nadzorne odbore za projekte koje financiraju MFI, dok će predstavnici SDURF-a sudjelovati na sastancima za praćenje napretka koje organizira Ministarstvo financija za projekte financirane putem stranih zajmova i kredita, kao i u revizorskim misijama koje provode MFI. Prilikom svih misija revizije ili evaluacije koje organizira Europska komisija za pojedini projekt, predstavnici Ministarstva financija bit će dostupni revizorima/evaluatorima.

Osim toga, državni tajnik SDURF-a obnaša dužnost zamjenika glavnog pregovarača za pristupanje EU, dok je zamjenik državnog tajnika sektorski koordinator za IPA komponente III i IV, kao i član radne skupine za pregovore za Poglavlje 22 Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata. Ova izravna veza s procesom pristupnih pregovora omogućuje SDURF-u da osigura blisku koordinaciju između financiranja od strane EK i prioriteta iz pristupnog procesa za svih pet IPA komponenti.

3.4.3 Komplementarnost i sinergije s dosadašnjom pomoći EU i MFI

3.4.3.1. Dosadašnja pomoć EU

Pomoć pružena u okviru IPA Komponente III (Okoliš) nastavit će se na prijašnje aktivnosti financirane iz sredstava EU fondova, odnosno CARDS, Phare i ISPA, kako bi se stvorio veći učinak, kao i osigurao dosljedan pristup.

U veljači 2003., Hrvatska je podnijela zahtjev za članstvo u EU i u lipnju 2004. postala zemlja kandidat. Kao rezultat toga, pretpristupni programi EU, Phare, ISPA i Sapard, zamjenjuju CARDS kao glavni izvor financiranja pomoći za 2005. i 2006.; za okolišne projekte novac dolazi iz Phare i ISPA.

Od 2000. do sada, brojni projekti financirani od ili financirani u suradnji s EU su bili usmjereni na okolišni sektor. Analizirajući te projekte, mogu se zamijetiti određene tendencije.

- ✓ Tijekom razdoblja 2000.–2005., pomoć EU je općenito bila usmjerena ka aktivnostima vezanim uz usklađivanje s EU okolišnim zakonodavstvom, uglavnom putem jačanja zakonskog i institucionalnog okvira, izradu nacrtu okolišnih strategija i planova upravljanja te pripremanja projekata;
- ✓ Ali od 2005. i pristupa pretpripravnim fondovima, to se počelo mijenjati. Dok su projekti financirani iz programa PHARE na neki način nastavak onoga što je ostvareno i što se još uvijek ostvaruje kroz program CARDS (tj. aktivnosti povezane s usklađivanjem zakonodavstva i institucionalnim kapacitetom), fond ISPA je po prvi put uveo sufinanciranje investicija u „tešku” infrastrukturu (tj. izgradnju pogona za pročišćavanje otpadnih voda i regionalnih odlagališta otpada).

CARDS

U okolišnom sektoru je Hrvatskoj pružena pomoć putem EU CARDS programa⁴⁸; od 2001. do 2004 je ovo bio najveći program pomoći u zemlji. Financira 10 projekata u okolišu (ukupne vrijednosti 10,4 mil. eura) koji se bave usklađivanjem s EU zakonodavstvom (3,3 mil. eura), acquisite u području voda (2,8 mil. eura), informacijskim sustavom voda (0,8 mil. eura), procjenom okoliša (1,5 mil. eura), gospodarenjem otpadom (1,0 mil. eura) i lokalnom infrastrukturom gospodarenja otpadom malih razmjera (1,8 mil. eura).

Dva CARDS projekta direktno su pridonijela pripremi velikih projekata koji se nalaze na Indikativnoj listi velikih projekata ovog OP-a:

- ✓ CARDS 2001, „Projekt komunalnih kapaciteta i infrastrukture za upravljanje okolišem” dovršen je u prosincu 2005. Bio je to projekt institucionalnog razvoja za lokalne i regionalne vlasti u dvije dalmatinske županije (Šibensko-kninska i Zadarska županija) pružajući podršku za planiranje i praksu gospodarenja otpadom uz investicijsku komponentu. Projekt je doprinio razvoju Regionalnog centra za gospodarenje otpadom Bikarac financiranjem izgradnje novog područja za prijem i reciklažnog dvorišta odlagališta za otpad Bikarac te pružanjem pomoći gradu Šibeniku u ishođenju lokacijske dozvole i pripremi glavnog projekta za izgradnju prve faze centra za gospodarenje otpadom. Centar za gospodarenje otpadom Bikarac, 1. faza financira se iz ISPA.
- ✓ CARDS 2002 projekt „Gospodarenje otpadom u dalmatinskim županijama” započeo je u prosincu 2005. a dovršen je u svibnju 2007. Pružio je podršku za jačanje kapaciteta za gospodarenje otpadom u Dalmaciji (posebno u Splitsko-dalmatinskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji). Projekt CARDS je napredovao putem prikupljanja podataka, procjenama količina otpada, prijedlogom izbora lokacija za buduće centre gospodarenja otpadom u dvije županije, izradom koncepta pretovarnih stanica, optimizacijom transportnih troškova itd. Rezultirao je pripremom projektne dokumentacije te pripremom IPA aplikacije za projekt „Regionalni centar gospodarenja otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji”.

Operativni program za okoliš je usmjeren na velike projekte; važno pitanje kroz koje će se uzeti u obzir načela održivosti/okoliša je potreba za provođenjem procjene utjecaja na okoliš za planirana ulaganja. Za usklađivanje postupaka procjene utjecaja na okoliš sa zahtjevima EU, Hrvatska je primila pomoć kroz dva CARDS projekta:

- ✓ CARDS 2003: „Procjena utjecaja na okoliš - smjernice i obuka” koji je započeo u veljači 2005. godine, a završio je u siječnju 2007. godine. Glavni rezultati projekta bili su: Preporuke za izmjene i dopune Zakona o zaštiti okoliša, Pravilnika o PUO i postupaka u okviru procjene utjecaja na okoliš; opsežan priručnik o vođenju postupaka PUO, namijenjen prvenstveno nadležnim tijelima; Smjernice za procjenu utjecaja na okoliš, namijenjene prvenstveno izrađivačima studija. Tiskane su i brošure projekta (na hrvatskom i engleskom jeziku), kao i tehničke smjernice za izradu Studija o utjecaju na okoliš. Nadalje, izrađen je i nacrt smjernica za vođenje postupka PUO.
- ✓ CARDS 2003 projekt „Procjena utjecaja razvojnih strategija na okoliš”, koji je započeo u siječnju 2006. i trajat će do kraja listopada 2007. Pomoći će tijelima pri usvajanju Direktive EZ o SPOU br. 2001/42/EZ te jačati

⁴⁸ 262 mil. eura dodijeljeno 119 pojedinačnih projekata

njihovu sposobnost za provedbu te Direktive. U okviru navedenog projekta provedeno je nekoliko aktivnosti, poput radionica za sve sudionike u postupku (ministarstva, županije, NVO, izrađivači studija/prostornih planova) s ciljem upoznavanja s elementima postupka strateške procjene utjecaja na okoliš. Provedena je SWOT analiza postojeće institucionalne sposobnosti za provedbu postupka, započete su aktivnosti u vezi s izradom pilot studije o procjeni utjecaja na okoliš (odnosi se na generalni urbanistički plan /GUP/ grada Šibenika), četiri strategije (zaštita okoliša, energija, turizam, bioraznolikost) te dva županijska prostorna plana (Istarska i Splitsko – dalmatinska županija) bit će predmetom izrade matrica utjecaja i analize ciljeva navedenih tijekom izrade prostornih planova te preporuke za prijenos Direktive o SPOU u novi Zakon o zaštiti okoliša koje će biti izrađene.

Ostali projekti koji se odnose na usklađivanje zakonodavstva o okolišu s pravnom stečevinom EU su: CARDS 2002 „Strategija približavanja zakonodavstvu EU o okolišu“ koji je dovršen u listopadu 2006.; CARDS 2003: „Približavanje zakonodavstva iz područja upravljanja vodama EU vodnom *acquisu*“ koji je započeo u svibnju 2006. i trajat će 18 mjeseci; CARDS 2004: „Izgradnja sposobnosti i izrada smjernica za primjenu Okvirne direktive o vodama“. CARDS 2002 projekt „Mjere jačanja sposobnosti Agencije za zaštitu okoliša“ obuhvatio je i analizu zakonodavstva EU i Hrvatske o izvješćivanju o okolišu, dok su glavni rezultati ovog projekta: (i) Razvojna strategija za Agenciju zaštite okoliša i (ii) funkcionalni projekt Informatičkog sustava za okoliš.

CARDS 2004 projekt „Podrška daljnjem približavanju pravnoj stečevini u području okoliša“ pored pružanja pomoći za poštivanje IPPC Direktive te za uspostavu Registra emisija stakleničkih plinova, sadrži i komponentu za izgradnju kapaciteta za investicijske projekte okoliša u sektoru gospodarenja otpadom; očekivani rezultati ove komponente projekta su: procjena potreba za obukom određene ciljane skupine u vezi s pripremom investicijskih projekata na području zaštite okoliša; Priručnik za pripremu investicijskih projekata na području zaštite okoliša; smjernice za investitore, itd. Projekt započinje u rujnu 2007. godine, i trajat će dvije godine.

CARDS 2001 projekt „Program za pripremu projekata – Nacionalna strategija gospodarenja otpadom s naglaskom na komunalni otpad“ završen je 2003. Rezultat ovog projekta je nacrt nacionalne strategije gospodarenja otpadom za komunalni otpad; ovo je sada razvijeno u Strategiju gospodarenja otpadom Republike Hrvatske koja je usvojena u rujnu 2005.

Phare

Phare program trenutno daje podršku za 4 okolišna projekta u ukupnom iznosu od 9.372 milijuna eura (sufinanciranje iz nacionalnih izvora iznosi 0.934 milijuna eura).

Za daljnji razvoj gospodarenja otpadom u Hrvatskoj, s težištem na opasni otpad i lokacije visoko onečišćene otpadom, koristit će se podrška putem Phare 2006 projekta: „Razvoj sustava upravljanja opasnim otpadom uključujući identifikaciju i upravljanje lokacijama visoko onečišćenim opasnim otpadom („crne točke)“. Ovaj projekt će uspostaviti sustav upravljanja opasnim otpadom u skladu s Nacionalnom strategijom gospodarenja otpadom, pogotovo u vezi s identifikacijom, kategorizacijom i daljnjim upravljanjem lokacijama „žarištima“ te će povećati sposobnost odgovarajućih tijela državne uprave da primijene i provedu *acquis communautaire* vezan uz gospodarenje otpadom. Projekt uključuje četiri glavna elementa: (i) upravljanje lokacijama visoko onečišćenim opasnim otpadom (crne točke); (ii) unapređenje i upravljanje postojećim sustavom prikupljanja podataka o opasnom otpadu i pripremanje tržišnih studija za tokove opasnog otpada; (iii) utvrđivanje ekološkog gospodarenje opasnim otpadom; (iv) osposobljavanje, edukativni seminari, studijska putovanja. Sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom jedna je od mjera ovoga OP-a, u okviru Prioritetne osi 1.

Projekti iz ovog OP-a ne smiju imati negativan utjecaj na prirodne resurse potencijalnih NATURA 2000 područja. Hrvatska je započela pripremu programa NATURA 2000 u okviru LIFE III projekta - Projekt trećih zemalja i projekta „Smaragdna mreža“, što se nastavlja putem Phare 2005 projekta: „*Provedba NATURA 2000 u Hrvatskoj (CRO-NATURA)*“. Planirani završetak projekta je kraj 2008. Opći cilj projekta je potpuna usklađenost i provedba Eu direktiva o staništima i pticama. Svrha projekta je uspostava i daljnja provedba NATURA 2000 u Hrvatskoj te jačanje administrativnih kapaciteta Državnog zavoda za zaštitu prirode za pružanje podataka Europskoj agenciji za zaštitu okoliša. Očekivani rezultati projekta su:

- ✓ Dovršen prijedlog dokumenta za NATURA 2000 podnesen Europskoj komisiji;

- ✓ Primjena članka 6. (1) Direktive o staništima;
- ✓ Planovi upravljanja za potencijalna NATURA 2000 područja;
- ✓ Kapacitet Državnog zavoda za primjenu članka 6 (3) i (4) Direktive o staništima;
- ✓ Procjena planova i projekata koji značajno utječu na NATURA 2000 područja;
- ✓ Informacijski sustav zaštite prirode (NPIS), sukladno EU zahtjevima, itd.

Još jedan Phare projekt odnosi se na unapređenje inspekcije zaštite okoliša za provedbu novog okolišnog zakonodavstva (Phare 2005); i Phare 2006 projekt za uspostavu i opremanje 12 postaja za praćenje kakvoće zraka u okviru državne mreže za praćenje kakvoće zraka.

Hrvatska također sudjeluje i u Phare 2005 programu za okoliš i proširenje za više država koji pruža pretpristupnu pomoć četirima zemljama kandidatima/pristupnicama (Bugarska, Hrvatska, Rumunjska i Turska). Projekt ima tri podkomponente, što uključuje „Razvoj sposobnosti nadležnih tijela u zaštiti okoliša putem prijenosa najbolje prakse i osposobljavanja u cilju podrške učinkovitom korištenju financijskih sredstava”. Od ove podkomponente očekuje se da doprinese razradi nacionalne Strategije financiranja zaštite okoliša te osposobljavanju nacionalnih i lokalnih vlasti za učinkovito korištenje EU fondova.

ISPA

ISPA program je dosad značajan za stjecanje iskustva sa sufinanciranjem investicija u infrastrukturu „teških direktiva“. Nacionalna ISPA strategija za okoliš izrađena je u lipnju 2005. Kao prioritet projekata za investicije stavlja gospodarenje otpadom, opskrbu vodom, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda te se koristi kao dokument za planiranje za korištenje 30 mil. eura ISPA pomoći u razdoblju 2005. i 2006. godine. Tri odobrena projekta su:

- ✓ „Program za vode i otpadne vode u Karlovcu”

Glavne aktivnosti predviđene u ovom projektu su sljedeće: izgradnja postrojenja za obradu otpadnih voda od 100.000 e.s., investicije u vodoopskrbni sustav i odvodnju te pružanje tehničke pomoći (uz nabavku opreme) karlovačkom komunalnom poduzeću. Cilj je osigurati opskrbu sigurnom pitkom vodom u skladu s EU zahtjevima i zaštita voda na karlovačkom području te time postići bolje poštivanje zahtjeva relevantnih EU direktiva. Ukupna vrijednost projekta iznosi 36,0 mil. eura, od toga ISPA sufinancira 22,5 mil. eura (66%), a 13,5 mil. eura (34%) dolazi iz domaćih izvora, što uključuje i povrat zajma EBRD-a.

- ✓ „Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac, 1. faza“

Glavne aktivnosti predviđene unutar projekta su sljedeće: izgradnja centra za gospodarenje otpadom za Šibensko-kninsku županiju – Bikarac, sanacija deponije u Pirovcu, vođenje pilot projekta o recikliranju i pružanje tehničke pomoći komunalnom poduzeću. U 2. fazi projekta bit će sanirana/zatvorena preostala odlagališta u županiji i proširit će se plan recikliranja. U travnju 2006. ISPA Upravni odbor dao je suglasnost na memorandume o financiranju projekta i isti je potpisan u rujnu 2006. Ukupna vrijednost projekta iznosi 8,8 milijuna eura od kojih se 6 mil. eura (68%) osigurava iz sredstava programa ISPA, a 2,8 mil. eura (32%) iz domaćih izvora

- ✓ „IPA Priprema izrade projekata (Okoliš)”

Glavni cilj projekta je pružiti pomoć hrvatskim vlastima u IPA pripremi izrade za projekte okoliša (u sektorima vode/otpadnih voda i otpada). Aktivnosti su ciljane prema projektima u sektorima krutog otpada, otpadnih voda i opskrbe vodom, prema indikativnom popisu projekata (koji je dio prijave projekata/memoranduma o financiranju). Memorandum o financiranju ovog projekta je u travnju 2006. odobrio ISPA upravni odbor i potpisao u rujnu 2006. Ukupna vrijednost projekta iznosi 1,46 mil. eura, od kojih je 0,96mil. eura (66%) osigurano iz sredstava programa ISPA, a 0,50 mil. eura (34%) iz državnog proračuna.

Ostali programi

Hrvatska sudjeluje, i ima koristi od, LIFE III – projekata za treće zemlje i bilateralnih projekata, kao i u regionalnim inicijativama koje financira CARDS, kao što su Regionalni program za obnovu okoliša (REReP), koji je pomogao u prepoznavanju prioriteta za investicije⁴⁹ u okolišnom sektoru, te DABLAS Radna skupina (Radna skupina za Dunav i Crno more), koja je osnovana 2001. godine kako bi osigurala platformu za suradnju, osigurala zaštitu voda i ekosustava vezanih uz vode u dunavskoj i crnomorskoj regiji.

U okviru programa LIFE III – treće zemlje, do 2005. godine odobreno je 14 projekata različitim krajnjim korisnicima u Republici Hrvatskoj. Projekt „Izrada smjernica za početak provedbe Plana gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj” imao je za cilj uspostaviti kapacitet za provedbu Strategije gospodarenja otpadom Republike Hrvatske. Projekt je osigurao više baza podataka o gospodarenju otpadom te osigurao smjernice o odabiru lokacija i tehničkim i organizacijskim rješenjima u gospodarenju otpadom. Projekt je dovršen u studenom 2006. U tijeku je projekt u području otpada: „Razvoj održivog sustava zbrinjavanja građevinskog otpada” (provodi Građevinski fakultet u Zagrebu). Putem LIFE III – treće zemlje projekta „Izgradnja nacionalne ekološke mreže kao dijela paneuropske ekološke mreže i NATURA 2000 (CRO-NEN)” i projekta „Smaragdna mreža”, Hrvatska je započela s pripremama programa NATURA 2000. Tako su potencijalne NATURA 2000 lokacije utvrđene na temelju znanstvenih podataka te je pripremljen program za daljnje prikupljanje dodatnih potrebnih podataka.

Radna skupina **DABLAS** (radna skupina za Dunav i Crno more) osnovana je 2001. godine s ciljem stvaranja platforme za suradnju na osiguranju zaštite voda i s vodom povezanih ekosustava u dunavskom i crnomorskom slivu kao reakcija na Priopćenje koje je Europska komisija usvojila 2001. godine, a u kojem su istaknute prioritete aktivnosti potrebne za poboljšanje stanja okoliša u regiji. Opći je cilj razvoj financijskih mehanizama za provođenje investicijskih projekata smanjenja onečišćenja i rehabilitacije ekosustava u široj crnomorskoj regiji. Pod vodstvom radne skupine DABLAS, prvi projekt pokrenut je s ciljem prioritizacije investicijskih projekata u sektoru voda koji se odnose na smanjenje nutrijenata. Od ukupno 158 potencijalnih projekata komunalnog sektora 113 je ocijenjeno prema njihovim utjecajima na okoliš, utjecajima na Crno more, potencijalnom financiranju, tehnološkoj djelotvornosti i usklađenosti. Izrađena je baza podataka ICPDR – DABLAS, kako bi uključila komunalne, industrijske, agroindustrijske projekte, te projekte obnove vodotoka, poljoprivredne i projekte korištenja zemljišta. Baza podataka je interaktivni alat koji se koristi za ocjenu preostalih potreba za investiranjem i mjerama politike na regionalnoj, nacionalnoj i sektorskoj osnovi. Baza podataka ICPDR DABLAS povezana je s bazom podataka o inventarima emisija ICPDR-a.

U okviru radne skupine DABLAS, uz financijsku pomoć EU razvijen je projekt Fonda investicijske potpore za Dunav (DISF - Danube Investment Support Facility), s ciljem pomoći u izradi konkretnih projekata, te dogovoren u okviru radne skupine DABLAS kao prioritetan projekt u smislu izrade relevantne studije izvedivosti. U okviru DISF projekta, u Hrvatskoj su pripremljena, ili su u pripremi, četiri projekta: projekti vodoopskrbe i odvodnje Karlovac, Osijek, Vukovar i Slavonski Brod.

3.4.3.2. Međunarodne financijske institucije (MFI)

MFI su već uključene u neke aktivnosti vezane uz projekte okoliša. MFI predstavljaju moguće izvore nacionalnog sufinanciranja određenih IPA projekata, dok su u isto vrijeme, pri izradi ovog OP-a uzeti u obzir programi i planovi svih MFI-ja, i nastavit će se njihova revizija pri odabiru pojedinačnih projekata za odobrenje. Osim toga, korisno je iskoristiti iskustvo i stručnost MFI-ja u fazi pripreme projekta, na primjer, putem postojećih inicijativa kao što su DISF (Danube Investment Support Facility) i REReP (Regionalni program za obnovu okoliša).

Svjetska banka (SB) kreditiranje je usmjerila na infrastrukturu, uključujući okoliš u projektima kao što su: „Analiza zakonskih praznina ” (prvi projekt vezan uz usklađivanje zakonodavstva); Očuvanje krških ekoloških sustava – KEC; Nacionalni kapacitet za prikupljanje podataka o okolišu - The National Environmental Data Gathering Capacity (NEDGC); Projekt kontrole onečišćenja obalnih gradova za Republiku Hrvatsku (vrijednost prve faze programa iznosi oko 80 mil. eura, kako bi se, među ostalim, poboljšala kakvoća prihvatnih voda i pružile bolje

⁴⁹ REReP Prioritetni investicijski okolišni program (PEIP) doprinio je osposobljavanju za investiranje kroz utvrđivanje prioriteta i izradu prijedloga. Kao rezultat projekta sastavljen je popis prioriteta investicijskih projekata Hrvatske (otpad, voda, zrak) koji je predstavljen na regionalnom sastanku PEIP-a održanom u rujnu 2005. u Bruxellesu.

vodne usluge u Jadranskom slivu – vidjeti dalje u tekstu) itd. Sljedeće projekte sufinanciraju UNDP i Svjetska banka: UNDP/GEF: „Omogućavanje Hrvatskoj izrade Prvog nacionalnog izvješća kao ispunjenje njenih obveza temeljem UNFCCC-a“; UNEPGEF Projekt razvitka okvira nacionalne biološke sigurnosti.

Kao što je utvrđeno u strategiji procjene za Hrvatsku u nadolazećem razdoblju će se SB, između ostalog, usredotočiti na pomoć Hrvatskoj vladi u olakšanju gospodarenja održivim prirodnim resursima putem jačanja sposobnosti upravljanja zaštitom okoliša, unapređenja infrastrukture otpadnih voda i opskrbe vodom te poboljšanja energetske učinkovitosti.

U okviru projekta **Fonda za globalni okoliš (GEF)** „Utvrdjivanje prioriteta radi daljnje razrade i provedbe Strateškog programa aktivnosti za Sredozemno more“, Republika Hrvatska je pripremila Nacionalni akcijski plan (NAP) za Zaštitu Sredozemnog mora od onečišćavanja iz kopnenih izvora. NAP je prije svega usmjeren na utvrđivanje prijedloga za prioriteta aktivnosti zaštite okoliša na obalnom području Republike Hrvatske. Glavno pitanje zaštite okoliša na obalnom području je onečišćavanje otpadnim vodama. Prioriteti sadržani u NAP-u uključuju obradu i prikupljanje otpadnih voda u najvećim priobalnim gradovima Splitu i Rijeci, ali i drugim velikim priobalnim gradovima Šibeniku, Dubrovniku, Puli i Zadru. Osim toga, izdvojene su dvije skupine prioriteta za rješavanje pitanja onečišćenja industrijskim otpadnim vodama, od kojih se prvi odnosi na velike industrijske onečišćivače sa samostalnim ispuštima (u Rovinju, Zadru i Splitu) te drugi niz prioriteta koji uključuje sve ostale industrije na obalnom području.

Zbrinjavanje i odlaganje komunalnog otpada daljnji su prioriteti NAP-a: njime se predviđa izgradnja dva regionalna centra za gospodarenje otpadom za Splitsko-dalmatinsku i Primorsko-goransku županiju. NAP nadalje predviđa sanaciju najvećih odlagališta i deponija u tom području koji ne ispunjavaju odredbe važećih zakona i predstavljaju opasnost za okoliš. (Karepovac – Split, Sovjak i Viševac – Rijeka). Još jedan prioritet NAP-a je gospodarenje i zbrinjavanje opasnog otpada.

Nacionalni programi zaštite okoliša, posebno program zaštite obalnih voda od onečišćenja, pod nazivom Projekt kontrole onečišćenja obalnih gradova, predviđa izgradnju, dogradnju, obnovu i unapređenje sustava odvodnje i sustava za obradu otpadnih voda u cilju zaštite i poboljšanja kvalitete morske vode, stvaranja uvjeta za siguran gospodarski razvoj u skladu s ciljevima zaštite okoliša, zaštite i unapređenja postignute razine zaštite okoliša i ispunjavanja standarda EU u vezi s kvalitetom okoliša u lokalnim zajednicama. Provedba programa predviđena je u tri faze kojima će se obuhvatiti oko 80 naselja u obalnom području. Prva faza Programa počela je s provedbom 2005. godine, a planira se njen dovršetak u 2008. Građevinski radovi se izvode u sljedećim gradovima: Opatiji, Zadru, Rijeci i Biogradu, Novigradu, Makarskoj, Omišu, Opuzenu, Puli i općinama Lovran, Matulji, Pakoštane i Sveti Filip i Jakov, Dugi Rat te Rogoznica. Za 27 pod-projekata (gradove i općine) predviđa se provedba druge faze Programa, a u pripremi je tehnička projektna dokumentacija. Izvedba tri faze ovog programa planira se u razdoblju od 15 godina.

Prioriteti sadržani u NAP-u u vezi s gospodarenjem komunalnim otpadom predviđaju rješavanje problema gospodarenja otpadom na širem području gradova Splita i Rijeke. To je u skladu s Nacionalnim planom provedbe gospodarenja otpadom. Prioriteti u području gospodarenja komunalnim otpadom sadržani u NAP-u odražavaju se u indikativnom popisu velikih projekata u OPZO-u gdje su regionalni centri za gospodarenje otpadom u Splitsko-dalmatinskoj i Primorsko-goranskoj županiji dva glavna prioriteta projekata. I sanacija odlagališta Sovjak nalazi se na ovom popisu kao projekt. Sanacija odlagališta u Republici Hrvatskoj je trajna aktivnost koju financijski podupire Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, što uključuje i odlagališta na obalnom području.

U sektoru infrastrukture i zaštite okoliša predviđena je suradnja **Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD)** s nekoliko većih i manjih općina kako bi unaprijedila njihove infrastrukturne projekte za moguće EU sufinanciranje. Banka će osim toga nastaviti pružati instrumente kako bi doprla do malih općina putem lokalnih banaka, promičući ulaganja u okolišnu infrastrukturu uz podršku donatora (EU i Nizozemske). Neki od projekata iz područja okoliša u kojima je EBRD sudjelovala su: Program krutog otpada i pročišćavanja otpadnih voda u Zagrebu, kao i poboljšanje riječkog sustava odvodnje i ISPA projekt „Program za vode i otpadne vode Karlovac“. EBRD je započeo pregovore i s Istarskom županijom kao podrška pripremi i provedbi njihova projekta koji se nalazi na listi projekata u okviru programa IPA.

Iako će sektor prometa ostati prioritet **Europske investicijske banke** predviđeno je da će davati više zajmova u sektoru okoliša (t.j. pročišćavanje otpadnih voda, spalionica u Zagrebu) i sektoru zdravstva (bolnice u Zagrebu).

KfW Entwicklungsbank predviđa opskrbu pitkom vodom i poboljšanje odvodnje i zbrinjavanja otpada kao prioritetne aktivnosti u sklopu područja aktivnosti socijalne infrastrukture.

Jedno od pet prioritetnih područja **Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP)** u Hrvatskoj jest „Upravljanje okolišem”, kojemu je cilj osigurati iskorištenje prirodnih resursa na održiv način i u skladu s međunarodnim obvezama i sporazumima koje je Republika Hrvatska preuzela. Do sada su aktivnosti i projekti u okviru ovog prioriteta uglavnom bili vezani uz jačanje institucionalne/upravne sposobnosti u okviru sektora promjene klime i biološke raznolikosti.

3.5 INDIKATIVNA LISTA VELIKIH PROJEKATA

OTPAD:

Indikativna lista projekata temelji se na indikativnoj listi projekata predloženoj za ISPA program s uključenim novim projektima za izgradnju centara gospodarenja otpadom na županijskoj razini. Odabir svih projekata na listi temelji se na kriterijima određenim u odjeljku 3.1. Prva tri projekta (rangirana prema prioritetu) se predlažu za IPA financiranje u razdoblju 2007.-2009. godine.

PRIORITETNA OS 1 – Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj							
Rb.	Naziv projekta	Vrsta	Pomoć za pripremu projekata	Procijenjena ukupna vrijednost M€	Mjera	Komentar	Status
1.	Regionalni centar za gospodarenje otpadom Marišćina (Primorsko-goranska županija) *	Izgradnja		41,78	<u>Mjera 1.1.</u>	<p>Glavni cilj Projekta je uspostava integriranog održivog sustava za gospodarenja otpadom na županijskoj razini (305.505 stanovnika)</p> <p>Glavne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja novog RCGO – platoi u operativnoj zoni, MBO, 1. faza područja odlagališta, sustav za otpadne i procijedne vode, zaštitna zona, unutarnja infrastruktura (faza I) • Tehnička pomoć za podizanje svijesti javnosti i nadzor radova <p>Za IPA financiranje predlaže se izgradnja RCGO (bez MBO postrojenja) i tehnička pomoć</p>	U pripremi za financiranje u 2007.
2.	Regionalni centar za gospodarenje otpadom za Splitsko-dalmatinsku županiju *	Izgradnja	CARDS 2002	55,7	<u>Mjera 1.1.</u>	<p>Glavni cilj je uspostava integriranog održivog sustava za gospodarenje otpadom na županijskoj razini (464.000 stanovnika).</p> <p>Glavne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja novog CGO Splitsko-dalmatinske županije uključujući postrojenje za MBO (faza I) • Izgradnja 4 transfer stanice (TS) na otocima i 4 TS na kopnu. • Optimiziranje transporta otpada iz TS do RCGO. • Pilot studija za odvojeno sakupljanje otpada u Splitu <p>Za IPA financiranje predlaže se izgradnja CGO, transfer stanica i izrada pilot studije</p>	U pripremi za financiranje u 2007.

PRIORITETNA OS 1 – Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj

Rb.	Naziv projekta	Vrsta	Pomoć za pripremu projekata	Procijenjena ukupna vrijednost M€	Mjera	Komentar	Status
3.	Regionalni centar za gospodarenje otpadom za Istarsku županiju *	Izgradnja	EBRD	45	<u>Mjera 1.1.</u>	<p>Glavni cilj je uspostava integriranog održivog sustava za gospodarenje otpadom na županijskoj razini (206.344 stanovnika)</p> <p>Glavne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja novog RCGO-Kaštijun uključujući MBO postrojenje • Izgradnja četiri transfer stanice • Vozila za prijevoz na daljinu – između transfer stanica i RCGO • Tehnička pomoć za podizanje svijesti javnosti i nadzor radova <p>Za IPA financiranje predlaže se izgradnja novog RCGO-a (bez postrojenja za MBO), tehničke pomoći, vozila za prijevoz na daljinu i transfer stanice</p>	U pripremi za financiranje u 2007.
4.	Sanacija i zatvaranje jame Sovjak, Primorsko-goranska županija *	Sanacija	IPA	25	<u>Mjera 1.2.</u>	<p>Glavni cilj je sanacija i zatvaranje napuštenog odlagališta opasnog otpada u jami Sovjak, u području krša, koja sadrži oko 250.000 m³ opasnog otpada (iz rafinerije, brodogradilišta, spremnika nafte, itd)</p> <p>Glavne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vađenje i zbrinjavanje/obrada opasnog otpada • Stabilizacija preostalog odlagališta protiv prodiranja vode • Pokrivanje odlagališta, biološko obnavljanje odlagališnog područja i okolice • Kontrola i obrada procjednih voda • Smanjivanje štetnog utjecaja na tlo, zrak i vodu u području povezanom sa sanacijom susjednog općinskog odlagališta Viševac • Nadzor i kontrola zatvorenog odlagališta. 	U pripremi

PRIORITETNA OS 1 – Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj

Rb.	Naziv projekta	Vrsta	Pomoć za pripremu projekata	Procijenjena ukupna vrijednost M€	Mjera	Komentar	Status
5.	Centar za gospodarenje otpadom u Dubrovačko-neretvanskoj županiji *	Izgradnja	CARDS 2002 IPA	24,8	<u>Mjera 1.1.</u>	Glavni cilj je uspostava integriranog održivog sustava za gospodarenje otpadom na regionalnoj (županijskoj) razini (122.870 stanovnika) Glavne aktivnosti: Faza I <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja novog RCGO uključujući MBO postrojenje • Izgradnja 4 transfer stanice (TS) na otocima i 3 TS na kopnu • Nabava specijalnih vozila za optimizaciju transporta otpada od TS do RCGO Faza II <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja postrojenja za predobradu izdvojeno sakupljenog otpada i postrojenja za sortiranje u sklopu Županijskog centra za gospodarenje otpadom 	U pripremi
6.	Regionalni centar za gospodarenje otpadom za Zadarsku županiju *	Izgradnja	CARDS 2001 IPA	35,9	<u>Mjera 1.1.</u>	Glavni cilj je uspostava integriranog održivog sustava za gospodarenje otpadom na županijskoj razini (162.045 stanovnika) Glavne aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja novog CGO • Izgradnja transfer stanica • Nabava specijalnih vozila za optimizaciju transporta otpada od TS do RCGO 	U pripremi (predviđeni datum provedbe - 2008.)
7.	Centar za gospodarenje otpadom za Virovitičko-podravsku županiju	Izgradnja	IPA		<u>Mjera 1.1.</u>	Izgradnja centra za gospodarenje otpadom i ostalih postrojenja potrebnih za razvoj integriranog upravljanja otpadom	U pripremi (predviđeni datum provedbe - 2008.)

PRIORITETNA OS 1 – Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj							
Rb.	Naziv projekta	Vrsta	Pomoć za pripremu projekata	Procijenjena ukupna vrijednost M€	Mjera	Komentar	Status
8.	Centar za gospodarenje otpadom za sjeverozapadnu Hrvatsku*	Izgradnja	IPA		<u>Mjera 1.1.</u>	Izgradnja centra za gospodarenje otpadom i ostalih postrojenja potrebnih za razvoj integriranog upravljanja otpadom	U pripremi (predviđeni datum provedbe - 2008.)
9.	Centar za gospodarenje otpadom za istočnu Slavoniju *	Izgradnja	IPA		<u>Mjera 1.1.</u>	Izgradnja centra za gospodarenje otpadom i ostalih postrojenja potrebnih za razvoj integriranog upravljanja otpadom	U pripremi (predviđeni datum provedbe - 2008.)
10.	Centar za gospodarenje otpadom za Karlovačku županiju	Izgradnja	IPA		<u>Mjera 1.1.</u>	Izgradnja centra za gospodarenje otpadom i ostalih postrojenja potrebnih za razvoj integriranog upravljanja otpadom	U pripremi (predviđeni datum provedbe - 2009.)
11.	Centar za gospodarenje otpadom za Brodsko-posavsku županiju	Izgradnja	IPA		<u>Mjera 1.1.</u>	Izgradnja centra za gospodarenje otpadom i ostalih postrojenja potrebnih za razvoj integriranog upravljanja otpadom	U pripremi (predviđeni datum provedbe - 2009.)
12.	Centar za gospodarenje otpadom za Sisačko-moslavačku županiju	Izgradnja	IPA		<u>Mjera 1.1.</u>	Izgradnja centra za gospodarenje otpadom i ostalih postrojenja potrebnih za razvoj integriranog upravljanja otpadom	U pripremi (predviđeni datum provedbe - 2008.)

* Projekti su dio Indikativne liste projekata iz ISPA Strategije: W3, W1, W4, W6, W12, W11, W5 i W10

VODE:

Sljedeća lista predstavlja ažuriranu listu projektnih prioriteta ISPA, na kojoj su utvrđena i tri nova projekta. Odabir svih dolje navedenih projekata temelji se na kriterijima utvrđenim u Poglavlju 3.1.

PRIORITETNA OS 2 – Zaštita vodnih resursa Hrvatske poboljšanjem sustava vodoopskrbe i cjelovitog gospodarenja otpadnim vodama							
Rb.	Naziv projekta	Vrsta	Pomoć za pripremu projekata	Procijenjena ukupna vrijednost M €	Mjera	Komentari	Status
1.	Slavonski Brod	Pročišćavanje otpadnih voda Vodoopskrba	DABLAS/DISF	27	Mjera 2.1. Mjera 2.2.	Već su obavljene znatni pripremni radovi. Zanimanje MFI – EIB. Osigurana tehnička pomoć za ispunjavanje zahtjeva za odobrenje projekta u okviru programa IPA. Investicija uključuje izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, odvodne mreže i rekonstrukciju vodoopskrbnog sustava	Bit će spreman za financiranje 2007. godine
2.	Knin – Dmiš	Pročišćavanje otpadnih voda Vodoopskrba	Pomoć EK CARDS- ROP	11,7 + 4,7 = 16,4	Mjera 2.1. Mjera 2.2.	Uz pomoć CARDS projekta bit će obavljene znatni pripremni radovi (studija izvedivosti, projektiranje i natječajna dokumentacija).	Bit će spreman za financiranje 2007. godine
3.	Osijek	Pročišćavanje otpadnih voda	DABLAS/DISF	20	Mjera 2.2.	Već su obavljene znatni pripremni radovi. Zanimanje MFI – EIB. Osigurana tehnička pomoć za ispunjavanje zahtjeva za odobrenje projekta u okviru programa IPA. Preliminarna ocjena projekta od strane EK provedena u lipnju 2005.	Bit će spreman za financiranje 2008. godine
4.	Vukovar	Pročišćavanje otpadnih voda	DABLAS/DISF	19	Mjera 2.2.	Već su obavljene znatni pripremni radovi. Zanimanje MFI – EIB.	Bit će spreman za financiranje 2008. godine
5.	Bjelovar-Bilogora*	Vodoopskrba	ISPA TP	55	Mjera	Županija s najnižom stopom priključenosti na	Odabir

PRIORITETNA OS 2 – Zaštita vodnih resursa Hrvatske poboljšanjem sustava vodoopskrbe i cjelovitog gospodarenja otpadnim vodama

Rb.	Naziv projekta	Vrsta	Pomoć za pripremu projekata	Procijenjena ukupna vrijednost M €	Mjera	Komentari	Status
					2.1	vodovodnu mrežu (31%) u Hrvatskoj. Iznos od 55 mil EUR prema projektnom zadatku i procjeni za tehničku pomoć za ISPA.	konzultanata za pripremu tehničke projektne dokumentacije u tijeku. Predviđeni datum za završetak prijave uz popratnu dokumentaciju je 2008.
6.	Koprivnica-Križevci*	Vodoopskrba	ISPA TP	52	Mjera 2.1	Županija s niskom razinom priključenosti na vodovod. Iznos od 52 mil EUR prema projektnom zadatku i ocjeni za ISPA TP.	Odabir konzultanata za pripremu tehničke projektne dokumentacije u tijeku. Predviđeni datum za završetak prijave uz popratnu dokumentaciju je 2008.
7.	Nova Gradiška	Pročišćavanje otpadnih voda	ISPA TP	13	Mjera 2.2.	25.000 e.s. Iznos od 13 mil EUR uključuje proširenje mreže. Iznos od 8.55 mil prema projektnom zadatku i procjeni za tehničkom pomoći za ISPA, što uključuje uređaj za pročišćavanje otpadnih voda i glavni spojni	Odabir konzultanata za pripremu tehničke

PRIORITETNA OS 2 – Zaštita vodnih resursa Hrvatske poboljšanjem sustava vodoopskrbe i cjelovitog gospodarenja otpadnim vodama

Rb.	Naziv projekta	Vrsta	Pomoć za pripremu projekata	Procijenjena ukupna vrijednost M €	Mjera	Komentari	Status
						kolektor.	projektne dokumentacije u tijeku. Predviđeni datum za završetak prijave za IPA-u uz popratnu dokumentaciju je 2008.
8.	Đakovo	Pročišćavanje otpadnih voda	ISPA TP	16.5	Mjera 2.2	21.000 stanovnika, planiran kapacitet 30.000 e.s.	Odabir konzultanata za pripremu tehničke projektne dokumentacije u tijeku. Predviđeni datum za završetak prijave za IPA-u uz popratnu dokumentaciju je 2008.
9.	Sisak	Pročišćavanje otpadnih voda	ISPA TP / EBRD	31	Mjera 2.2.	Osigurana tehnička pomoć za ispunjavanje zahtjeva za odobrenje projekta u okviru programa IPA (EBRD).	U pripremi Predviđeni datum dovršetka prijave za IPA-u s popratnom

PRIORITETNA OS 2 – Zaštita vodnih resursa Hrvatske poboljšanjem sustava vodoopskrbe i cjelovitog gospodarenja otpadnim vodama

Rb.	Naziv projekta	Vrsta	Pomoć za pripremu projekata	Procijenjena ukupna vrijednost M €	Mjera	Komentari	Status
							dokumentacijom je 2008.
10.	Vrbovec	Pročišćavanje otpadnih voda	IPA	6	Mjera 2.2.		U pripremi Predviđeni datum dovršetka prijave za IPA-u s popratnom dokumentacijom je 2009.
11.	Krapina	Pročišćavanje otpadnih voda	IPA	5.8	Mjera 2.2.		U pripremi Predviđeni datum dovršetka prijave za IPA-u s popratnom dokumentacijom je 2009.
12.	Velika Gorica	Pročišćavanje otpadnih voda	IPA	5.5	Mjera 2.2.		Predviđeni datum dovršetka prijave za IPA-u s popratnom dokumentacijom je 2009.
13.	Samobor	Pročišćavanje otpadnih voda	IPA	10	Mjera		Predviđeni datum dovršetka prijave

PRIORITETNA OS 2 – Zaštita vodnih resursa Hrvatske poboljšanjem sustava vodoopskrbe i cjelovitog gospodarenja otpadnim vodama							
Rb.	Naziv projekta	Vrsta	Pomoć za pripremu projekata	Procijenjena ukupna vrijednost M €	Mjera	Komentari	Status
					2.2.		za IPA-u s popratnom dokumentacijom je 2009.
14.	Dugo Selo		IPA	14.8	Mjera 2.2.		Predvideni datum dovršetka prijave za IPA-u s popratnom dokumentacijom je 2009.

* Projekti su dio Indikativne liste projekata iz ISPA Strategije: WS 4 i WS 3

4. INDIKATIVNE FINANCIJSKE TABLICE ZA OPERATIVNI PROGRAM ZA OKOLIŠ

GODINE 2007. – 2009.

Ukupni javni trošak	Javni trošak			Informativno
	Udio Zajednice (IPA)	Nacionalni javni udio	IPA stopa sufinanciranja	Ostalo (MFI, itd.)
(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)

Prioritetna os 1: Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj	35.133.000	26.349.750	8.783.250	75%	0
Mjera 1.1: Uspostava novih centara za gospodarenje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini	34.893.000	26.169.750	8.723.250	75%	0
Mjera 1.2: Sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom (crne točke)	240.000	180.000	60.000	75%	0
Prioritetna os 2: Zaštita vodnih resursa Hrvatske kroz poboljšanje sustava vodoopskrbe te integriranog sustava upravljanja otpadnim vodama	35.267.000	26.450.250	8.816.750	75%	0
Mjera 2.1: Uspostava modernih vodoopskrbnih sustava i mreža	3.733.000	2.799.750	933.250	75%	0
Mjera 2.2: Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za otpadne vode iz domaćinstava i industrije i poboljšanje kanalizacijske mreže	31.534.000	23.650.500	7.883.500	75%	0
Tehnička pomoć	933.000	699.750	233.250	75%	0
Mjera 3.1: Upravljanje OP-om i izgradnja sposobnosti	933.000	699.750	233.250	75%	0
Ukupno godine 2007. – 2009.	71.333.000	53.499.750	17.833.250	75%	0

U pod-sektoru otpada mogući nacionalni izvori financiranja su Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (FZOEU), hrvatske financijske institucije, proračuni županija i jedinica lokalne samouprave. Vezano uz MFI, EBRD je iskazao interes za pružanje tehničke pomoći za razvoj projektne dokumentacije za projekt: Regionalni centar za gospodarenje otpadom u Istarskoj županiji, što će biti popraćeno zajmom za sufinanciranje provedbe projekta.

U pod-sektoru voda, potencijalni domaći izvori financiranja su državni proračun, proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Hrvatske vode, te međunarodne financijske institucije (MFI). Vezano za MFI, EIB je iskazala interes za sudjelovanje u financiranju projekata u Osijeku i Slavonskom Brodu.

GODINA 2007.

Ukupni javni trošak	Javni trošak		IPA stopa sufinanciranja	Informativno
	Udio Zajednice (IPA)	Nacionalni javni udio		Ostalo (MFI, itd.)
(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)

Prioritetna os 1: Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj	11.133.000	8.349.750	2.783.250	75%	0
Mjera 1.1: Uspostava novih centara za gospodarenje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini	11.059.667	8.294.750	2.764.917	75%	
Mjera 1.2: Sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom (crne točke)	73.333	55.000	18.333	75%	
Prioritetna os 2: Zaštita vodnih resursa Hrvatske kroz poboljšanje sustava vodoopskrbe te integriranog sustava upravljanja otpadnim vodama	11.200.000	8.400.000	2.800.000	75%	0
Mjera 2.1: Uspostava modernih vodoopskrbnih sustava i mreža	2.196.750	1.647.500	549.250	75%	
Mjera 2.2: Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za otpadne vode iz domaćinstava i industrije i poboljšanje kanalizacijske mreže	9.003.250	6.752.500	2.250.750	75%	
Tehnička pomoć	333.000	249.750	83.250	75%	0
Mjera 3.1: Upravljanje OP-om	333.000	249.750	83.250	75%	
Ukupno 2007. godina	22.666.000	16.999.500	5.666.500	75%	0

GODINA 2008.

Ukupni javni trošak	Javni trošak		IPA stopa sufinanciranja	Informativno
	Udio Zajednice (IPA)	Nacionalni javni udio		Ostalo (MFI, itd.)
(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)

Prioritetna os 1: Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj	11.833.000	8.874.750	2.958.250	75%	0
Mjera 1.1: Uspostava novih centara za gospodarenje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini	11.759.667	8.819.750	2.939.917	75%	
Mjera 1.2: Sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom (crne točke)	73.333	55.000	18.333	75%	
Prioritetna os 2: Zaštita vodnih resursa Hrvatske kroz poboljšanje sustava vodoopskrbe te integriranog sustava upravljanja otpadnim vodama	11.867.000	8.900.250	2.966.750	75%	0
Mjera 2.1: Uspostava modernih vodoopskrbnih sustava i mreža	1.479.750	1.109.813	359.937	75%	
Mjera 2.2: Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za otpadne vode iz domaćinstava i industrije i poboljšanje kanalizacijske mreže	10.387.250	7.790.437	2.596.813	75%	
Tehnička pomoć	300.000	225.000	75.000	75%	0
Mjera 3.1: Upravljanje OP-om i izgradnja sposobnosti	300.000	225.000	75.000	75%	
Ukupno 2008. godina	24.000.000	18.000.000	6.000.000	75%	0

GODINA 2009.

Ukupni javni trošak	Javni trošak			IPA stopa sufinanciranja	Informativno Ostalo (MFI, itd.)
	Udio Zajednice (IPA)	Nacionalni javni udio			
(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)	

Prioritetna os 1: Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj	12.167.000	9.125.250	3.041.750	75%	0
Mjera 1.1: Uspostava novih centara za gospodarenje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini	12.073.666	9.055.250	3.018.416	75%	
Mjera 1.2: Sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom (crne točke)	93.334	70.000	23.334	75%	
Prioritetna os 2: Zaštita vodnih resursa Hrvatske kroz poboljšanje sustava vodoopskrbe te integriranog sustava upravljanja otpadnim vodama	12.200.000	9.150.000	3.050.000	75%	0
Mjera 2.1: Uspostava modernih vodoopskrbnih sustava i mreža	121.400	91.050	30.350	75%	
Mjera 2.2: Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za otpadne vode iz domaćinstava i industrije i poboljšanje kanalizacijske mreže	12.078.600	9.058.950	3.019.650	75%	
Tehnička pomoć	300.000	225.000	75.000	75%	0
Mjera 3.1: Upravljanje OP-om i izgradnja sposobnosti	300.000	225.000	75.000	75%	
Ukupno 2009. godina	24.667.000	18.500.250	6.166.750	75%	0

5. PROVEDBENE ODREDBE

5.1. STRUKTURE UPRAVLJANJA I KONTROLE

U ovom poglavlju Operativnog programa opisuju se uspostavljeni sustavi i strukture kako je poznato u vrijeme izrade operativnog programa. No određeni broj ključnih odluka o strukturama i odgovornostima kao i o sustavima upravljanja i informiranja donosit će se u kontekstu akreditacije za prijenos decentraliziranog upravljanja, koja prati drukčiji vremenski raspored nego onaj za usvajanje operativnog programa. Stoga će se u Okvirnom sporazumu, kao i u Sporazumu o financiranju koji će se potpisati nakon prijenosa decentraliziranog upravljanja, naći detaljne odredbe o sustavima upravljanja i kontrole. Odredbe u ovom poglavlju stoga treba shvatiti tako da podliježu kasnijim prilagodbama primjenjivih odredbi tih sporazuma, gdje je to potrebno.

SDURF će pratiti provedbu svih pet komponenti programa IPA, a državni tajnik u SDURF-u imenuje se Nacionalnim IPA koordinatorom. Ulogu strateškog koordinatora za III. i IV. komponentu programa IPA preuzet će zamjenik državnog tajnika SDURF-a. Strateški koordinator će se brinuti za komplementarnost i usklađenost između programa koji se provode u području regionalnog razvoja i razvoja ljudskih potencijala, posebno s obzirom na ograničeni iznos raspoloživih sredstava u okviru programa IPA i potrebu koncentriranja aktivnosti.

5.1.1. Tijela i institucije

Na temelju IPA provedbene uredbe, Vlada Republike Hrvatske usvojila je vlastite pravne akt/e kojima će odrediti pojedina tijela za upravljanje i provedbu IPA-e⁵⁰.

Sukladno odredbama navedene Uredbe, sljedeći pojedinci/tijela jesu ili će biti određeni/uspostavljeni:

- Nacionalni IPA koordinator
- Strateški koordinator za komponente Regionalni razvoj i Razvoj ljudskih potencijala
- Nadležni dužnosnik za akreditiranje
- Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje
- Nacionalni fond
- Tijelo nadležno za reviziju
- Operativna struktura

Uz izuzetak Operativne strukture i uloge strateškog koordinatora, ova tijela u osnovi obavljaju zadatke koji su općenito primjenjivi za sve IPA komponente u skladu s njihovim dužnostima određenim u relevantnim člancima IPA provedbene uredbe.

Stoga u skladu s odredbama članka 7.3 navedene Uredbe te kako je određeno u 'predlošku' Okvirnog sporazuma koji je Komisija usvojila 6. srpnja 2007. [ref. C(2007) 3208 konačni – E/1368/2007] te će funkcije biti sastavni dio **Okvirnog sporazuma** koji će Komisija sklopiti s Republikom Hrvatskom.

⁵⁰ Uredba o opsegu i sadržaju odgovornosti te ovlastima tijela nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (NN 18/2007); Izmjene i dopune Uredbe o opsegu i sadržaju odgovornosti te ovlastima tijela nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (NN 82/2007)

Odluka o imenovanju osoba nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (IPA) (NN 18/2007); izmjene i dopune odluke o imenovanju osoba nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (IPA) (NN 82/2007)

Operativna struktura

Ovim Operativnim programom upravljat će čelnik Operativne strukture koji će, sukladno članku 28.2 IPA provedbene uredbe, biti zadužen za sljedeće poslove:

- pripremu godišnjih ili višegodišnjih programa;
- nadzor nad provedbom programa i vođenje sektorskog nadzornog odbora, kako je utvrđeno člankom 59., ponajprije pripremom dokumenata potrebnih za praćenje kvalitete provedbe programa;
- pripremu sektorskih, godišnjih i završnog izvješća o provedbi utvrđenih člankom 61.(1.) te, nakon razmatranja izvješća od strane sektorskog nadzornog odbora, podnošenje istih Komisiji, Nacionalnom IPA koordinatoru i Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje;
- osiguranje da su aktivnosti koje se financiraju odabrane i odobrene sukladno kriterijima i mehanizmima primjenjivim za programe; te da su u skladu s relevantnim pravilima Zajednica i nacionalnim pravilima;
- uspostavljanje postupaka za osiguranje pohrane sve dokumentacije potrebne za osiguranje odgovarajućeg revizorskog traga, sukladno članku 20.;
- organizaciju natječajnih postupaka, postupaka za dodjelu darovnica, proizlazeće ugovaranje te izvršenje plaćanja krajnjim korisnicima i povrata od krajnjih korisnika;
- osiguranje da sva tijela uključena u provedbu aktivnosti održavaju zaseban računovodstveni sustav ili zasebne računovodstvene šifre;
- osiguranje da Nacionalni fond i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje prime sve potrebne informacije o primijenjenim postupcima i verifikacijama vezano za troškove;
- uspostavu, održavanje i ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja;
- provođenje provjera kako bi se osiguralo da su deklarirani troškovi nastali u skladu s važećim pravilima, da je roba dostavljena i usluge izvršene sukladno odluci o davanju suglasnosti te da su zahtjevi za plaćanjem od strane krajnjeg korisnika valjani. Te provjere odnose se na administrativne, financijske, tehničke i materijalne aspekte aktivnosti, kako bude primjereno;
- osiguranje interne revizije raznih tijela od kojih je sastavljena;
- osiguranje izvješćivanja o nepravilnostima;
- osiguranje poštivanja zahtjeva za informiranjem i promidžbom.

Operativna struktura (OS) bit će sastavljena od sljedećih posebnih tijela u skladu sa člankom 31. IPA provedbene uredbe:

- Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG);
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG);
- Hrvatske vode (HV);
- Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (FZOEU);
- Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU).

Položaj i razina nadležnosti, kao i čelnici pojedinih tijela unutar Operativne strukture, prikazani su u sljedećoj tablici:

Razina nadležnosti	Nazivi tijela unutar Operativne strukture	Pojedinačna tijela unutar Operativne strukture Čelnici pojedinačnih tijela unutar Operativne strukture		
I. razina Operativnog programa	Tijelo nadležno za OP	Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva Državni tajnik za zaštitu okoliša Ulica Republike Austrije 14, 10000 Zagreb		
II. razina prioriteta/mjere	Tijelo nadležno za prioritete/mjere	Prioritetna os 1 Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva Uprava za strateške i integracijske procese u zaštiti okoliša Pomoćnik ministra Ulica Republike Austrije 14, 10000 Zagreb	Prioritetna os 2 Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva Uprava vodne politike i međunarodnih projekata Državni tajnik za vodno gospodarstvo Ulica grada Vukovara 220, 10000 Zagreb	Prioritetna os 3 Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva Uprava za strateške i integracijske procese u zaštiti okoliša Pomoćnik ministra Ulica Republike Austrije 14, 10000 Zagreb
III. razina projekta	Provedbeno tijelo (Tijelo za ugovaranje)	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost Direktor Ksaver 208, 10000 Zagreb	Hrvatske vode Zamjenik direktora Ulica grada Vukovara 220, 10000 Zagreb	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU) Ravnatelj SAFU Katančićeva 5, 10000 Zagreb

Državni tajnik Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva bit će voditelj Operativne strukture u smislu članka 167. (3.) IPA provedbene uredbe.

Obavijesti o svim promjenama u čelništvu pojedinačnih prethodno navedenih tijela bit će dostavljene Komisiji, po potrebi, uključujući i sve promjene koje utječu na akreditaciju Operativne strukture i kasniji prijenos ovlasti upravljanja od strane Komisije.

Podjela dužnosti

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (kao tijelo nadležno za OP) snosi ukupnu odgovornost za upravljanje Operativnim programom te obavlja sljedeće dužnosti u odnosu na cjelokupni Operativni program:

- koordinacija izrade Operativnog programa i njegove prilagodbe;
- koordinacija nadzora nad provedbom programa u skladu sa člankom 59. IPA provedbene uredbe;
- koordinacija izrade sektorskih, godišnjih i završnog izvješća (članak 169. IPA provedbene uredbe);
- uspostava procedura za čuvanje svih dokumenata kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag (članak 20. IPA provedbene uredbe);
- organizacija privremene ocjene tijekom provedbe programa;
- uspostava, održavanje i ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja;
- osiguranje da sva tijela uključena u provedbu aktivnosti vode zaseban računovodstveni sustav ili zasebno računovodstveno šifriranje;
- osiguranje da Nacionalni fond i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje dobiju sve potrebne informacije o procedurama i provjerama koje su provedene u vezi s izdacima;
- osiguranje interne kontrole njegovih različitih sastavnih tijela;
- osiguranje izvještavanja o nepravilnostima;
- osiguranje izvještavanja o upravljanju rizicima;
- osiguranje poštivanja zahtjeva za informiranjem i promidžbom.

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (kao tijelo nadležno za prioritet/mjeru) posebno će izvršavati sljedeće zadatke za sve mjere u okviru Prioritetne osi 1 - Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj i za Prioritetnu os 3 – Tehnička pomoć:

- izrada dijelova Operativnog programa u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- priprema podataka za nadzor/izvješća u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- izrada relevantnih dijelova sektorskih godišnjih i završnog izvješća, u okviru područja za koje je nadležno;
- osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne u bilo kojem trenutku kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;
- utvrđivanje planiranih krajnjih korisnika, očekivani modaliteti odabira i eventualni povezani specifični kriteriji odabira (čl. 155. IPA provedbene uredbe);
- osiguranje da se aktivnosti u okviru sektorske nadležnosti ministarstva odaberu za financiranje i odobre sukladno kriterijima primjenjivim za Operativni program;
- kada je krajnji korisnik, podrška za tehničku pripremu i provedbu projekata na osnovi formalnih ugovora s provedbenim tijelom.

- ocjena kvalitete velikih projekata pripremljenih od strane krajnjih korisnika (gdje je to relevantno) i njihovo podnošenje Nacionalnom IPA koordinatoru;
- podnošenje zahtjeva za plaćanjem i sve popratne dokumentacije Nacionalnom fondu;
- priprema i podnošenje svih potrebnih informacija o procedurama i provjerama koje se obavljaju u vezi s troškovima;
- čuvanje sve dokumentacije i osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;
- interna revizija;
- izvještavanje o nepravilnostima;
- izvještavanje o upravljanju rizicima;
- poštivanje zahtjeva za informiranjem i promidžbom.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (kao tijelo nadležno za prioritet/mjeru) obavljat će sljedeće dužnosti za sve mjere u okviru Prioritetne osi 2 - Zaštita vodnih resursa Hrvatske poboljšanjem sustava vodoopskrbe i cjelovitog sustava gospodarenja otpadnim vodama:

- izrada dijelova Operativnog programa u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- priprema podataka/izvješća za nadzor u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- izrada relevantnih dijelova sektorskih godišnjih i završnog izvješća, u okviru područja za koje je nadležno;
- osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne u bilo kojem trenutku kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;
- utvrđivanje planiranih krajnjih korisnika, očekivani modaliteti odabira i eventualni povezani specifični kriteriji odabira (čl. 155. IPA provedbene uredbe);
- osiguranje da se aktivnosti u okviru njihove sektorske nadležnosti odabiru za financiranje i odobre sukladno kriterijima primjenjivim za Operativni program;
- kada je krajnji korisnik, podrška za tehničku pripremu i upravljanje projektima na osnovi formalnih ugovora s provedbenim tijelom;
- ocjena kvalitete velikih projekata pripremljenih od strane krajnjih korisnika (tamo gdje je to relevantno) i njihovo podnošenje Nacionalnom IPA koordinatoru;
- podnošenje zahtjeva za plaćanjem i sve popratne dokumentacije Nacionalnom fondu;
- priprema i podnošenje svih potrebnih informacija o procedurama i provjerama koje se obavljaju u vezi s troškovima;
- čuvanje sve dokumentacije i osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;
- interna revizija;
- izvještavanje o nepravilnostima;
- izvještavanje o upravljanju rizicima;
- poštivanje zahtjeva za informiranjem i promidžbom.

Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (kao Provedbeno tijelo) obavljat će sljedeće dužnosti za sve mjere u okviru Prioritetne osi 1 - Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj:

- provjera dokumentacije za nadmetanje zaprimljene od ustanova-korisnika i priprema potpune natječajne dokumentacije;
- organizacija natječajnih postupaka i postupaka dodjele ugovora;
- nastupa kao ugovaratelj;
- provedba ugovora;
- priprema i slanje zahtjeva za plaćanje tijelu nadležnom za mjeru/prioritet
- obavlja plaćanje i povrat sredstava od krajnjeg korisnika;
- osiguranje da tijelo/a nadležno/a za prioritet/mjeru primi(e) sve potrebne informacije o postupcima i provjerama koje se obavljaju u vezi s troškovima;
- provođenje provjera kako bi se osiguralo da iskazani trošak uistinu i nastao sukladno važećim pravilima, da je roba dostavljena ili usluge izvršene sukladno s odlukom o davanju suglasnosti, te da su zahtjevi za plaćanje izdani od strane krajnjeg korisnika točni. Te provjere odnose se na administrativne, financijske, tehničke i materijalne aspekte aktivnosti, kako bude primjereno;
- podrška u izradi dokumentacije za sektorski nadzorni odbor o napretku postignutom u cilju ostvarivanja ciljeva mjera;
- podrška u izradi sektorskih godišnjih i završnih izvješća o provedbi;
- vođenje zasebnog računovodstvenog sustava ili zasebnog računovodstvenog šifriranja;
- interna revizija;
- čuvanje svih dokumenata i osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne radi osiguranja dovoljno detaljnog revizorskog traga;
- izvještavanje o nepravilnostima.

Hrvatske vode (kao Provedbeno tijelo) obavljat će sljedeće dužnosti za sve mjere u okviru Prioritetne osi 2 - Zaštita vodnih resursa Hrvatske poboljšanjem sustava vodoopskrbe i cjelovitog sustava gospodarenja otpadnim vodama:

- provjera dokumentacije za nadmetanje zaprimljene od ustanova-korisnika i priprema potpune natječajne dokumentacije;
- organizacija natječajnih postupaka i postupaka dodjele ugovora;
- nastupa kao ugovaratelj;
- provedba ugovora;
- priprema i slanje zahtjeva za plaćanje tijelu nadležnom za mjeru/prioritet
- obavlja plaćanje i povrat sredstava od krajnjeg korisnika;
- osiguranje da tijelo/a nadležna za prioritet/mjeru primi(e) sve potrebne informacije o procedurama i provjerama koje se obavljaju u vezi s troškovima;
- provođenje provjera kako bi se osiguralo da iskazani trošak uistinu i nastao sukladno važećim pravilima, da je roba dostavljena ili usluge izvršene sukladno s odlukom o davanju suglasnosti, te da su zahtjevi za plaćanje izdani od strane krajnjeg korisnika točni. Te provjere odnose se na administrativne, financijske, tehničke i materijalne aspekte aktivnosti, kako bude primjereno;

- podrška u izradi dokumentacije za sektorski nadzorni odbor o napretku postignutom u cilju ostvarivanja ciljeva mjera;
- podrška u izradi sektorskih godišnjih i završnih izvješća o provedbi;
- vođenje zasebnog računovodstvenog sustava ili zasebnog računovodstvenog šifriranja;
- interna revizija;
- čuvanje sve dokumentacije i osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;
- izvještavanje o nepravilnostima.

Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU) (kao Provedbeno tijelo) obavljat će sljedeće poslove za mjeru u okviru Prioritetne osi 3 – Tehnička pomoć:

- provjera dokumentacije za nadmetanje zaprimljene od ustanova-korisnika i priprema potpune natječajne dokumentacije;
- organizacija natječajnih postupaka i postupaka dodjele ugovora;
- nastupa kao ugovaratelj;
- provedba ugovora;
- priprema i slanje zahtjeva za plaćanje tijelu nadležnom za mjeru/prioritet
- obavlja plaćanje i povrat sredstava od krajnjeg korisnika;
- osiguranje da tijelo/a nadležna za prioritet/mjeru primi(e) sve potrebne informacije o procedurama i provjerama koje se obavljaju u vezi s troškovima;
- provođenje provjera kako bi se osiguralo da iskazani trošak uistinu i nastao sukladno važećim pravilima, da je roba dostavljena ili usluge izvršene sukladno s odlukom o davanju suglasnosti, te da su zahtjevi za plaćanje izdani od strane krajnjeg korisnika točni. Te provjere odnose se na administrativne, financijske, tehničke i materijalne aspekte aktivnosti, kako bude primjereno;
- podrška u izradi dokumentacije za sektorski nadzorni odbor o napretku postignutom u cilju ostvarivanja ciljeva mjera;
- podrška u izradi sektorskih godišnjih i završnih izvješća o provedbi;
- vođenje zasebnog računovodstvenog sustava ili zasebnog računovodstvenog šifriranja;
- interna revizija;
- čuvanje sve dokumentacije i osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;
- izvještavanje o nepravilnostima.

Sva tijela unutar Operativne strukture na kraju su odgovorna Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, koje snosi ukupnu odgovornost za upravljanje Operativnim programom, kao i za izvršavanje pojedinačnih zadataka u vezi s Operativnim programom.

Detaljna organizacijska shema sustava upravljanja Operativnim programom nalazi se u Dodatku V.

5.1.2. Razdvajanje dužnosti

U skladu sa člankom 21.2 IPA provedbene uredbe, odgovarajuće razdvajanje dužnosti bit će osigurano između i unutar imenovanih tijela.

Razdvajanje dužnosti između tijela

Razdvajanje dužnosti rezultat je gore opisane podjele zadataka. To uključuje sljedeća načela:

- s jedne strane, jasno razdvajanje između provjere, nadzora i evaluacije koje provodi Operativna struktura i Nacionalni fond; a s druge strane
- jasno razdvajanje između revizija koje provodi Tijelo nadležno za reviziju te postupaka za provedbu i plaćanje.

Razdvajanje dužnosti unutar tijela

Organizacijska struktura tijela i njihovi unutarnji postupci za upravljanje i nadzor uzet će u obzir sve zahtjeve za osiguranje primjerenog razdvajanja dužnosti. To uključuje sljedeća načela:

- prije nego što se aktivnost odobri, operativni i financijski aspekti bit će ovjereni od strane zaposlenika koji nisu zaduženi za pokretanje ili provedbu aktivnosti;
- potvrde izjave o troškovima sastavit će osoba ili odjel u Nacionalnom fondu koja/i je funkcionalno neovisna/an od svih službi koje odobravaju zahtjeve;
- pokretanje, ex-ante i ex-post nadzori odvojene su dužnosti, koje obavljaju različite osobe, funkcionalno neovisne jedna o drugoj.

5.2. NADZOR I EVALUACIJA

5.2.1. Sustavi nadzora

Kako bi se osigurala usklađenost i koordinacija provedbe IPA komponenti, programa i aktivnosti te kako bi se pratio napredak u provedbi IPA pomoći, uspostaviti će se sljedeći nadzorni odbori:

- Nadzorni odbor za program IPA;
- Sektorski nadzorni odbor za Operativni program za zaštitu okoliša.

Nadzorni odbor za program IPA

Republika Hrvatska uspostaviti će Nadzorni odbor za program IPA kako bi osigurala usklađenost i koordinaciju provedbe svih pet IPA komponenti. Nadzorni odbor za program IPA čine:

- jedan ili više predstavnika Europske komisije;
- Nacionalni IPA koordinator;
- Nadležni dužnosnik za ovjeravanje;
- Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje;
- Strateški koordinator za III. i IV. komponentu;
- Predstavnici operativnih struktura za IPA-u.

Sektorski nadzorni odbor

Voditelj Operativne strukture za Operativni program za zaštitu okoliša uspostaviti će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu IPA provedbene Uredbe.

Sektorskim nadzornim odborom supredsjedat će voditelj Operativne strukture i predstavnik Europske Komisije. Članovi odbora su također i Nacionalni IPA koordinatora ili njegov/njezin predstavnik, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik, predstavnik Europske komisije, strateški koordinatora za komponente III i IV ili njegov/njezin predstavnik; voditelj Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik, predstavnici svih pojedinih tijela koja čine Operativne strukture, kao i predstavnici civilnog društva i socioekonomskih partnera. Odbor će, a u skladu s odlukom na svom prvom sastanku, također uključivati i regionalne ili nacionalne organizacije koje imaju interes i doprinose kako bi primjena programa bila učinkovita.

S ciljem osiguravanja dostatne zastupljenosti i članstva sastav Sektorskog nadzornog odbora može biti preispitan i proširen od strane voditelja Operativne strukture a u dogovoru s Europskom komisijom.

Sektorskom nadzornom odboru podršku će davati stalno tajništvo koje će Operativna struktura osigurati za pripremu materijala o kojima će raspravljati odbor ili za odobranje u pisanom postupku.

Tajništvo će biti uspostavljeno u okviru Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva – Uprava za strateške i integracijske procese u zaštiti okoliša (Sektor za EU).

Sektorski nadzorni odbor izvješćivat će Nadzorni odbor za program IPA. Njegovi zadaci uključuju i:

- a. razmatranje i odobranje općih kriterija za odabir aktivnosti te odobrenje bilo koje izmjene tih kriterija u skladu s potrebama programa;
- b. na svakom sastanku prosuditi napredak prema postizanju specifičnih ciljeva Operativnog programa na temelju dokumenata podnesenih od strane Operativne strukture;
- c. na svakom sastanku razmotriti rezultate provedbe, posebno postizanje ciljeva postavljenih za svaku prioritetnu os, mjere kao i privremene evaluacije; (ovaj nadzor provodit će se prema dogovorenim indikatorima). O informacijama o broju radnih mjesta otvorenih kao posljedica provedbe pojedinačnih projekata potrebno je posebno izvješćivati i pratiti ih (te je informacije potrebno proslijediti IPA nadzornom odboru);
- d. razmatranje sektorskih godišnjih i završnih izvješća o provedbi, uključujući sažete tablice OP-a;
- e. informiranost o godišnjem revizorskom izvješću o aktivnostima ili o dijelu izvješća koji se odnosi na operativni program;
- f. razmatranje svih prijedloga za izmjenu financijskog sporazuma programa i predlaganje Operativnoj strukturi reviziju ili preispitivanje programa koje može omogućiti postizanje ciljeva programa ili unapređenje upravljanja programom, uključujući financijsko upravljanje, kao i nadgledanje horizontalnih pitanja i mjera promicanja.

Sektorski nadzorni odbor potvrdit će ili dati prijedlog voditelju Operativne strukture, Europskoj komisiji, strateškom koordinatoru i Nacionalnom IPA koordinatoru za reviziju programa, tamo gdje je to potrebno, nakon evaluacije, uključujući indikatore rezultata i neposrednih rezultata te financijske indikatore koji će se koristiti za nadzor pomoći.

Sektorski nadzorni odbor uspostaviti će svoja pravila postupanja u dogovoru s Operativnom strukturom i Nadzornim odborom za IPA program. Sastajati će se najmanje dva puta godišnje na zahtjev Komisije. Po potrebi, mogu se dodatno sazvati i prijelazni sastanci.

U načelu, Sektorski nadzorni odbor nastojat će da odluke budu donesene konsenzusom.

5.2.2. Informacijski sustav za upravljanje projektima

Voditelj Operativne strukture odgovoran je za učinkovito i pravilno upravljanje i provedbu, a posebno za uspostavu, održavanje i redovito ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja kako bi se prikupile pouzdane financijske i statističke informacije o provedbi koje će se koristiti za indikatore nadzora i evaluaciju te za prosljeđivanje tih podataka u skladu s postupcima dogovorenim između NIPAK-a i Komisije.

Sustav će biti razvijen na jednom ili više računalnih sustava, u obliku odabranom od strane Operativne strukture, koji će joj omogućiti:

- nadzor i upravljanje provedbom aktivnosti i projekata, od trenutka natječaja i poziva na dostavu prijedloga sve do zatvaranje OP-a, a posebice nadzor rezultata kad god je to moguće, te neposrednih rezultata;
- provedbu i nadzor financijskih transakcija;
- osiguranje zahtjeva za izvješćivanjem o provedbi OP-a.

Operativna struktura i sva ostala tijela uključena u provedbu OP-a imat će pristup sustavu.

Informacijski sustav za upravljanje projektima bit će razvijen u okviru komponente tehničke pomoći ovog Operativnog programa. Sustav će se uspostaviti uz vodstvo i nadzor NIPAK-a i strateškog koordinatora, kako bi

se osigurala dosljednost i komplementarnost u svim Operativnim programima. Do njegove uspostave, izvješćivanje i prikupljanje podataka bit će provedeno ručno.

5.2.3 Sustavi nadzora i pokazatelji

Kvantitativni i kvalitativni napredak postignut u provedbi programa, kao i njegova učinkovitost i djelotvornost u odnosu na ciljeve bit će mjereni pomoću pokazatelja evaluacije i nadzora koji se odnose na rezultate i neposredne rezultate za svaku pojedinu mjeru.

Pri određivanju odgovarajućih pokazatelja za praćenje i evaluaciju, u obzir su uzete metode, smjernice i popisi primjera pokazatelja koje je objavila Komisija, a posebno „Indikativne smjernice o metodama evaluacije: Pokazatelji nadzora i evaluacije” (kolovoz 2006., radni dokument br. 2 za programsko razdoblje 2007. - 2013.)

Voditelj Operativne strukture odgovoran je za nadzor programa. U tom kontekstu, Operativna struktura prikupljat će podatke o uspješnosti (neposredni rezultati, rezultati i troškovi) aktivnosti i projekata. Uspostavit će, održavati i ažurirati sustav izvješćivanja i informiranja uzimajući podatke na razini projekta, te objedinjavajući ih na razini mjera, prioriteta i cjelokupnog OP-a. Podaci o pojedincima koji su krajnji korisnici moraju biti prikupljeni za svaki projekt i korišteni za objedinjavanje na razini mjere i prioriteta. Na temelju toga će Operativna struktura procijeniti napredak OP-a na svakoj razini u odnosu na svrhu i ciljeve, izraditi izvješća za Sektorski nadzorni odbor, izraditi nacрте sektorskih godišnjih i završnog izvješća o provedbi te po potrebi pokrenuti privremene evaluacije.

U kontekstu nadzora i u svrhu upotrebe indikatora, Operativna struktura će osigurati da:

- a. zahtjevi nadzora budu ugrađeni u dokumentaciju poziva za podnošenje ponuda i prijedloga (što uključuje pripremu prijavnih obrazaca za velike projekte, projektnih zadataka i natječajne dokumentacije);
- b. projektne prijave (kod ocjene i odabira) uključuju predložene neposredne rezultate i rezultate, kao i podatke o pojedincima, koji su u skladu s indikatorima za pojedinu mjeru u OP-u;
- c. pružanje podataka je ugrađeno u ugovore s korisnicima kao obveza, te da se podaci o provedbi pružaju sustavno i na vrijeme od strane korisnika zajedno sa zahtjevom za povratom novca u okviru projekta.

U svrhu nadzora i informiranja uspostaviti će se indikativna podjela po kategorijama programiranog korištenja doprinosa Zajednice ovom Operativnom programu, dok će sektorska godišnja i završna izvješća o provedbi sadržavati informacije o namjeni izdataka u skladu s tim kategorijama.

5.2.4. Odabir aktivnosti

Sve aktivnosti koje nisu veliki projekti i koje provode krajnji korisnici, osim državnih javnih tijela, odabrat će se putem poziva na dostavu prijedloga.

Operativna struktura uspostaviti će Odbor za odabir za svaki od poziva za dostavu prijedloga pokrenutih za odabir aktivnosti koje će se financirati u okviru određene mjere. Odbor za odabir će imati neparan broj članova, a činit će ga najprikladniji službenici i stručnjaci s tehničkim kompetencijama za provedbu kvalitativnog ocjenjivanja projektnih prijava. Te će članove predlagati institucije u kojima su zaposleni na poziv tijela nadležnog za provedbu, a imat će pravo glasa u postupku odabira. Član Operativne strukture koji je izradio smjernice za podnositelje prijedloga sudjelovat će i u radu Odbora za odabir. Odborom će predsjedati član Provedbenog tijela bez prava glasa. Odbor za odabir ocijenit će projektne prijave u skladu s kriterijima za odabir i metodologijom odobrenim od strane Sektorskog nadzornog odbora. Prvo će biti pregledano jesu li prijave u skladu s kriterijima prihvatljivosti i administrativnim kriterijima i udovoljavaju li relevantnim zahtjevima prihvatljivosti utvrđenim u odnosnim mjerama (potpunost, točnost, itd.) te će potom biti ocijenjena njihova kvaliteta. Odbor za odabir dat će preporuke Operativnoj strukturi, u skladu sa člankom 158. IPA provedbene Uredbe.

Nabava (uključujući dodjelu velikih projekata) će slijediti postupke dodjele ugovora sadržane u Praktičnom vodiču kroz procedure ugovaranja pomoći EZ-a trećim zemljama (PRAG). Odbori za odabir ponuda uspostaviti će se radi ocjene ponuda za pružanje usluga, izvođenje radova i nabavu roba, a njihov sastav i postupci odlučivanja bit će u skladu s načelima iz odnosnim pravila PRAG-a. Svi korisnici (bilo javni ili privatni) isto će tako poštivati načela utvrđena u odnosnim pravilima PRAG-a.

5.2.5. Sektorska godišnja i završno izvješće o provedbi

Sektorska godišnja i završno izvješće o provedbi pripremit će Operativna struktura u skladu sa člankom 169. IPA provedbene Uredbe. Ta izvješća će procijeniti napredak provedbe u odnosu na postizanje postavljenih ciljeva, probleme na koje se naišlo u upravljanju programom i poduzete mjere, financijsku provedbu kao i izvršene aktivnosti nadzora i praćenja. To će uključivati posebna izvješća o napretku za svaki od velikih projekata, u obliku koji će se dogovoriti s Komisijom.

5.2.6. Sustavi za evaluaciju

Evaluacija je sredstvo za procjenu primjerenosti, učinkovitosti i djelotvornosti financijske pomoći kao i utjecaja i održivosti očekivanih rezultata. U okviru odgovornosti voditelja Operativne strukture, minimalno će se provesti ex-ante evaluacija i privremena evaluacija u skladu s načelima postavljenim u IPA provedbenoj uredbi i smjericama koje osigurava Komisija.

Sustavi za evaluaciju i aktivnosti svakog programa u potpunosti će poštivati načelo razmjernosti.

Ex ante evaluacija

U okviru odgovornosti Operativne strukture, ex-ante evaluacija Operativnog programa za zaštitu okoliša provedena je od strane "European Policy Research Centre" sa Sveučilišta Strathclyde u Glasgou i priložena je programu. Sažetak rezultata ex ante evaluacije te opis načina provedbe iste, navedeni su u odjeljku 1.4.

Privremena evaluacija

Tijekom provedbe programa, provodit će se privremene evaluacije koje dopunjuju nadzor Operativnog programa za zaštitu okoliša, posebno kada nadzor otkrije značajna odstupanja od početno zadanih ciljeva ili kada se daje prijedlog za izmjenu programa. U svakom slučaju, planirano je da će evaluacije pružiti podatke o indikatorima dogovorenim u OP-u koji se ne mogu dobiti putem sustava nadzora. Nadalje, strateške evaluacije ili tematske evaluacije mogu se provesti u okviru odgovornosti Operativne strukture i/ili SDURF-a. Rezultati će biti upućeni ad-hoc odboru za evaluacije, Sektorskom nadzornom odboru i Komisiji.

Zaduženja za evaluaciju

Voditelj Operativne strukture zadužen je za osiguranje provedbe primjerenih evaluacija Operativnog programa. Evaluacije će izvršiti vanjski stručnjaci, funkcionalno neovisni od sustava upravljanja i kontrole. Evaluacijama će upravljati za to određeni član IPA osoblja u okviru Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, koji će biti odgovoran za pripremu dokumentacije za nadmetanje i ugovaranje tih stručnjaka u okviru Prioritetne osi 3, pregled nacrtu izvješća o evaluaciji, djelujući kao tajništvo ad hoc Odboru za evaluaciju, te biti posrednik, prema potrebi, između odabranih stručnjaka i navedenog Odbora.

Odbor za evaluaciju

Sektorski nadzorni odbor imenovat će ad-hoc odbor koji će pružati podršku Operativnoj strukturi u aktivnostima vezanim za evaluaciju. Odbor će slijediti 'načelo partnerstva' te će uključivati članove (i goste prema potrebi) koji su stručnjaci za evaluaciju. Nadalje, podrška Odbora bit će pružena u svim fazama postupka (što uključuje smjernice, planiranje, provedbu i predstavljanje rezultata) kako bi se osigurala ukupna kvaliteta provedenih evaluacija. Istovremeno će svi relevantni dionici i institucije/organizacije biti pozvani da daju svoj doprinos, tamo gdje je to primjereno.

Imenovanje i uspostavljanje ovog ad-hoc Odbora obaviti će se u skladu s pravilima i procedurama Sektorskog nadzornog odbora usvojenim u skladu sa člankom 167.2 IPA provedbene uredbe.

Evaluacijske aktivnosti i raspored

S obzirom da ovaj program pokriva razdoblje 2007.- 2009., ali uključuje operativne aktivnosti do 31. prosinca 2012. sukladno N+3 pravilu, predlaže se da se provede samo jedna privremena evaluacija, te da ona započne u listopadu 2009. Kako do tada neće biti dovršen niti jedan veliki projekt, to bi predstavljalo evaluaciju procesa, kojom bi se ispitala učinkovitost i djelotvornost programa i provedbe projekta, ali u kontekstu napretka ostvarenog s provedbom, uključujući uspješnost u odnosu na pokazatelje na razini projekta (fizički i financijski objekti) i na razini mjere (neposredni rezultati). To će također uključiti i pregled provedbe horizontalnih pitanja OP-a.

5.3 INFORMIRANJE I PROMIDŽBA

5.3.1. Uvod

Informiranje i promidžba važni su aspekti pretprijetne pomoći, a posebno uspješnog osmišljavanja i provedbe operativnih programa, s obzirom na partnerske osnove na kojima su zasnovani. Priopćavanje za uspješno upravljanje i provedbu operativnih programa može se podijeliti u niz aktivnosti informiranja i promidžbe.

S tim ciljem, članak 62. IPA provedbene uredbe utvrđuje određene uvjete vezane za informacije koje treba pružiti te promicanje programa i aktivnostima financiranih od strane Zajednice, upućene građanima i korisnicima s ciljem isticanja uloge financiranja od strane Zajednice te osiguranja transparentnosti.

U skladu s tim, informacije koje treba pružiti Operativna struktura između ostalog uključuju objavljivanje popisa krajnjih korisnika, naziva aktivnosti i iznosa sredstava koji je Zajednica dodijelila za aktivnosti. Komisija također mora osigurati objavljivanje relevantnih informacija o natječajima i ugovorima u Službenom listu Europske unije i ostalim prikladnim medijima i web stranicama.

Nadalje, članak 63. IPA provedbene uredbe dodatno navodi da će Komisija i nadležna tijela zemlje korisnice dogovoriti usklađenu grupu aktivnosti koje će se financirati iz prioriteta tehničke pomoći operativnog programa, kako bi informacije o IPA pomoći postale dostupne i bile objavljene.

U skladu s gore navedenim odredbama, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (Uprava za strateške i integracijske procese u zaštiti okoliša) bit će nadležno za aktivnosti informiranja i promidžbe u okviru programa. Za sve aktivnosti informiranja i promidžbe vezane za komponentu upravljanja vodama, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva usko će surađivati s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. Informacije će biti upućene građanima Hrvatske i građanima Europe općenito, te (potencijalnim) korisnicima. Cilj će im biti istaknuti ulogu Zajednice i osiguranje transparentnost IPA pomoći.

5.3.2. Zahtjevi

U skladu sa člankom 63. IPA provedbene uredbe, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (Uprava za strateške i integracijske procese u zaštiti okoliša) u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva formulirat će usklađene strateške aktivnosti, komunikacijski akcijski plan, radi osiguranja stratešku usklađenost grupe aktivnosti za objavljivanje informacija o IPA pomoći. Komunikacijski akcijski plan bit će usklađen sa strategijom informiranja i promidžbe koju izdaje NIPAK. Komunikacijski akcijski plan odnosit će se na razdoblje 2008.-2012. Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (Uprava za strateške i integracijske procese u zaštiti okoliša) podnijet će nacrt komunikacijskog akcijskog plana NIPAK-u i Komisiji u roku od četiri mjeseca od dana potpisivanja Financijskog sporazuma koji se odnosi na operativni program. Komunikacijski akcijski plan će najmanje sadržavati sljedeće točke

- Svrhu i ciljne skupine;
- Strategiju i sadržaj;
- Indikativni proračun;
- Upravne odjele;
- Kriterije koji se koriste za ocjenu projektnih prijedloga.

5.3.3. Aktivnosti

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (Uprava za strateške i integracijske procese u zaštiti okoliša) osigurat će da mjere informiranja i promidžbe budu provedene u skladu s komunikacijskim akcijskim planom ciljajući na najšire moguće medijsko pokrivanje koristeći sve prikladne oblike i načine komunikacije na odgovarajućoj teritorijalnoj razini. Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (Uprava za strateške i integracijske procese u zaštiti okoliša) bit će odgovorno za organizaciju najmanje sljedećih mjera informiranja i promidžbe, u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva:

- Velika informativna aktivnost kojom se objavljuje pokretanje Operativnog programa, čak i kada ne postoji konačna verzija komunikacijskog akcijskog plana;

- Najmanje jedna velika informativna aktivnost godišnje, kako je određeno u komunikacijskom akcijskom planu, kojom će se predstaviti postignuća u okviru Operativnog programa, (uključujući velike projekte gdje je to prikladno);
- Objavljivanje (elektroničkim putem ili na drugi način) popisa korisnika, naziva aktivnosti i iznosa sredstava Zajednice i domaćih sredstava alociranih za aktivnosti.

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (Uprava za strateške i integracijske procese u zaštiti okoliša) i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva potencijalnim korisnicima pružit će jasne i detaljne informacije najmanje o sljedećem:

- Mogućnosti financiranja koje zajedno pružaju Zajednica i zemlja korisnica putem OP-a;
- Uvjete prihvatljivosti koje treba ispuniti kako bi se konkuriralo za financiranje u okviru Operativnog programa;
- Opis postupaka za provjeru prijave za financiranje i vremenskog razdoblja koje obuhvaćaju;
- Kriteriji za odabir aktivnosti za financiranje; i
- Kontakte na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini koji mogu pružiti informacije o Operativnom programu.

5.3.4. Indikativni proračun

Indikativni proračun za komunikacijski akcijski plan u okviru ovog Operativnog programa za razdoblje 2007. - 2009. bit će određen na odgovarajućoj razini kako bi se osiguralo dostatno pokriće troškova mjera promidžbe i informiranja. Proračunske alokacije po godinama, kao i indikativni iznosi neophodni za razdoblje 2010. - 2013. bit će izneseni u komunikacijskom akcijskom planu .

5.3.5. Upravljanje i provedba

U okviru Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, za informiranje i priopćavanje bit će zadužena Uprava za strateške i integracijske procese u zaštiti okoliša. Tim za informiranje i promidžbu sastojat će se od dva člana IPA osoblja čiji će zadaci uključivati podršku voditelju Operativne strukture u obavljanju sljedećih zadataka i dužnosti:

- Rasprava o komunikacijskom akcijskom planu s NIPAK-om i Komisijom;
- Koordinacija aktivnosti informiranja i promidžbe koje će se provoditi u okviru ostalih IPA financiranih programa;
- Komunikacija s medijima;
- Razrada, provedba i procjena komunikacijskog akcijskog plana programa;
- Predstavljanje programa u relevantnim nacionalnim i Komisijinim informacijskim mrežama;
- Obrada upita korisnika;
- Nadzor i kontrola ispunjavanja uvjeta za informiranje i promidžbu od strane korisnika;
- Izrada, tiskanje i distribucija informativnih materijala, priprema i provedba javnih događanja;
- Razvoj i održavanje sadržaja na web stranici programa;
- Veza s IT podrškom u pogledu tehničkog održavanja;
- Upravljanje vanjskim (out-sourced) uslugama;
- Razvoj i nadzor godišnjeg komunikacijskog akcijskog plana i koordinacija internih događanja i treninga.

Neke od mjera informiranja i promidžbe zasigurno će zahtijevati vanjske profesionalne usluge (kao što su dizajn i pred-print, web stranica, tiskanje, oglašavanje, fotografiranje i istraživanja javnog mijenja). Odgovornost je tima za informiranje i promidžbu da upravlja tim uslugama i da osigura da se ugovori zaključe u skladu s pravilima o javnoj nabavi.

5.3.6. Nadzor, evaluacija i izvješćivanje

Nadzor, evaluacija i izvješćivanje obvezni su uvjet za primjenu mjera promidžbe uključenih u komunikacijski akcijski plan programa.

O napretku postignutom u provedbi komunikacijskog akcijskog plana izvješćivat će se tijekom sastanaka Sektorskog nadzornog odbora. Voditelj Operativne strukture izvijestiti će i Sektorski nadzorni odbor o provedenim mjerama informiranja i komunikacije i o komunikacijskim sredstvima koja su korištena. Voditelj Operativne strukture osigurati će za Sektorski nadzorni odbor primjere provedenih komunikacijskih mjera.

Godišnja i završno izvješće o provedbi Operativnog programa uključivat će sljedeće informacije:

- Primjere informacijskih i komunikacijskih mjera za Operativni programa poduzetih pri provedbi komunikacijskog akcijskog plana;
- Način provedbe mjera informiranja i promidžbe vezano za objavljivanje, elektroničkim putem ili na drugi način, popisa korisnika, naziva aktivnosti i iznosa javnih sredstava alociranih za aktivnosti;
- Sadržaj glavnih izmjena i dopuna komunikacijskog akcijskog plana;
- U komunikacijski akcijski plan bit će uvrštena grupa pokazatelja za evaluaciju mjera promidžbe, što će predstavljati ključni dio plana vezano za procjenu učinkovitosti i djelotvornosti provedenih aktivnosti promidžbe;
- Godišnji rezultati kvalitativne i kvantitativne analize bit će korišteni za razmatranje godišnjeg komunikacijskog akcijskog plana te po potrebi, njegovih izmjena.

5.3.7. Partnerstvo i umrežavanje

Sljedeća tijela mogu djelovati kao instrument za program i širiti informacije namijenjene širokoj javnosti:

- Profesionalna i strukovna udruženja i organizacije;
- Gospodarski i socijalni partneri;
- Nevladine udruge;
- Obrazovne institucije;
- Organizacije koje predstavljaju poslovnu zajednicu;
- Operateri;
- Informativni centri o Europi i predstavništva Komisije, posebno Delegacija EK;
- Ostali glavni dionici u okviru svake prioritetne osi.

Operativna struktura usko će surađivati s gore navedenim tijelima pri širenju informacija vezanih za program, a posebno IPA strategiju pretprijetne pomoći za IV. komponentu.

5.3.8. Internet

Web stranica programa bit će povezana s web stranicama SDURF-a, MFIN-a DEK-a, DG ELARG, DG EMPL i DG REGIO te s web stranicama ostalih programa. Bit će izrađena u skladu sa sljedećim načelima:

- Pristup najvećem mogućem broju korisnika – osigurati da stranica ima jednostavnu adresu; registrirati je na glavnim tražilicama kako bi se lako mogla pronaći; izraditi je na način da bude vidljiva na ekranima i sa softweom niskih specifikacija; osigurati da se brzo učitava;
- Davanje prioriteta brzom pristupu vrijednim informacijama – stranica treba imati preglednu strukturu kako bi korisnici na brz i jednostavan način mogli pronaći tražene podatke; informacije, kada je moguće, trebaju biti dostupne za preuzimanje u pdf formatu;
- Vizualna privlačnost – snažan vizualni identitet upotrebom logotipa, boja itd. bez da se ograničava jasnoća, brzina i jednostavnost;
- Razvijanje kao trajni resurs;

- Interaktivni sadržaj, korištenjem jedinstvenih prednosti web stranica.

DODACI

DODATAK I.: ČLANSTVO U MEĐUMINISTARSKOJ RADNOJ SKUPINI (MRS)

(Napomena: * ukazuje na imenovano vodeće ministarstvo za upravljanje OP-om)

Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU (SDURF)

- *Nataša Mikuš, zamjenica državne tajnice (predsjednica MRS-a)*
- *Ivana Vlašić, načelnica odjela*
- *Damir Tomasović, načelnik odsjeka*

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG)*

- *Daniel R. Schneider, pomoćnik ministrice*
- *Mirjana Papafava, načelnica odjela*

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG)

- *Karmen Cerar, načelnica odjela*

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija (MVPEI)

- *Maja Kušt*

Državni zavod za statistiku

- *Vesna Koletić, viša stručna savjetnica*

CARDS 2003: Podrška planiranju nacionalnog razvoja

- *Conor Kearney*

DODATAK II.: POKAZATELJI NADZORA⁵¹

Pokazatelji za nadzor:

Prikazani su pokazatelj rezultata za svaku prioritetnu os i pokazatelji neposrednih rezultata za svaku od mjera. Konačni cilj tj. rezultati u okviru većine prioriteta / mjere određeni su na osnovi projekata čija je provedba predviđena u programskom razdoblju koje pokriva ovaj Operativni program⁵². Ciljeve će biti moguće procijeniti na kraju programa zbog prirode projekta predviđenog u OPZO-u (veliki infrastrukturni projekti za koje je potrebno određeno vrijeme za provedbu).

Imajući u vidu ograničena sredstva i vjerojatan utjecaj programa, nije moguće procijeniti utjecaje programa dalje od neposrednih rezultata pa stoga pokazatelji utjecaja nisu navedeni (utjecaj na okoliš na razini programa).

Glavni izvor za prikupljanje podataka bit će izvješća o praćenju (projekata, ali i godišnja i konačno izvješće o provedbi).

	Opis	Vrsta	Mjerna jedinica	Početno stanje (godina)	Učestalost provjere	Konačni cilj*	Izvor podataka
Prioritetna os 1 – Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj							
1	Stanovništvo koje se služi novim centrima za gospodarenje otpadom	Rezultat	Br.	0 (2007.)	3-godišnje razdoblje*	940.000	MZOPUG, krajnji korisnik
2	Smanjenje količine odloženog otpada na odlagališta	Rezultat	%	0 (2007.)	3-godišnje razdoblje*	30	MZOPUG, krajnji korisnik
Mjera 1.1. – Uspostava novih centara za gospodarenje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini							
1	Uspostavljeni (otvoreni) novi centri za gospodarenje otpadom	Neposredni rezultat	Br.	0 (2007.)	godišnje	3	MZOPUG, izvješća o praćenju projekata
2	Podneseni zahtjevi za odobrenjem projekta s potpunom dokumentacijom	Neposredni rezultat	Br.	0 (2006.)	godišnje	3	MZOPUG, izvješća o praćenju projekta
Mjera 1.2 - Sanacija lokacija visoko onečišćenih otpadom (crne točke)							
1	Pripremljena dokumentacija za projekte na sanaciji „crnih točaka“	Neposredni rezultat	Br.	0 (2007.)	godišnje	1	MZOPUG, izvješća o praćenju projekta
Prioritetna os 2 – Zaštita vodnih resursa Hrvatske kroz poboljšanje sustava vodoopskrbe te integriranog sustava upravljanja otpadnim vodama							
1	Stanovništvo priključeno na mrežu vodoopskrbe	Rezultat	Br.	0 (2007.)	3-godišnje razdoblje*	100.000	MPŠVG

⁵¹ Pokazatelji nadzora za sve prioritetne osi i mjere skupljeni su u jednom dijelu slijedom preporuke iz Izvješća o ex-ante evaluaciji (Poglavlje 7.)

⁵² Iz tog je razloga 2007. uzeta kao polazna godina a većina polaznih vrijednosti je nula. S druge strane konačni ciljevi predstavljaju ono što se očekuje ostvariti u razdoblju od 2007. do 2009. no oni mogu biti čak i premašeni.

	Opis	Vrsta	Mjerna jedinica	Početno stanje (godina)	Učestalost provjere	Konačni cilj*	Izvor podataka
2	Stanovništvo priključeno na novu/obnovljenu kanalizacijsku mrežu	Rezultat	Br.	0 (2007.)	3-godišnje razdoblje*	105.000 E.S.	MPŠVG
3	Stanovništvo usluženo novim POOV	Rezultat	Br.	0 (2007.)	3-godišnje razdoblje*	105.000 E.S.	MPŠVG

Mjera 2.1 –Uspostava modernih vodoopskrbnih sustava i mreža

1	Nova vodoopskrbna mreža	Neposredni rezultat	km	0 (2007.)	godišnje	7	MPŠVG, komunalna poduzeća, izvješća o praćenju projekta
2	Obnovljena / zamijenjena vodoopskrbna mreža	Neposredni rezultat	km	0 (2007.)	godišnje	20	MPŠVG, komunalna poduzeća, izvješća o praćenju projekta
3	Podneseni zahtjevi za odobrenjem projekta s potpunom dokumentacijom	Neposredni rezultat	Br.	0 (2006.)	godišnje	2	MPŠVG, izvješća o praćenju projekta

Mjera 2.2 – Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za otpadne vode iz domaćinstava i industrije i poboljšanje kanalizacijske mreže

1	Nova / obnovljena POOV u skladu s pravnom stečevinom EU	Neposredni rezultat	Br.	0 (2007.)	godišnje	3	MPŠVG, komunalna poduzeća, izvješća o praćenju projekta
2	Izgradnja / obnova kanalizacijske mreže	Neposredni rezultat	km	0 (2007.)	godišnje	50	MPŠVG, komunalna poduzeća, izvješća o praćenju projekta
3	Podneseni zahtjevi za odobrenjem projekta s potpunom dokumentacijom	Neposredni rezultat	Br.	0 (2006.)	godišnje	4	MPŠVG, izvješća o praćenju projekta

Prioritetna os 3 –Tehnička pomoć

1	Djelatnici u nacionalnim tijelima sposobni za samostalnu pripremu i procjenu projektnih aplikacija	Rezultat	Br.	0 (2007.)	3-godišnje razdoblje*	40	MZOPUG MPŠVG
2	Iskorištena sredstva OP-a	Rezultat	%	0 (2007.)	3-godišnje razdoblje*	100	MZOPUG MPŠVG

	Opis	Vrsta	Mjerna jedinica	Početno stanje (godina)	Učestalost provjere	Konačni cilj*	Izvor podataka
Mjera 3.1. Upravljanje Programom							
1	Osigurana obuka za javna tijela koja provode PO 1 i PO 2, uključivo obuku za pripremu i procjenu projektnih prijava	Neposredni rezultat	Br.	0 (2007.)	godišnje	10	Izvješća o praćenju projekta
2	Prijave za projekte gospodarenja otpadom ocijenjene i podnesene od strane operativne strukture	Neposredni rezultat	Br.	0 (2006.)	godišnje	3	MZOPUG
3	Prijave za projekte upravljanja vodama ocijenjene i podnesene od strane operativne strukture	Neposredni rezultat	Br.	0 (2006.)	godišnje	6	MPŠVG
4	Sastanci Nadzornog odbora	Neposredni rezultat	Br.	0 (2007.)	godišnje	4	Izvješća o praćenju projekta

* Predviđeni datum mjerenja krajnjeg cilja postavljen je na kraj programa, tj. krajem 2012. Razlog tome je razdoblje koje pokriva ovaj OP te zbog prirode predviđenih projekata i pravila "n+3"

DODATAK III.: INDIKATIVNA LISTA PROJEKATA I NJIHOVE IDENTIFIKACIJSKE KARTICE

Prioritetna os	Naziv projekta	Mjera	Pomoć za pripremu projekata	Procijenjena vrijednost projekata M€
PRIORITETNA OS 1 – Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj	Regionalni centar za gospodarenje otpadom Marišćina (Primorsko-goranska županija)	<u>Mjera 1.1.</u>		41,78
	Regionalni centar za gospodarenje otpadom za Splitsko-dalmatinsku županiju	<u>Mjera 1.1.</u>	CARDS 2002	55,7
	Regionalni centar za gospodarenje otpadom za Istarsku županiju	<u>Mjera 1.1.</u>	EBRD	45
	Sanacija i zatvaranje jame Sovjak, Primorsko-goranska županija	<u>Mjera 1.2.</u>	IPA	25
	Centar za gospodarenje otpadom u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	<u>Mjera 1.1.</u>	CARDS 2002 IPA	24,8
	Regionalni centar za gospodarenje otpadom za Zadarsku županiju	<u>Mjera 1.1.</u>	IPA	35,9
	Centar za gospodarenje otpadom za Virovitičko-podravsku županiju	<u>Mjera 1.1.</u>	IPA	
	Centar za gospodarenje otpadom za sjeverozapadnu Hrvatsku	<u>Mjera 1.1.</u>	IPA	
	Centar za gospodarenje otpadom za istočnu Slavoniju	<u>Mjera 1.1.</u>	IPA	
	Centar za gospodarenje otpadom za Karlovačku županiju	<u>Mjera 1.1.</u>	IPA	
	Centar za gospodarenje otpadom za Brodsko-posavsku županiju	<u>Mjera 1.1.</u>	IPA	
	Centar za gospodarenje otpadom za Sisačko-moslavačku županiju	<u>Mjera 1.1.</u>	IPA	

Projekt br.: 1	PRIORITETNA OS 1 – Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj			Mjera br.: 1.1.			
Lokacija projekta: Primorsko-goranska županija							
1. Naziv projekta	Regionalni centar za gospodarenje otpadom Marišćina						
2. Vrijednost investicije (procjena)	54.026.732 EUR						
3. Opis glavnih komponenti projekta i/ili projektnih aktivnosti	<p>Uspostavljanje RCGO “Marišćina” (faza I.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mosna vaga i registracija otpada na ulazu u Centar, pranje guma vozila ▪ Platoi u operativnoj zoni ▪ Postrojenje za mehaničku i biološku obradu (MBO) ▪ Prva faza odlagališta, uključivo prikupljanje i paljenje plinova s odlagališta ▪ Sustav za obradu otpadnih i procijednih voda ▪ Zaštitna zona oko operativne zone i prve faze odlagališta ▪ Unutarnja infrastruktura centra (putovi, parkiralište, vodoopskrba, drenaža, električne instalacije) <p>Tehnička pomoć za podizanje svijesti javnosti i nadzor radova</p> <p>Za IPA financiranje predlaže se izgradnja novog RCGO (bez MBO postrojenja) i tehnička pomoć.</p>						
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata	<p>Glavni ciljevi projekta i očekivani rezultati uključuju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prihvatanje suvremenih metoda obrade nesortiranog komunalnog otpada omogućavajući obradu u dostupnim postrojenjima za termičku obradu (RDF-gorivo za cementare) ▪ Stvaranje optimalnih transportnih putova između odlagališta “Marišćina” i vanjskih postrojenja sustava ▪ Razvijanje infrastrukture (uspostava postrojenja za sakupljanje, transport, preuzimanje i obradu svih vrsta otpada s izuzećem obrade industrijskog neopasnog otpada – koje će se obrađivati kod industrijskih proizvođača takve vrste otpada) ▪ Primjena IVO načela (izbjegavanje-vrednovanje-odlaganje) i smanjivanje količine otpada koje treba odlagati ▪ Uspostava integriranog sustava gospodarenja otpadom u Primorsko-goranskoj županiji (bez odlagališta na otocima) 						
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta	2008.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta	2010.	7. Trajanje projekta (mjeseci)	do 3 godine (za svaku fazu)		
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije							
Vrsta dokumenta	Regionalni centar gospodarenja otpadom			Integralni centar gospodarenja otpadom u županiji: -Zatvaranje odlagališta -Pretovarne stanice -Reciklažna dvorišta			komentar
	status	Opis statusa	datum završetka	status	Opis statusa	datum završetka	
Pred-studija izvodljivosti	☐		-	☐		-	
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☒		2005.			-	
PUO (EIA) studija	☒		2001.	☐			
Natječajna dokumentacija		U izradi	Prva polovina 2008.				

Ostalo:							
9. Status projektne dokumentacije i dozvola							
Vrsta dokumentacije	status	Opis statusa (ništa/ u izradi / dovršeno)	datum završetka	status	Opis statusa (ništa/ u izradi / dovršeno)	datum završetka	komentar
Idejno rješenje	☒	dovršeno	2004.	☐	-		
Idejni projekt	☐	-	-	☐	-		
Glavni projekt	☒	dovršeno	2006.	☐	-		
Konačni projekt	☐			☐	-		
Lokacijska dozvola	☒	dovršeno	2004.	☐	-		
Građevinska dozvola	☐	dovršeno	2007.	☐	-		
Ostalo							
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: Riješen							
11. Opis trenutnog statusa projekta	Završne aktivnosti na pripremi izgradnje infrastrukture Centra.						
12. Naziv krajnjeg korisnika	EKOPLUS d.o.o. Rijeka		13. Naziv operatora	EKOPLUS d.o.o. Rijeka			
14. Izvori financiranja:							
<u>Nacionalna komponenta</u> (uključivo krajnjeg korisnika) Hrvatske financijske institucije, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, sredstva jedinica lokalne samouprave	<u>MFI:</u>		<u>Ostali donatori :</u> MBO postrojenje – model javno-privatnog partnerstva		<u>Predložena IPA donacija :</u>		
14.247.130 EUR			15.000.000 EUR		11.425.280 EUR		
15. Dodatni komentari: Tehnička pomoć Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nacionalna strategija zaštite okoliša – 2002. ▪ Zakon o otpadu – 2004., 2006. ▪ Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske – 2005. ▪ Plan gospodarenja otpadom RH – 2007. ▪ Prostorni plan Primorsko-goranske županije (PGŽ) – 2000. ▪ Strategija gospodarenja otpadom Primorsko-goranske županije (PGŽ) – 2001. ▪ Strateške smjernice za razvoj 2005.-2009. PGŽ – 2005. ▪ 2007.-2015. Plan gospodarenja otpadom PGŽ – 2007. ▪ Studija gospodarenja otpadom Kvarnera i Istarske županije - 1996. ▪ Konačna studija o utjecaju na okoliš objekata i uređaja za skladištenje, obradu i zbrinjavanje komunalnog otpada i neopasnog industrijskog otpada u PGŽ ▪ Idejni projekt – 2003. ▪ Glavni projekt za faze 1., 2. i 3. izgradnje RCGO – 2006. ▪ Tehnološki i ekonomski koncept za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja komunalnim i neopasnim industrijskim otpadom u PGŽ 						

Projekt br.: 2	PRIORITETNA OS 1 – Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj			Mjera br.: 1.1.	
Lokacija projekta: Splitsko-dalmatinska županija					
1. Naziv projekta	Regionalni centar za gospodarenje otpadom Splitsko-dalmatinske županije				
2. Vrijednost investicije (procjena)	55,7 M EUR (oko 34,0 M EUR prva faza – bit će izračunato)				
3. Opis glavnih komponenti projekta i/ili projektnih aktivnosti	Izgradnja integralnog centra u kojem će se obrađivati i zatim odlagati komunalni i neopasni industrijski otpad s područja cijele županije, uključujući otoke.				
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata	<p>Glavni cilj je uspostavljanje integralnog održivog sustava za gospodarenja otpadom na županijskoj razini (464.000 stanovnika).</p> <p>Glavne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja novog CGO Splitsko-dalmatinske županije uključujući MBO postrojenje-I faza • Izgradnja 4 transfer stanice (TS) na otocima 4 TS na kopnu. • Optimizacija transporta otpada iz TS do RCGO. • Pilot studija za odvojeno sakupljanje otpada u Splitu <p>Za IPA financiranje predlaže se izgradnja CGO, transfer stanica i izrada pilot studije</p>				
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta	srpanj 2008.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta	srpanj 2011.	7. Trajanje projekta (mjeseci)	36
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije					
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Pred-studija izvodljivosti	☐				
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☒	izrađeno	2007.	U reviziji sukladno Planu gospodarenja otpadom RH	
PUO (EIA) studija	☒	izrađeno	2006.		
Natječajna dokumentacija				Natječaj će započeti u 2007. i biti dovršen u 2008.	
Ostalo					
9. Status projektne dokumentacije i dozvola					
Vrsta dokumentacije	status	opis statusa (ništa/ u izradi / dovršeno)	datum završetka	komentar	
Idejno rješenje	☐				
Idejni projekt	☒	dovršeno	2007.		
Glavni projekt	☐	ništa	2008.	U prvom kvartalu 2008. javni natječaj	
Konačni projekt	☐				
Lokacijska dozvola	☐		2007.	Izdavanje do kraja 2007.	
Građevinska dozvola	☐		2008.	Izdavanje u 2008.	
Ostalo					
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: U postupku					
11. Opis trenutnog statusa projekta					

12. Naziv krajnjeg korisnika	Regionalni centar čistog okoliša d.o.o.	13. Naziv operatora	Regionalni centar čistog okoliša d.o.o.
14. Izvori financiranja:			
<u>Nacionalna komponenta</u> (uključivo krajnjeg korisnika) Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, sredstva jedinica lokalne samouprave, posebne komunalne naknade	<u>MFI:</u>	<u>Ostali donatori</u> model JPP za financiranje MBO	<u>Predložena IPA donacija</u>
Cca 4 M EUR	EUR	Cca 15,0 M EUR	Cca 15,0 M EUR
15. Dodatni komentari: -Tehnička pomoć -Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)	-Tehnička pomoć CARDS 2002 -Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, 2005. -Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, 2007. -Program zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije, 2000. -Program gospodarenja otpadom Splitsko-dalmatinske županije, 2000. -Regionalni operativni program Splitsko-dalmatinske županije		

Projekt br : 3	PRIORITETNA OS 1 – Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj		Mjera br.: 1.1.		
Lokacija projekta: Istarska županija					
1. Naziv projekta	Regionalni centar za gospodarenje otpadom Istarske županije				
2. Vrijednost investicije (procjena)	45 M EUR				
3. Opis glavnih komponenti projekta i projektnih aktivnosti	Izgradnja novog RCGO-Kaštijun uključujući MBO postrojenje				
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata	Glavni cilj je uspostavljanje integriranog održivog sustava za gospodarenje otpadom na županijskoj razini (206.344 stanovnika) Glavne aktivnosti : <ul style="list-style-type: none"> Izgradnja novog RCGO-Kaštijun uključujući MBO postrojenje Područje prihvata otpada s kolnom vagom, uredi i upravne zgrade, radionica, parkiralište, oprema za pranje, ograda, ulazna vrata itd. Područje rezervirano za reciklažno dvorište, Područje rezervirano za obradu građevinskog otpada, Područje rezervirano za transportni centar, MBO postrojenje, Interne ceste unutar centra i unutar područja odlagališta, Jedinice za odlaganje opremljene čistačem, slojem za odvodnju procjednih voda, odvoda i bunara za prikupljanje procjednih voda, Postrojenja za obradu procjednih voda i plinova, Mobilna i stacionarna oprema, itd. Izgradnja četiri transfer stanice Vozila za prijevoz na daljinu – između transfer stanica i RCGO-a Tehnička pomoć u senzibiliziranju javnosti i nadzoru nad radovima Za IPA financiranje predlaže se izgradnja RCGO-a (bez MBO postrojenja), tehnička pomoć i vozila za prijevoz na daljinu i transfer stanice.				
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta	2008.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta	2011.	7. Trajanje projekta (mjeseci)	Do 3 godine
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije – Istarska županija pokrenula je aktivnosti u vezi s podrškom EBRD pri izradi projektne dokumentacije					
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	

Pred-studija izvodljivosti	☐			
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☐	U izradi	Kraj kolovoza 2007.	
PUO (EIA) studija	☒		2007.	
Natječajna dokumentacija	☐	U izradi	Prva polovina 2008.	
Ostalo				

9. Status projektne dokumentacije i dozvola

Vrsta dokumentacije	status	opis statusa (ništa/ u izradi / dovršeno)	datum završetka	komentar
Idejno rješenje	☒		2007.	
Idejni projekt	☐			
Glavni projekt	☐			
Konačni projekt	☐			
Lokacijska dozvola	☐			
Građevinska dozvola	☐			
Ostalo				

10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: Riješen; dopuštena izgradnja Centra na 30 godina

11. Opis trenutnog statusa projekta	za RCGO – Kaštijun potrebno je napraviti: <ul style="list-style-type: none"> ○ završiti idejni projekt u fazama tako da svaka faza čini kompletnu cjelinu; ○ završiti studiju izvodljivosti uzimajući u obzir faze projekta; ○ završiti cost-benefit analizu za cijeli projekt; ○ završiti Procjenu utjecaja na okoliš; ○ završiti postupak da bi se procijenio učinak na okoliš u skladu s pravilnicima u nacionalnom zakonodavstvu, što uključuje i sudjelovanje javnosti; ○ zatražiti i dobiti lokacijsku dozvolu za cijeli projekt; ○ završiti glavni i provedbeni projekt prema fazama; ○ zatražiti i dobiti građevinsku dozvolu za realizaciju pojedinačnih faza projekta; ○ završiti natječajnu dokumentaciju za građevinske radove. 		
12. Naziv krajnjeg korisnika	Regionalnim centrom za gospodarenje otpadom Kaštijun, kao reciklažnim dvorištima i pretovarnim stanicama u Istarskoj županiji, upravljat će tvrtka stvorena suradnjom grada Pule i Istarske županije s mogućnošću priključenja svih gradova i općina Istarske županije (39). Registracija tvrtke je u postupku.	13. Naziv operatora	

14. Izvori financiranja:

<u>Nacionalna komponenta</u> (uključivo krajnjeg korisnika) Zajmovi od hrvatskih financijskih institucija, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, proračun Istarske županije i jedinica lokalne	MFI: EBRD	<u>Ostali donatori:</u> MBO postrojenje – model JPP	<u>Predložena IPA donacija</u>
---	--------------	--	--------------------------------

samouprave			
6.675 M EUR	4.500 M EUR	14.700 M EUR	19.125 M EUR
15. Dodatni komentari: Tehnička pomoć Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ EBRD Tehnička pomoć za pripremu projektne dokumentacije ✓ Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske – 2005. ✓ Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske - 2007. ✓ Plan gospodarenja otpadom Istarske županije (izrađen nacrt) ✓ Konačni izvještaj-Studija gospodarenja otpadom Kvarnera i Istarske regije, 1996. ✓ Prostorni plan Istarske županije ✓ Regionalni plan za gospodarenje komunalnim otpadom, ožujak 2006. ✓ Regionalni operativni program (ROP), lipanj 2006. 		

Prioritetna os	Naziv projekta	Mjera	Pomoć za pripremu projekata	Ukupno M€
PRIORITETNA OS 2 – Zaštita vodnih resursa Hrvatske poboljšanjem sustava vodoopskrbe i cjelovitog gospodarenja otpadnim vodama	Slavonski Brod	Mjera 2.1. Mjera 2.2.	DABLAS /DISF – Studija izvedivosti s <i>cost benefit</i> analizom	27
	Knin - Drniš	Mjera 2.2.	EK podrška CARDS – ROP Studija izvedivosti s <i>cost benefit</i> analizom	16.4
	Osijek	Mjera 2.1. Mjera 2.2.	DABLAS/DISF– Studija izvedivosti s <i>cost benefit</i> analizom	20
	Vukovar	Mjera 2.2.	DABLAS /DISF – Studija izvedivosti s <i>cost benefit</i> analizom	19
	Bjelovar-Bilogora	Mjera 2.1.	ISPA TP	55
	Koprivnica-Križevci	Mjera 2.1.	ISPA TP	52
	Nova Gradiška	Mjera 2.2.	ISPA TP	13
	Đakovo	Mjera 2.2.	ISPA TP	16.5
	Sisak	Mjera 2.2.	ISPA TP / EBRD	31
	Vrbovec	Mjera 2.2.	IPA TP	6
	Krapina	Mjera 2.2.	IPA TP	5.8
	Velika Gorica	Mjera 2.2.	IPA	5.5
	Samobor	Mjera 2.2.	IPA	10
	Dugo Selo	Mjera 2.2.	IPA	14.8

Projekt br.: 1		Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda		Mjera br.: 2.1, 2.2.	
Projektna lokacija: SLAVONSKI BROD					
1. Ime projekta		Poboljšanje vodne infrastrukture u gradu Slavonskom Brodu			
2. Vrijednost investicije (procjena)		27.000.000 EUR			
3. Opis glavnih projektnih komponenti i/ili aktivnosti		Izgradnja središnjeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za 80.000 e.s., tehnološke jedinice za mehaničko i biološko pročišćavanje i rješenje za odlaganje mulja od komunalnih otpadnih voda. Proširenje mreže odvodnje i izgradnja novih glavnih kolektora (d=45 km, φ 400-1400 mm, 5 crpnih stanica, 17 rasteretnih građevina). Izgradnja vodoopskrbne mreže (d=14 km, φ 300-400 mm, 1 vodosprema)			
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivani rezultati		Zaštita vodoopskrbne zone. Zaštita kakvoće vode u rijeci Savi, kao lokalnih prijemnika. Rješenje za odlaganje otpadnih voda grada Slavonki Brod i okolnih naselja.			
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta		2007.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta		2010.
				7. Trajanje projekta (godine)	3
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije					
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Pred-studija izvodljivosti	☒	završeno			
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☒	završeno	2006.		
PUO (EIA) studija	☒	u izradi	kraj 2007.		
Natječajna dokumentacija					
Ostalo (navesti):					
9. Status projektne dokumentacije i dozvole					
Vrsta dokumentacije	Status (označiti)	opis statusa (nema/u izradi/dovršen)	datum završetka	komentar	
Dio projekta 1 – Odvodnja – mreža					
Idejno rješenje	☒			Objašnjenje u točki 11.	
Idejni projekt	☒				
Glavni projekt	☒				
Konačni projekt	☒				
Lokacijska dozvola	☒				
Građevinska dozvola	☒				
Dio projekta 1 – Odvodnja – uređaj za pročišćavanje otpadnih voda					
Idejno rješenje	☐			Objašnjenje u točki 11.	
Idejni projekt	☐				
Glavni projekt	☐				
Konačni projekt	☐				
Lokacijska dozvola	☐				
Građevinska dozvola	☐				
Ostalo (navesti)					
Dio projekta 2 – Vodoopskrba					
Idejno rješenje	☒			Objašnjenje u točki 11.	

Idejni projekt	☒			
Glavni projekt	☒			
Konačni projekt	☒			
Lokacijska dozvola	☒			
Građevinska dozvola	☒			
Ostalo (navesti)				

10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: vlasništvo Vodovoda i kanalizacije iz Slavenskog Broda

<p>11. Opis trenutnog statusa projekta</p>	<p><u>Dio projekta 1 Odvodnja</u> <u>Za glavne kolektore i mrežu:</u> Spremnost projekta varira u slivnim područjima. Neki dijelovi odvodne i vodoopskrbne mreže već su izgrađeni ili je u tijeku izdavanje građevinske dozvole, dok je za neke dijelove idejni projekt u izradi. Slijedi opis postojećeg stanja odvodne mreže prema idejnom rješenju za čitav sustav odvodnje. U ovu nominaciju uključeni su svi glavni kolektori i mreža koji su fazi dobivanja građevinske dozvole ili projektiranja. <u>Postojeće stanje glavnih kolektora i odvodne mreže - od 100% slivnog područja</u> Slivno područje A – 10% izgrađeno – 90% izdana građevinska dozvola – uključeno u investiciju Slivno područje B – B1, B2, B3 50% izgrađeno, 50% izdana građevinska dozvola – B4, B5, B.8.3. idejni projekt u izradi Slivno područje C – izgrađeno Slivno područje D – 20% izgrađeno – 80% idejno rješenje u izradi Slivno područje E – 30% idejno rješenje u izradi – 70% izdavanje građevinske dozvole u tijeku Slivno područje F – 10% izgrađeno – 90% izdavanje građevinske dozvole u tijeku Slivno područje G – 30% izgrađeno – 50% izdavanje građevinske dozvole u tijeku – 20% nije planirana izgradnja</p> <p><u>Za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda potrebno je:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • izraditi idejno rješenje i idejni projekt • izraditi studiju PUO • ishoditi lokacijsku dozvolu za građenje • izraditi glavne projekte i • ishoditi građevinsku dozvolu <p><u>Dio projekta 2 Vodoopskrba (općenito):</u> Izgradnja magistralnih i glavnih cjevovoda, dodatna vodosprema i rekonstrukcija glavnih mrežnih čvorova - 25% ima građevinsku dozvolu, 7% ima lokacijsku dozvolu, 50% nema projektnu dokumentaciju, 18% ne treba projektnu dokumentaciju.</p>		
--	--	--	--

12. Naziv krajnjeg korisnika	Vodovod i kanalizacija, Slavonski Brod	13. Naziv operatora	Vodovod i kanalizacija, Slavonski Brod
------------------------------	--	---------------------	--

14. Izvori financiranja

<u>Nacionalna komponenta</u> (uključujući krajnjeg korisnika)	MFI (navesti)	Ostali donatori (navesti)	Predložena bespovratna sredstva IPA
Proračun jedinica lokalne samouprave i državni	EIB		

proračun, HV			
15. Dodatni komentari: Tehnička pomoć Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)	DISF konzultanti pripremaju aplikaciju za IPA-u (sredina 2007.)		

Projekt br.: 2		Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda		Mjera br.: 2.2.	
Projektna lokacija: KNIN DRNIŠ					
1. Ime projekta		Poboljšanje vodne infrastrukture u Kninu i Drnišu			
2. Vrijednost investicije (procjena)		Knin 11.700.000 EUR, Drniš 4.700.000 EUR - Ukupno 16.400.000 EUR			
3. Opis glavnih projektnih komponenti i/ili aktivnosti		Poboljšanje i sanacija odvodne mreže i vodoopskrbe Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Kninu za 20.000 e.s. i Drnišu za 5.000 e.s.			
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivani rezultati		Smanjenje gubitaka vode u vodoopskrbnom sustavu Smanjenje utjecaja na okoliš rijeke Krke i nizvodno			
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta		2007.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta		2009.
			7. Trajanje projekta (godine)		2
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije					
Vrsta dokumenta		status	opis statusa	datum završetka	komentar
Pred-studija izvodljivosti		☒	izrađeno	2002.	Sogreah okvirna studija sliva rijeke Krke
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)		☒	odobreno	prosinac 2006.	Tebodin
PUO (EIA) studija		☒	Knin: u izradi Drniš: odobreno	svibanj 2007. 2005.	Tebodin
Natječajna dokumentacija					
Ostalo (navesti):					
9. Status projektne dokumentacije i dozvole					
Vrsta dokumentacije		Status (označiti)	opis statusa (nema/u izradi/dovršen)	Datum završetka	komentar
Dio projekta 1: Knin					
Idejno rješenje		☒	izrađeno	1998./2002.	razne revizije
Idejni projekt		☒	izrađeno	2006.	za odvodnju, vodoopskrbu i uređaj za pročišćavanje otpadnih voda
Glavni projekt		☐	nije započeto		tijekom provedbe projekta
Konačni projekt		☐	nije započeto		
Lokacijska dozvola		☐	tek započeto	srpanj 2007.	
Građevinska dozvola		☐	nije započeto		izvođač
Ostalo (navesti)					
Dio projekta 2: Drniš					
Idejno rješenje		☒	izrađeno		
Idejni projekt		☒	izrađeno	2004.-2007.	Za kolektore i uređaj za pročišćavanje otpadnih voda
Glavni projekt		☒	izrađeno	siječanj 2007.	
Konačni projekt		☐			
Lokacijska dozvola		☐	odobreno(uređaj za pročišč. otp. voda) u postupku (kolektor)	lipanj 2007.	Samo neki mali dijelovi za kolektor
Građevinska dozvola		☐			izvođač
Ostalo (navesti)					
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: Drniš: gotovo, Knin: započeto					

11. Opis trenutnog statusa projekta	Tehnička pomoć realizirana u okviru Cards 2006. Konzultant provodi aktivnosti i one su u tijeku kako je gore opisano.		
12. Naziv krajnjeg korisnika	Grad Knin i komunalna tvrtka, Grad Drniš i komunalna tvrtka	13. Naziv operatora	Grad Knin i komunalna tvrtka, Grad Drniš i komunalna tvrtka
14. Izvori financiranja			
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)	MFI (navesti)	Ostali donatori (navesti)	Predložena bespovratna sredstva IPA
Proračun jedinice lokalne samouprave i državni proračun, HV	Zajam		
13. Komentari: -Tehnička pomoć (EU, ostali) -Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)	Tehnička pomoć realizirana u okviru Cards 2006. (prosinac 2005. – ožujak 2007.)		

Projekt br.: 3		Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda		Mjera br.: 2.1. i 2.2.	
Projektna lokacija: OSIJEK					
1. Ime projekta		Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda grada Osijeka			
2. Vrijednost projekta (procjena)		20.000.000 EUR			
3. Opis glavnih projektnih komponenti i/ili aktivnosti		Izgradnja središnjeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za do 250.000 e.s., tehnološke jedinice za mehaničko i biološko pročišćavanje i rješenje za odlaganje mulja od komunalnih otpadnih voda.			
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivani rezultati		Zaštita kakvoće voda rijeka Drave i Dunava. Poboljšanje sanitarnih i higijenskih uvjeta i rješenje odlaganja otpadnih voda Grada Osijeka i okolnih naselja Antunovca, Čepina i južno-baranjske regije s ukupno 150.000 stanovnika. Doprinos usklađenju s međunarodnim konvencijama, nacionalnom i EU legislativom (naročito Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda 91/271/EEZ)			
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta		2008.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta		2001.
			7. Trajanje projekta (godine)		4
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije					
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Pred-studija izvodljivosti	☒	izrađeno	2004.		
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☒	izrađeno	2004.	Studiju izvedivosti izradili BCEOM/JacobsGIBB u razdoblju 2004.-2006. u okviru projekta Danube investment Support facility (ID number Europeaid /116044/C/SV/MULTI). Studija izvedivosti pripremljena 2004. bit će ažurirana do travnja 2007.	
PUO (EIA) studija	☒	izrađeno	2006.		
Natječajna dokumentacija:					
Ostalo (navesti):					
9. Status dokumentacije projekta i dozvola					
Tip projekta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Dio projekta 1 : WWTP					
Idejno rješenje	☒	izrađeno	2004.		
Idejni projekt	☒	u izradi	2007.		
Glavni projekt	☐				
Konačni projekt	☐				
Lokacijska dozvola	☐				
Građevinska dozvola	☐				
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: Elaborat s utvrđenim stanjem vlasništva nad zemljištem na lokaciji uređaja za pročišćavanje otpadnih voda je dovršen, dokument izdao Vodovod_Osijek d.o.o. 2005. Procjena vrijednosti zemljišta je izvršena 2006.					
11. Opis trenutnog statusa projekta		<u>Za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda potrebno je:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ishoditi lokacijsku dozvolu za građenje, lokacija uređaja za pročišćavanje otpadnih voda je poznata ▪ Izraditi glavne projekte i ▪ Ishoditi građevinsku dozvolu 			
12. Naziv krajnjeg korisnika		Vodovod-Osijek d.o.o.		13. Naziv operatora Vodovod-Osijek d.o.o.	
14. Izvori financiranja					
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)		MFI (navesti)		Drugi donator (navesti)	
Lok. i državni proračun, HV		EIB		Predložena besp. sreds. IPA	
15. Komentari: -Tehnička pomoć (EU, ostali) -Strateški dokumenti: planovi, programi, itd		DISF konzultanti pripremaju aplikaciju za IPA-u (sredina 2007.)			

Projekt br.: 4		Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda			Mjera br.: 2.2.	
Projektna lokacija: VUKOVAR						
1. Ime projekta		Glavni kolektori i uređaj za pročišćavanje otpadnih voda grada Vukovara				
2. Vrijednost investicije (procjena)		19.000.000 EUR				
3. Opis glavnih projektnih komponenti i/ili aktivnosti		Izgradnja središnjeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za 84.000 e.s., tehnološke jedinice za mehaničko i biološko pročišćavanje i rješenje za odlaganje mulja od komunalnih otpadnih voda. Izgradnja spojnog kolektora na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda (d=12,5 km, gravitacijski cjevovod ϕ 800-1500 mm, tlačni cjevovod ϕ 450 mm, 3 crpne stanice, sifon ispod rijeke Vuke).				
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata		Zaštita kakvoće voda rijeke Dunav Poboljšanje sanitarnih i higijenskih uvjeta i rješavanje odlaganja otpadnih voda Grada Vukovara, Borovog naselja i okolnih naselja. Doprinos usklađenju s međunarodnim konvencijama, nacionalnom i EU legislativom.				
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta		2009.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta		2012.	7. Trajanje projekta (godine) 3
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije						
Vrsta dokumenta		status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Pred-studija izvodljivosti		☒	u izradi	sredina 2007.		
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)		☒	u izradi	sredina 2007.		
PUO (EIA) studija		☒	u izradi	kraj 2007.		
Natječajna dokumentacija						
Ostalo (navesti):						
9. Status projektne dokumentacije i dozvola						
Tip projekta		status	opis statusa	datum završetka	Komentar	
Dio projekta 1:						
Idejno rješenje		☐				
Idejni projekt		☒	izrađeno		za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda	
Glavni projekt		☐				
Konačni projekt		☐				
Lokacijska dozvola		☐				
Građevinska dozvola		☐				
Ostalo						
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem:						
11. Opis trenutnog statusa projekta		<u>Za spojni kolektor potrebno je:</u> <ul style="list-style-type: none"> dovršiti idejni i glavni projekt ishoditi lokacijsku i građevinsku dozvolu <u>Za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda potrebno je:</u> <ul style="list-style-type: none"> izraditi studiju PUO, ishoditi lokacijsku dozvolu za građenje Izraditi glavne projekte i ishoditi građevinsku dozvolu 				
12. Naziv krajnjeg korisnika		Vodovod grada Vukovara d.o.o.		13. Naziv operatora		Vodovod grada Vukovara d.o.o.
14. Izvori financiranja						
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)		MFI (navesti)		Drugi donator (navesti)		Predložena besp. sreds. IPA

Lokalni i državni proračun, Hrvatske vode			
15. Komentar: -Tehnička pomoć (EU, ostalo) -Strateški dokumenti: planovi, programi, itd	DISF konzultanti pripremaju aplikaciju za IPA-u (sredina 2007.)		

Projekt br.: 5		Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda		Mjera br.: 2.1.	
BJELOVARSKO – BILOGORSKA ŽUPANIJA					
1. Ime projekta		Izgradnja regionalnog vodoopskrbnog sustava Bjelovarsko-bilogorske županije			
2. Vrijednost investicije (procjena)		55.000.000 EUR			
3. Opis glavnih komponenti projekta i/ili projektnih aktivnosti		Izgradnja objekata regionalne vodoopskrbe (cjevovodi, vodospreme, crpne stanice, i sl.)			
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata		Povisiti razinu vodoopskrbe Zaštiti vodocrpilišnu zonu Poboljšati kakvoću vode za piće			
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta		2008.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta		2013.
			7. Trajanje projekta (godine)		5
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije					
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Pred-studija izvodljivosti	☒	izrađeno			
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☐				
PUO (EIA) studija	☐				
Natječajna dokumentacija					
Ostalo (navesti):					
9. Status projektne dokumentacije i dozvola					
Tip projekta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Dio projekta 1:					
Idejno rješenje	☒	izrađeno			
Idejni projekt	☒	u izradi			
Glavni projekt	☒	u izradi			
Konačni projekt	☒	u izradi			
Lokacijska dozvola	☒	u tijeku			
Građevinska dozvola	☒	u tijeku			
Ostalo (navesti)					
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem:					
11. Opis trenutnog statusa projekta		Potrebno je: <ul style="list-style-type: none"> • izraditi idejni projekt; • ishoditi lokacijsku dozvolu; • izraditi konačni projekt; i • ishoditi građevinsku dozvolu. 			

12. naziv krajnjeg korisnika	Bjelovarsko – bilogorska županija	13. Naziv operatora	Bjelovarsko-bilogorska županija
14. Izvori financiranja			
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)	MFI (navesti)	Drugi donator (navesti)	Predložena besp. sreds. IPA
Lokalni i državni proračun, Hrvatske vode			
15. Komentar: -Tehnička pomoć (EU, ostalo) -Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)	Projekt je nominiran za ISPA tehničku pomoć		

Projekt br.: 6		Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda		Mjera br.: 2.1.	
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA					
1. Naziv projekta	Izgradnja regionalnog vodoopskrbnog sustava Koprivničko-križevačke županije				
2. Vrijednost investicije (procjena)	52.000.000 EUR				
3. Opis glavnih komponenti projekta i/ili projektnih aktivnosti	Izgradnja objekata regionalne vodoopskrbe (cjevovodi, vodospreme, crpne stanice, i sl.)				
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata	Povisiti razinu vodoopskrbe Zaštiti vodocrpilišnu zonu Poboljšati kakvoću vode za piće				
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta	2008.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta	2013.	7. Trajanje projekta (godine)	5
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije					
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Pred-studija izvodljivosti	☒	izrađeno			
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☐				
PUO (EIA) studija	☐				
Natječajna dokumentacija					
Ostalo (navesti):					
9. Status projektne dokumentacije i dozvola					
Tip projekta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Dio projekta 1:					
Idejno rješenje	☒	izrađeno			
Idejni projekt	☒	u izradi			
Glavni projekt	☒	u izradi			
Konačni projekt	☒	u izradi			
Lokacijska dozvola	☒	u tijeku			

Građevinska dozvola	☒	u tijeku			
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem:					
11. Opis trenutnog statusa projekta	Potrebno je: <ul style="list-style-type: none"> • izraditi idejni projekt; • ishoditi lokacijsku dozvolu; • izraditi konačni projekt; i • ishoditi građevinsku dozvolu. 				
12. Naziv krajnjeg korisnika	Koprivničko – križevačka županija	13. Naziv operatora	Koprivničko-križevačka županija		
14. Izvori financiranja					
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)	MFI (navesti)	Drugi donator (navesti)	Predložena besp. sreds. IPA		
Lokalni i državni proračun, Hrvatske vode					
15. Komentari: -Tehnička pomoć (EU, ostalo) -Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)	Projekt je nominiran za ISPA tehničku pomoć				

Projekt br.: 7	Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda			Mjera br.: 2.2.	
Projektna lokacija: NOVA GRADIŠKA					
1. Naziv projekta	Sustav odvodnje i uređaj za pročišćavanje otpadnih voda grada Nova Gradiška				
2. Vrijednost investicije (procjena)	13.000.000 EUR				
3. Opis glavnih komponenti projekta i/ili projektnih aktivnosti	Izgradnja središnjeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za 26.000 e.s., tehnološke jedinice za mehaničko i biološko pročišćavanje i rješenje za odlaganje mulja od komunalnih otpadnih voda. Proširenje odvodne mreže i izgradnja novih glavnih kolektora (kolektor K1 d=2 km, φ600 – 1200 mm, rasteretne građevine).				
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata	Zaštita vodocrpilišne zone. Zaštita kakvoće voda rijeke Šumetlica, kao lokalnog prijemnika. Rješenje odlaganja otpadnih voda grada Nove Gradiške i okolnih naselja.				
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta	2009.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta	2012.	7. Trajanje projekta (godine)	3
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije					
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Pred-studija izvodljivosti	☐				
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☐				
PUO (EIA) studija	☐				
Natječajna dokumentacija					
Ostalo (navesti):					
9. Status projektne dokumentacije i dozvola					
Tip projekta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Dio projekta 1:					
Idejno rješenje	☒	izrađeno			
Idejni projekt	☒	u izradi			

Glavni projekt	☐	nije započeto		
Konačni projekt	☐	nije započeto		
Lokacijska dozvola	☐	nije započeto		
Građevinska dozvola	☐	nije započeto		
Ostalo (navesti):				
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: vlasništvo "Slavca" Nova Gradiska				
11. Opis trenutnog statusa projekta	<p><u>Za glavne kolektore i mrežu:</u> Glavni kolektori i mreža su spremni za izgradnju.</p> <p><u>Za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda potrebno je:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • izraditi glavni i konačni projekt • izraditi studiju PUO • ishoditi lokacijsku dozvolu i građevinsku dozvolu <p>Elaborat za biokemijsko opterećenje otpadnih voda je dovršen.</p>			
12. Naziv krajnjeg korisnika	"Slavca" Nova Gradiška	13. Naziv operatora	„Slavca“ Nova Gradiška	
13. Izvori financiranja				
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)	MFI (navesti)	Drugi donator (navesti)	Predložena besp. sreds. IPA	
Lokalni i državni proračun, Hrvatske vode				
15. Komentari: -Tehnička pomoć (EU, ostalo) -Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)	Projekt je nominiran za ISPA tehničku pomoć			

Projekt br.: 8		Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda			Mjera br.: 2.2.	
Projektna lokacija: ĐAKOVO						
1. Naziv projekta	Sustav odvodnje i uređaj za pročišćavanje otpadnih voda grada Đakova					
2. Vrijednost investicije (procjena)	16.500.000 EUR					
3. Opis glavnih komponenti projekta i/ili projektnih aktivnosti	Izgradnja središnjeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za 20.000 e.s., tehnološke jedinice za mehaničko i biološko pročišćavanje i rješenje za odlaganje mulja od komunalnih otpadnih voda. Proširenje odvodne mreže i izgradnja novih glavnih kolektora (kolektori industrijske zone d=0,5 km φ800 mm, glavni kolektor 1 d=3 km, φ1000 mm, odvodna mreža u Đakovačkoj Satnici d= 16 km, φ300 mm).					
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata	Zaštita vodocrpilišne zone. Zaštita kakvoće voda rijeke Save, kao lokalnih prijemnika. Rješenje odlaganja otpadnih voda grada Đakova i okolnih naselja.					
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta	2009.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta	2010.	7. Trajanje projekta (godine)		2
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije						
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar		
Pred-studija izvodljivosti	☐					
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☐					
PUO (EIA) studija	☐					
Natječajna dokumentacija						
Ostalo (navesti):						
9. Status projektne dokumentacije i dozvola						
Tip projekta	status	opis statusa	datum završetka	komentar		
Dio projekta 1:						
Idejno rješenje	☒	izrađeno				
Idejni projekt	☒	izrađeno				
Glavni projekt	☐					
Konačni projekt	☐					
Lokacijska dozvola	☐					
Građevinska dozvola	☐					
Ostalo (navesti):						
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: vlasništvo «Komunalnog poduzeća» Đakovo						
11. Opis trenutnog statusa projekta	<u>Za glavne kolektore i mrežu:</u> Glavni kolektori i mreža su spremni za izgradnju. <u>Za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda potrebno je:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ izraditi studiju PUO ▪ ishoditi lokacijsku i građevinsku dozvolu ▪ izraditi glavne projekte 					

12. Naziv krajnjeg korisnika	Komunalno poduzeće Đakovo	13. Naziv operatora	Komunalno poduzeće Đakovo
14. Izvori financiranja			
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)	MFI (navesti)	Drugi donator (navesti)	Predložena besp. sreds. IPA
Lokalni i državni proračun, Hrvatske vode			
15. Komentari: -Tehnička pomoć (EU, ostalo) -Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)	Projekt je nominiran za ISPA tehničku pomoć		

Projekt br.: 9		Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda		Mjera br.: 2.2.	
Projektna lokacija: SISAK					
1. Naziv projekta	Sustav odvodnje i uređaj za pročišćavanje otpadnih voda grada Siska				
2. Vrijednost investicije (procjena)	31.000.000 EUR				
3. Opis glavnih komponenti projekta i/ili projektnih aktivnosti	Izgradnja središnjeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za 74.000 e.s., tehnološke jedinice za mehaničko i biološko pročišćavanje i rješenje za odlaganje mulja od komunalnih otpadnih voda. Proširenje odvodne mreže i izgradnja novih glavnih kolektora (uglavnom transportnih kolektora).				
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata	Zaštita vodocrpilišne zone. Zaštita kakvoće voda rijeke Save, kao lokalnog prijemnika. Rješenje odlaganja otpadnih voda grada Siska i okolnih naselja.				
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta	2009.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta	2012.	7. Trajanje projekta (godine)	3
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije					
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Pred-studija izvodljivosti	☐				
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☐				
PUO (EIA) studija	☐				
Natječajna dokumentacija					
Ostalo (navesti):					
9. Status projektne dokumentacije i dozvola					
Tip projekta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Dio projekta 1:					
Idejno rješenje	☒	izrađeno			
Idejni projekt	☒	izrađeno			

Glavni projekt	☐	nije započeto		
Konačni projekt	☐	nije započeto		
Lokacijska dozvola	☐	nije započeto		
Građevinska dozvola	☐	nije započeto		
Ostalo (navesti):				
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: vlasništvo Sisačkog vodovoda Sisak				
11. Opis trenutnog statusa projekta	<p><u>Za glavne kolektore i mrežu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • izraditi glavni i konačni projekt • ishodići lokacijsku i građevinsku dozvolu <p><u>Za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda potrebno je:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ishodići lokacijsku i građevinsku dozvolu • izraditi studiju PUO • izraditi glavne projekte 			
12. Naziv krajnjeg korisnika	Sisački vodovod Sisak	13. Naziv operatora	Sisački vodovod Sisak	
14. Izvori financiranja				
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)	MFI (navesti)	Drugi donator (navesti)	Predložena besp. sreds. IPA	
Lokalni i državni proračun				
15. Komentari: -Tehnička pomoć (EU, ostalo) -Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)	Tehničku pomoć osigurao EBRD			

Projekt br.: 10	Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda			Mjera br.: 2.2.	
Projektna lokacija: VRBOVEC					
1. Naziv projekta	Sustav odvodnje i uređaj za pročišćavanje otpadnih voda grada Vrbovca				
2. Vrijednost investicije (procjena)	6.000.000 EUR				
3. Opis glavnih komponenti projekta i/ili projektnih aktivnosti	Izgradnja središnjeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za 20.400 e.s., tehnološke jedinice za mehaničko i biološko pročišćavanje i rješenje za odlaganje mulja od komunalnih otpadnih voda. Izgradnja spojnog kolektora na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda (d=3,4 km, φ500-800 mm, rasteretne građevine).				
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata	Zaštita vodocrpilišne zone. Zaštita kakvoće voda rijeke Save, kao lokalnog prijemnika. Rješenje odlaganja otpadnih voda grada Vrbovca.				
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta	2009.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta	2011.	7. Trajanje projekta (godine)	2
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije					
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Pred-studija izvodljivosti	☒	izrađeno			
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje	☐				

uključuju ekonomske i financijske analize)				
PUO (EIA) studija	☐			
Natječajna dokumentacija				
Ostalo (navesti):				
9. Status projektne dokumentacije i dozvola				
Tip projekta	status	opis statusa	datum završetka	komentar
Dio projekta 1:				
Idejno rješenje	☒	u izradi	2007.	
Idejni projekt	☒	u izradi	2007.	
Glavni projekt	☐			
Konačni projekt	☐			
Lokacijska dozvola	☐			
Građevinska dozvola	☐			
Ostalo (navesti):				
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: vlasništvo Komunalnog poduzeća Vrbovec				
11. Opis trenutnog statusa projekta	<u>Za spojni kolektor:</u> Lokacijska dozvola je dobivena, a ishođenje građevinske dozvole je u tijeku. <u>Za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda potrebno je:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Izraditi studiju PUO • Osigurati lokaciju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda • Ishoditi lokacijsku dozvolu za građenje • Izraditi glavne projekte i • Ishoditi građevinsku dozvolu 			
12. Naziv krajnjeg korisnika	Komunalno poduzeće Vrbovec		13. Naziv operatora	Komunalno poduzeće Vrbovec
14. Izvori financiranja				
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)	MFI (navesti)	Drugi donator (navesti)	Predložena besp. sreds. IPA	
Lokalni i državni proračun, HV				
15. Komentari: -Tehnička pomoć (EU, ostalo) -Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)				

Projekt br.: 11	Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda	Mjera br.: 2.2.
Projektna lokacija: KRAPINA		
1. Naziv projekta	Sustav odvodnje i uređaj za pročišćavanje otpadnih voda grada Krapine	
2. Vrijednost investicije (procjena)	5.800.000 EUR	
3. Opis glavnih komponenti projekta i/ili	Izgradnja središnjeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za 20.000 e.s., tehnološke jedinice za mehaničko i biološko pročišćavanje i rješenje za odlaganje mulja od komunalnih otpadnih voda. Proširenje odvodne mreže i izgradnja novih glavnih kolektora (d=4 km, φ 800mm)	

projektnih aktivnosti				
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata	Zaštita vodocrpilišne zone. Zaštita kakvoće voda rijeke Krapine, kao lokalnog prijemnika. Rješenje odlaganja otpadnih voda grada Krapine i okolnih naselja.			
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta	2009.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta	2012.	7. Trajanje projekta (godine)
3				
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije				
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar
Pred-studija izvodljivosti	☐			
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☐			
PUO (EIA) studija	☒	izrađeno		
Natječajna dokumentacija				
Ostalo (navesti):				
9. Status projektne dokumentacije i dozvola				
Tip projekta	status	opis statusa	datum završetka	komentar
Dio projekta 1:				
Idejno rješenje	☒	izrađeno	2007.	
Idejni projekt	☒	izrađeno	2007.	
Glavni projekt	☐			
Konačni projekt	☐			
Lokacijska dozvola	☐			
Građevinska dozvola	☐			
Ostalo (navesti):				
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: vlasništvo Komunalnog poduzeća Krapina				
11. Opis trenutnog statusa projekta	<u>Za glavne kolektore i mrežu:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Izraditi glavne projekte i • Lokacijska i građevinska dozvola su dobivene <u>Za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda potrebno je:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Ishoditi lokacijsku dozvolu • Izraditi glavne projekte i • Ishoditi građevinsku dozvolu 			
12. naziv krajnjeg korisnika	Komunalno poduzeće Krapina		13. Naziv operatora	Komunalno poduzeće Krapina
14. Izvori financiranja				
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)	MFI (navesti)		Drugi donator (navesti)	Predložena besp. sreds. IPA
Lokalni i državni proračun, HV				

15. Komentari: -Tehnička pomoć (EU, ostalo) -Strateški dokumenti (planovi, programi, itd):	
---	--

Projekt br.: 12	Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda				Mjera br.: 2.2.	
Projektna lokacija: VELIKA GORICA						
1. Naziv projekta	Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda grada Velike Gorice					
2. Vrijednost investicije (procjena)	5.500.000 EUR					
3. Opis glavnih komponenti projekta i/ili projektnih aktivnosti	Rekonstrukcija i poboljšanje postojećeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kako bi se dostigao kapacitet od 70.000 ES (s tehnologijom mehaničkog i biološkog pročišćavanja i rješenjem za mulj).					
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata	Zaštita vodocrpilišne zone i jezera Novo Čiče. Zaštita potoka Želin (prijemnik I. klase) od ispuštanja nepročišćenih otpadnih voda. Poboljšanje kakvoće voda (rijeka Sava, jezero Novo Čiče, potok Želin i rijeka Odra). Rješenje za odlaganje viška otpadnih voda Velike Gorice i okolnih naselja.					
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta	2009.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta	2011.	7. Trajanje projekta (godine)	2	
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije						
Dio projekta 2: Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda						
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar		
Pred-studija izvodljivosti	☐					
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☐					
PUO (EIA) studija	☐			PUO (EIA) studija za postojeći uređaj ("Plan", 1992.)		
Natječajna dokumentacija						
Ostalo (navesti):						
9. Status projektne dokumentacije i dozvola						
Tip projekta	status	opis statusa	datum završetka	komentar		
Dio projekta 2: Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda						
Idejno rješenje	☒	u izradi		Idejno rješenje za sanaciju uređaja („Hidroprojekt-Eko“, 1996.)		
Idejni projekt	☐					
Glavni projekt	☐					
Konačni projekt	☐					
Lokacijska dozvola	☐					
Građevinska dozvola	☐					
Ostalo (navesti):						

10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: riješeno			
11. Opis trenutnog statusa projekta	<u>Za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda potrebno je:</u> - Izraditi studiju PUO - Izraditi idejni, glavni i finalni projekt - Ishoditi lokacijsku i građevinsku dozvolu		
12. Naziv krajnjeg korisnika	„KOMUNALNA INFRASTRUKTURA” d.o.o. VELIKA GORICA	13. Naziv operatora	„KOMUNALNA INFRASTRUKTURA” d.o.o. VELIKA GORICA
14. Izvori financiranja			
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)	MFI (navesti)	Drugi donator (navesti)	Predložena besp. sreds. IPA
15. Komentari: -Tehnička pomoć (EU, ostalo) -Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)	Na DABLAS-ovoj listi prioriteta		

Projekt br.: 13		Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda		Mjera br.: 2.2.	
Projektna lokacija: SAMOBOR					
1. Naziv projekta		Poboljšanje infrastrukture odvodnje u gradu Samoboru			
2. Vrijednost investicije (procjena)		10.000.000 EUR			
3. Opis glavnih komponenti projekta i/ili projektnih aktivnosti		Izgradnja središnjeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za 40.000 e.s., s tehnologijom mehaničkog i biološkog pročišćavanja i rješenjem za odlaganje mulja od komunalnih otpadnih voda. Izgradnja također uključuje tercijarno pročišćavanje otpadnih voda. Sanacija sustava odvodnje.			
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata		Zaštita vodocrpilišta Strmec i zaštita podzemnih voda. Zaštita potoka Rakovica i rijeke Save. Poboljšanje kakvoće voda (rijeka Sava i potok Rakovica).			
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta		6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta		7. Trajanje projekta (godine)	
8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije					
Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar	
Pred-studija izvodljivosti	☐				
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i	☐				

financijske analize)				
PUO (EIA) studija	☒	izrađeno		
Ostalo: Studija	sanacije sustava odvodnje (2000.), Investicijska studija (2006.)			
9. Status projektnih dokumentacije i dozvola				
Tip projekta	status	opis statusa	datum završetka	komentar
Dio projekta 1:				
Idejno rješenje	☒	izrađeno		
Idejni projekt	☒	izrađeno		
Glavni projekt	☐	nije započeto		
Konačni projekt	☐	nije započeto		
Lokacijska dozvola	☒	važeće		
Građevinska dozvola	☐			
Ostalo (navesti):				
10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: jedan dio zemljišta za uređaj mora biti kupljen				
11. Opis trenutnog statusa projekta	<p>Potrebno je izraditi dokumentaciju za sanaciju sustava odvodnje. Za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda potrebno je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - riješiti vlasništvo nad jednim dijelom zemljišta - izraditi glavni projekt - ishoditi građevinsku dozvolu 			
12. Naziv krajnjeg korisnika	KOMUNALAC d.o.o. Samobor		13. Naziv operatora	KOMUNALAC d.o.o. Samobor
14. Izvori financiranja				
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)		MFI (navesti)	Ostali donatori (navesti)	Predložena bespovratna sredstva IPA
15. Komentari:	Na DABLAS-ovoj listi prioriteta			

-Tehnička pomoć (EU, ostalo) -Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)	
---	--

Projekt br.: 14	Prioritetna os 2 – Zaštita hrvatskih vodnih resursa kroz poboljšanu vodoopskrbu i integrirani sustav otpadnih voda	Mjera br.: 2.2.
------------------------	---	------------------------

Projektna lokacija: DUGO SELO

1. Naziv projekta	Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda grada Dugo Selo				
2. Vrijednost investicije (procjena)	14.800.000 EUR				
3. Opis glavnih komponenti projekta i/ili projektnih aktivnosti	Izgradnja središnjeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za 50.000 e.s., s mehaničkom i biološkom tehnologijom pročišćavanja i rješenjem za odlaganje mulja od komunalnih otpadnih voda. Proširenje odvodne mreže i izgradnja novih glavnih kolektora.				
4. Opis glavnih ciljeva projekta i očekivanih rezultata	Zaštita Parka prirode Lonjsko polje. Poboljšanje kakvoće voda i zaštita potoka Črnec.				
5. Mjesec i godina početka provedbe projekta	2009.	6. Mjesec i godina kraja provedbe projekta	2012.	7. Trajanje projekta (godine)	3

8. Spremnost osnovne projektne dokumentacije

Vrsta dokumenta	status	opis statusa	datum završetka	komentar
Pred-studija izvodljivosti	☐			
Studija izvodljivosti (s cost-benefit analizama koje uključuju ekonomske i financijske analize)	☐			
PUO (EIA) studija	☒	u izradi	2007.	
Natječajna dokumentacija				

Ostalo (navesti):

9. Status projektne dokumentacije i dozvola

Tip projekta	status	opis statusa	datum završetka	komentar
Dio projekta 1:				
Idejno rješenje	☒	izrađeno		
Idejni projekt	☒	u izradi	2007.	
Glavni projekt	☐			
Konačni projekt	☐			
Lokacijska dozvola	☐			
Građevinska dozvola	☐			
Ostalo (navesti):				

10. Opis statusa vlasništva nad zemljištem: nije riješeno

11. Opis trenutnog statusa projekta	<p><u>Za glavne dijelove sustava odvodnje potrebno je:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ishoditi lokacijsku i građevinsku dozvolu ▪ izraditi glavni projekt <p>Za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda potrebno je:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ riješiti vlasništvo nad zemljištem ▪ izraditi glavni projekt ▪ ishoditi lokacijsku i građevinsku dozvolu 		
12. Naziv krajnjeg korisnika	DUKOM d.o.o. DUGO SELO	13. Naziv operatora	DUKOM d.o.o. DUGO SELO
14. Izvori financiranja			
Nacionalna komponenta (uključujući krajnjeg korisnika)	MFI (navesti)	Ostali donatori (navesti)	Predložena bespovratna sredstva IPA
15. Komentari: -Tehnička pomoć (EU, ostalo) -Strateški dokumenti (planovi, programi, itd)			

DODATAK IV.: PODACI O PARTNERSKIM KONZULTACIJAMA

ZABILJEŠKA SA SASTANKA ODRŽANOG 21.3.2007. KONZULTACIJE S PARTNERIMA PREZENTACIJA OPERATIVNOG PROGRAMA ZA IPA PRETPRISTUPNI EU FOND

Temeljem aktivnosti započetih u okviru prethodnih programa EU pretpristupnih fondova CARDS, DABLAS i ISPA, te izradom operativnog programa za IPA pretpristupni fond prepoznati su partneri u provedbi ovih programa, a to su: potencijalni korisnici sredstava: Hrvatska zajednica županija, Savez udruga gradova i udruga općina Republike Hrvatske; gospodarska udruženja: Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska grupacija vodovoda i kanalizacije, civilna društva (nevladine organizacije) Zelena akcija, Sunce, Zeleni Osijek, te provedbeno tijelo IPA projekata za sektor voda u okviru Operativnog programa za okoliš Republike Hrvatske.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva organiziralo je prezentaciju Operativnog programa dana 21. ožujka 2007. u 10 sati u prostorijama Hrvatskih voda, Ulica grada Vukovara 220, Zagreb.

Sastanku su prisustvovali:

Predstavnik Zelene akcije – Irma Popović
Predstavnic MPŠVG
Predstavnik Sava Cards
Predstavnik Hrvatske gospodarske komore
Predstavnik Hrvatske zajednice županije
Potpisana lista sudionika sastavni je dio ove Zabilješke

Sastanku se nisu odazvali predstavnici Hrvatske grupacija vodovoda i kanalizacije, već su pismeno ispričali izostanak svojih predstavnika, te uputili zamolbu da se prezentacija Operativnog programa za okoliš, koja se odnosi na vode održi posebno za sve članove Hrvatske grupacije vodovoda i kanalizacije.

Nakon uvodnih riječi gđe. Karmen Cerar, u ime MPŠVG-a, koja je najavila temu sastanka kao prezentaciju Operativnog programa za okoliš, u okviru IPA pretpristupnog EU fonda, koji se odnosi na vodni sektor, te je najavila prezentaciju u dva dijela.

Prvi dio prezentacije održao je gosp. Damir Tomasović, predstavnik SDURF-a tj. Središnjeg državnog ureda za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije i član Međuministarske radne skupine tj MRS koja je pripremila Operativni program.

U ovom dijelu prezentacije sudionici su se upoznali s postojećim pretpristupnim programima pomoći EU, te budućim programima pomoći namijenjenim članicama EU, tj strukturnim i kohezijskim fondovima. Potom je objašnjena struktura IPA programa, koji se sastoji od pet komponenti, te je napomenuto da se ovaj Operativni program provodi kroz III IPA Komponentu. Prikazana je i shema Okvira IPA programiranja, koja se provodi na više razina, počevši od **Paketa za proširenje** ("Enlargement package"), koji sačinjava godišnje Izvješće EK o napretku pojedine zemlje kandidata u procesu pridruživanja EU, te višegodišnji indikativni financijski okvir, Druga razina dokumenta je **Višegodišnji indikativni programski dokument** ("Multi-annual Indicative Programming Document, MIPD) kojeg također izrađuje EK ali u suradnji sa zemljom korisnicom. Njime se utvrđuju prioritetna područja ulaganja za svaku od komponenti IPA programa te indikativne financijske alokacije za glavna područja intervencija. Provedbeni dokumenti za program IPA su tzv. **Operativni programi** ("Operational Programmes", ili **OP**). Ovim dokumentima se utvrđuju konkretne aktivnosti za koje je moguće namijeniti EU sredstva. OP-eve izrađuje zemlja korisnik odnosno relevantno resorno tijelo, u suradnji s ostalim relevantnim tijelima i partnerima. OP je podložan usvajanju od strane EK, koja ga mora odobriti nakon što se uvjeri u njegovu usklađenost s MIPD-om, MIFF-om, relevantnim nacionalnim strategijama te relevantnom pravnom stečevinom EU. IPA sredstva se zemlji korisnici dodjeljuju temeljem OP-a, stoga su OP-ovi pravno obvezujući i prilog su Financijskom sporazumu. Objašnjen je i slijed pripreme navedenih dokumenata.

Drugi dio prezentacije održala je gđa. Karmen Cerar, ispred MPŠVG, kao član Međuministarske radne skupine tj MRS. Svojim izlaganjem prezentirala je sam Operativni program za okoliš, sektor voda, te je naglasila da su u izradi dokumenta sudjelovala dva ministarstva: Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG) i Ministarstvo poljoprivrede,

šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG). MZOPUG pripremlilo je dio programa za sektor otpada, a MPŠVG dio programa za sektor voda, te se uz koordinaciju i dogovore sa SDURF-om i ostalim članovima Međuministarske radne skupine napravio 1. nacrt dokumenta, koji je nakon pregleda i komentara predstavnika EK, doraden, te je kao 2. nacrt upravo pripremljen za ponovno čitanje u EK. Upravo ovaj drugi Nacrt Operativnog programa je prezentiran.

Izlaganjem je naveden pravni okvir nastanka dokumenta, gdje je razmotrena nacionalna politika i socijalno-gospodarski kontekst, te utvrđen strateški okvir zajednice. Obrazložena je analiza procjene srednjoročnih potreba, ciljeva i strateških prioriteta, te su navedene prioritetne osi i mjere za njihovu provedbu kroz ovaj program. Pojašnjeni su kriteriji odabira projekata, temeljem kojih je napravljena indikativan lista projekata sa procjenom investicije, te prikazan obrazac identifikacijske kartice pojedinog projekta. Sudionicima skupa je predočen i financijski plan povlačenja sredstava po godinama.

Nakon održanih prezentacija sudionici su izrazili zadovoljstvo dobivenim informacijama, te su imali sljedeća pitanja:

1. Predstavnik Zelene akcije je postavio pitanje: „Zašto u ovaj program nisu uključeni projekti obnove i revitalizacije vodotoka“. Odgovoreno je da je projekte ovog tipa moguće financirati kroz druge programe EU pretpripristupnih fondova, kao što su CARDS i slični.

2. Predstavnik Hrvatske gospodarske komore imao je primjedbu na nemogućnost pripreme za ovaj sastanak obzirom da prethodno nije dobio dokument na uvid, te je zamolio da mu se naknadno dostavi.

Odgovoreno je da je ovom prezentacijom predstavljen samo dio IPA operativnog programa zaštite okoliša i to za dio koji se odnosi na sektor voda i MPŠVG je spremno dostaviti dokument na uvid svim identificiranim partnerima u provedbi. Međutim kako je operativni program napravljen za zaštitu okoliša kao cjelinu u suradnji i koordinaciji s MZOPUG, gdje je MZOPUG pripremlilo dio programa koji se odnosi na sektor otpada, prethodno je potrebno zatražiti suglasnost MZOPUG i nadležne osobe za upravljanje i provedbu treće komponente programa IPA Regionalni razvoj – zaštita okoliša za davanje ovog dokumenta na uvid. MPŠVG će poduzeti aktivnosti da partnerima u provedbi IPA operativnog programa za zaštitu okoliša, omoguće uvid u prezentirani dokument.

Sastanak je završio 21.3.2007. u 12.00 sati

ZABILJEŠKA SA SASTANKA ODRŽANOG 31.5.2007.

KONZULTACIJE S PARTNEROM - HRVATSKOM GRUPACIJOM VODOVODA I KANALIZACIJE
PREZENTACIJA OPERATIVNOG PROGRAMA ZA IPA PRETPRISTUPNI EU FOND

Temeljem aktivnosti na pripremi i izradi IPA programa pretpripristupne pomoći EU, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Uprava vodne politike i međunarodnih projekata dana 21.3.2007. organizirala je prezentaciju IPA operativnog programa za okoliš, identificiranim partnerima u provedbi programa pretpripristupnih pomoći EU. Identificirani

partneri u provedbi programa su potencijalni korisnici sredstava, a to su Hrvatska zajednica županija, Savez udruga gradova i udruga općina Republike Hrvatske; Gospodarska udruženja: Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska grupacija vodovoda i kanalizacije, Civilna društva (nevladine organizacije) Zelena akcija, Sunce, Zeleni Osijek, te provedbeno tijelo IPA projekata za sektor voda u okviru operativnog programa za okoliš Hrvatske vode.

Prezentaciji IPA operativnog programa održanoj 21.3.2007. u prostorijama Hrvatskih voda, Zagreb nisu prisustvovali predstavnici Hrvatske grupacije vodovoda i kanalizacije, koji su uputili zamolbu da se prezentacija Operativnog programa za okoliš, koja se odnosi na sektor vode održi posebno za sve njihove članove.

Stoga je dana 31.05.2007. u 11 sati u prostorijama Hrvatskih voda, Ulica grada Vukovara 220, Zagreb održana prezentacija IPA operativnog programa za okoliš kojoj je prisustvovalo oko 40 predstavnika komunalnih poduzeća iz cijele Hrvatske. Potpisana lista sudionika sastavni je dio ove Zabilješke

Uvodnu riječ ispred Hrvatske grupacije vodovoda i kanalizacije dao je gosp. Ljubo Novoselić, predsjednik grupacije. Skup su potom pozdravili gđa. Ružica Drmić, pomoćnica Ministra, te gosp. Siniša Širac, zamjenik generalnog direktora Hrvatskih voda.

Nakon uvodnih i pozdravnih riječi gđe. Karmen Cerar, ispred MPŠVG, je najavila temu sastanka kao prezentaciju Operativnog programa za okoliš, u okviru IPA pretpristupnog EU fonda, koji se odnosi na vodni sektor, te naglasila da je sudionicima skupa Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG) 10.05.2007. dostavilo na uvid i očitovanje 2. Nacrta ovog dokumenta.

Prvi dio prezentacije održala je gđa. Karmen Cerar, ispred MPŠVG, kao član Međuministarske radne skupine tj. MRS koja je pripremila nacrt Operativnog programa.

U ovom dijelu prezentacije sudionici su se upoznali s postojećim pretpristupnim programima pomoći EU, te budućim programima pomoći namijenjenim članicama EU a, tj. strukturnim i kohezijskim fondovima. Potom je objašnjena struktura IPA programa, koji se sastoji od pet komponenti, te je napomenuto da se ovaj Operativni program provodi kroz III IPA Komponentu. Prikazana je i shema Okvira IPA programiranja, koja se provodi na više razina, te su navedeni dokumenti koji se pripremaju kao i slijed njihove pripreme. Potom je naglasak stavljen na provedbeni dokument za program IPA tzv. **Operativni program** ("Operational Program", OP). Pojašnjeno je da ovim dokumentom utvrđuju konkretne aktivnosti za koje je moguće namijeniti EU sredstva. Navedeno je da dokument izrađuje zemlja korisnik odnosno relevantno resorno tijelo, u suradnji s ostalim relevantnim tijelima i partnerima. Pripremljen nacrt OP se dostavlja EK na usvajanje, a EK ga mora odobriti nakon što se uvjeri u njegovu usklađenost s ostalim temeljnim dokumentima tj. MIPD-om, MIFF-om, relevantnim nacionalnim strategijama te relevantnom pravnom stečevinom EU. Sudionici su upoznati i sa činjenicom da se IPA sredstva zemlji korisnici dodjeljuju temeljem OP-a, stoga su OP-ovi pravno obvezujući i prilog su Financijskom sporazumu.

Potom je gđa. Cerar prezentirala sam Operativni program za okoliš, sektor voda, te je naglasila da su u izradi dokumenta učestvovala dva Ministarstva Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG) i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG). MZOPUG pripremio je dio programa za sektor otpada, a MPŠVG dio programa za sektor voda, te se uz koordinaciju i dogovore sa SDURFOM i ostalim članovima Međuministarske radne skupine napravio 1. Nacrt dokumenta, koji je nakon pregleda i komentara predstavnika EK, doraden, te je kao 2. Nacrt dostavljen za ponovno čitanje u EK.

Izlaganjem je naveden pravni okvir nastanka dokumenta, gdje je razmotrena nacionalna politika i socijalno-gospodarski kontekst, te utvrđen strateški okvir zajednice. Obrazložena je analiza procjene srednjoročnih potreba, ciljeva i strateških prioriteta, te su navedene prioritetne osi i mjere za njihovu provedbu kroz ovaj program. Pojašnjeni su kriteriji odabira projekata, temeljem kojih je napravljena indikativna lista projekata sa procjenom investicije, te prikazan obrazac identifikacijske kartice pojedinog projekta.

Sudionicima skupa je predočen i financijski plan povlačenja sredstava po godinama, gdje je naglašeno da su sredstva IPA-e po godinama slijedeća: ukupna IPA alokacija za zaštitu okoliša iznosi €53.5m (€17.0 m u 2007., €18.0m u 2008. i €18.5m u 2009., a od toga alokacija za vodni sektor iznosi €8,4m u 2007., €8,9m u 2008. i €9,15m u 2009 tj. ukupno € 26,45m. Planirana prosječna stopa sufinanciranja je 75% iz IPA-e, ali je naglašeno da će stopa sufinanciranja za pojedini projekt biti poznata nakon izrade aplikacija za nominirane projekte tj. po završetku cost benefit analiza i temeljem utvrđenog "financijskog nedostatka".

Nakon održane prezentacije Operativnog programa riječ je preuzeo gosp. Robert Kartelo, predstavnik Hrvatskih voda. MPŠVG i Hrvatske vode prolaze kroz akreditacijsku proceduru nominacije za provedbena tijela IPA sredstva, III Komponente, zaštita okoliša, sektor vodnog gospodarstva.

Gosp. Kartelo se osvrnuo na kriterije odabira projekata, temeljem kojih je napravljena indikativna lista projekata sa procjenom investicije, a to su

A) Administrativni kriteriji – tj. tehnički preduvjeti koji trebaju biti ispunjeni da bi se prijedlog projekta smatrao valjanim:

- Projektni zahtjev ispunjen i svi prateći dokumenti priloženi (Studija izvedivosti, Analiza troškova i koristi (cost-benefit), PUO u skladu s EU zahtjevima, i potrebne okolišne dozvole, Projektne studije, itd)
- Osigurano sufinanciranje
- Projektni zahtjev podnesen prije propisanog krajnjeg roka

B) Obvezni kriteriji - tj. preduvjeti koje projektni prijedlog treba ispunjavati:

- Razmjer projekata: projekti / skupine projekata/ projektne faze trebale bi procijenjenu minimalnu vrijednost od 10 milijuna eura
- Projekt mora biti financijski održiv, tj. budući troškovi rada i održavanja pokriveni
- Održivost: projekt mora poštovati norme i standarde EU, biti usklađen sa sektorskim politikama EU, te s ciljevima i načelima okolišne politike EU i zakonskim okolišnim zahtjevima EU uz posebnu pažnju posvećenu direktivama koje zahtijevaju visoka ulaganja, s namjerom pružanja potpore usklađivanju s *acquisom*
- Usklađivanje s prioritetima određenim u strateškim dokumentima EU i nacionalnim strateškim dokumentima.
- Pojašnjenje da projekt ne bi napredovao bez pomoći EU.

C) Kvalitativni kriteriji – tj. opći uvjeti/modaliteti na temelju kojih će se ocjenjivati projekti koji ispunjavaju obvezne kriterije

- „Zrelost“ projekata, uključujući okoliše i ostale suglasnosti/dozvole (lokacijska, građevinska itd.)
- Kontinuitet pomoći Zajednice, međunarodnih financijskih institucija (MFI) i ostale pomoći i prethodno utvrđeni investicijski prioriteti: investicije i tehnička pomoć nastavljaju se na prethodni program potpore (CARDS, DABLAS, PHARE, ISPA, MFI, itd.);
- Projekti s prethodno razvijenih i dogovorenih lista nacionalnih prioriteta
- Projekti koji će osigurati najveći utjecaj i trenutnu korist po završetku (projekti koji obuhvate najviše stanovništva, aglomeraciju ili područje)
- Mogući prekogranični / regionalni utjecaj(i);
- Razina doprinosa postizanju gospodarske i socijalne kohezije Hrvatske s EU (Projekti s maksimalnim potencijalnim gospodarskim i socijalnim prednostima);
- Odnos između okolišne i ekonomske učinkovitosti projekata – tj. između broja osoba na koje projekt ima utjecaj i troškova projekt
- Institucionalni i upravni okvir za upravljanje / provedbu projekta (uglavnom u odnosu na razinu obveze preuzete od krajnjeg korisnika (jednog ili više) ;

Potom je gosp. Kartelo dao pregled potrebnih aktivnosti na provedbi programa sa rokovima provedbe u obliku gantograma. Pregled obuhvaća aktivnosti od pripreme te konačnog prihvaćanja operativnog programa od strane EK, akreditacije sudionika u provedbi IPA programa, pripreme, dorade, te konačnog prihvaćanja od strane EK aplikacija pojedinih projekata, provedbe natječajne procedure, do provedbe na terenu.

Temeljem predloženog gantograma naglašeno je da su rokovi za provedbu svake od navedenih aktivnosti vrlo kratki te da se vrlo ozbiljno i promptno treba pristupiti rješavanju predstojećih zadataka, posebno obzirom na činjenicu da je rok za izradu aplikacija lipanj 2007.

Dat je opći pregled aktivnosti koje treba provesti do izrade aplikacije za svaki od projekata:

1. Nominirati projekte čija je investicijska vrijednost veća od 10 mil EUR-a
2. Definirati izvore financiranja osim IPA-e, bez obzira na % Granta
3. Napraviti Cost-Benefit Analizu i izračunati „Financial Gap“
4. Točno definirati vrijednost investicije, tj. obuhvat projekta
5. Napraviti Studije utjecaja na okoliš, tj. barem Sažetak u formi koju zahtjeva EK
6. Imati riješene imovinsko pravne odnose, tj. imati strogo definiran program rješenja imovinsko pravnih odnosa sa krajnjim rokom riješenog vlasništva zemljišta prosinac 2007.
7. Provjeriti prihvatljivost cijene usluga
8. Anketirati stanovništvo o prihvatljivom povećanju cijene
9. Pripremiti Aplikaciju sa svim potrebnim priložima, dokazima i proračunima na engleskom jeziku.
10. Odrediti dinamiku realizacije projekta, imajući u vidu n+3 pravilo i godišnju IPA alokaciju, te broj prijavljenih projekata

Nakon održanih prezentacija sudionici skupa su upoznati i sa činjenicom da je na 2. Nacrt dokumenta EK poslala svoje komentare 11.05.2007, kao i da je IPA operativni program dostavljen neovisnom konzultantu tj. European Policies Research Centre-u, University of Strathclyde, koji je u travnju 2007. napravio tkz. ex-ante ocjenu dokumenta. Komentari EK i ex-ante Konzultanata na 2. Nacrt Operativnog programa, bit će ugrađeni u 3. Nacrt dokumenta, čiji je planirani rok dovršetka 08.06.2007.

Kako je 2. Nacrt IPA operativnog programa već prethodno dostavljen na uvid i očitovanje i svim identificiranim partnerima u provedbi, pa tako i Hrvatskoj grupaciji vodovoda i kanalizacije, nazočni predstavnici su pozvani da postavljaju pitanja te daju svoje komentare, koji će se uzeti u obzir pri izradi završnog 3. Nacrta programa.

Sudionici su izrazili zadovoljstvo dobivenim informacijama, te su imali slijedeća pitanja i komentare:

Direktor „Vodovoda i kanalizacije“, Rijeka, gosp. Željko Mažar postavio je slijedeća pitanja:

1. Zašto su ovaj program uzeti slijedeći kriteriji odabira projekata gubici u vodoopskrbnoj mreži veći od 40%, izgrađenost kanalizacijskih sustava manja od 75% kada većina gradova i naselja ima slične probleme, te se temeljem tog kriterija ne može utvrditi prioritet.

Odgovoreno je da je izrada samog dokumenta EOP, kao i njegovi ciljevi i mjere provedbe proizašle iz nacrtu Strategije upravljanja vodnim gospodarstvom, kojim je utvrđeno postojeće stanje u vodnom gospodarstvu, dat cjelovit pristup poboljšanju vodnog sustava, definirani strateški ciljevi, te uspostava i ujednačenje politike upravljanja vodama u skladu s međunarodnim obvezama. Stoga navedeni podaci predstavljaju samo temeljni pristup u unapređenju i izgradnji mreža vodoopskrbe i odvodnje i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, a kriteriji odabira projekata dati su u poglavlju 3.1.2 kojim su pregledno razmotreni tehnički preduvjeti koji trebaju biti ispunjeni da bi se prijedlog projekta smatrao valjanim, kao i kriteriji na temelju kojih će se ocjenjivati projekti koji ispunjavaju preduvjete, o čemu je detaljnije govorio gosp. Kartelo.

2. Zašto su u ovaj program predloženi samo projekti iz sliva Dunava i Save, a ne i jadranskog sliva.

Odgovoreno je da su najveći problemi u pogledu standarda kakvoće voda u Crnomorskom/ Dunavskom riječnom slivu, a imajući u obzir činjenicu da su vodnogospodarski projekti Jadranskog sliva već obuhvaćeni programom koji financira IBRD tj. Svjetska banka kroz “Projekt zaštite od onečišćenja voda u priobalnom području”, s ciljem poboljšanja kakvoće prijemnih voda i pružanja kvalitetnijih komunalnih usluga u naseljima Jadranskog sliva, većina predloženih projekata izrađena je kako bi se poboljšali sustavi odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u Crnomorskom/ Dunavskom riječnom slivu. U indikativnu listu projekt u ovom IPA operativnom programu uključen je i jedan projekt sa kopnenog područja Jadranskog sliva tj. Projekt Knin i Drniš, koji nije obuhvaćen programom financiranim od strane Svjetske banke.

3. Zašto grad Rijeka nije ušao na listu identificiranih projekata.

Odgovor: Projekt grada Rijeke nije ušao na listu identificiranih projekata zato što programi pomoći EU putem IPA sredstava potiču regionalni razvoj, odnosno potiču razvoj infrastrukture, čime će se osigurati pozitivno okolišno okruženje za razvoj gospodarstava u područjima u kojim je to potrebno. Isto tako EK sufinancira projekte koji se ne bi mogli sami financirati. Zbog ograničenih sredstava Hrvatska je morala odrediti određene prioritete postavljenje u operativnom programu, čiji je rezultat indikativna lista projekata prezentirana u operativnom programu.

Dobivene odgovore gosp. Mažar je prihvatio te rekao da nema dodatnih pitanja niti komentara.

U ime Hrvatske grupacije vodovoda i kanalizacije gosp. Novoselić se zahvalio na prezentiranom dokumentu te izjavio da temeljem prethodnog uvida u dokument, udruga nema dodatnih komentara niti primjedbi.

Sastanak je završio 31.5.2007. u 13.30 sati

DODATAK V: GRAFIČKI PRIKAZ INSTITUCIONALNE STRUKTURE OPZO

